

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

15 Ocak 2025 Çarşamba
26'ncı Toplantı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi 'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- (2/2858) esas numaralı Kanun Teklifi'nin bazı maddelerinin başka bir teklifte aralık ayında Komisyonunda görüşülüp Genel Kurul aşamasında teklif metninden çıkarılmasına, teklifin Anayasa'ya aykırı hükümler içerip içermediğine ve teklifle getirilen düzenlemelere ilişkin görüşme

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ile 76 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2858)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

-----0-----

26'ncı Toplantı
15 Ocak 2025 Çarşamba
-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 14.23'te açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklama yaptı.

(2/2858) esas numaralı Kanun Teklifi'nin bazı maddelerinin başka bir teklifte aralık ayında Komisyonunda görüşülüp Genel Kurul aşamasında teklif metninden çıkarılmasına, teklifin Anayasa'ya aykırı hükümler içerip içermediğine ve teklifle getirilen düzenlemelere ilişkin görüşme yapıldı.

Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ile 76 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2858), tümü ve maddeleri üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli ve 5 milletvekilinin, (2/2858) esas numaralı Bazı Kanunlarda ve Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin Anayasa'nın 108'inci, 3'üncü maddesinin Anayasa'nın 129'uncu, 7'nci maddesinin Anayasa'nın 35, 38, 48 ve 49'uncu maddeleri hükümlerine aykırılığı dikkate alınarak Meclis İçtüzüğü'nün 38'inci maddesi gereğince gerekli işlemin yapılmasına ilişkin önergesi kabul edilmedi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, toplantıya saat 22.28'de son verildi.

15 Ocak 2025 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.23
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli teklif sahibi, kıymetli Bakan Yardımcıları, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, basınımızın kıymetli temsilcileri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 26'ncı Birleşimini açıyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Basın mensupları ne oldu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Detay aldıktan sonra çıkarıyorum onları, hep aynı uygulama.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Peki, sunum yapacaklar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, onlarda da tutmuyorum, tekliflerde tutmuyoruz, sadece bütçede tutuyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakanlar geldiğinde alıyordunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sadece bütçe görüşmelerinde alıyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, basın mensuplarından rahatsız olmanızın sebebi...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Basın mensupları orada oturuyorlar, hepsi orada oturuyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - ...emekli maaşı 14 bin 669 lira oldu ya, utanacağınız bir şey mi var?

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde (2/2858) esas numaralı Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ile 74 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, şimdi, sayın sözcülere söz vermeden önce, değerli bürokratların kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum, sonrasında müzakerelere geçeceğiz.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Kim konuşacak?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ne için Sayın Türelî?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Usul üzerine.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

İki dakika veriyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Biraz daha uzun sürecek Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İki dakika veriyorum, bir dakika ekleyeceğim Sayın Türelî, usulümüz bu.

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- (2/2858) esas numaralı Kanun Teklifi'nin bazı maddelerinin başka bir teklifte aralık ayında Komisyonunda görüşülüp Genel Kurul aşamasında teklif metninden çıkarılmasına, teklifin Anayasa'ya aykırı hükümler içerip içermediğine ve teklifle getirilen düzenlemelere ilişkin görüşme

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bakın, bugün aslında burada çok talihsiz bir şekilde toplandık, burada resmen bir tiyatro oynuyoruz. Tiyatro nedir? Biliyorsunuz, bir oyun vardır, oyuncular vardır, her gün aynı oyun sergilenir ama izleyiciler farklıdır; burada oyuncular da aynı izleyiciler de aynı.

Daha Aralık ayının 4'ünde, bütçe görüşmeleri sırasında görüştüğümüz ve burada itirazlarımızın olduğu, konuştuğumuz, üzerine muhalefet şerhi yazdığımız ama sonra Genel Kurulda grupların anlaşarak metinden çekilen bir kısım maddeler yeniden tekrar önümüze geldi. Arkadaşlar, böyle bir şey olmaz, yapmayın bunu. Plan ve Bütçe Komisyonuna yazık, burası yol geçen hanı değil. Bir ay önce konuştuğumuz şeyleri bir daha mı söyleyeceğiz burada, bir daha mı konuşacağız? Resmen tiyatro oynuyoruz burada; yapmayın, böyle olmaz. Plan ve Bütçe Komisyonu burası, önemli bir Komisyon.

Ben 24'üncü Dönemde Plan ve Bütçe Komisyonu üyeliği yaptım, sözcülük yaptım gene ve bu dönem -28'inci Dönem- tekrar Plan ve Bütçe Komisyonuna geldim ve aradaki dönemleri de biliyorum, ilk defa böyle bir olayla karşılaşyoruz. Daha üzerinden bir ay geçmedi, 4 Aralıkta görüştük ama bütçe görüşmeleri vardı, sonra bütçe Genel Kurulda görüşüldü. 25 Aralıkta da aşağıda Genel Kurulda görüşüldü ve o maddeler çekildi. Şimdi, o 4 tane maddenin 3 tanesi Devlet Denetleme Kuruluyla ilgili, 1 tane de EÜAŞ'la ilgili yeniden getirildi, yapmayın bunu ve aynı şekilde, gene buradaki madde 7; Kasım 2024'te Adalet Komisyonunda görüşülen -bizde değil- dokuzuncu yargı paketi kapsamında yer verilen bir madde var, TMSF'nin kayyum yetkisinin uzatımı... O da gelmiş buraya; bizim Komisyonun değil arkadaşlar bu, başka bir komisyonda görüşülmüş. Bu kadar gayriciddi işi niye yapıyoruz, ayıp ya!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yani bu kadar itibarsız mı Plan ve Bütçe Komisyonu? Toplam 9 madde; yürürlük, yürütme hariç 7 madde, bunun zaten -dediğim gibi- 4 maddesi bizim görüştüğümüz, aralık ayında ilgili kanun teklifinde görüştüğümüz maddeler. Dediğim gibi, bir tanesi adalet, 5 tane maddesi o, 1 tane zaten, işte, en düşük emekli maaşının artırılması maddesi var, bir de 1 madde daha eklenmiş. Yapmayın, ne konuşacağız bugün? Konuştuk hepsini bunların, tartıştık, bir.

İki: Anayasa'ya aykırılıklar var, söyledik Anayasa'ya aykırılık olduğunu. Bunlar Anayasa Mahkemesinden dönecek, defalardır söylüyoruz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenen hususların Anayasa'ya aykırılıklarını, sonra geliyor, burada

kanunla düzeltmeye çalışıyoruz. Ve gene, aynı şekilde, burada Anayasa'ya, Anayasa'daki var olan belli hükümlere aykırılıklar var; kapsam genişletiliyor. Madde 1, Anayasa 108'inci maddeye aykırı; madde 3, Anayasa 129'uncu maddeye aykırı; bu ikisi bizden, Plan ve Bütçe Komisyonundan geçti. Madde 7, Adalet Komisyonundan geçen, Anayasa 35, 38, 48 ve 49'uncu maddelere aykırı arkadaşlar. Böyle olmaz, yani bu kadar itibarsız, bu kadar niteliksiz, bu kadar kalitesiz bir çalışma olmaz. Ve bunun içine tabii ki en düşük emekli maaşına ilişkin bir hüküm gelmiş ama orada da biraz önce arkadaşlarımız söylediler, konuştular, vatandaşın feryadını burada dile getirdiler; en düşük emekli maaşı 12.500 liradan 14.469 liraya yükseltiliyor; 1969 lira artış.

Arkadaşlar, enflasyon -ki TÜİK'in enflasyon rakamlarına kimse inanmıyor Türkiye'de- yüzde 44,38 oldu. Yeniden değerlendirme oranı -birçok vergi, resim, harç buna göre belirleniyor- yüzde 43,93. Kira artışı -eğer kiracıysanız- ocak ayında TÜFE yıllık ortalama oran yüzde 58,5.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, dört dakika verdim, bir dakika daha ekliyorum, toparlayın. Zaten geneli üzerinde de söz vereceğim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bunları çok ayrıntılı olarak da zaten konuşacağız. Yani kira artışında yüzde 58,5 ve genel anlamda, orta vadeli programda da zaten ve bütçede de baktığımızda yüzde 46,5 bir artış var vergilerde. Ve bugün altı aylık enflasyon farkı... SSK-BAĞKUR emeklileri, şimdi, aynı şekilde, en düşük emekli maaşı yüzde 15,75 artıyor. Memur emeklisinin artışı yüzde 11,54; asgari ücret yüzde 30 artıyor. Allah aşkına, arkadaşlar, bu reva mıdır bu ülkede yaşayan milyonlarca insana? Yani hiç mi içiniz sızlamıyor? Sizde de öyledir, biz gittiğimiz zaman mutlaka bu tepkileri görüyoruz, inanılmaz, insanlar nasıl geçinecek? Açlık sınırının altında; bakın, yoksulluk sınırı demiyorum, açlık sınırının altında. Sendikalar düzenli olarak açlık ve yoksulluk sınırı belirliyor. Açlık sınırı ne biliyor musunuz? İki ay sonra...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, bitireceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Arkadaşlar, asgari ücret iki ay sonra açlık sınırının altına gelecek. Açlık sınırı demek, 4 kişilik bir ailenin sağlıklı ve dengeli beslenmesi için yapması gereken gıda harcaması, sadece gıda; kira, elektrik, su, doğal gaz yok; eğitim, sağlık, ulaştırma, giyim hiçbirisi yok ve şimdi biz burada bunu görüreceğiz. Yani böyle şey olmaz! Yani ne görüştüğümüz usul ne bugün yapacağımız, burada sergileyeceğimiz, yeniden oynayacağımız tiyatro ne Anayasa'ya aykırılıklar; bunların hepsini bir araya getirdiğimiz zaman böyle bir çalışma sistemi olmaz.

Plan ve Bütçe Komisyonunu bu konuda eleştiriyoruz, Komisyon Başkanı olarak da bu Komisyonun itibarını korumak sizin göreviniz Sayın Başkan. Burada görüştüğümüz, yukarıda çekilen maddelerin bir daha buraya gelmesini engellememiz gerekir. Bizim burada sadece muhalefet adına da değil, iktidar ve muhalefet, bütün Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri adına sizin böyle bir göreviniz olduğunu düşünüyoruz, neden bunu yapmıyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Evet, Komisyona karşı eleştirilere sonra ben de dilim döndüğünce cevap vereceğim.

Sayın Oluç, buyurun lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, yani benzer itirazları ben de dile getirmek istiyorum. Yani siz kendinizi nasıl hissediyorsunuz bilmiyorum ama yani herhâlde muhalefetin tamamı için söyleyebilirim bunu, itirazı olan söyler, çok değersizleştirilmiş hissediyoruz. Böyle bir şey olmaz. Yani neden böyle söylüyorum? Bu maddeler üzerine, geri çekilmiş olan maddeler üzerine, biliyorsunuz, burada tartıştık, Genel Kurulda da tartıştık, itirazlarımızı söyledik, geri çekip bunları değerlendireceğinizi söyledi sizin grubunuz; yani ben sadece Sayın Başkan için bunu demiyorum, grup yönetiminiz bunu söyledi. Biz de buna inandık yani böyle bir şeye fakat bakıyoruz, ilk 3 madde Devlet Denetleme Kurulu, yani bir maddesinde çok ufak bir değişiklik var, esasa şey değil ama diğer maddeler aynen gelmiş vaziyette, hiçbir değişiklik yok, EÜAŞ maddesi aynen gelmiş vaziyette. Yani o zaman bunları niye konuşuyoruz, belli değil. Niye çektiniz? Şunun için mi çektiniz? "Ya, tatile gidecektik, hep beraber tatil edecektik Meclisi, arıza çıkmasın, bir an evvel tatile gidilsin diye maddeler çekildi." Böyle mi yapacağız yani bunu? O zaman konuşmamıza gerek yok burada bu kadar uzun uzun. Ve gerçekten sıkıntılı bir durum sayın vekiller, yani bu konuda sizin de bir tepki göstermeniz gerekiyor yani buna bu kadar susmayın.

Bakın, yeni bir şey yaşandı. Şimdi, Plan ve Bütçe Komisyonunu ilgilendirmiyor ama yeni bir şey yaşandı. Nedir o? 220'ye 6'ncı madde; Anayasa Mahkemesi bozdu, buraya, Meclise geri gönderdi. Geçen yıl sonu Meclis çalıştı bunu, Anayasa'ya aykırı dedi, gönderdi; Meclis çalıştı, tekrar gönderdi, Anayasa Mahkemesine gitti bu; yeni bozdu, daha bir ay bile geçmedi üzerinden. 220'ye 6 Adalet Komisyonu ile ilgili madde, Plan ve Bütçe ile ilgili değil ama Anayasa Mahkemesinin bozduğu bir maddeyi aynen geri gönderdiği için Anayasa Mahkemesi bir ay sonra tekrar bozdu, buraya geri gönderdi. Ya, bu ayıp bir şey değil mi? Anayasa Mahkemesi ikinci defa "Çıkardığınız yasa Anayasa'ya aykırı." diye gönderiyor. Şimdi, geldi, başka komisyonda görüşülecek elbette ama yani biz niye aynı duruma düşüyoruz Anayasa Mahkemesi ile ilgili olarak? Şimdi, bu böyle olmaz yani bunu değiştirmek gerekiyor bu durumu. Sonra, niye Devlet Denetleme Kurulu ve TMSF'yle ilgili maddeler Adalet Komisyonuna gitmiyor da biz konuşuyoruz? Hazır çekilmiş, gitsin Adalet Komisyonuna, onlar konuşsunlar. Yani çünkü Anayasa'yla ilgili ciddi sorun var, onu da yapmıyoruz. Yani garip bir durumla karşı karşıyayız, siz de bunun farkındasınız, bu garipliğin ama yani biz sadece eleştiriyoruz diye bu konuda suskun kalmayın. Grup yönetiminize mi söylersiniz, nereye söylersiniz, yani Sayın Başkan da zor durumda kalıyor bu durumda ama yani gerçekten bu hoş bir şey değil yani söylediklerimizi demek ki boş konuşuyoruz. Katılmayabilirsiniz içeriğine, onu söyleyebilirsiniz, dersiniz ki: "Eleştiriniz yanlış, şöyle şöyle..." Tabii ki eleştiriye aynen katılmanız gerekmiyor ama böyle bir tür kandırmaca taktikleriyle yürümek bence de hoş değil, ben de o yüzden usul açısından bunu uygun bulmadığımı dile getirmek istiyorum. Diğer konuları konuşacağız zaten.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sağ olun.

Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; şimdi, maalesef ben de benzer şeyleri ifade etmek durumundayım. Yani 7 tane ana maddenin 5 tanesi daha önce görüşülmüş, itiraz edilmiş, iktidar tarafı bu maddeleri çekmiş ama şimdi tekrar getiriliyor, hemen hemen hiçbir değişiklik yapılmadan getiriliyor. EÜAŞ'la ilgili madde aynı, yargı paketi maddesi aynı, DDK'yle ilgili de esas olan yine aynı şekilde duruyor. Yani şimdi, tabii, bu hakikaten hoş olmuyor. Yani bize o zaman "Biz bunlara tekrar bakacağız, değerlendireceğiz." denilmişti, Grup Başkan Vekilleriyle olan toplantıda, aşağıda öyle konuşulmuştu. Ama hiçbir şey yapılmadan, yani hemen ilk torbada, daha doğrusu, bunları bir torba yaparak buraya getirilmesi, doğrusu etik olarak da doğru değil; zaten yasama yapma açısından hiç doğru değil de ama yapılan iş, bu anlamda çok yanlış.

Şimdi, tabii, burada, en düşük emekli maaşıyla ilgili her ne kadar biz o rakamı çok düşük bulsak da memnun olmasak da o rakamın da çıkması gerekiyor. Yani, mesela, geçen hafta sosyal güvenlikle ilgili bir kanun geçti Genel Kuruldan, bu kanuna bu madde eklenebilirdi ve buna hiçbir siyasi parti, hiçbir grup da itiraz etmezdi. Niye eklenmedi? Rakam zaten açıklandı, o da ayrı bir nezaketsizlik. Parlamentonun karar vereceği bir şeyde, idare "Böyle oldu." diye rakam açıklıyor. Nihayetinde, hani sözle de olsa "Ya, biz bunun böyle olmasını istiyoruz, tabii, yine yüce Meclisin takdirindedir ama biz Hükümet olarak böyle bir rakam istiyoruz." falan denilmedi. 14.469'dur en düşük emekli maaşı. Neye göre? Yapabiliyor mu? Hadi, yapsın Hükümet. Buradan geçmesi gerekiyor. Yani asgari nezaket kurallarına da uymak lazım. Bu işin bir tarafı da şimdi, niye bu kanunun içerisinde getiriyor? Çünkü kaldıraç olarak kullanacaklar bunu, buna şimdi itiraz edemez muhalefet.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - "Bu en kötü maddeleri yani şiddetle itiraz edilen maddeleri de işte bu vesileyle geçiririz." veya geçiremezsek de millete, işte "Geç kalması muhalefet yüzünden oldu." şeklinde birtakım şeyler söylenecek herhâlde. Yani bu da şık değil, bu da doğru değil, bunlar doğru yöntemler değil arkadaşlar. Ama maalesef, yani bunlar daha öncelerde de yapıldı, şimdi de tekrar tekrar aynı şeyler yapılıyor.

Mesela, bu yargı paketiyle ilgili madde yani bu TMSF'nin kayyum olarak atanması, orada bir kısım işte, kayyum olacaklara dokunulmazlık verilmesi meselesi, esas itiraz ettiğimiz yer orası. Yani biz İYİ Parti olarak TMSF'nin bu tür şeylerde kayyum olarak atanmasına bir itirazımız yok, daha önceden de Grup Başkan Vekili olarak da sekizinci yargı paketi geldiğinde de dokuzuncu yargı paketinde de orada sınırsız bir sorumsuzluk getiriliyordu, biz bunun olmayacağını yani idare adına iş yapan, işlem yapanın bir sorumluluğunun olması gerektiğini ifade ettik.

Şimdi, yine Bankacılık Kanunu 127'nci maddesinde -birazdan detaylarını konuşacağız da- orada oran üzerinden yine bir sorumsuzluk getirilmeye çalışılıyor. Ama biz buranın ihtisas yeri değil ki Adalet Komisyonunda olması lazım. Adalet Akademisiyle ilgili, eğer maddeye çok güveniyorsanız, bu maddenin geçebileceğine, aşağıda Adalet Akademisiyle ilgili bir kanun teklifi görüşülüyor değil mi şu anda Genel Kurulda, hiç olmazsa işte adalet adalet, yani oraya koyarsınız, niye Plan ve Bütçe Komisyonuna geliyor? Yani neresinden bakarsanız bakın, yapılan iş yanlış ama bu yanlışlıklar, maalesef, yani işte, bu antidemokratik tutumu iktidar grubu tarafı maalesef sergilemeye devam ediyor.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, teşekkür ediyorum.

Burada Komisyon olarak da dile getirdiğiniz eleştiriler var, usulle alakalı da var, içerikle alakalı da var, ben buna saygı duyuyorum. Tabii, ben, Komisyon olarak yapılan hataleleri, belli bir takvim içerisinde İç Tüzük'e uygun şekilde gündeme alıyorum. İçerikle alakalı itirazlarınıza, tabii, teklif sahipleri var, onlar da birazdan cevap vereceklerdir. Yoksa şöyle bir durum oluşmasın: Burada bir inatlaşma vesaire falan gibi bir tutum söz konusu değil, onu açıklıkla ifade etmek isterim. Sizlerin eleştirileri var, teklif sahibinin söyleyecekleri var, Hükümet yetkilileri var, temsilciler var ve üst düzeyin tamamını davet ettim konuyu daha detaylı burada anlasınlar, tekrar tartışsın diye. Burada, anladığım kadarıyla, mevzuatta bir boşluk var ve bunun doldurulmasını bekliyorlar Meclis tarafından, böyle bir talepleri var. Teklif sahiplerinin yaklaşımından ve Hükümet yetkililerinin açıklamalarından bunu anlıyorum. Dolayısıyla, bir kere daha, sizlerin burada kanaatlerinize sunulacak, nihayetinde burada bir karar vereceksiniz. Eleştirilerin her biri kıymetli, dile getirdiğiniz konularla alakalı da ben hiçbir milletvekilinin bu anlamda dile getirdiği eleştiriler konusunda görüşlerini yok sayacak durumda değilim. Milletvekilinin 2 temel görevi vardır, yasama ve denetim faaliyeti ve bunu da burada meydana getiriyor, burada kullanıyor bu yetkisini ama dediğim gibi, burada bana yönelik getirdiğiniz eleştiriler konusunda da benim de daha hassas davranacağımı bilmenizi isterim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ile 76 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2858) ¹

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın teklif sahibi, süreniz on beş dakika.

Buyurun.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Teşekkür ederim.

Değerli Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, Değerli Bakan Yardımcılarımız, değerli genel müdürlerimiz, bürokratlarımız, kıymetli basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kanun teklifi görüşmelerinin hayırlara vesile olmasını diliyorum. Komisyon süresince vereceğiniz destekler için şimdiden teşekkür ediyorum.

Rize Milletvekilimiz Sayın Harun Mertoğlu ve Zonguldak Milletvekilimiz Sayın Ahmet Çolakoğlu'yla birlikte, imza sahibi olduğum Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'mizin Komisyon görüşmelerine başlamış bulunuyoruz.

Hazırlanan kanun teklifiyle son dönemlerde vatandaşlarımızdan gelen talepler ile kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaçlarının karşılanması ve Anayasa Mahkemesince iptal kararının oluşturduğu hukuki boşluğun doldurulması ve uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla çeşitli konularda kanun düzenlemelerini hayata geçirilmesini amaçlamaktayız.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; kanun teklifimizin 1'inci maddesiyle Devlet Denetleme Kurulunun görevi, denetçilerin görev ve yetkileriyle görevden uzaklaştırmaya ilişkin bazı hükümlerin anılan kanuna eklenme ihtiyacı ortaya çıktığından, kanunun isminin de söz konusu değişikliklere uygun olarak değiştirilmesi amaçlanmaktadır. Öngörülen düzenlemeyle "Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun" olan kanunun ismi "Devlet Denetleme Kuruluna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun" olarak değiştirilmektedir.

Aynı zamanda, teklifte Anayasa Mahkemesinin 1 Şubat 2024 tarihli Devlet Denetleme Kurulu hakkında Cumhurbaşkanlığı kararnamesindeki iptal kararıyla Anayasa hükmünde mevcut olmasına rağmen 5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde yer alan vakıflarla ilgili düzenleme bütünüyle yürürlükten kalkmış olup vakıflar yönünde hukuksal bir boşluk doğmuştur. Alt mevzuatta vakıflara yönelik herhangi bir yetki ve görevin yer almaması, hukuku bakımından eksiklik oluşturduğu gibi, uygulama açısından da tereddütlere yol açmaktadır.

Teklifte Anayasa'da yer alan yazım şekline uygun olarak Devlet Denetleme Kurulu, dernekler, vakıflar, kooperatifler, birlikler üzerindeki yetki ve görev kanun hükmüne ilave edilmektedir.

¹ (2/2858) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Teklifimizin 2'nci maddesiyle 2018 yılından beri yürürlükte olan "Grup Başkanı ve denetçilerin denetim görevi mucibince, denetim kapsamına dâhil kurum ve kuruluşların teftiş, denetim veya bu maksatla kurulmuş birimlerin görev yetki ve sorumluluklarını haizdir." şeklindeki hüküm, Anayasa Mahkemesinin memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleriyle özlük işlerinin kanunla düzenlenmesi gerekçe gösterilerek iptal edilmiştir. Devlet Denetleme Kurulunda görev yapan denetçilerin görev ve yetkilerinin Anayasa'nın 128'inci maddesi gereğince kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesine uygun olarak iptal edilen hükümle Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde yer alan denetçilerin görev ve yetkilerine ilişkin diğer hükümlerin de 2443 sayılı Kanun'a eklenmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifimizin 3'üncü maddesiyle Anayasa Mahkemesinin 11 Kasım 2021 tarihli iptaliyle 2018 yılından beri yürürlükte olan Devlet Denetleme Kurulu tarafından lüzum görülmesi durumunda görevden uzaklaştırma tedbiri uygulamasına yönelik kanuni düzenleme yapılması amaçlanmaktadır. Öncelikle şunu söyleyelim ki görevden uzaklaştırma, soruşturmanın selameti için gerekli bir yetkidir, her teftiş biriminin kullanmış olduğu bir mekanizmadır. Şöyle ki: Görevden uzaklaştırma, kamu hizmetinin gerektiği hâllerde, hakkında idari soruşturma yürütülen ve görevi başında kalmasında sakınca görülen kişilere yönelik ihtiyari bir tedbirdir. Halk arasında "açığa alma" olarak bilinen görevden uzaklaştırma tedbiri, görevi başında kalmasında sakınca görülen kamu görevlileri hakkında uygulanan geçici bir önlemdir. Bu tedbir, idari soruşturmanın sağlıklı bir biçimde yürütülebilmesi için baş vurulan bir yöntem olup bu tedbir neticesinde ilgili kişinin memuriyet görevi sona ermemektedir. 2017 yılında gerçekleştirilen Anayasa değişikliğiyle Devlet Denetleme Kuruluna verilen idari soruşturma yapma yetkisinin doğal bir sonucu olan görevden uzaklaştırma tedbiri, Anayasa'mıza aykırı hiçbir unsur barındırmamaktadır. Bahse konu Anayasa Mahkemesi kararı da bu tedbirin Devlet Denetleme Kurulu tarafından uygulamasını Anayasa'ya aykırı bulmamıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 137'nci ile 145'inci maddeleri arasında devlet memurları hakkında yürütülen idari soruşturmalarda görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanmasına dair hükümlere yer verilmiştir. Söz konusu maddedeki yetki, soruşturma birimlerinin gerekli görmesi ve kanuni şartlara da uyulması durumunda kullanılabilir. Öngörüldüğü üzere görevden uzaklaştırma tedbiri, idari soruşturma kapsamında gerektiğinde başvurulabilen genel nitelikte bir mekanizma olup Devlet Denetleme Kuruluna özgü bir özellik göstermemektedir. Anayasa'nın 108'inci maddesi gereğince idari soruşturma yetkisine sahip olan Devlet Denetleme Kurulunun bu yetkiyi diğer soruşturma birimleri gibi kullanabilmesi Anayasa'ya aykırılık teşkil etmemektedir.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; teklifimizin 4'üncü maddesiyle yaşlılık, malullük, ölüm aylığı almakta olan emeklilerimize ve hak sahiplerine dosya bazında 12.500 Türk lirası olarak öngörülen aylık asgari ödeme tutarının TÜİK tarafından açıklanan en son temel yıllık Tüketici Fiyatlarının Genel Endeksi'ndeki değişim oranı olan yüzde 15,75 oranında artırılarak 14.469 Türk lirasına yükseltilmesi amaçlanmaktadır.

Teklifimizin 5'inci maddesiyle aylık bin Türk lirası asgari ücret desteği sağlanması amaçlanmaktadır. Öngörülen destek sayesinde işverenlerin iş gücü maliyetinin düşürülmesi, istihdamın artırılması ve kayıt dışı personel çalıştırmayı azaltmak hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, 2016 yılında 2024 yılının sonuna kadar olan dönemler için her yıl asgari ücret desteği sağlanmıştır. Geçen yıl bu destek 700 Türk lirası olarak verilmekte olup bu destek bu sene bin Türk lirasına çıkarılacak, verilecek olan desteğin finansmanı da İşsizlik Sigorta Fonu'ndan karşılanacaktır.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 2018 yılında Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi yani TETAŞ'ın EÜAŞ'a devredilmesinin ardından, Anayasa Mahkemesi 7 Aralık 2023 tarihli kararıyla Elektrik Üretim AŞ'nin hak ve yükümlülerini düzenleyen maddelerin yetki kanunu kapsamında olmadığı gerekçesiyle usul yönünden iptal kararı vermiştir.

Teklifin 6'ncı maddesiyle EÜAŞ'ın ilgili fıkra kapsamındaki hak ve yükümlülüklerden kaynaklanan faaliyetlerini devam ettirebilmesi için bu düzenlemenin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Maddeyle enerji alım ve satım faaliyetlerinin sürdürülmesi ve imzalanan sözleşmeler kapsamında elektrik enerjisi alım ve satışının yapılması, yürütülen enerji alım faaliyetlerinin sürdürülebilmesi, mevcut imtiyaz ve uygulama sözleşmeleri kapsamında enerji alım ve satış anlaşmalarının imzalanabilmesi, imzalan enerji satış anlaşmalarının sürdürülebilmesi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Elektrik Üretim AŞ'nin alım yüklerini tam olarak karşılayabilmesi için her türlü önlemi alabilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır. Aynı zamanda, öngörülen düzenlemeyle 26'ncı maddesinin 13'üncü fıkrası kapsamında, Elektrik Üretim AŞ, elektrik enerjisi miktarının mevcut sözleşmeler kapsamında karşılayamaması durumunda, arz güvenliğinin sağlanması anlamında dünyada yaşanan konjonktürel dalgalanma sebebiyle oluşan doğal gaz fiyat artışlarından etkilenmemek ve yerli kaynakların teşvik edilmesi de gözetilerek yerli kömür yakıtlı elektrik üretim santrallerini işleten şirketlerden elektrik enerji alımı için elektrik enerjisi satış anlaşmaları yapmaktadır. Düzenlemede yerli kömür alımında "her yıl" ibaresini kaldırıyoruz. Elektrik ihtiyacı hâlinde kömür alma yetkisinin söz konusu kanun yoluyla verilmesi öngörülmektedir.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; teklifimizin 7'nci maddesinde, Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesinde düzenlenen, suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı hâlinde söz konusu şirketlerin mal varlığı değerlerine, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl süreyle Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyum olarak atanmasına ilişkin düzenleme önerilmektedir. Söz konusu düzenlemeyle, suç gelirleriyle suçtan kaynaklanan mal varlığı değerini aklama, silahlı terör örgütü veya bu örgüte silah sağlama, terör ve terörizmin finansmanı sürecine dâhil olmuş şirketlerin faaliyetlerinin kamusal yapı altında sürdürülmesi, şirketlerin etkin şekilde yönetilmesi ve çözülmesinin yanı sıra, ticari hayatlarının ve ekonomik hayatlarının sürdürülmesi sağlanmış olacaktır.

Sayın Başkanım, teklifimizle ilgili söyleyeceklerim bunlardan ibarettir. Komisyonumuzun üyelerinin süreçte verecekleri destek için şimdiden teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi de gruplar adına konuşmalara geçeceğiz.

İlk olarak Cumhuriyet Halk Partisi grubundan başlayacağız.

Sayın Türel, kimden başlayalım; sizden mi diğer arkadaşlardan mı, var mı söz talebi olan?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Diğer gruba geçerse memnun olurum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun lütfen.

Süreniz on dakika.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, 7 tane maddemiz var; yürürlük, yürütmeye birlikte 9 tane madde. Az önce usul hakkında konuşurken de ifade ettim, bunlar zaten yabancı olmadığımız, burada itiraz ettiğimiz, bizim itirazlarımız üzerine Komisyonunda değil de Genel Kurulda çıkarılan maddelerdi aslında -2'si hariç- o şekildeydi. Ama şimdi baktığımızda, bu maddeler bizim tekrar önümüze getirilmiş oldu.

Şöyle, şimdi, sırayla gidecek olursak, Devlet Denetleme Kuruluya ilgili maddelerden burada, tabii, Anayasa'ya aykırılık iddiaları da var Komisyon üyeleri tarafından, onun dışında yani temel olarak bizim de burada çok uygun bulmadığımız husus şu:

Bir defa önce, belki, hani bu kanunla yapılması gereken bir kısım işler, biliyorsunuz, bu da bir usul hâline geldi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle yapılıyor; çoğu zaman bunun bilinmemesi mümkün değil, oradaki bürokratlar mutlaka ikaz ediyordur, apaçık bir şekilde iptal edileceği bilindiği hâlde bunlar Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle yapılıyor. Burada 2 tane husus amaçlanıyor olabilir. Bir tanesi, iptal edilinceye kadar işe devam etmek. "Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yapalım, bunun için Anayasa Mahkemesine gidilecek, şu olacak, bu olacak, iptale kadar bir sürü vakit geçecek, o arada biz de işlerimizi yaparız." Anayasa Mahkemesi kararları geriye doğru da yürümediği için... Bu, Devlet Denetleme Kurulu açısından geçerli değil ama bunlarla biz karşılaştık burada, birilerine bir şeyi verme durumunda o veriliyor, ondan sonra kararnama iptal ediliyor veya işte, Anayasa'ya aykırı olan o kanunun o maddesi iptal ediliyor ama Sayın Cumhurbaşkanının tabiriyle, atı alan Üsküdar'ı geçmiş oluyor; birinci husus bu. Aslında iptal edileceği bile Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle birtakım işler yapılıyor.

İkincisi, bununla paralel olarak veya bunun devamı mahiyetinde, bu sefer bunlar yani iptal edilen hüküm bu sefer kanun teklifi hâline getiriliyor fakat kanun teklifinin de gerekçesi hâline getiriliyor, bu da bir tuhaf. "Ya, zaten bu işlem vardı arkadaşlar, bu devam ediyor zaten, bu zaten şu kadar yıldır uygulanıyordu." Ya, uygulanıyordu da bu Parlatentonun verdiği yetkiye dayanarak uygulamadınız onu hatta onu hukuki olarak yani yetkisiz bir şekilde uyguladınız, iptal edilen bir hüküm çerçevesinde uygulanmış oldu. Yani, tabiri caizse, tırnak içerisinde söylüyorum, böyle bir uyanıklık yapılıyor, bunlar kabul edilebilir değil.

Şimdi, Devlet Denetleme Kurulu özelinde, kooperatifler ilk kez kanunla denetim kapsamına alınıyor, daha önceden hiçbir şekilde kooperatifler kanununda denetim kapsamına alınmamış. Birlikler yine ilk kez kanunla denetim kapsamına alınıyor. Burada vakıfların denetim kapsamına alınması var, bu kanunla daha önce alınmış. Yani, burada, aslında, belki bu denetimin yani vakıf, kooperatif, birlik açısından tek makul gerekçe "Ya, vakıfla ilgili yine, bu Parlamento daha önceden bize bu yetkiyi vermişti." şeklinde bir şey iddia edilebilir ama onun dışındakiler... Yani siz bunu Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle bu denetim kapsamına almışsınız, onların da zaten hukuki olmadığını Anayasa Mahkemesi belirtmiş oldu. Dolayısıyla, bunları, bu anlamda işin içerisinden bir çıkarmak gerekiyor.

Şimdi, görevden uzaklaştırma maddesi, bizim itiraz ettiğimiz hususlardan bir tanesi. Bu, daha önce hiçbir kanununda düzenlenmiş bir madde değil arkadaşlar. İşte, az önceki söylediğim mesele, hani biz bununla ilgili kaygılarımızı söylediğimizde "Efendim, zaten bunun uygulaması vardı, zaten görevden uzaklaştırma vardı..." Vardı ama siz bunu Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle vermişsiniz, kanunla daha önce hiç böyle bir yetki verilmedi. İlk kez kanunla kamu görevlilerinin yanı sıra; vakıf, birlik ve kooperatif yöneticileri görevden uzaklaştırma kapsamına alınıyor. Dolayısıyla, maddenin bu kısmına da itiraz ediyoruz.

Soruşturma meselesinde de ilk kez yine kanunla, bu madde yani bu teklif çerçevesinde yetki alınmaya çalışılıyor, kanunla bu yetki daha önce hiç verilmemiş.

Şimdi, değerli arkadaşlar, öncelikle şunu söyleyeyim: Biz denetime karşı değiliz, tam tersine, Türkiye'de bir denetim açığı var diyoruz, Türkiye denetlenmiyor, kamu kurumları denetlenmiyor veya kamuyla bağlantılı, efendim, özel sektör şirketleri veya kamuyla bağlantılı olması da gerekmiyor yani vatandaşın, işte, tüketicinin haklarının korunması açısından Türkiye'de denetim yok ama bir sistem var, biz yeni bir ülke falan değiliz, daha dün kurulmuş falan değiliz, bu ülkenin en azından cumhuriyetten beri yüz yıllık bir sistemi var, bir denetim sistemi var bu ülkenin. Nedir? Dış denetim, Sayıştay. Efendim, içeride denetim: Teftiş kurulları var, en son 5018'le getirilen de iç denetim var. Şimdi, bunları çalıştırmayacaksınız, Sayıştay'ı tamamen devre dışı bırakacaksınız, ondan sonra, teftiş kurullarının üzerine bir kâbus gibi çökeceksiniz... Bugün söyleyin bana, Allah aşkına ya, burada bir sürü kamu kuruluşundan arkadaş var, hangi teftiş kurulu düzgün çalışıyor, bir on beş, yirmi yıl önceyle mukayese ettiğimizde? Biz de devletten geliyoruz, yıllarca bu işin içerisinde bulunduk. Çalıştırma teftişi, iç denetimi zaten doğmadan öldürdüler bir kısım arkadaşlar, Naci Ağbal başta olmak üzere, ondan sonra denetim yok yani devletin normal denetim sistemini işletme... Şimdi işine geldiğinde, işte, muhalif bir isim mi var, muhalif bir birlik mi var, vakıf mı var, dernek mi var, şahıs mı var onun üzerine çökmek için veya birtakım şeyler yapmak için arızı olması gereken Devlet Denetleme Kurulu üzerinden bir denetim yetkisinin kapsamı genişletiliyor; bu anlaşılabilir bir şey değil. Bakın, denetime karşı değiliz, her yer denetlenmeli, her şey denetlenmeli, her faaliyet denetlenmeli, her kamu kaynağı kullanan her yer denetlenmeli. Dediğim gibi, tam tersine, denetim açığından şikâyetimiz var ama bu yapılan denetim falan değil, bu yapılan spesifik olarak birilerinin üzerine gitme meselesi. İllaki öyle olması da gerekmiyor, Devlet Denetleme Kurulu çok sınırlı elemantasyla kaç yer denetleyebilir arkadaşlar? Bütün denetimin yükünü Devlet Denetleme Kurulunun üzerine verme gibi bir anlayış olabilir mi? Biliyorsunuz, geçenlerde bununla ilgili genelge de çıktı, böyle bir anlayış var. Devlet Denetleme Kurulunda, kaç kişi var orada, kaç kişi denetleyebilirsiniz, ne kadar düzenli denetleyebilirsiniz? Varsayalım ki çok objektif yapıldı, çok iyi niyetli yapıldı... Ki onunla ilgili ciddi şüphelerimiz var. Dolayısıyla, devletin normal denetim sistemini işler hâle getirmek lazım. Burada da Devlet Denetleme Kuruluyla ilgili... Biz yine buna karşı değiliz. Bakın "Anayasa" diyorsunuz, Anayasa'ya ne zaman girmiş? 1982 Anayasası'nda girmiş değil mi? Yani hani, o ihtilalci, darbeciler sokmuş. Yani "Sivil anayasa yapacağız, sivil anayasa yapacağız." diyorsunuz ya, "Darbeciler soktu" dedğiniz, onu daha ileriye götüren yani darbecilerin bile Devlet Denetleme Kuruluna almadığı yetkileri bugün kanunla Anayasa'ya aykırı bir şekilde almaya çalışıyorsunuz. Ya, bu çelişkiyi bilmem anlatabiliyor muyum? Böyle bir şey kabul edilemez. Dolayısıyla, bu maddelerin düzeltilmesi lazım. Zaten bunların düzeltilmesi ifade edilerek bunlar geçirildi, biz o yüzden diğer kanun teklifinde zorluk çıkarmadık, bu madde çekildi, diğer kanunların geçmesine müsaade ettik, muhalefet olarak İç Tüzük'ten kaynaklanan haklarımızı kullanmadık ama şu anda bir hile yapılıyor yani o gün çek, bugün tekrar getir. Evet, bu Devlet Denetleme Kurulu faslı bu şekilde.

Şimdi, gelelim bu kömür meselesine, yerli kömür meselesine. Şimdi, sektörden arkadaşlar da geldi, az önce de dinledim, pazartesi günü de bir şirketin temsilcisi geldi, kendilerini dinledim, ikna edilmiş değiliz Nevzat Bey yani hakikaten ikna edilecek bir şey söyleyebilmiş değiller. Şirketlerin spesifik olarak zorluğu olduğunu biliyoruz. Biz şimdi, Parlamento olarak neye bakacağız? Temel soru bu. Yani biraz sıkıntısı olan, bu işten kâr edemeyen -ticarettir bu, herkesin her şeyden kâr etmesi gerekmiyor- firmaların işini mi kolaylaştıracamız, yoksa ben burada kamu yararına mı bakacağım bir yasama organı olarak yani milletin genel çıkarını mı düşüneceğim? Şunu söylemiyorum: Bakın, Enerji Bakanlığı "Şirketlerimiz önemsizdir." demiyorum, "Devletle iş yapan şirketler devletin birtakım kararlarından dolayı iflas etsin, zorda kalsın bunlar." filan da asla demiyorum; gerekirse hukuki olarak, ahlaki olarak, vicdani olarak önlerinin açılması lazım, zorluklarının giderilmesi lazım, bununla ilgili hiçbir endişemiz yok veya bu yapılmalı ama şimdi buradaki durum biraz daha farklı. Zamanında bu özelleştirildi... Biliyorsunuz, bunların önemli bir kısmı yerli kömür, işte, 10 bin megavatlık, 11 bin megavatlık yerli kömür santralimiz var, baz santral önemli, sistemde kalması lazım, bunları geçen sefer de söyledik. Biz "Gözden çıkarılmalı." falan demiyoruz ama şimdi, işte, daha önce Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle, ondan bir süre önce de Bakanlar Kurulu kararıyla bir kısım iş ve işlemler yapılmış, bugün yapılmaya çalışılan işlerin benzeri yapılmış ama bu, kanunla bizim ilk kez önümüze geliyor. Daha önce Hükümet, kanunların verdiği yetkiye dayanarak kendi iradesiyle bu işleri yapmış ama şimdi artık bu, Meclise geliyorsa Meclisin bunu etraflıca görmesi lazım.

Şimdi, bir de buraya sayın bakanlar geliyor, işte, bütçe döneminde geldi Enerji Bakanı. Yani burada bir şeyi konuşurken arkadaşlar, bunun iki gün sonra karşınıza çıkacağını da düşünmeniz lazım Nevzat Bey yani siz değil de Sayın Bakan için söylüyorum. Ben meselenin ne olduğunu etraflıca anlatmadım artık, herkes biliyor diye direkt değerlendirmesine, eleştirisine

geçtim. Geçmiş kötüleme hastalığınız var ya, şimdi, 18 Kasım 2024, Plan ve Bütçe Komisyonunda Sayın Bakan diyor ki: "90'larda Türkiye'de elektrik santrallerine yatırım nasıl yapılıyordu? İşte, devlet uzun yıllar alım garantisi veriyordu". Şimdi 90'lı yıllarla bugünü mukayese ediyor ve oradaki alım garantisi verilmesinden şikâyet ediyor, metin burada, tutanak burada. Ondan sonra "Şimdi, biz alım garantisi vererek değil, sadece yenilenebilirler alım garantisi verdik, başkalarına alım garantisi vermedik." diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Uzatıyorum Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Doğal gaz verilen alım garantileri eleştirilebilir, eleştirilmesine bir şey demiyorum ama bunu eleştirirsen bugün bana "Kömür alım garantisi ver diye." gelmeyeceksin. Bir yandan uluslararası bir taahhüde gireceksin emisyonla ilgili, kirlilikle ilgili, bununla ilgili, bununla ilgili, bir anlamda ondan daha ilkel bir teknoloji olan yerli kömür için alım garantisi için bu sefer yani sürekli Meclis bombardıman edilecek; böyle bir şey yok. O zaman bu lafı konuşmayacaksın. O zaman ben şundan endişe ediyorum, daha da önemlisi, kamu yönetimi açısından: Ya, bunu söylerken aklınızda bu hiç yok muydu, siz bunları böyle günübürlük mi düşünüyorsunuz? Yani firma geliyor, bastırıyor "Hadi bir kanun yazalım." mı diyorsunuz? Şimdi, bugün bu kanun teklifini getirecek bir bakan, bir sayın bakan, akli başında bir insan normal şartlarda bu lafı etmez. Demek ki Türkiye'de işler günübürlük yapıyor; o gün öyle söylüyor, bugün geliyor böyle yapıyor. Yani bunları siz böyle istediniz diye bizim de bunlara "Evet." diyecek durumumuz yok.

Değerli arkadaşlar, şimdi, dolayısıyla, bizim burada esas karşı çıkışımızın temel nedeni şu: Bir, Elektrik Piyasası Kanunu'nun -2001'de yanlış hatırlamıyorsam- temel amacı piyasada rekabeti sağlamak. Verdiğiniz her alım garantisi bu rekabetin sağlanması açısından önünüzde bir engel teşkil ediyor. Elbette bir optimizasyon yapılmak durumunda, enerji arz güvenliği meselesi önemli, buna hiç kimsenin bir itirazı yok veya ülke çeşitlenmesi önemli ama şimdi bunu yaparken de bir yandan "Rusya'ya bağımlı hâle geliyoruz. İşte, burası yerli kömür, ısı değeri düşük, kalorifik değeri düşük, çevreyi de çok kirliliyor. Yatırım da yapmadır, çok da verimsiz çalışıyor ama bunlara alım garantisi verelim." diyorsunuz. Niye? "Enerji arz güvenliği." diyorsunuz. E, o zaman şimdi sorarlar size: Hani, ülke açısından arz güvenliği diye baktığımızda zaten doğal gazda Ruslara göbekten bağlıyız; e, kardeşim, gidiyorsun, nükleeri de Ruslara veriyorsun. Bunu bana birisi izah etsin. Yani bu madem önemliyse...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bitireceğim Sayın Başkanım, maddeleri biraz daha hızlı geçeriz.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, bakın, kendi yaptığınız iş ve işlemler kendi argümanlarınızı zaten başlı başına çürütüyor. Dolayısıyla yani bu maddenin...

Bakın, şunu söylemiyorum, bunlar gözden çıkarılsın falan demiyorum. Bir yandan da mesela -işte, parça parça oluyor- Çayırhan değil mi, Çayırhan şu anda konuştuğumuz; Çayırhan şu anda EÜAŞ'ta değil mi şimdi, geri döndü, EÜAŞ'ta? Bu kapsamdaki bir şey, şu anda 11 bin megavatın yüzde 24'ü EÜAŞ'a ait ama diğerleri -tekrar hatırlatmaya gerek- işte, yüzde 25'i iktidara yakın -neyse isim vermeyelim yani notlarımda var- firmalardan bir tanesi, Çelikler Holding, işte, diğerleri de devam ediyor öyle. Şimdi millet ayağa kalkmış "Çayırhan'ı özelleştirmeyin." deniliyor. Ya, şimdi bir tecrübe edinmiş olmamız lazım bu özelleştirdiğimiz şeylerden, firmalardan. Ben buna alım garantisi vereceğim yani nakit enjeksiyonu -bunun anlamı odur- yapacağım -bu firmaları kurtarma yolu olarak bu tercih ediliyor aslında- e, bir yandan da Çayırhan'ı özelleştireceğim diye uğraşıyoruz. Niye özelleştiriyoruz Çayırhan'ı ya? EÜAŞ, Çayırhan'ı işletsin arkadaşlar, zaten nihayetinde bu sıkıntıda kaldığında... Hani, özelleştirmenin temel amacı neydi? İşte, özel sektörün verimliliğinden faydalanmak, böyle bir şey yok, hele enerji sektöründe böyle bir şey yok. Yani özelleştiriyoruz, arkasından enjeksiyon yapıyoruz, dağıtım şirketlerine, Dicle Elektriğe sürekli para veriyoruz. Tabii, para kasadan tak diye veriliyor, onun yöntemleri var, veriliyor, bunları buralarda konuştuk biz, anlattık tek tek. Dolayısıyla, bir öneri olarak söylüyorum Sayın Bakan Yardımcısı: Mesela Çayırhan'ı özelleştirme işinden vazgeçilsin. Devlet alsın, yatırım ihtiyacı varsa yatırımını yapsın. Bakın, devlette olduğu zaman vatandaş da itiraz etmiyor. Şimdi vatandaş ayağa kalkmış orada, herkes itiraz ediyor, hâlâ "Tekrar özelleştireceğim." deniliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Sayın Usta, tekrar uzatıyorum.

Toparlayın lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Dolayısıyla, bizim önerimiz şu: Yani bu bir miktar... Mesela, zeytinliklerle ilgili birtakım problemler var, bir tane firma geldi "Ben sahamı kullanamıyorum. Hâlbuki rehabilite ediyorum, daha fazla zeytin diktim." diyor. E, bunlar hakikaten böyleyse devlet bunun arkasına garantisini koysun, ondan sonra çıksın bunu vatandaşa anlatsın. "Ben Soma'dan kömür getirmek durumunda kalıyorum. Bu bana çok pahalıya mal oluyor, zarar ediyorum. Dolayısıyla krediyle finansman yapmam gerekiyor, finansman yapamıyorum çünkü malımı satıp satamayacağım belli değil." diyor. Evet, firmaları da böyle zor durumda bırakmayalım, adamların işlerini kolaylaştıralım ama bunu doğrudan nakit vermeye benzer bir yöntemle yapmayalım, önlerini açalım. Mesela, bunu yapacaksa çevreyle ilgili yatırım yapma koşuluna bağlayalım, fiyatla ilgili bir sınır koyalım. Burada "Bir sınır olmadan bir alım garantisi, alım sözleşmesi yapılacak." diyoruz veya buna bir sınır koyalım, biraz daha toplumu ikna edecek, kamuyu ikna edecek bir şekilde yapalım ama en önce, dediğim gibi, kamunun elinde olan şeyleri özelleştirmek bir yana, verimli gelecek şekilde onların yatırımlarının yapılmasının önünü açalım.

Şimdi, Sayın Başkanım, bir şeyi de hemen çok kısa bir şekilde veya maddesinde de söyleyebilirim ama şimdi burada söz alıp maddeleri daha hızlı...

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Bir dakika...

ERHAN USTA (Samsun) - O zaman maddesinde detaylı konuşurum, genelinde söylememiş olmayalım.

Bu TMSF'nin kayyum meselesi. Şimdi, biz TMSF'nin bu kapsamda terörle iltisaklı şirketlere kayyum olarak atanmasına İYİ Parti Grubu olarak karşı değiliz yani olabilir, TMSF buralara kayyum olarak atanabilir. İtiraz ettiğimiz husus, kayyum olarak atanana zırh verilmesi yani dokunulmazlık verilmesi. Bakın -ben o zaman Grup Başkan Vekiliydim- aşağıda getirilen maddede bu 6755 sayılı Kanun'un 37'nci maddesine bir atıf vardı arkadaşlar. Ya, vicdanı olan herkes şunu bir dinlesin, deniliyor ki burada: "Kanun hükmünde kararname kapsamında karar alan ve görevlerini yerine getiren kişilerin bu karar, görev ve filleri nedeniyle hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluğu doğmaz."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bitireceğim Başkanım.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, şimdi, siz birisini kayyum atayacaksınız, milyarlık şirketleri yönetecek ama ona diyorsunuz ki: "Hukuki, idari, mali, cezai sorumluluğu olmaz." Adam şirketin içerisini tamamen boşaltsın, şunu yapsın, bunu yapsın fakat bunun hiçbir sorumluluğu olmaz. Ya, bu zırh getirilmeye çalışıldı sekizinci yargı paketinde, itiraz ettik, dokuzuncu yargı

paketinde şimdikiye benzer bir şey getirildi. Bunun da niye sıkıntılı olduğunu birazdan madde gelince -şimdi Sayın Başkanın sınırlarını daha fazla zorlamayayım- orada niye itiraz ettiğimizi -Bankacılık Kanunu'nun 127'nci maddesine atıf var- ifade edeceğiz. Dediğim gibi, burada TMSF evet, kayyum olarak atanabilir ama sorumluluk alan, devlette sorumluluk alanın, iş ve işlem yapanın sorumluluk sahibi olması lazım, onlara dokunulmazlık getirmesi gibi bir husus da olamaz.

Son olarak da bu en düşük 14.469 lira emekli maaşını düşük buluyoruz, bununla ilgili önergemiz olacak. Elbette bu madde bir an evvel çıkmalı ama bu düşüktür. Bunun asgari ücret seviyesinde olması lazım, detayları o zaman konuşacağız.

Bir de işveren desteği, bütçe görüşülürken bunun 1.500 lira olmasına yönelik bizim bir teklifimiz vardı, daha doğrusu kanun teklifi değildi de yani 1.500 lira olacak şekilde bütçeye para konulması yönündeydi ama bizim o zaman asgari ücret teklifimiz 28 bin liraydı, 28 bin liraya paralel 1.500 liraydı. Dolayısıyla 28 bin olmadığına göre şimdi bin liranın bin lira olarak geçmesinde bir sıkıntı görmüyoruz diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Ağbaba, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

Şimdi, öncelikle, geçtiğimiz günlerde Bakan, emekli maaşını açıkladı, burada hem AK PARTİ'li milletvekillerine hem kanun teklifi sahibi arkadaşlarımız iradesine bir saygısızlık oldu. Bakanın maaş açıklama yetkisi yok, kanun teklifi verme yetkisi sadece milletvekillerine ait; sevgili kanun teklifi sahibimiz ve AK PARTİ milletvekili arkadaşlarımız bu yetkiniz de Bakan tarafından gasbedildi. Siz konuşmadığınıza göre sizin haklarınızı da korumak Cumhuriyet Halk Partisinin görevi; bunu söylemek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, bir başka şey -biraz önce sözcümüz de söyledi, diğer arkadaşlar da söyledi- bu gelen teklifin birçok maddesi -bizim itiraz ettiğimiz maddeler- burada tartışıldı, geçti, ardından gruplar anlaştı ve gruplar anlaşınca bu teklifler Genel Kurulda kanundan çıkarıldı. Değerli arkadaşlar, hepinizin bildiği gibi, Meclisin bir adabı var, bir ahlakı var yani oradan çıkarıp buraya sokmak, bir katakullu yapmak hakikaten Meclise saygısızlık. Yıllardan beri gruplar arasında çeşitli anlaşmalar oluyor, bu anlaşmaları yok sayarak bu maddeleri tekrar getirmenin hakikaten Meclisin ahlakına uymadığını belirtmek istiyorum.

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanlığı bugün grupta bu kırmızı kartla ilgili dedi ki: "Puzzle var, pişpirik var, poker var, iskambil var." Tabii, bunları biz bilmiyoruz, siz biliyorsunuz; Türkiye'yi kumar bağımlısı yaptınız, dün de konuştuk bu konuları, hem sanal kumar hem yasa dışı bahis artmış durumda. Sayenizde fakir fukarayı, ekmek bulamayan herkesi kumara alıştırırmaya çalışıyorsunuz, kumarbaz yaptınız,

Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, genel seçimin üzerinden bir buçuk yıl geçti, seçim öncesindeki vaatlerinizin birkaçını size hatırlatalım. Baktınız ki anketler kötü gözüküyor "Emekliyi enflasyona ezdirmeyeceğiz." dediniz, hâl ortada. "BAĞ-KUR'lulara esnaf prim gün sayısını 9000'den 7200'e indireceğiz." dediniz, herkes duydu. Seçime yaklaşık bir hafta kala meydanlarda sizler esnafa bir söz verdiniz, dediniz ki: "Emeklilik prim günü 9000'den 7200'e düşecek." maalesef böyle bir şey yok, yapmadınız. "Stajı ve çıraklıkları sayılmayanlara haklarını vereceğiz." dediniz, bu da yok. "Taşerondan kadroya geçmeyenlere kadroya alacağız." diye söz verdiniz seçimde. "Tüm memurlara 3600 ek gösterge ve memur emeklilerine seyyanen zam yapacağız." dediniz, hiçbir yapılmadı. Bunları söz verdiniz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kim dedi?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Siz dediniz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kim dedi?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yahu videoları göstereyim ben sana.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Göster.

VELİ AĞBABA (Malatya) - E, göstereyim.

Yani burada bu sözler verilir yapılmayınca ne oluyor? Örneğin, bir esnaf 1 kilo şeker alana 900 gram verirse ne derler esnafa? "Üçkağıtçı esnaf." derler değil mi? Şimdi, dolayısıyla puzzle var, pişpirik var, poker var, iskambil var, bir de üçkağıt var. Üçkağıt oyununu en iyi kim biliyor?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz biliyorsunuz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - En iyi siz biliyorsunuz, üçkağıt var burada, bir üçkağıt. Bizde ne var? Kırmızı kart var. Kırmızı kartı kime gösteriyoruz? Kırmızı kartı esnafa 7200 sözünü tutmayanlara "Emekliyi enflasyonun altında ezdirmeyeceğiz." deyip 2 bin lira zammı reva görenlere, "asgari ücret" diye verilen zammı reva görenlere kırmızı kart gösteriyoruz. Başka? Başka, Osmangazi Köprüsü'ne 795 TL geçiş ücreti verenlere kırmızı kart gösteriyoruz. Her şey 3 kat, 5 kat artıyor ama iş çalışana gelince ne oluyor? İş çalışana gelince enflasyonda üçkağıt yapıyorsunuz yani bu üçkağıdı hakikaten çok iyi biliyorsunuz.

Bakın, değerli arkadaşlar, Vedat İşikhan bir açıklama yapıyor "Emeklilerimizin aylıklarını düzenli ödeyebiliriz telaşı içindeyiz." Hani, eskiden diydunuz ya "SGK'yi batırdınız." Kim batırması SGK'yi? Emekli maaşlarını ödeyemeyecek durumdaysanız, SGK'yi batıran da sizsiniz. Yani böyle bir açıklama olur mu ya? Hani diyor ya "Almanya bizi kısıyor. Dünyada bilmem kaçınıcı ekonomiyiz." ama emekli maaşını ödeyemeyecek duruma gelmişiz. Sanki emekli maaşını ödemek de bir lütfmuş gibi gösteriliyor. Ölümü gösterip sıtmaya razı etmeye çalışıyorsunuz, arkadaşlar, resmen aba altından sopa gösteriyorsunuz.

Bakın, sizlerin pazardan haberi yok, biraz önce dedim ki biraz önce pazara çıktık, gittik, alışveriş yaptık, fişi de burada, toplam 1.998 TL'lik bir fiş, 1.998 TL. İçinde ne var? 1 kilo et var, 2 kilo ayçiçeği yağı var, 1 kilo çay var, 2 kilo pirinç var, bir kalıp peynir var, 1 kilo zeytin alalım dedik, yetmedi, 350 gram zeytin var. Bunun içinde sebze, meyve yok, yoğurt yok, süt yok, salça yok, şeker yok yani bununla yemek de yapamıyorsun. Emekliye verdiğiniz zam ne? Emekliye zam tam bu kadar arkadaşlar, bakın, emekliye verdiğiniz bir öğün bile değil. Emekliye vermiş olduğunuz zam 2 bin lira bir öğün bile tutmuyor. 4 kişilik ailenin bununla karnını doyurması mümkün değil; kahvaltı yapsa kahvaltılık yok, öğle yemeği yapsa öğle yemeği yok, akşam yemeği olsa akşam yemeği yok. Sizin emekliye layık gördüğünüz, bu 2 bin lira bir öğün bile değil.

Arkadaşlar, bu emeklilerin hakikaten hepimizin vicdanını sızlattması lazım. Mutlaka çevrenizde emekli vardır, 12.500'dü, 14.469 lira oldu emekli... Hakikaten bakın, pazara çıkın, bırakın bu gıda ürünlerini... Emekli dernekleri burada, ben geziyorum emeklileri, vallahi billahi en son ceketini yedi sekiz yıl önce almıştır emekli hatta daha acı bir şey söyleyeyim, burada daha önce de söyledim: Bir emekliyle karışlaştım "Komşumuzun ölmesini bekliyoruz, ölen komşumuzun eski ceketini ve eski paltosunu alıyoruz." diyor. Dolayısıyla, bakın, bu emekli maaşına kim iyi diyorsa ya vicdansızdır ya gözü kördür ya da Türkiye'nin gerçeklerinden habersizdir.

Bakın, bu kırmızı kartın arkasında ne yazıyor değerli arkadaşlar? Buradan göstereyim ben size, bu kırmızı kartta... Bakın, arkadaşlar, 2002'de geldiğinizde 8 çeyrek altın alınırken 3 çeyrek altın alınıyor, her ay emeklinin cebinden 5 çeyrek altın çalınmaya devam ediyor. 57 kilo kıyma alınırken 20 kilo kıyma alınıyor, her ay emeklinin cebinden 33 kilo kıyma çalınmaya devam ediyor. Simit ve çay hesabıyla geldiniz, 1.285 tane simit alınırken 964 tane simit alınıyor; her ay 321 simit emeklinin cebinden çalınmaya devam ediyor. Bu kırmızı kart bu işte, bu kırmızı kartın anlamı bu. Bu kırmızı kart ülkeyi yoksulluğa mahkûm edenlerin,

bu kırmızı kart geçtiğimiz 2021 yılının sonunda kur korumalı mevduat sistemini getirip ekonomiye 1,8 trilyon yük yükleyenlere karşı gösterdiğimiz bir kırmızı kart arkadaşlar. Şimdi, bakın, bu hesaba göre, çeyrek altın hesabına göre emekli maaşının 40 bin olması gerekiyordu, emeklinin cebinden 25 bin TL çalınmış gözüküyor.

Değerli arkadaşlar, 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 21.083 TL, yoksulluk sınırı 70 bin TL. Bugün resmi SGK verilerine göre 2 milyon 94 bin emekli çalışıyor. Bunun üzerine kayıt dışı çalışanlara da baktığımız zaman yaklaşık 5 milyon emeklinin çalıştığını görüyoruz. Bakın, 79 yaşında bir insan inşaattan düşüp ölüyorsa hepimizin şapkayı önümüze koyup düşünmemiz lazım. Bunu muhalefeti suçlayarak, dış güçleri suçlayarak yapamazsınız. Yaklaşık çeyrek asırdır bu ülkeyi siz yönetiyorsunuz, bunun tek sorumlusu da sizsiniz. Bakın, geçtiğimiz günlerde pazarda 93 yaşında bir teyzenin evinde ördüğü şeyleri sattığını gördük.

Allah aşkına, bir de TÜİK'imiz var, açıkladığı enflasyon rakamlarına bakıyorsunuz, inanan var mı? Vallahi siz de inanmıyorsunuz, siz de alışveriş yapıyorsunuz yani siz daha lüks şeyler alıyorsunuz ama buna siz de inanmıyorsunuz değerli arkadaşlar. TÜİK yüzde 44,8, ENAG yüzde 83,40 olarak açıklıyor ama emeklinin, yoksulun hissetmiş olduğu enflasyon daha yüksek. Bakın, bu yaptığınız zamları bırakın bir çift ayakkabı almayı, bir pantolon bile alamıyorsunuz değerli arkadaşlar. Emekliye layık görülen rakam bu. Bir emekli maaşıyla bir yıllık alım gücünü karşılaştıralım: Bakın, 1 Ocak 2024'te bir emekli -120 TL tavuğun kilosu- 83 kilo tavuk alabilirken ay sonunda yani 31/12/2024'te -299 TL bir kilo tavuk- 14.469 TL'yle alınan tavuk 48 kilo, 12.500 liraya alınan tavuk 83 kilo. Tavuğa göre hesaplanmaz emekli maaşının 24.817 olması lazım, ete göre olsa 20.580 olması lazım, peynire göre olsa 25.220 TL olması lazım. Bir emekli Ocak 2024'te 52 kilo peynir alabilirken Aralık 2024'te ise maalesef 29 kilo peynir alabilmekte. Yani temel gıda ürünlerine bile baktığımız zaman bu emekli komik kaçtığını görürüz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Veli Bey, toparlayın lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hemen toparlıyorum Başkanım, teşekkür ederim.

Enflasyonda Avrupa 1'ncisiyiz, dünyada 6'ncı sıradayız. Öyle 1'inciliklerimiz var ki maalesef diğer ülkeleri 10'a katlayan 1'incilik. Bizden yüksek Arjantin, Suriye, Güney Sudan, Filistin ve Zimbabve var; Angola, Myanmar, İran bizden daha iyi durumda. Faizde dünya 1'incisiyiz, emekli maaşında Avrupa'nın en düşüğü biziz, asgari ücrette en kötü birkaç ülkeden biri biziz. Türkiye emeklilere ödediği maaşla Avrupa'nın en son sırasında yer alıyor. Eurostat verilerine göre Almanya'da ortalama emekli maaşı 1.252 euro, Hollanda'da 2.003 euro, Fransa'da 1.485 euro, Lüksemburg'da 2.734 euro. Belçika'da 1.717 euro; Türkiye'de ise emekli maaşı 330 euro. Bizi kıskanan Avrupa emekçisi bizden tam 7 kat fazla emekli maaşı alıyor. Sayenizde yoksullar ülkesi hâline geldik değerli arkadaşlar hem çalışanlar açısından hem de emekli açısından.

Bakın, eskiden çalışan 2 doktor, evini, arabasını almayı bırakın, çocuklarını okutabiliyordu, şimdi çalışan 2 doktor maalesef 1 çocuğunu özel üniversitede okutamayacak duruma geldi. Mühendislerin durumu doktorlardan daha beter, avukatların durumu daha beter. Bakın, bir Ankara Hukuk Fakültesine girmek için ilk 2 bine, 3 bine girmek gerekiyor. Ankara Hukuk Fakültesini bitiren çocuklarımız maalesef asgari ücret seviyesinde bile iş bulamıyor. Sadece geniş kesim yani yüzde 60 asgari ücret alan kesimimiz değil "beyaz yakalı" dediğimiz kesim de yoksullaşmış durumda.

Değerli arkadaşlar, yine, sadece maaş alanlara bakmayalım, bir de Aile Bakanının açıkladığı rakamlara göre birkaç çarpıcı rakamı sizlerle paylaşmak istiyorum. Türkiye'de 2023 yılında 4 milyon 989 bin hane sosyal yardım almış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, hemen bitiriyorum.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Lütfen tamamlayalım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Aile Bakanlığının son istatistiklere göre Ekim 2024 itibarıyla 3 milyon 629 bin hane düzenli sosyal yardım almış. 2012 yılında sosyal yardım alan hane sayısı 2 milyon 171 binmiş, 2023'te 5 milyon olmuş yani tam 2 katına çıkmış yani her yıl yoksulumuz artmış. Demek ki değerli arkadaşlar, 5 milyon haneye aylık asgari ücretin üçte 1'inden az para giriyor, sosyal yardım almanın şartı bu. Bu hanede 4 kişi olursa 20 milyon kişi yardımla yaşıyor. Aile Bakanlığı, devlet yardım etmezse yataklarına aç girecek. Maalesef gelir dağılımında müthiş bir adaletsizlik var, millî gelirden pay alan en düşük yüzde 20'lik grup bırakın millî gelirden pay almayı, borçlu olarak yaşamaya devam ediyor.

Değerli arkadaşlar, bu getirdiğiniz şey, bu emekli maaşı hakikaten doğru değil. Bunu vicdanlar da kabul etmiyor, belki parmaklarınız kabul edecek ama bunu ne emekli kabul ediyor ne vicdanlar kabul ediyor. Bunu karşısında olduğumuzu belirtmek istiyorum.

Başkanım, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Sayyig'it, buyurun.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de salonda bulunan herkesi saygıyla selamlıyorum. Yine yeniden bir aradayız, keşke izin verseniz de biraz birbirimizi özlesek.

Şimdi, ben de bazı hususlarda genel bir çerçeve oluşturacağım, zaten ilerleyen saatlerde detaylı bir şekilde maddeler üzerinde konuşulur. Şimdi, AKP'nin yıllardır uyguladığı yanlış politikalar ve hayata geçirdiği ekonomik, politik tercihler nedeniyle maalesef emeğiyle geçinen milyonlarca yurttaş bugün çalışan yoksullar hâline getirildi. Yine büyük bir geçim sorunuyla karşı karşıya bırakıldı bunlar ve her geçen gün bu sorun artarak da devam ediyor. Ekonomik sorunlar her geçen gün ülkenin can alıcı sorunlarından biri olmaya AKP sayesinde devam ediyor. Yine, emeğiyle geçinen milyonlarca yurttaş, emekçi, emekli, işçi, memur, çiftçi, genç esnaf sorunlarla mücadele etmek zorunda kalmış durumda. Halkın sorunları da her geçen gün büyürken resmî enflasyon yüzde 44'lere, hatta bağımsız araştırmacılara göre yüzde 85'lere dayanmışken bu torba yasa teklifinde bu sorunlar hiç yokmuş gibi bir manzarayla yine karşı karşıyayız. Bu teklif, ekonomide aciliyet bekleyen birçok sorun varken torba yasa teklifi hiçbir derde deva olmayacak; bunun da altını net bir şekilde çizelim. Bunu niye söylüyoruz? Çünkü bu tasarıda enflasyon sorunu yok, hayat pahalılığı yok, zamlar yok, açlık sorunu yok, geçim sorunu yok, yoksulluk yok, fahiş kira artışı yok, yok da yok; bunu arttırabiliriz. Tam da bu yüzden iktidarın önceliğinin emeğiyle geçinen milyonlarca yurttaş değil yine patronların ve sermayenin çıkarı olduğu net bir şekilde tekrar ortaya çıkmış durumda. Bu yasa teklifi de AKP'nin önceki yasaları gibi patrona destek paketi olarak karşımıza çıkmakta.

Bir de işçiden alıp patrona verme fonunuza bakalım. 1999 yılında işsizlik ödeneği ödemek amacıyla kurulan bu fon patronlara yönelik sağlanan çeşitli teşvik ve desteklerle giderek patronları destekleme fonuna dönüşmüş durumda maalesef. 2017'den sonra İşsizlik Sigortası Fonu'ndan işverenlerin aldığı teşviklerin toplamı işsizlik ödeneğinden fazla olmaya başlamış. Giderlerin yüzde 33,1'i patronlara teşvik olarak verilirken işçilerin payı ise sadece yüzde 28,8'de kalmış. Yine, 2023 yılında işçilerin aldığı pay yüzde 18,5, patronların payı ise yüzde 67 olarak karşımıza çıkıyor. DİSK'in açıkladığı son verilerde ise işsizlerin yüzde 87'si bu sigortadan yararlanamıyor, bu da zaten sizin kime hizmet ettiğinizi net bir şekilde açığa çıkaran bir veri. Patronun işçiye verdiği asgari ücret desteği işçinin parasından karşılanan bir mantıkla karşı karşıyayız. Yine, işçinin kendi parası "destek" adı altında sermayeye gidiyor. Şimdiye kadar defalarca İşsizlik Sigortası Fonu'nun patronların maliyetleri için kullanılmasına,

sermayeye vergi indirimleri ve afları getirilmesine, teşvikler ve sigorta prim destekleri verilmesine hatta çalışanların maaşlarının patronlar yerine halkın bütçesinden karşılanmasına rağmen ne ekonomi düzeldi ne de istihdam arttı, aksine ekonomi daha da kötüye gitmiş, işsizlik büyümüştür. Dolayısıyla, sizlerin ifade ettiği şu cümle vardı: "Sermaye, teşvikler, muafiyetler ve benzeriyle desteklenirse ekonomi düzeldi, hepimiz kazanırız." teziniz de bununla çökmüş durumda.

Gelelim emeklilerin durumuna, burada temsilcileri de var. Emekliler sizin iktidarınız boyunca daha da yoksullaştırıldı. Türkiye'nin emeklilik sistemi Güney Afrika, Arjantin, Filipinler ve Hindistan'la dünyanın en zayıf emeklilik sistemi arasında yer almayı başarmıştır, tebrik ediyoruz sizi bu noktada. Emeklilere, aylık sınırının üçte 2'sine tekabül eden bir rakamı bu torba yasa teklifiyle yasallaştırmaya çalışıyorsunuz, yaklaşık 4 milyon emekliyi ilgilendiren en düşük emekli aylığı 12.500 liradan 14.469 liraya çıkarılıyor yani 4 milyon emekliyi aylık sadece ve sadece 14.469 liraya mahkûm etmeye çalışan bir akılla karşı karşıyayız. Bu rakam emeklilerin hiçbir sorununa çözüm getirmiyor, getirmeyecek. Geri çekilen maddelerin de tekrar buraya getirilmesi, tekrar üzerinde bir tartışma yürütülmeye çalışılması kesinlikle bizler açısından kabul edilir bir durum değil. Sizleri, AKP iktidarını Meclisin ciddiyetine uygun bir şekilde davranmaya davet ediyoruz.

Gerçekten buradan sizlere de sormak istiyorum: Bu teklifleri getirirken, bu zamları yaparken vicdanınız rahat mı? Bence vicdanlı hiç kimsenin bunu kabul etmemesi gerekiyor. Eğer içinde çatlak sesler varsa, itiraz ediyorsanız da -yetkililer kimse-bence bu itirazlarınızı onlarla da kısa süre içerisinde paylaşmanız gerekiyor. Sizi bu tarzdan vazgeçmeye çağırıyorum.

Herkesi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kalaycı, hazırsanız size söz vereceğim.

Buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, kamu kuruluşlarımızın ve basınımızın değerli temsilcileri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kanun teklifinin 4 maddesi, geçen ay görüştüğümüz kanun teklifinde yer alan ve Genel Kurulda kanun teklifinden çıkarılan maddeler. Bu konuda eleştiriler var, tabii, saygı duyuyorum ama şöyle bir konuyu da hatırlatmak istiyorum: Gerek Komisyon görüşmelerinde gerek muhalefet şerhlerinde gerekse de Genel Kuruldaki konuşmalarda bu maddelerin Anayasa'ya aykırılığı iddia edilmişti. Benim yorumum yeniden gözden geçirilme yapılsın şeklinde, çekildi diye; olumlu olarak düşünüyorum.

Şimdi, 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeler Devlet Denetleme Kuruluyla ilgili maddeler. Baktığımız zaman, teklifte bir değişiklik var. Anayasa'ya aykırılığı bana göre yine tartışmalıydı ama iddia edilen madde Anayasa'daki tabire tam uyumlu bir şekilde getirilmiş, kamu yararına dernekler ile vakıflar...

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ama kooperatifler, birlikler duruyor; onlar Anayasa'ya aykırı Sayın Kalaycı...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Yani olmaması Anayasa'ya aykırı olduğu anlamına gelmez.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Müdahale etmeyelim. Sayın Türel, Mustafa Bey konuşsun.

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bize doğru şey yaptığı için konuşuyoruz. Sayın Kalaycı söylediği için...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Diğer maddeler... 2'nci madde denetçilerin görev ve yetkileri. Bütün denetim kuruluşlarında bu görev ve yetkiler vardır, bunun Anayasa'ya aykırılığı nereden çıktı? Yine, görevden uzaklaştırma var; o zaman da çok tartıştık. Soruşturma yetkisi olan bir denetim biriminin görevden uzaklaştırma yetkisi olmaz mı ya? Yani, bu soruşturmayı tamamlayıcı bir husus. 657'de görevden uzaklaştırmayla ilgili hükümler açık. Kimler uzaklaştırabiliyor? Amirler, denetim elemanları, vali ve kaymakam; bunlar uzaklaştırabiliyor. Burada da Anayasa'da soruşturma yetkisi verilmiş Devlet Denetleme Kuruluna. Soruşturma yetkisi verilip görevden uzaklaştırma yetkisi olmaması soruşturma yetkisini anlamsız kılıyor. Yani bu anlamda, bu maddede Anayasa'ya bir aykırılık biz açıkçası görmüyoruz. Zaten biliyorsunuz, görevden uzaklaştırma, kamuoyunda "açığa alma" diye tabir edilir; geçici bir tedbirdir, ihtiyati bir tedbirdir, soruşturmanın selameti açısından yapılan bir işlemdir. O nedenle, bu düzenlemenin doğru olduğunu, Anayasa'ya herhangi bir aykırılığı olmadığını düşünüyoruz.

Yeni teklifin 6'ncı maddesi de Elektrik Piyasası Kanunu'yla ilgili düzenleme. Malum, yetki kanununa aykırı olduğu ya da kapsamında olmadığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi bu düzenlemeyi iptal etmişti. Bu getirilen teklifle de -daha öncekinde olduğu gibi- kanunu düzenleme hâli getiriliyor. Ne yapılıyor? Enerji alım ve satım faaliyetlerinin sürdürülmesi, imzalanmış sözleşmeler kapsamında elektrik enerjisi alım ve satışı yapılması, yürütülen enerji alım faaliyetlerinin sürdürülmesi, mevcut imtiyazlı uygulama sözleşmeleri kapsamında enerji alım ve satış anlaşmaları imzalanabilmesi, imzalanan enerji satış anlaşmalarının sürdürülmesi öngörülüyor. Ayrıca, Elektrik Üretim Anonim Şirketinin Kamu İhale Kanunu'na tabi olmaksızın Enerji Bakanlığına bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların, taraflar arasında düzenlenen ikili elektrik satış anlaşmaları kapsamında elektrik enerjisi satışı gerçekleştirilmesi amaçlanıyor.

Diğer maddelere baktığımız zaman, 5'inci madde asgari ücret desteğiyle ilgili. İşverenlerin iş gücü maliyetlerini düşürerek istihdamı korumalarını ve artırmalarını desteklemek amacıyla 2016 yılında başlatılan asgari ücret desteği uygulamasının 2025 yılı için aylık 700 liradan 1.000 liraya yükseltilerek devam ettirilmesi öngörülüyor. Biliyorsunuz, 2025 yılına dair net asgari ücret 22.104 lira, asgari ücretin işverene maliyeti yüzde 30 oranında artışla 30.621 liraya yükselmişti. Yani ekonomimizin rekabet gücünün olumsuz etkilenmemesi, kayıt dışı istihdama ve işçi çıkarmalarına neden olunmaması bakımından asgari ücret artışından gelen maliyetinin hafifletilmesi yaklaşımını biz parti olarak destekliyoruz.

4'üncü madde emekli aylığı asgari ödeme tutarıyla ilgili düzenleme. Mevcut 12.500 lira olan emekli aylığı asgari ödeme tutarı yüzde 15,75 oranında artırılıyor, 14.469 liraya yükseltiliyor. Biliyorsunuz, 5510 sayılı Kanun'un 55'inci maddesinde emekli aylıklarının artışıyla ilgili düzenleme "son altı aylık enflasyon oranı kadar" diyor ve biliyorsunuz, yine, SSK ve BAĞ-KUR emekli aylıkları yüzde 15,75 oranında artırıldı, alt sınır emekli aylığı da aynı oranda artırılıyor. Burada esas sorun, gerek çalışanların aldığı ücretlerin gerekse emekli aylıklarının enflasyon nedeniyle erimesi. Enflasyonla da çok kararlı bir mücadele veriliyor ve inşallah, hedeflenen tek haneli enflasyon rakamına da ulaşılacak. Bu da bir anlamda kalıcı refahın sağlanması anlamına gelecek.

Bir diğer madde, bu TMSF'nin kayyum yetkisiyle ilgili; biliyorsunuz, terör örgütüne aidiyeti, iltisakı ve irtibatı sebebiyle mal varlığı değerlerine kayyum atanması meselesi. Mevcut kanundaki bu yetkinin süresi aslında Temmuz 2024 tarihinde dolmuş. Niye geç kaldık, ben bunu sorayım ilgili arkadaşlarımıza. Yani şu andaki kayyumlar bir anlamda dayanaksız mı kaldı? Kanundaki hüküm süresi dolduğuna göre, beş yıllık süre dolduğuna göre dayanaksız mı kaldı?

Bir de burada dikkatimi çeken bir husus var -son rakam "684" denilmiş ama- 30 Haziran 2024 itibarıyla 686 şirketin toplam aktif büyüklüğü 212 milyar lira yani devasa bir kaynak söz konusu; öz kaynak tutarı 127 milyar lira, ciro 62 milyar lira ve şirketlerde çalışan toplam 23.921 kişi var. Şimdi, bu yönetimlere -TMSF'nin sitesinden aldığım bilgiye göre- 197'si TMSF personeli olmak üzere 305 kişi atanmış. "Atanan kişiler, konusunda uzman, kamu ve özel sektör tecrübesi bulunan, aynı zamanda mali ve hukuki konularda deneyimli, yetkin ve güvenilir kişiler arasından seçilmektedir." diyor. Aslında, çok büyük bir varlığa bir anlamda yönetici seçiyoruz. Burada da -anladığım kadarıyla- bir kişi birden fazla şirkete kayyum atanabiliyor, "Sadece tek şirketten huzur hakkı ödeniyor." diyor. Onu da merak ediyorum, ne kadar, standart bir ücret mi ödeniyor yoksa şirketten şirkete farklı mı? Dolayısıyla, hem niye temmuzdan bu tarafa bu yetkiyi çıkarmadık da şimdi getiriyoruz -onu soruyorum- hem de TMSF normalde,

biliyorsunuz, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ama yönettiği çok devasa, holding gibi, böyle bir durum söz konusu yani ayrı bir yapılanma mı gerekir, aslında bunu bir tartışmamız lazım, düşünmemiz lazım çünkü büyük bir holding anlamında şirket yönetiyoruz.

Benim şimdilik söyleyeceklerim bunlar, maddelerde tekrar görüşlerimizi ifade ederiz.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Teşekkür ediyorum Sayın Kalaycı.

Sayın Orhan Yegin, buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkan, teşekkür ederim.

Ben de salonda bulunan herkesi saygıyla selamlıyorum.

Millet adına, millet menfaatine herhangi bir şey konuşulduğu zaman, herhangi bir şey teklif edildiği zaman bu konuşulan şeyi, teklif edilen şeyi hiçbirimizin yeterli bulması söz konusu değil. Hepimiz, siyaset yapan herkes -sağ tarafın da sol tarafın da- orada burada, bir şekilde siyasetin içerisine girmiş, ülkeyi yönetmeye niyet etmiş, hedeflemiş herkes devleti büyütürken, devletin imkânlarını daha da güçlendirerek, daha da artırarak o artırdığı ve büyüttüğü kaynaklardan millete, memleketine, insanına daha fazla refah üretmek üzere siyaset yapar, daha doğru ifadeyle yapmalıdır. Yirmi yıldır da yirmi yılı aşan sürelerde de her zaman milletimizin menfaatlerini gözeterek onun yaşam standardını daha iyi bir noktaya taşımak, ona devletin sunduğu hizmetleri daha yüksek standartta, daha eşit, daha ulaşılabilir, daha adil bir şekilde sunmak ve bu hizmetleri sunarken ondan alınan katkı paylarını, ondan alınan ücretleri, ondan alınan ek masrafları ortadan kaldırarak, devletin ona sunduğu hizmetleri daha masrafsız veya sıfır maliyetle, ilacından tedavisine kadar neredeyse bir çoğunda sıfır ödeme yaparak, hepsinde yok ederek yine aldığı ücreti daha fazla kendi hayatına, kendi ihtiyaçlarına harcayabileceği bir alan oluşturmaya gayret ettik. Bunları yaparken de her zaman enflasyonun üzerinde artışlar yaparak bütün ücretli kesimlerde, devletin millete yaptığı bütün ödemelerde refah alanını genişletme çabası, gayreti içerisinde olduk.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Gerçekleşti mi Orhan Bey?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Gerçekleşti, hep öyle geldi bu zamana kadar.

Şimdi, son dönemde ekonomide yaşadığımız stres ve sıkıntılar var. Bu sıkıntılar hepimizin üzerine, devletin üzerine de milletin üzerine de yansıdı. Bugün teklif edilen rakamlar belki hiçbirimizin böyle tam manasıyla gönlümüzde olan, arzu ettiğimiz rakamlar değil elbette ama zor zamanlardan geçtik. Az önce Sayın Ağbaba konuşurken kırmızı kartın arkasını çevirdi ve "Asgari ücret, emekli aylığı 2002 yılında şu kadar altın alıyordu, şimdi bu kadar altın alıyor." dedi, bir kıyas yaptı. Bunları ben hesap etmedim, bakmadım, doğru da olabilir ama orada gözden kaçırmamamız gereken bir şey var ki "2002 yılında şu kadar altın alabiliyordu bu ücret." dediği zaman Sayın Ağbaba, o zaman altının onsu 260 dolardı, şimdi altının onsu gelmiş 2.650-2.700 dolara.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Dana kıymayla da yaptık bu hesabı.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Dolayısıyla, bu kıyaslara bir pencereden baktığımız zaman, doğrudur ama hakikat değildir, o işin hakikatının arkasında başka doğrular da var. O doğruları zincirleme olarak, bir bütün olarak değerlendirdiğinizde biraz daha hakikat ortaya çıkar.

Dolayısıyla, derdimiz şu: Zor zamanlardan geçiyoruz.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Çok zorlanıyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, gülme, sen daha iyi biliyorsun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Çok zorlanıyorsunuz savunurken.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Enerji maliyetlerimiz patlamış. Doğal gazda ithalatçı bir ülkeyiz, petrolde ithalatçı bir ülkeyiz.

Dolayısıyla enerji maliyetlerimiz patlamış, uçmuş gitmiş.

AYYÜCE TÜRKÜŞ TAŞ (Adana) - Doğal gazımızı üretiyoruz ya! Gabar'da petrol var.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Elbette üretiyoruz.

Başkanım, bakın, söylemek istediğim şey şu: Bakın, şimdi, parça olarak alıyorsunuz ya, doğal gazımızı üretiyoruz ya, doğru, üretiyoruz ama bütün ihtiyacımızı karşılayan bir doğal gaz üretmiyoruz henüz, o da olacak inşallah, aramaya devam ediyoruz. Evet, petrol çıkarıyoruz, günde 100 bin varil hedefini koyduk, ona da ulaşmak üzereyiz Allah'ın izniyle ama bizim günlük ihtiyacımız 100 bin varil değil ki hâlâ ithalatçı bir ülkeyiz. Dolayısıyla, maliyetlerimiz, enerji maliyetlerimiz patlamış, gitmiş; zor dönemden geçiyoruz. Bu zor dönemden geçerken -az önce sizler de söylediniz- "EYT" diye bir yük binmiş bütçenin üzerine, doğru ama sadece EYT değil binen yük. Bakın, arkadaşlar, biz asgari ücretin üzerinden ve bütün ücretlerden asgari ücret miktarınca tekabül eden vergiden de vazgeçtik ve o vazgeçtiğimiz rakam yani o yapmaktan vazgeçtiğimiz tahsilat, EYT yükü kadar, hatta ondan daha fazla bir yük olarak bütçenin üzerine binmiş durumda.

Dolayısıyla, söylemek istediğim şey şu: Devletimizi daha iyi koşullara taşımanın, ekonomimizi daha sürdürülebilir, bunun aktüeryal dengesini daha ayakları yere basan bir noktaya getirmenin ve çok daha kalıcı bir refahı üretmenin çabası içerisindeyiz. Bugün konuşulan rakamlar belki hepimizin farklı bir perspektiften itiraz edeceğimiz rakamlar, içimize oturmayan rakamlar olabilir ama bunları aşacağımız, çok daha güzel günleri göreceğimiz ve çok daha güzel konuşmalar yapabileceğimiz günler de çok yakın. İnşallah, bunu göreceksiniz, göreceğiz hep beraber. Bunun mücadelesini veriyoruz. Allah da bunu bize, bu millete, bu ülkeye çok yakın zamanda nasip edecek inşallah.

Hepinize teşekkür ediyorum, hayırlı uğurlu olsun inşallah.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, buyurun.

RAHİM AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, usul kısmında da söyledik. Fransızca bir kelime var: "Dejavu" yani ben bu işi daha önce görmüştüm, biz bu işi şimdi yeniden yaşıyoruz. Konuştuğumuz şeyleri yeniden konuşmak inanın, bana zül geliyor çünkü biz bunları ayrıntılı bir biçimde tartıştık ve eleştirilerimizi söyledik ve muhalefet şerhimize de yazdık. Şimdi aynı şeyler gene geldi önümüze tekrar.

Bakıyorum Devlet Denetleme Kuruluyla ilgili bir kısım değişikliklere, 1'inci maddede ufak bir değişiklik yapıldığı söyleniyor. Fakat ilginç olan ne, biliyor musunuz? Gerekçe, eski gerekçe kalmış, bari ufak bir değişiklik yaptıysanız -orada kamu yararına vakif şeyi- gerekçeyi de değiştirseydiniz yani ciddiyetsiz bir iş yapıyoruz arkadaşlar.

Burada Devlet Denetleme Kuruluna ilişkin itirazlarımız çok açık ve net. Devlet Denetleme Kurulu anayasal bir denetleme kurumu ve Anayasa'da da açık ve net olarak madde 108'de kapsamı ortaya konulmuş yani 108'inci maddede söylüyor; nereleri denetleyebileceği isim isim yazılmış, "kamuya yararlı dernekler ile vakıflar" diye bitiriyor. Yani vakıfları da kamu yararına almış olmak... Anayasa'ya uydurdunuz ama onun dışında, burada birlikler, kooperatifler, onların bağlı ortaklıkları, bunlar yok, bunlar kapsamda yok; bunları denetleyemezsiniz, Devlet Denetleme Kurulunun böyle bir yetkisi yok.

2'nci maddede yetkileri genişletilmiş, âdeta bir süper müfettiş yetkisi veriliyor. Zaten devletin değişik denetleme kurumları var, bu kurullar kendi görevlerini yapıyorlar. 3'üncü maddede, eski usulde görevden uzaklaştırma yetkisi verilmiş ama

eski sistemde var olan bir yapı içinde ita amirine gidiyordu, ita amiri bunu görevden alıyordu. Şimdi, direkt olarak, özellikle memur ve kamu görevlileri için görevden alma yetkisi veriliyor; doğru değil bu. Bunları aldık, böyle bir ihtiyaç var.

Bir kere, Devlet Denetleme Kurulu özel, baktığımız zaman, Cumhurbaşkanına bağlı olarak kurulmuş bu yapı içinde de. Sonuç itibarıyla tabii ki Cumhurbaşkanının istediği birtakım konuları araştırması söz konusu olabilir yani buna oturup da itiraz etmeyiz. Devlet Denetleme Kurulu da çalışsın, nasıl diğer denetleme kurulları çalışıyorsa, Sayıştay çalışıyorsa -ilgili denetim kurumları- ama burada var olan bu yetki ve bu kapsam içinde çalışsın. Buna neden ihtiyaç duyulduğunu ben anlayamıyorum ve Anayasa'ya da aykırı. 1'inci ve 3'üncü madde Anayasa'ya aykırı. 1'inci madde 108'inci maddeye aykırı, biraz önce söyledim; madde 3 de Anayasa 129'a göre memurların ve kamu görevlilerinin haklarına ilişkin olarak aykırı.

Madde 7'nin bizimle ilgisi yok arkadaşlar. Kasım 2024 yılında -yani üzerinden bunun da iki ay geçmiş- Adalet Komisyonunda görüşülmüş, orada da itirazlarımız olmuş, ondan sonra Genel Kurulda anlaşılmış, çekilmiş; şimdi, burada tekrar, yeniden getiriliyor; buradaki madde aynı şekilde EÜAŞ'la ilgili.

Yani, bugün bizim görüştüğümüz -yürürlük ve yürütme maddelerini çıkarırsak- 7 madde var; bu 7 maddenin -zaten denildiği gibi- 5 tanesi yukarıda, Genel Kurulda üzerinde uzlaşmış, anlaşılmış olan maddeler.

Meclisin bir çalışma usulü var, oralarda da gruplar bir araya geliyorlar ve belli konularda eğer bir uzlaşma yoksa -değişik nedenlerle olabilir- ona ilişkin bir karara varıyorlar. Şimdi, burada bizim görüştüğümüz şeyi -daha bir ay geçti üzerinden- yeniden buraya getirmiş olmak son derece gayriciddi bir iş, etik de değil. O yüzden, biraz önce usuldeki söylediklerim budur. Bu şekilde olmaz, Mecliste bu şekilde bir görüşme sistemi, takvimi olmaz.

Ve tabii, buraya yine en düşük emekli maaşının artırılmasına ilişkin bir madde geldi; 12.500 liradan 14.469 liraya; 1.969 liralık bir artış var.

Şimdi, her zaman şunu söylüyoruz: Sonuçta bütçe kaynakların yeniden dağıtım mekanizmasıdır. Bütçe aynı zamanda, teknik olarak içinde birçok rakam içerir ama aynı zamanda politik bir metindir. İki şey vardır: Bütçeyle ne yaparsınız? Vatandaşın gelirinin bir kısmına vergileme yoluyla el koyarsınız; gelirinden, servetinden ya da harcamasından vergi alırsınız, sonra onları belli harcama türlerine dağıtırsınız. Şimdi, buradaki soru şudur: Bir: Vergiyi kimden alıyorsunuz? İki: Harcamaları hangi alanlara yapıyorsunuz ve bundan kimler yararlanıyor? Böyle baktığımız zaman, ekonomi politik bir metindir bu. Burada açık ve net olarak bir tercih yapılmıştır.

Bugün Türkiye'nin uzun zamandır yaşadığı bir kriz var, pandemi döneminden gelen bir kriz zaten var; bunun üstüne, 2021 yılının Eylül ayından itibaren yanlış bir politikayla faizin düşürülmesi var. "Faiz sebep, enflasyon sonuç." tezi bugün Türkiye'yi içinde bulunduğu sıkıntılı, enflasyonist ortama getirmiştir ve sonra sanki enflasyonu bu Hükümet yaratmamış gibi, bu iktidar yaratmamış gibi bir Hazine ve Maliye Bakanı gelip "Bundan sonra rasyonel politikalara dönmekten başka yapacak bir şey yok." deyip 180 derece dönüşle ters politikalar uygulamaya başlamıştır ve şu anda orta vadede çok programın ve bütçenin temelinde baktığımız zaman, dezenflasyondur temeli yani enflasyonun düşürülmesi ama zaten uygulanan bu yanlış politikalar Türkiye'de gelir dağılımını bozmuş, gelir dağılımındaki adaletsizliği artırmış, aynı zamanda servetteki adaletsizliği de artırmıştır. Bu varken burada oturup da "Ben enflasyonu indireyim; ondan sonra, işçinin, memurun, emeklinin, asgari ücretlinin durumu iyileşir." demek abesle iştigaldir; böyle bir şey söyleyemezsiniz.

Şimdi, bakın -biraz önce de geldi- ne kadarmış bunun bütçeye etkisi; düzenleyici etki analizi geldi; 47,7 milyar lira 2025 yılında; bu, son yapılan en düşük emekli maaşının artırılması. Bütçe büyüklüğü 14 trilyon 731 milyar. Ne kadar biliyor musunuz bütçeye getirdiği etki, yük? Binde 3,2. Arkadaşlar, "Bütçede yerimiz yok, aman olsa daha çok yapardık, daha çok verirdik." Bunların hepsi hikâye. 3 trilyon lira vergi harcaması var vazgeçilen, istisna, muafiyet ve indirimler nedeniyle alınmayan vergi var. Bunlara hiç dokunmuyorsunuz, hepsi aynen devam ediyor. Yıllardır bütün planlarda, programlarda, bütçelerde "Etkinlik açısından gözden geçirilecek, etkin olmayanlar daraltılacak." yazılmasına rağmen -ki bir kısmı tabii ki kalabilir elbette- denilmesine rağmen aynı sistem devam ediyor. 3 trilyon; yaklaşık 2 trilyon bütçe açığı var, bunun daha üstünde. Şimdi, bakıyorsunuz 47,7 milyar; binde 3,2 yani böyle bir şey olur mu? SSK, BAĞ-KUR emeklisine 15,75 -zaten ona uydurulmuş- memura, memur emeklisine yüzde 11,54 yani bu rakamlar komik rakamlar. Türkiye'de var olan yoksulluk öyle bir noktaya geldi ki hem yaygınlaşıyor hem derinleşiyor. Arkadaşlarımız bunun örneklerini anlattılar, anlatmaya devam ediyorlar; her gün söylüyoruz, hayatın her alanında bununla karşılaşyoruz, sizler de karşılaşıyorsunuz. Bu varken oturup da alay eder gibi 12.500 liralık en düşük emekli aylığını 14.469'a çıkarmak, yükseltmek anlamlı değil. Biz ne diyoruz? En düşük emekli aylığı asgari ücret kadar olsun. Geçmişte emekli aylıkları asgari ücretin üstündeymiş, adı üzerinde asgari ücret, en az ücret. Sonuçta, emekli dediğimiz yıllarca çalışmış, prim ödemiş insanlar. Böyle bir adaletsizlik varken bu getirilen hiçbir adaletsizliği ortadan kaldırmıyor, bütün adaletsizlikler dolu dizgin devam ediyor. O anlamda, burada önergemizi vereceğiz, en düşük emekli maaşları en az asgari ücret düzeyine gelsin diyoruz çünkü bir taraftan da hep şunu söylüyoruz: İşte, katma değeri yüksek mal ve hizmet üretelim, teknoloji yoğunluğunu artıralım. İyi ama bunu yapacaksa emek piyasasını da istihdam piyasası da ona göre düzenlememiz lazım. Nitelikli emek olacak, reel ücretler artacak, verimlilik artacak. Bu ücretlerle mi bir yere gideceğiz? Bugün burada sendikalarımız var, zaten ilgili madde geldiği zaman hepsinden de görüşlerini alacağız burada. Bunlar, son derece yetersizdir bakın, bu şekilde olmaz. Tüm ülkedeki reel ücretlerin artması gerekiyor ama bütçede gördük ki hem Cumhurbaşkanı Yardımcısı hem de Hazine ve Maliye Bakanı hep şey dediler: "Geçmiş enflasyona dönük endeksleme yaklaşımı terk edilsin, bundan sonra beklenen enflasyona göre ücret artışı verilsin." Arkadaşlar, bir kere, zaten, enflasyon hesabını TÜİK doğru ölçmüyor; bir. İki, hedef enflasyon, beklenen enflasyon dediğimiz enflasyon her seferinde yukarıya en az yüzde 100, yüzde 150 sapıyor. Daha yeni, orta vadeli programın dumanı tütüyor, 2025 yılı için yıl sonu enflasyonu yüzde 17,5'tu; Merkez Bankası yüzde 21'e çıkardı; 2026 yılı enflasyonu tek hane diye yüzde 9,7'ydi, yüzde 12'ye çıkardı Merkez Bankası. Ki 2025 yılı büyük ihtimalle yüzde 35'ler seviyesinde, yüzde 30-40 aralığında olacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

2026'da gene yüzde 15'ler, yüzde 20'ler seviyesinde olacak çünkü enflasyona ilişkin tespit yanlış, ücret artışlarını enflasyon unsuru olarak gören yaklaşım doğru değil. Son dönemde Türkiye'de yaşanan enflasyon kır itişli enflasyon. Bunu nereden anlıyoruz? Baktığınız zaman, görüyorsunuz ki bütün şirketlerin, ISO 500'ün, bankaların, hepsinin kârlılık oranları enflasyonun kat kat üstünde; piyasalar oligopolist, tekeli ya da oligopolist, rekabetçi bir ortam yok. Böyle bir ortamın olmadığı yerde istediği gibi piyasaya fiyatları dikte eden bir yapı var. Bu yapıyı değiştirmeden enflasyon sorununu çözemezsiniz. Zaten beklentilerden de anlıyoruz. Beklentilere bakıyorsunuz; TÜİK'in söylediği rakamlar, açıkladığı rakamlar, geleceğe ilişkin orta vadeli programda, bütçede yer alan rakamlara bakıyorsunuz ama hane halkına, reel sektöre, kurumlara sorduğunuz zaman hepsinin enflasyon beklentisi bunun çok üstünde. Bu maaşlarla insanların karnını doyurması, bırakın insan gibi yaşamayı, karnını doyurması mümkün değil; son derece yetersizdir.

Biraz önce de söylediğim gibi, biraz sonra Anayasa'ya aykırılıkla ilgili önergemizi zaten tekrar vereceğiz. Burada 2 madde vardı daha önce, Devlet Denetleme Kuruluyla ilgili; bir de bu en son, biraz önce de söylediğimiz gibi, olağanüstü hâl

koşullarında TMSF'ye kayyumluk yetkisi verilmesi. Tekrar tekrar hep uzatırlar, uzatılarak en son 2025 yılına kadar gelmiş, şimdi, tekrar, yeniden burada bir uzatım söz konusu yani artık olağanüstü hâl koşullarında yapılan işlerden kurtulmak lazım, olağana geçmek lazım çünkü Türkiye'nin ihtiyacı olan olağan bir yönetimdir. Olağanüstü hâl koşullarında alınmış olan kararların artık bugün Türkiye'de ortadan kaldırılması gerekiyor, Türkiye'nin tüm kurum ve kurallarıyla demokratik bir ülke olması gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, birkaç ifade kaldı.

Türkiye'nin tüm kurum ve kurallarıyla demokratik, hukukun üstünlüğüne dayanan, yargı bağımsızlığının olduğu, temel hak ve özgürlüklerin genişletildiği, düşünce, ifade özgürlüğünün olduğu, basın özgür olduğu, toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkının Anayasa'nın ruhuna uygun bir biçimde kullanıldığı bir yapıya ihtiyacı var.

Son olarak şunu söylemek isterim: Plan ve Bütçe Komisyonunda, burada çok yoğun bir mesai yapıyoruz, çalışıyoruz. Sonuç itibarıyla, memleketi ilgilendiren konulardır bunlar. Tabii ki itirazlarımızı söylüyoruz, muhalefetimizi yapıyoruz, yapacağız ama buranın çalışma usulünde bu şekilde, daha bir ay önce konuştuğumuz ve sonrasında yukarıya doğru çekilen şeyde bizi burada, tekrar, yeniden konuşturmak zorunda kalmak son derece yanlış bir iştir; bunun doğru olmadığını yeniden ifade etmek istiyorum.

Maddelerde de zaten yeniden, tekrar bazı konulara ilişkin özel olarak söyleyeceklerimiz varsa onları belirteceğiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay, hazır mısınız?

Buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, çok kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları; ben de hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Bu kanun teklifine baktığımız zaman, daha önce Devlet Memurları Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nde Genel Kurulda çekilen, az önce değerli vekillerin de bahsettiği maddelerin bir kısmının aynen burada tekrar önümüze geldiğini görüyoruz, böyle maddeler var. Yine, dokuzuncu yargı paketinde de aynı şekilde kayyumlukla alakalı, tekrar Genel Kurulda çekilen, tekrar önümüze gelen kanun teklifi var. Bu manada baktığımız zaman da Anayasa'ya aykırılık açısından 1'inci maddede Anayasa 108'e göre aykırılık, 3'üncü maddede 129'uncu maddeye aykırılık, 7'nci maddede 35, 38, 48 ve 49'uncu maddelere aykırılık olduğunu görüyoruz; Meclis İcütüzüğü'nün 38'inci maddesine göre de işlem yapılmasını talep ettik.

Şimdi, madde olarak bakarsak 1'inci maddede, burada kamu yararına ilavesi geçen tekliften ilave edilmiş, net bir şekilde ortaya konulmuş ama kooperatif ve birlikler açısından ve onların ortaklıkları ve iştirakleri açısından yine bir muallak durum var. Bunların denetlemeyle ilgili, Devlet Denetleme Kurulunun yetki alanının dışında olduğunu ve Anayasa'ya aykırılık olduğunu özellikle bir kez daha ifade etmeyi gerekli gördük.

Yine 2'nci maddede baktığımız zaman, Devlet Denetleme Kurulu denetçilerinin, grup başkanlarının ilgili birimleri kamu kurum ve kuruluşlarını denetlemeye gittiğinde, gittikleri kamu kurum ve kuruluşlarının da teftiş yetkisini haiz olan birimlerinin özel yetkilerini kullanma yetkisi burada yine devam ediyor; biz yine buna itiraz etmiştik. Şimdi, örneğin, Adalet Bakanlığına gittiği zaman, Adalet Bakanlığı müfettişlerinin özel yetkilerini haiz bir şekilde buradan arama yapma, işte, gerekli kamu kurumlarının ilgili birimlerinden gerekli bilgileri isteme veya istinabe yoluyla ifadeye çağırma gibi özel yetkileri kullanabildiklerini görüyoruz. Bazı yetkiler açısından bunun bazı kurum ve kuruluşlar açısından istisna düzenlemeleri kapsamına alınması gerektiğini bir kez daha vurguluyoruz. Bu madde teklifinde bu yönde düzenleme yapılırsa iyi olacak diye düşünüyoruz.

Yine, 3'üncü maddeyle ilgili olarak da -az önce bahsettiğim 2'nci maddedeydi- burada sıkıntılı konuyu yine belirtmiştik. Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Devlet Denetleme Kurulu denetçilerinin aldıkları kararla alakalı. Burada ita amirini atlayarak direkt görevden alma yetkileri söz konusu. "Diğer kamu görevlileri" ibaresi biraz geniş bir ibare, seçilmiş belediye başkanlarını da kapsayabilir diye ifade etmiştik. Bir kez daha vurguluyoruz: En azından bu ifadenin burada net bir şekilde düzeltilmesini, böyle bir çekincenin ortadan kaldırılmasını zaruri olarak görüyoruz.

4'üncü madde... Tabii, madde üzerine daha geniş kapsamlı konuşacağız. Buradaki en düşük emekli aylıklarının artırılmasıyla ilgili; yüzde 15,75 oranında artırılıyor, 14.469 TL'ye çıkarılıyor. Bu çok yetersiz. Biz zaten asgari ücretle ilgili de talep etmiştik, asgari ücretin en az 30 bin TL olmasını ve en düşük emekli aylığının da bu seviyeye çıkarılmasını istemiştik, şimdi 22.104 TL oldu. En azından buradaki en düşük emekli aylığının net asgari ücret seviyesine çekilmesi gerekir çünkü mevcut ekonomi yönetiminin göreve geldiği tarihten bu yana...

Ben size bazı rakamları vermek istiyorum: Göreve gelindiğinde resmî enflasyon yüzde 39,59'du, şu anda yüzde 44,38 yani ENAG'a göre baktığımız zaman veya halkımızın hissettiği enflasyona göre baktığımız zaman yüzde 83'ün üzerinde, yüzde 100'lere dayanan bir enflasyon oranını burada hep beraber yaşıyoruz. Faiz yüzde 8,50'ydü, yüzde 47,50'ye çıktı; dolar 21.09'dan 35.27'ye çıktı, yüzde 67,23 değer kaybı söz konusu. Euro açısından baktığımız zaman yüzde 60,70 değer kaybı söz konusu; 22,57'den 36'ya çıkmış.

Yine, baktığımız zaman, burada işsizlikle ilgili, atıl işsizlik oranında yükselmeler var, gerçek işsizlik oranında; yüzde 27'nin üzerine çıktı, yüzde 24,7'lerdeydi. Döviz rezervi açısından baktığımız zaman brüt döviz rezervlerinde artış söz konusu ama kısa vadeli borç miktarına baktığımız zaman, devletin, kamu kurumlarının ödeyeceği 236 milyar dolar seviyesinde, hâlen kritik eşiklin altında bir döviz birikimi var, bunun bir kısmı da zaten altın stoku olarak tutuluyor. Döviz rezervlerinde de dolar ve euro açısından baktığımız zaman da cüzi de olsa 92,8 milyar dolardan yine 90,7 milyar dolara bir düşüş var.

Şimdi, enflasyon oranındaki bazı rakamları size vermek istiyorum: Sadece on iki ayda dana eti fiyatında yüzde 43,8 artış var, elma fiyatında yüzde 50,3 artış var. Şimdi, elektrik fiyatında bir kalemde yüzde 38 yapılmıştı, gerekli fiyatlama ve ayarlamalarla beraber yüzde 30 artış var, resmî rakamı söylüyorum size. Mazot fiyatlarında yüzde 18 artış oldu -artış ve düşüşlere kıyasla- fakat yine çok ciddi zamlar geliyor, dünya piyasasındaki Brent petrol fiyatlarının da yükselme eğilimine girmesiyle beraber. Şimdi, domatesten yüzde 48,8 artış var fakat en düşük emekli aylıklarında, asgari ücrette yüzde 30 ve yüzde 15,75 bir artış var; bu, kabul edilebilir bir durum değil. Bu fiyatların mutlaka ayarlanması gerekiyor çünkü halkımız gerçekten çok sıkıntılı durumda, bu tepkilerini de yüksek bir sesle bize ifade ediyorlar, bildiriyorlar. Bu konuyu, özellikle buradan bir kez daha dikkatlerinize çekmek istedik. Hâlen geç değildir; zaten önden açıklamayla, kanunlaşmadan duyurulmuş bir artıştan bahsediyoruz. Bugün arkadan gelen kanun teklifiyle Genel Kurula gelecek ve bir ay gecikmeli olarak da buradaki farklar ödenecek. Süratle de bunun Genel Kurulda ara vermeden görüşülmesi ve en azından da mağduriyetin giderilmesi gerektiğini de bir kez daha vurguluyorum burada.

Şimdi, yine işverenle ilgili bir destekten bahsediyoruz, 1.000 TL'ye çıkartılıyor. İşverenin desteklenmesi güzel bir olay ama bunun işsizlik sigortasından yapılmaması gerekir. Bunun ödeneğinin Bakanlık bütçesinden ayrılması gerekir. Bunu bir kez

daha vurgulayalım: Bunu Bakanlık bütçesinden ayıralım çünkü işsizlik sigortasının görevi işsizleri desteklemek. Bu konuyla ilgili olarak da gerekli tespitimizi bir kez daha yapmak istedik.

Şimdi, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle TEDAŞ'ın görevlileri EÜAŞ'a aktarıldı. EÜAŞ'la ilgili buradaki maddeyi de yine geçen sefer burada görüşmüştük, Elektrik Üretim AŞ'yle ilgili olarak hem üretim yapmak hem de satış yapmak, bunlarla ilgili de mukaveleler ve anlaşmalar yapma konusu önümüzde duruyor. Termik santrallerden de yerli kömür üretimi yapan kuruluşlardan da elektrik üretimiyle ilgili satın alma yapabilecek ve bunu da nerelere dağıtacak? İşte, tedarik şirketlerine ve dağıtım şirketlerine görevlendirilecek.

Şimdi, burada sıkıntılı bir konu şu: Baktığımız zaman elektrik dağıtım şirketleri ile termik santrallerin ve tedarik şirketlerinin ortaklık yapısının aynı olduğunu görüyoruz; bu, önemli bir sıkıntı. Burada birkaç örnek vereceğim size: EÜAŞ'a ait 4 tane bildiğim kadarıyla termik santral var. Doğru mudur Sayın Bakan Yardımcım? EÜAŞ'ın direkt kendine ait olduğu 18 Mart Çan Termik Santrali, Afşin-Elbistan Termik Santrali; değil mi? Soma A Termik Santrali, baktığım zaman, yine, Çayırhan Termik Santrali. Bunun haricinde de diğer özel şirketlere ait şirketler.

Ben size bir örnek vereceğim: Şimdi, elektrik dağıtım şirketi... Meram Elektrik Dağıtım AŞ, Alarko ve Cengiz Grubuna ait mesela bu. Buna baktığımız zaman, dağıtım şirketinin... Bir de CENAL Termik Enerji Santrali var. Şimdi, burada da bir ortaklardan biri Alarko Holding. Bir sürü örnek verebilirim böyle. Osmangazi Elektrik Dağıtım AŞ Zorlu Holdinge ait; yine bunun termik santrali var, dağıtım şirketi var, tedarik şirketi var. Şimdi, EÜAŞ belirli bir maliyetle elektriği bir taraftan alacak ama gerekli gördüğü perakende elektrik dağıtımıyla ilgili desteklenmesi gereken yerlere ucuz fiyatta verecek; EÜAŞ'ın görev zararları artacak, hazineden gelen yardımlar ciddi tutarlara ulaşacak çünkü en büyük sıkıntılarımızdan biri bizim görev zararları, bütçede de çok ciddi rakamlar bunlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Dün, Türkiye Varlık Fonu da buradaydı; kur farkı giderleriyle ilgili çok ciddi zararlardan bahsedildi, 330 milyar civarında ve görev zararları açısından da 2025 yılı içerisinde 1 trilyon 299 milyarlık bir tahmini görev zararı var, geçen yıla göre 290 milyar artış var. Şimdi, buradan baktığımız zaman da buradaki sıkıntı ortada duruyor. Bunun, bu fiyatlama yapısının, maliyet yapısının ve satış fiyatının düzgün belirlenmesi ve termik santrallerin de çevreye zarar vermeyecek şekliyle yapılması... Tabii ki şu iyidir: Biz emniyetli davranmak zorundayız. Bugün doğal gazla ilgili, BOTAŞ'la ilgili, Gazpromla ilgili, dünya konjonktüründeki Rusya'yla ilgili durumlardan dolayı tedarikte sıkıntı olması durumunda buradaki termik santrallerden, gerekli elektrik sıkıntısının yaşanmaması için tedbir almaya gayret ediyoruz ama bunlar yapılırken bir taraftan da tespit ettiğimiz bu hususlara da dikkat edilmesi gerektiğini de özellikle ifade ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem, buyurun.

Süreniz on dakika.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle şunu belirtmek istiyorum ki önceki gün yine AKP iktidarı tarafından demokrasiye yapılan bir darbe var. Bu, ülkemiz ve demokrasimiz için artık bir utanç hâline geldi. Beşiktaş Belediye Başkanımız bir soruşturma kapsamında şafak operasyonu ile gözaltına alındı. Çağrılma ifadeye gelecek bir Başkanı daha itibarsızlaştırmak için operasyonla gözaltına alıyorsunuz. Sizin derdiniz belli; siz aslında CHP'li belediyeleri itibarsızlaştırmaya, buradan siyasal rant sağlamaya çalışıyorsunuz fakat olmayacağını da çok iyi görüyorsunuz. Beşiktaş Belediye Başkanımız Rıza Akpolat'a yönelik bu muamele, yargıya, hukuka, adalete, insan haklarına uygun bir muamele, uygulama değildir.

Değerli arkadaşlar, AKP iktidarı hezimeteye uğradığı yerel seçimlerin ardından şu ana kadar 9 belediyeye kayyum atadı, hâlâ daha "Nereye kayyum atarım?" çabası içerisinde. Bu, doğru bir yaklaşım değil; bu, demokrasiyi yok saymaktır; bu anlayıştan vazgeçilmelidir. Seçimle kaybettiğiniz yerleri şafak operasyonlarıyla geri alamazsınız. Türkiye'de bu antidemokratik uygulamalar olduğu süreçte bu ülke zarar görmeye devam edecektir. Ekonomide, demokraside, adalette geri kalmış ülkeler durumuna düşeceğiz. Bugün yapılan bu yanlışların yalnız bize değil bütün ülkeye zarar verdiğinin bilinmesini isteriz. Bu anlayışı buradan bir kez daha kınıyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, yirmi üç senedir bu ülkeyi yöneten AKP iktidarının gerçeklerden tamamen koptuğunu düşünüyorum, bunu siyaseten söylemiyorum. Başta Cumhurbaşkanı olmak üzere kabinede yer alan bakanlar, bunların talimatlarıyla bürokratlar, milletvekilleri, parti yöneticileri yani bugün ülkeyi yöneten iktidarın tüm mensuplarının yaşadığımız hayatı algılayamadığını, insanların sorunlarını anlayamadığını, sokaktan, çarşıdan, pazardan, okuldan bihaber olduklarını düşünüyorum. Yoksa bu kadar adaletsiz, haktan, hukuktan, eşitlikten uzak, insanların sefalet içinde yaşadıkları bir ülkeyi bilerek görmezden geldiklerini düşünmek istemiyorum.

Değerli milletvekilleri, kendilerini ekonomist sananlar sayesinde bu ülkenin işçisinin, emekçisinin, emeklisinin, yıllardır neler yaşadığını geçtiğimiz yıl her toplantıda anlattık. İnsanların temel ihtiyaçlarını karşılamada zorlandıklarını, uydurma enflasyon rakamlarının bile altında verilen ücret artışlarının kabul edilemez olduğunu her fırsatta söyledik. Bütçe görüşmelerinde de bire bir aktardık. Sadece ekonomi alanında da değil özgürlüklerden demokrasiye, adaletten sağlığa, eğitime, her konuda uyardık ama dinlemediniz. İşte, ben bu kadar kötülüğü bu ülkenin insanına bilerek yaptığınızı kabul etmek istemiyorum çünkü bu ülke de bu halk da hepimizin.

Şimdi, yeni bir yıla girdik, vatandaşın dayanacak gücü kalmamış, sorun yumağında boğulmuş ama sizin getirdiğiniz kanun teklifine bir bakın Allah aşkına. Değerli arkadaşlar, emekliye sadaka verir gibi bir düzenleme dışında ne var bu kanun teklifinde? Bundan on beş yirmi gün önce getirdiğiniz ve geri çektiğiniz Anayasa Mahkemesi kararlarıyla iptal edilen düzenlemelerin aynısını noktasına, virgülüne dokunmadan geri getiriyorsunuz. Bir de gerekçede "Son dönemde vatandaşlarımızdan gelen talepler ile kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaçlarının karşılanması ve Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararlarının oluşturacağı hukuki boşluğun doldurulması ve uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla çeşitli konularda kanuni düzenlemelerin hayata geçirilmesi amaçlanmaktadır." diyorsunuz. Sizin vatandaşın taleplerinden haberiniz yok, siz sırça saraylarınızdan vatandaşla görüşmüyorsunuz. Sizin Anayasa'dan da haberiniz yok; olsa, mahkemenin iptal ettiği gerekçeleri bilir, anlar, bu teklifteki maddeleri tekrar geri getirmezdiniz. Meclisi ve Komisyonu vatandaşın hiçbir sorununa çözüm olmayacak işlerle meşgul ediyorsunuz. Vatandaş size sormuyor mu "Mecliste bizim sorunlarımızla ilgili ne yapıyorsunuz?" diye değerli arkadaşlar. Hadi çarşıya, pazara çıkmaktan korkuyorsunuz; emekli, memur, işçi, öğrenci size hiç mail de mi atmıyor? Aramıyor mu "Bizim için hangi çalışmaları yapıyorsunuz?" diye. Siz halktan kopmuşsunuz, sizin sokakla, vatandaşla bağınız kopmuş ama bu halk size bunun hesabını sandıkta soracak; bunu da biliyor, ondan dolayı sandıktan kaçıyor, türlü oyunlara başvuruyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, biz bu iktidara yılın son gününe kadar sesimizin çıktığı her yerde "Yaratmışınız krizin faturasını halka kesmeyin." dedik. "Uydurma TÜİK rakamlarıyla, IMF reçeteleriyle çalışanın, emeklinin emeğini çalmayın." dedik, dinlemediler. Bu iktidar yüzünden işçiler 2025 yılını yüzde 30'luk asgari ücret zammıyla karşıladı. Kamu emekçileri ve memur emeklileri yüzde 11,54; işçiler ve işçi emeklileri ise reva görülen yüzde 15,75'lik sefalet zamlarıyla 2025'e girdi. TÜİK'in uydurma rakamlarına göre bile enflasyon yüzde 44,38 değerli arkadaşlar. Bugün ülkede açlık sınırı 21.083 TL, yoksulluk sınırı 68.675 ve AKP iktidarının emekliye, emekçiye verdiği zam ortada. Yazıklar olsun!

Vatandaşa zam konusunda eli korkak olan iktidar, 1 Ocaktan itibaren vergi ve harçlara yüzde 44 zam yaptı. Hükümetin kendi alacaklarına yaptığı zam oranları ortada iken kamu emekçilerine ve emeklilere reva görülen maaş artış oranının sadece yüzde 11,54 olması, en düşük emekli maaşının 14.464 lira olması utanç verici bir durumdur. Asgari ücrete, gerçekleşen enflasyonun altında zam yapılırken köprü ve otoyol geçiş ücretlerinin son bir yıl içinde yüzde 288 ile yüzde 453 oranında zam yapıp artırılması kabul edilir bir şey değildir.

Alkollü içeceklerden alınan ÖTV artışı son bir yıl içerisinde yüzde 61,44; sigaradan alınan ÖTV ise yüzde 74,58 oranında olmuş. Yüksek hızlı tren, ana hat ve bölgesel tren bilet tarifesine de enflasyonu aşan zamlar yapıldı. Vergi cezaları yüzde 43,93'lük yeniden değerlendirme oranında artırıldı.

Değerli arkadaşlar, Cumhurbaşkanı diyor ki: "Fahiş fiyatları boykot edin." Vatandaş kimi boykot edecek Sayın Cumhurbaşkanı? Bu fahiş zamların sorumlusu sizsiniz, siz, ekonominin sorumlusu olduğunuz gibi. O boykotu da sandıkta göreceksiniz, kırmızı kartı size vatandaş sandıkta gösterecek.

Biz buradan tekrar sesleniyoruz: Bu zam oranlarıyla bir yıl geçmez, daha zamlı maaşlar alınmadan maaşlar erimeye başladı. Bu sefer sesimizi duyun, sokağın sesini duyun. Yasal düzenleme ne ise hep beraber yapalım; emekliye, işçiye, memura insanca yaşayacakları bir ücret artışını burada gerçekleştirelim. Asgari ücret 30 bine, en düşük emekli maaşı asgari ücret düzeyine çıkarılsın. Biz buradan hem asgari ücretliler hem emekliler adına hem memurlar adına bir kez daha sesleniyoruz: Ne bu emekli maaşıyla ne bu asgari ücretle ne de memur maaşıyla geçim olmaz. Bunu yapamıyorsanız getirin sandığı seçim olsun diyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ocaklı, buyurun lütfen.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyelerini ve teklifi sunan milletvekillerimizi, heyetimizi saygıyla selamlıyorum.

İktidar vekillerinin en çok zorlandığı şey burası zaten. Aralık ayında oturduk, konuştuk; bugün konuştuğumuz bu 9 maddelik kanun teklifinin içinde bulunan 8 maddeyi bir uzlaşma yoluyla Genel Kurulda "Evet, bunları geri çekiyoruz." diye bir anlaşmayla geri çektiniz. Kimlerle? Grup başkan vekillerimizin vekiller adına anlaşması yoluyla. Sonra ne oldu? Halka yaptığınız gibi bize yalan söyledığınız ortaya çıktı. Niye bunu söylüyorsunuz? Ya o gün Grup Başkan Vekillerinin "Evet, bunları geri çektik, ileriki tarihlerde görüşmek üzere geri çektik." demesine dair bir bilgi notu ya da açıklama olması lazım ya da eğer "Anlaştık ve geri çektik." dediyse buraya getirilmesi büyük bir ayıptır; bu, Bütçe Komisyonunu yok saymak demektir. Dolayısıyla sizin saygınlığınızı da zedelemiş oldu. Yine de görüseyiz tabii.

Teklifin 9 maddelik kısmının sadece 1 maddesi vatandaşa değişiyor, o da değmiyor, rüzgâr gibi gelip geçiyor. Nedir orası? Vatandaşa, çalışana, emekliye yapılacak olan zam miktarı.

Şimdi biraz daha açalım bunu: Kanunun ek 19'uncu maddesinde yapılan değişiklikle, 2024 yılının Temmuz ayından beri 12.500 lira olarak uygulanan en düşük emekli aylığını 14.469 TL'ye çıkaracağınızı bu teklifte âdeta müjde gibi söylüyorsunuz. Bu veri nereden gelmiş? TÜİK'in son altı aylık enflasyon oranlarına dayanarak yani yüzde 15,75 zam oranına dayandırılarak. Ya, Allah'ınızı severseniz, bu TÜİK'te birazcık insaf, birazcık vicdan yok mu? Bu TÜİK'in verileri doğru olabilir mi? Bu, sokaktaki, pazardaki enflasyonla gerçekten örtüşüyor mu yani bu mümkün müdür arkadaşlar? Yani bunu vicdanınız kabul ediyor mu Allah aşkına ya! Pazara çıktığınızda yüzde 100'ün altında hiçbir mal ve emtia bulamayan vatandaşa "TÜİK böyle çıkardı, dolayısıyla sizin ücretiniz bu kadardır." demek sizi rahatsız etmiyor mu ya? Çıkamaz sesiniz, tabii ki etmez. Yasa böyle değil mi? Ama vicdan böyle değil işte, vicdanınız ne yazık ki bu saray rejiminin size dayattığı bu teklif metinlerine "Hayır." diymiyor, tıpkı "O gün anlaştık, bunu geri getirmeyelim." diyemeyeceğiniz gibi. Üzülerek söylüyorum, teklif sahipleri adına üzülerek söylüyorum: Bu teklifin getirileceğini onlar da bilmiyorlardı, son bir iki gün içinde öğrendiler çünkü saray talimat vermişti. Artık milletvekilliğinin, Parlatmentonun hiçbir öneminin kalmadığı bir döneme getirdiniz.

Enflasyonun hızla yükseldiği 2022 yılından itibaren TÜİK, ortalama madde fiyatı listesini açıklamayı bıraktı, haktan aldığı yetkiyi halkı kandırmak için kullanmaya başladı ve siz de buna iktidar olarak seyircisiniz. Ankara 6. İdare Mahkemesi kararıyla verilerin açıklanmasının TÜİK'in görevi olduğuna hükmedilmesine rağmen bu karara uymayan TÜİK, fiyat listelerini saklamaya devam ediyor yani yargıya meydan okuyor aslında ama şunu bilin: Yarın bu iktidar değişecek ve bu iktidar değiştiğinde "Kanunsuz emrin yerine getirilmesinin suç olduğunu bilmiyorduk." demek, bu görevi yapan arkadaşlar için hiç fayda etmeyecektir, yargı önünde hesap vereceklerdir. Halktan gizleyip rakamları çarpıtan ve okus pokusla son altı aylık tüketici enflasyonunu yüzde 15,75 olarak açıklayan TÜİK'in kendisi bundan bizzat sorumludur ve bu zalim Hükümet bundan sorumludur. Burada 14.468 lirayla... 25 kuruşu da yuvarlamışsınız bu arada, keşke onu da yapmasaydınız. Ve aynı zalim Hükümet yeniden değerlendirme oranıyla ne yazık ki yüzde 43,93-yüzde 44 oranında belirlediği yeniden değerlendirme oranıyla vergi, harç ve cezalarda yeni düzenleme yaptı, hatta bunlar köprülerde, otoyollarda yüzde 100 ve üzerine kadar çıkabildi, öyle ki poşetlerde 25 kuruşu bile 50 kuruş yaptınız.

Değerli arkadaşlar, peşine düştüğünüz şey çok acı verici. Demin milletvekili arkadaşlarım da söyledi, 2 trilyona yakın bütçe açığının olduğu bir yerde 3 trilyon liralık vergi gelirini patronlardan almaktan vazgeçtiniz. Peşine düştüğünüz şey, Rize Çayeli'de yaşayan engelli vatandaşın kızına aldığı 700 bin TL'lik arabanın 40 bin TL vergisi. Yani engelli raporuna itiraz yok, 700 bin liraya kızına aldığı araç için...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi, "Bunlarda şikâyet yoksa böyle bir şey yok." dediler, Maliye Bakanına sordum ben. Şikâyet varsa, komşusu şikâyet ettiyse...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - İsmail Bey, komşu şikâyeti falan değil. Ben size bunun belgelerini de veririm. Sayın Avukat Harun Mertoğlu'na o belgeleri verdim. Dolayısıyla bunların hepsi vardır, Mecliste de konuşulmuştur.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ama şikâyet varsa...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bunun alınma nedeni de şudur, Defterdar Bey'in de söylediği şudur: Gelir İdaresi Başkanlığının zorlamasıyla, yazılı emriyle alabildiğinizden alın, alamadığınız kalsın; bakış açınız budur İsmail Bey, kusura bakmayın. Şu anda ben size bunu ispat ederim. Eğer bu para alınmadıysa yarın ben milletvekilliğinden de istifa ederim

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Siz evladınıza ev alsanız dahi eğer burada şikâyet yoksa Maliye Bakanlığı buna bir şey yapmıyor. Eğer şikâyet varsa...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Hayır efendim, şikâyetle ilişkili değil.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Engellilerde böyle bir şey yok.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - İsmail Bey bak, bunu doğru bilmediğin için iddia ediyorsun. Bir anlaşma yapalım bu halkın, bu milletin huzurunda, bir anlaşma yapalım milletvekillerimizin huzurunda. Eğer Gelir İdaresi Başkanlığının bir yazılı talimatı nedeniyle bu parayı aldığını söyleyen Vergi Dairesi Müdürünün söylediklerini ben size ispat edersem ne yapacaksınız? Şikâyet maruz bir konu yok burada. Bu, sizin uygulamanızdır, AKP iktidarının işte bu zulüm meselesine ilişkin bir örnektir. Bunun gibi bir sürü örnek sayabiliriz ama bir baba evladına 700 bin lira verip araç aldı diye ondan 40 bin lira vergi istenemez, bu adaletsizliktir.

Demin ne dedim? 3 trilyon lira vazgeçtiğiniz... Otomobil fabrikalarından, bu iş adamlarından, 5'li çetelerden almaktan vazgeçtiğiniz vergileri takip edin. Demin ne dedim? Yatları, katları, milyonlarca dolarlık araçları olan insanları takip edin, onlardan vergi alın. Artık emeklilerle ilgilenmekten, engellilerle ilgilenmekten, onlarla ilgilenmekten vazgeçin. Bütçe açığının kendisini çalışanlardan ve emekli maaşlarından oluşturmaya çalışmak büyük bir adaletsizlik ve bunun düzeltilmesi gene sizin elinizdedir. Ya siz bunu düzelteceksiniz ya da millet ilk seçimlerde bunun gereğini yapacaktır.

2019 Ocak ve Ekim dönemi itibarıyla işsizlik ödeneğine başvuran 1 milyon 643 bin 495 kişi var ve bunlardan bu ödeneği hak eden -işsizlik ödeneğini hak eden- kişi sayısı toplamda 854 bin olmuş. Şimdi, buradaki hikâye şudur: Evet, sigorta primlerini desteklemek amacıyla 1.000 TL işverene veriyorsunuz; veriyorsunuz da bunu niye İşsizlik Fonu'ndan veriyorsunuz? Yani İşsizlik Fonu, işsiz kalan insanların verilebilecek olan bir fondur. Dolayısıyla buradan alınan bu fonun ayrılıp... Bu fonun işsizlere ödenmesi gerektiği yerde patronlara ödenmesine karşıyız.

Özeti şudur: Zaten tekliflerimizle, önergelerimizle karşınıza getireceğiz ama bunun -Anayasa'da- bir iptal edilme durumu yüzde yüz vardır; bu teklifin geri çekilmesi lazım, Anayasa'ya uygun değildir ama eğer onu yapamazsak belki asgari müştereklerde birleşebiliriz.

Teklifin 1'inci maddesini metinden çıkarmanız, efendim, 2'nci maddesinde, özellikle "Denetçilerin görevleri" başlıklı maddenin son fıkrasını teklif metninden çıkarmanız ve dolayısıyla 3'üncü maddenin tamamen çıkartılmasını ve hatta bu emeklilerimiz için yapılan düzenlemenin de bizim partimizin teklif ettiği gibi en az 30 bin liraya çıkartılmasıyla ilgili bir ortaklaşma yakalamamız hâlinde bugünkü bütçe toplantısının hiç olmazsa bir karşılığı olabileceğini düşünüyorum. Pek de umudumuz yok açıkçası ama Türkiye'de yaşanan bunca olumsuzluklara rağmen, demin arkadaşlarım da söyledi, 9 adet kayyum atamasıyla belediyelerin yönetimine el koymanıza rağmen, yine son olarak Beşiktaş Belediyemizde hâlâ daha dosyasının oluşturulmadığı, ne olduğu belli olmayan, haksız hukuksuz uygulamalarınıza karşılık yapılacak şey yeniden hemen bir erken seçimin gelmesidir. Vatandaş bunu istiyor, eğer uygulamalarınızın doğru olduğunu düşünüyorsanız size hak verecektir, buyurun size seçim için hodri meydan diyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Oluç, buyurun lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın vekiller; aslında biraz evvel de usul hakkında konuşurken bu Devlet Denetleme Kuruluyla ilgili maddelere dair birkaç şey söylemiştim, kısaca bir daha ona değinmek istiyorum.

Şimdi, buradaki sorun, bizim gördüğümüz, bu maddelerde Anayasa'yı yorumluyorsunuz, yorumluyorsunuz; hâlbuki Anayasa yorumlanacak bir metin değil. Şimdi, ben bu "yorumlama" lafını nereden çıkarıyorum, hani kendi kendime mi uydurdum? Değil, bize bu konuda bilgi verilsin diye çeşitli bakanlıklardan gelen bürokratlarla buluştuk biliyorsunuz, Sayın Muş davet etti. Orada Beştepe'den gelen ve hukuk alanıyla ilgili bir kişi de vardı, bu maddeyle ilgili sorular sorduk kendisine, sorulara verdiği cevaplardan bir tanesinde bu yorumlama meselesine "Biz böyle yorumluyoruz." dedi, "Anayasa'daki durumu böyle yorumluyoruz." dedi. Şimdi, bir kere bu ciddi bir sorun. Yani sanıyorum, umuyorum, Anayasa Mahkemesi de bunu görecek. Yorumlamaya açık bir madde değil çünkü bu esas itibarıyla. Buradaki yorumlama da şöyle: Devlet Denetleme Kurulunun yetkileri genişletiliyor, yorumlamadaki sıkıntı bu. Şimdi, Devlet Denetleme Kurulu bu denetlemeyi yapmasın diye bir iddiamız ya da fikrimiz yok; elbette ki ne kadar çok denetim, o kadar iyi, bu konuda hiçbir sıkıntı yok. Ama Anayasa'da verilmediği için bu yetki, bunu yorum yoluyla genişletmek aslında Anayasa'yla ilgili bir sorun yaratmak demek yani yetki dışına çıkmak demek. Bu yetki aşımı meseleleri başladığı zaman sonu gelmiyor yani şimdi ilk defa karşımıza gelmiyor bu, başka birçok örnekte de var, geçmişte de yaşanmış olan. Dolayısıyla sorun buradan kaynaklanıyor birinci olarak Devlet Denetleme Kuruluyla ilgili olan ilk 3 maddede.

İkincisi de yani yetki aşımı var. Görevden uzaklaştırma yetkisinin tanınması keyfi müdahale riskini taşıyor, bu da yoruma açık, bu da yoruma açık. Yani keyfi müdahalenin ötesinde, hukuksuz bir işlem, siyasi bir baskı aracı olarak kullanma işlemi yapılması ihtimalini içinde barındırıyor. Bu da ciddi bir sorun esas itibarıyla. Dolayısıyla bu da tartışmalı, o nedenle tartışmalı bir konu. Yani bir tür, yargının yerine geçmeye kalkışmak gibi bir şey bu. Yani yargısal nitelikli olmayan bir kuruma böyle bir iş yaptırma kalkışmak bu. Demek ki yani Anayasa'nın 9'uncu maddesiyle de ilgili bir çelişki ortaya çıkıyor yani yargı yetkisinin bağımsız mahkemeler tarafından kullanılması meselesi, bir de böyle bir sorun var. Dolayısıyla, bu görevden uzaklaştırma yetkisini tanımak da o kadar hafife alınacak bir mesele değil. "Yani nedir bunda, ne olacak; denetliyorlar, görevden de uzaklaştırabilir bir sorun görüyorsa." Bu, bu kadar basite alınamaz. Yıllarca neden yapılmadı bu peki? Yani şimdi niye icat edildi, bu karşımıza geldi?

Nihayetinde, buradaki konuyu çok uzatmadan, bir şeyi bir kez daha söylemek istiyorum: Bu konu, esas itibarıyla, Adalet Komisyonunu ilgilendiren bir konu ve Adalet Komisyonunda tartışılması gerekiyordu, oraya götürülmedi, Plan ve Bütçe Komisyonuna geldi. Bu, uygun bir tutum değil, bunun bir kez daha kayıtlara geçmesi için söylüyorum. Plan Bütçe Komisyonunun alanı değil esas itibarıyla bu. Yani aramızda hukukçu çok az var ve "Anayasa'ya aykırılık var mı yok mu?" tartışmasını hukukçuların dışında yapmaya çalışıyoruz. Uygun bir durum değil, liyakat açısından baktığımızda uygun bir durum değil bu baktığımızda. O yüzden bunun yani çekilip Anayasa Komisyonuna gönderilmesi doğru olandır, bunu bir kez daha söylemiş olalım. İlk 3 maddeyle ilgili söylemek istediklerim kısaca bunlar. Yani mesele hafife alınacak bir mesele değil, bir kere başlarsa bu tür Anayasa yorumlamaları... Hoş, siz diyeceksiniz "Biz çok yaptık bunu, ilk defa yapmıyoruz." Doğru. Ama bu devam ettiği zaman, işte bu Anayasa'da acayip bir duruma düşüyor ve esas vahim olan nokta, biraz evvelki konuşmamda da söyledim, Meclis çıkardığı kanunlarda Anayasa'ya aykırılık meselesinde çok hızlı ilerliyor. Bu ilk 3 maddenin içinde yer aldığı paketin yarısı hatırlarsanız, Anayasa Mahkemesinden dönmüş olan maddelerden oluşuyordu, paketin yarısı. Yani Anayasa'ya bu kadar aykırı yasa çıkartan, adım atan bir Meclis olabilir mi? Ciddi bir sorun bu esas itibarıyla; bunu birinci olarak söyleyeyim.

İkinci değinmek istediğim konu, herkes biraz değişti, maddede de daha uzun değinmek istiyorum, bu emekliler meselesi. Şimdi, tabii, ben sizi anlıyorum, Orhan Bey burada değil, demin o da konuşma yaptı bu konuda, sataşmayacağım ama söyleyebilirsiniz, arkasından söylemiş olayım. Tabii ki vicdanen rahat değilsiniz, değilsiniz, yani ne kadar bunu savunmaya çalışırsanız çalışın, emeklilerin Türkiye'de bugün yaşadıkları durumla ilgili rahat rahat konuşamıyorsunuz siz de konuşamıyorsunuz çünkü sizin de vicdanınız elvermiyor böyle bir şeye. Yani 12.500 lira olan en düşük emekli maaşını çıkartacağız 14.469 liraya. Yani biliyoruz, yoksulluk sınırı, açlık sınırı, bunlar TÜRK-İŞ'in rakamları üstelik. Açlık sınırı 21 bin lira

civarında, yoksulluk sınırı 70 bin liraya yaklaşmış, 68.000 liranın üstünde; böyle bir zamanda yani emeklilerin, en düşük emekli maaşının bu hâlde olmasının ne kadar ağır bir mağduriyet yarattığını, insanları ne kadar zor duruma düşürdüğünü, insanca yaşayamaz hâlde getirdiğini, onur kırıcı olduğunu sizler görmüyor musunuz? Görüyorsunuz elbette ki ama bunu ifade edemiyorsunuz esas itibarıyla.

Şimdi, neye göre yapılıyor bütün bu düzenlemeler? TÜİK'in belirlediği rakamlara göre. Ya, üzülüyorum, yani TÜİK önemli bir şey, hani yıllardan beri TÜİK'le ilgili çalışmaları hep izleriz, önemlidir çünkü yani Türkiye'de olmakta olan şeyi istatistiki açıdan değerlendiren bir kurumdur ve değerlidir elbette ki hem uluslararası alanda etkisinin ve itibarının olması gerekir hem de Türkiye açısından baktığımızda... Ama TÜİK'e baktığımızda, son yıllarda ki attığı her adım, ortaya çıkardığı her araştırma ve rakamda çok ciddi sorunlar var, yani ciddi sorunlar var, yani manipüle ediliyor. Neden manipüle ediliyor? Yanlış ekonomi politikalarından ortaya çıkan sonuçları düzeltebilmek için TÜİK'in rakamları kullanılıyor, TÜİK kullanılıyor. TÜİK emeklilere, işçilere, emekçilere gerçekten onların sofralarına, onların ekmeklerine el uzatan bir kurum hâline gelmiş vaziyette, üzüntü verici bir şey bu. Hani, bunu TÜİK'in Başkanının yüzüne de söyledik ama fark etmiyor bunları söylememiz, belki onu da aşan bir durum zaten bu. Ama TÜİK'in saptadığı rakamlara göre, o Tüketici Endeksi'ne göre emeklilere ve asgari ücrette yapılan artırımlar var. Yani vahim gerçekten, yani gerçekten vahim. 2024 yılını "emekliler yılı" olarak ilan etmiş olan bir iktidar, neyse ki bitti, emekliler sevindi "Çok şükür, bitti de kurtulduk belki!" diye ama kurtulamadılar işte, 2025'te de yani çekmeye devam ediyorlar ve edecekler bu gidişle. İktidarın bu anlayışında bir değişiklik olmadığı müddetçe bu durumla karşı karşıya kalınacak. Milyonlarca insandan söz ediyoruz, bu durumun bire bir muhatabı olan, mağduru olan, bir de onların aileleri var, onlardan söz ediyoruz, hafife alınır bir şey değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Başkan.

Şimdi, baktığımızda, sayın vekiller, hani hep konuşuyorsunuz, burada da zaman zaman İsmail Bey de seviyor öyle karşılaştırmaları, bu hani Avrupa'yla falan karşılaştırma yapıyoruz hem Avrupa Birliği hem OECD rakamlarıyla falan. Yani ben şimdi madde geldiğinde daha detaylı konuşacağım orada ama bütün bu karşılaştırmalarda gerçekten emekliler açısından baktığımızda, AKP iktidarında ekonomik yıkımdan en büyük pay alanların başında emekliler geliyor. Yani bu iyi bir pay değil tabii, onu söyleyeyim de. En büyük payı alıyorlar, en çok yoksullaşmış olanlar emekliler, onların durumunu konuşuyoruz esas itibarıyla. Dolayısıyla, baktığımızda, yıllara göre de iktidara geldiğiniz yıldan bugüne kadar oranlara baktığımızda bunu görüyoruz, emekli maaşlarıyla asgari ücret karşılaştırmalarında bunu görüyoruz ama dediğim gibi, Avrupa Birliği ve OECD rakamlarıyla karşılaştırdığımızda da aynı durumla karşı karşıya kalıyoruz. Yani, gayrisafı yurt içi hasılaya göre emeklilerin aldıkları pay AB ülkeleriyle, OECD ülkeleriyle Türkiye'de nedir, oranları nedir, buralara baktığımızda da aynı durumu görüyoruz. Aslında yani şöyle bir durum yaşıyoruz: Sosyal koruma açısından baktığımızda, bu devlet, bu iktidar emeklileri gittikçe daha az koruyor, gittikçe daha fazla yanlış ekonomi politikalarının sonucunda zarar görmelerine, daha fazla zarar görmelerine yol açan adımlar atıyor; esas mesele buradan kaynaklanıyor. Yani, biz, bu emekliler meselesini bu kadar çok tartışmamızın, konuşmamızın nedeni bu ve gerçekten milyonlarca insandan bahsediyoruz, az buz bir şey değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

Dolayısıyla, iktidara bu konuda bu çağrılar hep yapıyoruz, Plan ve Bütçede de herhâlde en çok bu çağrıları yaptık, Genel Kurulda da bunları söylüyoruz. Emeklilerle ilgili atılan adımlar ihtiyaca cevap vermiyor, insanca yaşamı sürdürmeye cevap vermiyor. Dolayısıyla, bu konuda değişim yaratmak gerekiyor ama bu iktidarın ekonomi politikaları buna izin vermiyor. Öyle sanıyorum ki gerçekten "emekliler yılı" olumlu anlamda kim tarafından ilan edilir, herhâlde emekli örgütleri tarafından ilan edilir, o "emekliler yılı" bir sevinç yılı olur; o zaman da bu iktidarın yanlış politikalarından kurtulunmuş olduğu zaman olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Bitiriyorum, son cümle efendim.

Emekli örgütlerinin, tek tek emeklilerin ve sendikaların bu konudaki taleplerini dikkate almayan bir tutumunuz gerçekten son derece vahim sonuçlar yaratıyor, bunu bir kez daha vurgulamış olayım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Güneş, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, çok değerli milletvekillerimiz, Bakan Yardımcılarımız, değerli bürokratlarımız, sivil toplum örgütlerimizin çok değerli temsilcileri ve basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu kanun teklifimizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Tabii ki bu kanun teklifinin ana maddesi emeklilerimizin en düşük maaşının 12.500 TL'den 14.460 TL'ye çıkarılması. Tabii, bu yüksek mi? Yüksek değil. Dolayısıyla da gönül ister ki daha da fazla olsun. Şimdi, şuna bakmak lazım: 2002 yılında Türkiye'deki emekli sayısı 6,5 milyon, bugün emekli sayısı tam 16,6 milyon; artış, aşağı yukarı 2,5 kat. Nüfus artışı 2002 yılında 65 milyon, bugün 85 milyon; artış 1,3 kat. Yani dünyanın hiçbir ülkesinde, nüfus artışı böyle olduğu hâlde, bu kadar sürede emekli sayısının bu kadar artması mümkün değil.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Sorumlusu?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Tabii, burada sorumlusu hepimiziz arkadaşlar ve dolayısıyla da EYT...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sorumlusu Satılmış Bey, Satılmış Bey!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Neticede, dünyanın hiçbir yerinde bayanlarda 39 yaşında, erkeklerde 43 yaşında emekli olan bir ülke varsa onu da bize getirin. Bütün bunlara rağmen, bakın, bütün bu kadar sayı artmasına rağmen, biz emeklilerimizin satın alma gücünü korumuş muyuz, korumamış mıyız, ona bakmamız lazım.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ya, patronlara verdiğiniz teşviklerin sözünü kimse etmiyor, hâlâ emeklilere yük muamelesi yapıyorsunuz ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, bir saniye...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Heyecan yok, heyecan yok arkadaşlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Güneş.

Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri, Komisyonumuzun tecrübeli milletvekilleri; her biriniz görüşlerinizi ifade ettiniz, Sayın Güneş de görüşlerini ifade ediyor. Lütfen, Sayın Milletvekilimiz...

VELİ AĞBABA (Malatya) - İfade ediyor da biraz fazla atıyor!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, şimdi, Sayın Ağbaba, yani siz girişte...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Ayıp ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar, ben şey yapıyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Alım gücü arttı mı Sayın Güneş?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Ağbaba.

Sayın Güneş'in görüşlerine saygı duyun lütfen, o da görüşlerini ifade ediyor.

Sayın Güneş, buyurun lütfen.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Arkadaşlar, Veli Ağbaba, siz de bakın, NEFES gazetesi diye bir gazetede diyor ki: "O eski hâinden eser yok şimdi." Ben size anlatacağım. Demiş ki: Dolar eskiden 1,57 liraydı, şimdi 35-36 lira, doların artışı -nominal değerlerden vereceğim hepsini- 22,51 kat. Tamam mı? Demiş ki: Benzinin fiyatı 1.64 liraydı, şimdi 43-44 lira; artışı 26,7 kat. Bak, sizin gazeteden veriyorum arkadaşlar, yanlış yazmışlarsa bunlar yazmışlar. Demiş ki: Kıymanın fiyatı 4,5 liraymış, bugün 470 lira; artış 10 kat. Yani hadi diyelim ki Veli Ağbaba'nın dediği gibi olsa, diyelim ki 600 lira olsa artış 15 kat, kıymanın fiyatı. Ekmeğin fiyatı 20 kuruşmuş, 12,5 liraymış, artış...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Matematik yanlış.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Başkan, tıp doktoru kendisi, matematiği nasıl yanlış olur, olur mu?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Matematiğe girmemiş, o derse girmemiş, o dersi kaçırmış!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ha, kıyma 100 kat, tamam, kıyma 100 kat, orada bir hata yapmışsınız, 100 kat.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, dil sürçmesi olur.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi, arkadaşlar, biz buradan asgari ücrete bakalım: Asgari ücret kaç liraymış? 164 liraymış. 22.104 lira ve 134 kat artış. Yine en düşük memur maaşının artışı 111 kat, en düşük BAĞ-KUR emeklisinin maaşı 188 kat, en düşük SSK emeklisinin -mesela en çok mağdur olan kesim- bunların artışı 56 kat. Dolayısıyla da bu açılardan baktığımız zaman, bugün en düşük emekli maaşı 14.460 lira. Bu, düşük ama...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Durum iyi mi? Emeklinin, asgari ücretlinin durumu iyi mi?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Dolayısıyla, döviz bazında...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Vallahi pazara çıktığında teyzeler seni terlikle döverler, terlikle!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Veli Ağbaba, şimdi, fikirlerimi fikirlerinle çürütemediğin için bana sataşp durma, tamam mı, bana sataşp durma! Bu açıdan baktığınız zaman, önemli olan arkadaşlar, satın alma gücü, satın alma gücü dolayısıyla da...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Senin satın alma gücün artmış olabilir!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, rahat konuşturamıyor... Başkanım da beni dinlemiyor!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkan derin muhabbette, karışma, karışma Başkanım!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hayır, size müdahale ediyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, insicamı bozmayalım, lütfen.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi, dolayısıyla arkadaşlar, şöyle bir şey, önemli olan Türkiye'nin gayrisafi millî hasılası kaç para? 328 milyar dolar. Bugün gayrisafi millî hasıla kaç? Aşağı yukarı, 2024 yılında tahmini 1 trilyon 300 milyar dolar. Bu şu demek arkadaşlar; döviz bazında yaklaşık 3-4 kat, hatta bazılarında 5-6 kat bizim kazancımız olmuş. Diyelim ki asgari ücret o zaman, daha önce de söyledim, 130 dolardan 628 dolara çıkmış, bu son yıllarda biraz ekonomide, özellikle enflasyon fazla arttığı için alım gücümüzle azalma oldu, biz bunu biliyoruz, hissediyoruz ama "Bu eskiye göre kötü." dersiniz, yanlış söylersiniz arkadaşlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İyi mi?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Eskiye göre, 2002'ye göre tabii ki iyi, 2002'ye göre tabii ki de satın alma gücü paritesi bakımından.

Arkadaşlar, ben size şunu söyleyeyim: Biz bu ekonomiyi, 2025 yılında gayrisafi millî hasılamızı 1,5 trilyon dolara çıkaracağız ve neticede arkadaşlar, fert başına millî gelirimizi de ilk önce 15 bin dolara, arkasından da 17 bin dolara... Bu yıl 13 bin dolarlarda arkadaşlar. Bunun anlamı şudur: Siz ne kadar çok üretirseniz, ne kadar çok istihdam ederseniz bu emeklilerimize, çalışanlarımıza o kadar da refah payı verebilirsiniz; bunları yapmadan, herhangi bir çözüm önerisi koymadan, sadece "verelim" demekle olmaz. Bunu sadece bütçeden verirsiniz, bütçedeki açığınız şimdikininki 2-3 katı olur.

Diğer taraftan, şöyle bir şey var: Burada, tabii, bir maddede işveren prim desteğinin verilmesi... Tabii ki 1999 yılında kurulan İşsizlik Fonu var. Dolayısıyla da bu fonların amacı ne arkadaşlar? Bu fonun amacı, işsiz kalan kardeşlerimizin buradan belli bir süre ücret alması, mağdur olmaması. Peki, bu İşsizlik Fonu nereden gelir elde ediyor? Yüzde 1 çalışandan, yüzde 1 devletten, yüzde 2 de işverenden elde ediyor. Bu İşsizlik Fonu'nun amacı sadece işsiz kaldığında onlara para vermek değil arkadaşlar, aynı zamanda hem yeni istihdam oluşturmak hem de var olan istihdamı korumaktır. Biz burada diyelim ki 700 TL'den bin TL'ye çıkardığımız asgari ücrette işverene prim desteğinde şartlarımız var arkadaşlar. Diyoruz ki burada: "Sen eğer istihdam ettiğin kişinin sayısını korursan ben bunu veririm." Buradaki temel amaç, birilerine kıyak geçmek değil arkadaşlar. Neticede -zannedersenem, yanlış söylemeyeyim- 2019'daki istihdam ile bugünkü istihdam sayısında aşağı yukarı 3 milyondan fazla artış olmuştur. Diğer taraftan, 2002'deki istihdamımız 19 milyonken bugün 32,7 milyon olmuştur. Dolayısıyla da arkadaşlar, önemli olan bizim istihdam sayımızı artırmamız, buna bu çerçeveden bakmak lazım.

Diğer taraftan, arkadaşımızın, "Vergi harcamalarını yapmazsanız..." Sanki biz buradaki vergi harcamalarının hepsini birilerine kıyak çekiyoruz gibi bir algı oluşturunuz, bu da yanlış arkadaşlar. Şöyle bir şey var: Şimdi, biz asgari ücret kadar tüm çalışanlardan vergiyi kaldırdık mı? Kaldırdık. 850 milyar TL. Yine, aynı şekilde, basit usuldeki esnaftan vergiyi kaldırdık mı? Kaldırdık, kaldırdık arkadaşlar.

RAHİM AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bunları bir gözden geçirelim, bunları daraltalım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yani bakın, farklı algı yaratmanın bir anlamı yok. Yani biz bir taraftan tabii ki vatandaşlarımızı düşünüyoruz, özellikle dar gelirli vatandaşlarımızı, bir taraftan da istihdamın artmasını destekliyoruz, bir taraftan da ülkemizin teknolojik anlamda, yeni teknolojik yatırımlar yapması için işverene de destek çıkmamız lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ya, hep işverene destek çıkmışsınız, 100 vermiş işveren, 220 geri almış İşsizlik Fonu'ndan; işçi 100 vermiş, 28 geri alamamış ya, nasıl bir destek!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Güneş, milletvekili, görüşlerini ifade ediyor, lütfen...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, öyle olur mu Allah aşkına? Şimdi, İşsizlik Sigortası Fonu'nda ben yanılmıyorsam herhâlde 360 milyar TL şimdi nakit para var. Yani, verdiğinden fazlasını alsa zaten yüzde 2'sini işveren veriyor bunun. Şunu da unutmamak lazım: Biz, en çok İşsizlik Fonu'nu nerede kullandık? Covid sırasında işsizlik olmasın diye ve kısa çalışma ödeneğinde kullandık arkadaşlar ve yine de 360 milyar TL bizim şeyimiz var. Dolayısıyla da arkadaşlar şunu söyleyeyim ben: Biz bu emeklilerimizin, çalışanlarımızın satın alma gücünü daha da artıracacağız arkadaşlar. Şunu göreceksiniz: 2025'te ekonomi daha iyi olacak, 2026'da daha iyi olacak ve dolayısıyla da arkadaşlar, refah düzeyini şimdiye kadar nasıl biz arttırdıysak, nasıl bizim dönemimizde insanlar ev sahibi, araba sahibi olduysa bunu biz sağlayacağız.

Arkadaşlar, şunu da söyleyeyim: 2024 yılında Türkiye'de 1 milyon 248 bin araç satılmış; bakın, bu da önemli bir rakam arkadaşlar. Dolayısıyla da ekonomimiz her geçen gün büyüyor. Bizim temel amacımız vatandaşımıza hizmet etmek; inşallah, ilerleyen dönemlerde bu alım gücünü, özellikle de emeklilerde alım gücümüzü daha da artıracamız diyorum.

Ben bu kanun teklifinin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, herkesi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bakın, şimdi burada herkes konuştu, Sayın Güneş'in konuşması esnasında buradan sistematik bir şekilde hem sözü kesildi hem insicamına müdahale edildi. Değerli milletvekilleri, Sayın Güneş de burada bir milletvekili, teklif sahibi değil.

Sayın Gülsoy teklif sahibi, şimdi kendisine dile getirdiğiniz görüş ve öneriler için söz hakkı tanıyacağız, teklif sahibi Sayın Mertoğlu da burada. İkisi de bunu Komisyonumuza sunmuşlar.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ersan Bey, o da teklif sahibi. Eski teklif sahibi mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ersan Bey, onu uygun görmediniz, bu teklifte o yok.

Şimdi, 2 sayın milletvekiline söz vereceğiz.

Sayın Gülsoy, süreniz on dakikadır.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonunun kıymetli üyeleri, kanun teklifine sunmuş olduğunuz katkılar ve değerlendirmeler için şimdiden teşekkür ediyorum.

Öncelikle şunu ifade etmek istiyorum ki görüşmekte olduğumuz teklif maddelerinin neredeyse tamamı hâlihazırda uygulanmakta veya çok yakın bir tarihe kadar uygulamakta olduğumuz emekliye verilen en düşük aylığının yükseltilmesi ve işverene verilen asgari ücret desteklerinin artırılması; geri kalan kısmın tamamı, Anayasa Mahkemesinin usul yönünden kanun düzenlemeleri gerektirdiği gerekçesi gibi sebeplerle iptal etmiş olduğu Cumhurbaşkanlığı kararlarını kapsamaktadır.

Şimdi, burada hukukçu milletvekillerimiz de var, bu konunun izah konusunda burada daha önce görüşmelerimizde de çok konuşuldu. 2017 yılında Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemine geçişi sağlayan Anayasa değişikliği, yürütmenin kanun hükmünde kararname ve tüzük çıkarma yetkisi kaldırılmıştır. Cumhurbaşkanının halk oyuyla seçilmesi dikkate alınarak Anayasa'ya aykırılık arz etmemek üzere Cumhurbaşkanlığı kararnamesi düzenleme yayınlama yetkisi yürütmeye verilmiş bir anayasal yetkidir. Bu sebepten denetim Anayasa Mahkemesine aittir. Anayasa Mahkemesi iptal etmiş olduğu Cumhurbaşkanlığı kararlarının kanun olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi burada denetçiye çok fazla yetki verileceği, DDK'ya üye denetçinin Adalet Bakanlığı müfettişleri, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun müfettişlerinin 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yer alan yetkileri kullanacakları yönünde değerlendirmeler yapılmıştır. Bu husus da doğruyu yansıtmamaktadır. Şöyle ki: Adalet Bakanlığı müfettişleri ve hâkimler 2800 sayılı Hakim ve Savcılar Kanunu'na tabilerdir.

Diğer taraftan, en çok, kooperatiflerle alakalı ve birliklerle ilgili eleştiri geldi. Burada vakıflar, kamu yararına vakıflar zaten Anayasa'da vardı. Kooperatif ve birliklerle ilgili konu, sadece kamu niteliği taşıyan kooperatifleri ilgilendirdiği için onlar bu işe dâhil. Yani normal şartlarda öngörülen teklifimizde tarım kredi kooperatifleri gibi, üretici birlikleri gibi, örnek olsun diye söylüyorum, şekerpancarı birlikleri gibi, bunlar dâhil; bunun yanında, diğer tarafta, yapı kooperatifleri, taşıma kooperatifleri, sulama kooperatifleri gibi kamusal yönü olmayan kooperatifler bu denetime tabi değillerdir.

Diğer bir taraftan, belediye başkanlarıyla ilgili, bu konu ilgilendiriyor mu diye, onu da gelecek mi diye sordu Sayın Akay. Burada belediye başkanlarının görevden alınması veya onların el çektilmesi gibi konular Devlet Denetleme Kuruluyla alakalı bir mevzu değil, bu konu tamamen İçişleri Bakanlığının bünyesinde yürütülen bir konu. Yani dolayısıyla bizim bu kanun maddemizi bu konu ilgilendirmemektedir.

Diğer bir taraftan, kendisi burada yok ama Sayın Kalaycı "TMSF'de kaç şirket var şu anda?" diye sordu. Şu anda 684 şirket kayıtlı olarak da görev yapmaktadır. Bu şirketlerin 30 Eylül 2024 tarihi itibarıyla aktif büyüklüğü 217 milyar TL, öz kaynak toplamı 129 milyar TL, ciro toplamı 98 milyar TL olup 23.574 kişi istihdam edilmektedir bu şirketlerde. Bir kişi birden fazla şirket kullanabilmekte ancak sadece tek bir şirketten huzur hakkı almaktadır. Biliyorsunuz, daha önce burada Plan ve Bütçe Komisyonunda da bununla ilgili bir değişiklik yapmıştık. Kaç yerde olursa olsun sadece bir tanesinden huzur hakkı alma vardı, onu da memur maaş taban katsayısına bağladığımızda alacağı en yüksek rakam geçen yıl itibarıyla 93 bin lira civarındaydı yanlış hatırlıyorsam yani rakam çok şey olmasın ama öyleydi. Şu anda da bu üst sınır 1/1/2025 itibarıyla 109.356 TL'ye gelmektedir.

İşsizlik Fonu'yla alakalı bölümlerde, bu konunun işsizlikle alakalı bölümde de sadece burada işvereni destekliymiş gibi bir konu gündem edildi. Oysaki İşsizlik Fonu'nun amacının bir tarafı da işsizliği önlemek yani istihdamı teşvik etmek için kurulan bir fon. Dolayısıyla, biz bu uygulamaya önceki yıllardan daha devam ediyorduk, bugüne kadar devam ediyoruz. Burada geçtiğimiz yıl da istihdam desteklemeden dolayı aşağı yukarı 1 milyon küsur istihdamı da artırmış olmuştuk.

En çok konu emekli aylıklarının 14.469 TL olmasıyla ilgiliydi. Tabii, değerli katılımcılara teşekkür ediyoruz. Buradaki konu usul, kanun gereği altı aylık TÜİK enflasyon rakamları göz önüne alınarak bu rakam artırılıyor ama tabii ki bizim de gönlümüz arzu ediyor, ülke şartlarının daha da iyileşmesi, bütçenin üzerindeki yüklerin hafiflemesiyle bu rakamların daha da artmasını destekliyoruz.

İşveren desteğiyle alakalı bölüm geçen sene 700'dü, bu yıl bin liraya çıkarıldı. Burada bazı şartlar var, işte, normalde günlük limitlerle ilgili, ücretle alakalı alt limit var. Sadece madende çalışanlarla ilgili 2.667 TL günlük para limiti, bir de toplu sözleşmeye tabi olan iş yerlerle alakalı günlük ücret 2 bin lira olarak belirlenmiştir.

EÜAŞ'la alakalı bölümde de burada geçen farklı olarak -tabii, Bakan Yardımcımız da burada, daha detaylı açıklama yapar ama- biz burada her yıl şartını kaldırarak yani Bakanlığımızın ihtiyaç duyduğu hâllerde alım yapmasıyla ilgili... Ki zaten sizler de görmüşsünü, biliyorsunuz, Bakanlık 2021'den bugüne kadar da herhangi bir alım yapmamış şey olarak da ama ihtiyaç olursa, tabii, dünya piyasasındaki durum olursa alım yapma yetkisi almaktadır. Biliyorsunuz, elektrik de hayatımızın en önemli kullanım şeyi, yarım saat elektrik kesinti olsa müthiş bir sıkıntı meydana gelmektedir.

Değerli Başkanlarım, diğer, kayyumla alakalı TMSF'yle ilgili bölümde de... Bu konu 2016 yılından itibaren kayyumla alakalı konu gündemimize çok fazla gelmeye başladı. O günden bugüne de bir kayyumluk mekanizması işlemekte ama şu da geliyor ki sadece bu, terörü finanse etmek veya terör örgütü desteklemek anlamında değil, bunun yanında, işte, geçtiğimiz zamanlarda... Kayyumun direkt atanmasına tabii, mahkemeler karar veriyor bu atamayla alakalı bölümde. Son zamanlarda hastaneler, sağlık şirketleri vesaire gibi konular gündeme gelmekte ama tabii ki bunun, böyle bir olayın bir mekanizmasının olması yani bir kayyumla ilgili TMSF'ye bir yetki verilecekse veya başka bir kuruma yetki verilecekse ilerleyen zamanlar içerisinde bir ihtiyaç hasıl olduğunda süreyle ilgili -üç yıldır- beş yıl şeklinde uzatma yapıyoruz yani yapma talep ediyoruz daha doğrusu. Bunun bir kanuna bağlanması, bir kurala bağlanması ve bu işin de ihtiyaç duyulduğu zamanlarda -TMSF de bu konuda bayağı tecrübe kazandı, bu konularla alakalı- uzamasıyla ilgili kanuni bir düzenleme yaptığımızda yani bir kuruma yetki verdiğimizde bu işin daha sistematik, daha güzel işleyeceğini düşünüyorum ve katlarınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Mertoğlu, sizin var mı?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi Anayasa'ya aykırılık önergesi var, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2858) esas numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin Anayasa'nın 108'inci, 3'üncü maddesinin Anayasa'nın 129'uncu, 7'nci maddesinin Anayasa'nın 35, 38, 48 ve 49'uncu maddeleri hükümlerine aykırılığı dikkate alınarak Meclis İçtüzüğü'nün 38'inci maddesi gereğince gerekli işlemin yapılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türeli
İstanbul

Tahsin Ocaklı
Rize

Veli Ağbaba
Malatya

Cevdet Akay
Karabük

Mustafa Erdem
Antalya

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçe mi Sayın Ağbaba?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Gerekçe.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Okutuyorum:

Gerekçe:

Meclis İçtüzüğü'nün 38'inci maddesi "Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder." hükmünü taşımaktadır.

Görüşülmekte olan (2/2858) esas numaralı Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nde yer alan 1'inci maddeyle Devlet Denetleme Kuruluna kamuya yararlı dernekler ile vakıflarda, kooperatiflerde, birliklerde ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştiraklerinde her türlü idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetleme yapabilme yetkisi verilmektedir. Teklifte getirilen yeni düzenlemeyle kamuya yararlı dernekler ile vakıflar, kooperatifler ve birliklerin her türlü ortaklık ve iştiraklerini de DDK'nin denetimine alması açısından Anayasa'ya aykırıdır.

Zira, bu düzenlemeyle anayasal denetim birimi olarak tanımlanmış ve görevleri anayasal olarak idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetleme şeklinde saptanmış olan Devlet Denetleme Kuruluna kaynağını Anayasa'dan almayan yeni görev ve yetki alanı tanınmaktadır.

Anayasa'da bir değişiklik yapılmadığı sürece DDK'nin görev alanı herhangi bir yasayla genişletilemez. Bu değişiklikler Anayasa'nın 108'inci maddesine açık aykırılık taşır. Kamuya yararlı dernekler ile vakıfların, kooperatiflerin, birliklerin iştirak ve ortaklıkların DDK tarafından denetlenmesine olanak sağlayan bu düzenleme Anayasa'nın 108'inci maddesine aykırıdır.

Teklifin 3'üncü maddesi Devlet Denetleme Kurulu üyesi ve denetçilerin görevden uzaklaştırmaya ilişkin yetkilerini düzenlemektedir. Söz konusu madde;

"MADDE-10- 2443 sayılı Kanunun mülga 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Görevden uzaklaştırma

MADDE 6- İlgili Kurul üyesi veya Denetçi;

a) Denetlemeler sırasında denetimi güçleştiren veya engelleyen davranışlarda bulunan,

b) Görevde kalması halinde kamu zararını artıracak anlaşılan,

c) Suç delillerini karartacak anlaşılan,

ç) Kamu hizmetinin gerekleri yönünden görevi başında kalmasında sakınca görülen,

her kademe ve rütbedeki görevliler hakkında görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanmasını yetkili makamlara önerebilir, memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında bu tedbiri uygulayabilir.

Görevden uzaklaştırma tedbirine ilişkin gerekçeli yazı, görevden uzaklaştırılanın atamaya yetkili amirine, Kurul Başkanına ve diğer ilgililere bildirilir.

Denetlemeler sırasında görevden uzaklaştırma gerekçesinin ortadan kalkması, denetlemeler sonunda suç işlendiğinin belirlenmemesi veya disiplin yönünden memurluktan çıkarma dışında bir ceza önerilmesi halinde, ilgili denetim veya soruşturma grubunca hazırlanacak yazı veya rapor üzerine, görevden uzaklaştırılan, atamaya yetkili amir tarafından derhal görevine başlatılır.

Görevden uzaklaştırma tedbiri uygulamasına ilişkin iş ve işlemler öncelikle tamamlanır."

hükmünü içermektedir.

Bu düzenlemelerle DDK denetçilerine ikili bir yetki verilmektedir. Birinci yetki türü ilgili kişilerin görevlerinden uzaklaştırmasını yetkili makamlara önermektedir. Bu yetki DDK'nin yetki dâhilindeki bütün kurum ve kuruluşları kapsamaktadır. Buna vakıflar, dernekler ve sendikalar da dâhildir. İkinci yetki türü ise memurlar ve diğer kamu görevlilerine ilişkindir. Bunda ise ilgili kurul üyesi veya denetçi doğrudan görevden uzaklaştırma tedbiri uygulayabilecektir.

"Kamu hizmetinin gerekleri yönünden görevi başında kalmasında sakınca görülen, her kademe ve rütbedeki görevliler hakkında görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanmasını yetkili makamlara önerebilir, memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında bu tedbiri uygulayabilir."

Maddeyle getirilen yeni düzenlemede de DDK'nin ilgili kurul üyesi ile denetçisine özel hukuk tüzel kişilikleri olan ve örgütlenme özgürlüğü ve hak arama hüviyeti kapsamında korunan haklara aykırı bir biçimde görevden uzaklaştırma işleminin düzenlenmiş olması Anayasa'ya aykırılık teşkil etmektedir. Doğrudan örgütlenme özgürlüğünü, hak arama hürriyetini zedeleyen bu düzenleme aynı zamanda 87 sayılı ILO sözleşmesine de açıkça aykırıdır.

DDK denetçilerine doğrudan görevden uzaklaştırma yetkisi verilmesi, ita amirinin yetkisine müdahale niteliğindedir. Aynı şekilde, hâkimler ve savcılar da bu alana dâhil olduğundan hâkim ve savcı güvenliğini de tehdit edecek bir düzenlemedir. 657 sayılı Kanun ile 2547 sayılı Kanun ile çelişmektedir.

Diğer yandan, memurlar ve kamu görevlileri açısından bu düzenleme Anayasa 129'a açık aykırılık taşımaktadır.

Teklifin 7'nci maddesiyle Temmuz 2024'te TBMM'ye sunulan ve Kasım 2024'te kabul edilen -7/11/2024 tarih ve 7531 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun- dokuzuncu yargı paketinde yer verilen ancak teklifin Genel Kuruldaki görüşmeleri sırasında geri çekilen TMSF'nin kayıymılık yetkisinin süresini uzatan madde yeni bir fıkra eklenerek yeniden getirilmektedir.

Maddeyle, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun 31 Temmuz 2024 tarihinde sona eren kayyım olarak atanmasına ilişkin hükmün süresi beş yıl -2030 yılına kadar- uzatılıyor. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atanmasına ilişkin olarak ilk kez 2016 yılındaki darbe girişiminin ardından önce 674 sayılı Olağanüstü Hal KHK'siyle, sonra da bu KHK'yi kanunlaştıran 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 19'uncu maddesiyle olağanüstü hâlin devamı süresince geçerli olmak üzere bir düzenleme yapılmıştı.

Daha sonra 2018 yılının Temmuz ayında olağanüstü hâlin sona ermesi nedeniyle olağanüstü hâl süresince uygulanan bazı düzenlemelerin üç yıl daha uygulanabilmesi amacıyla 7145 sayılı Kanun yayınlanmıştı. 7145 sayılı Kanun'un geçici 1'inci maddesiyle de 6758 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesinde yer alan ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atanmasını düzenleyen hükmün üç yıl süreyle daha uygulanacağı hususu düzenlenmişti. Daha sonra bu süre 7333 sayılı Kanun'la 3 yıl daha uzatılmıştı.

Sonuç olarak Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atanmasına ilişkin düzenlemenin süresi 31/7/2024 tarihinde sona ermişti.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atanmasına ilişkin süresi dolan düzenlemenin kapsamı terör örgütlerine aidiyeti, iltisaki veya irtibatı nedeniyle kayyım atanması iken teklifle önerilen düzenlemenin kapsamı Türk Ceza Kanunu'nun 282, 314 ve 315'inci maddelerinde veya Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesinde düzenlenen suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde kayyım atanmasıdır.

2016 yılında yaşanan darbe girişimi neticesinde uygulanmaya başlayan OHAL yetkileri birçok hukuksuzluğa, haksızlığa sebep olmuştur. Bu kanun teklifi, OHAL yetkilerinin 2030'a kadar daha kullanılabilmesine olanak tanımaktadır.

Mülkiyet hakkı, 1982 Anayasası'nda en güvenceli hakların başında düzenlenmiştir. Söz konusu teklif, masumiyet karinesini hiçe sayarak mülkiyet hakkına olağan dönemin gereklerine aykırı bir biçimde orantısız müdahalede bulunmaktadır. Bu itibarla, söz konusu madde Anayasa'nın 35, 38, 48 ve 49'uncu maddelerine aykırıdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, gerekçeyi okuttuk.

Anayasa'ya aykırılık önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, uygun görürseniz ilişkili maddeleri birlikte müzakereye açıyorum. Tek tek okutmayacağım, daha önce metni dağıttık sizlere, elinizde var.

1, 2 ve 3'üncü maddeler birbiriyle ilişkili olduğu için -bu Devlet Denetleme Kurulu- birlikte müzakere açalım istiyorum.

Müzakereye açıyorum.

Söz talep eden sayın milletvekillerinden önce teklif sahibimiz Sayın Seydi Gürsoy.

Buyurun.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Daha önce de bu konuyu birkaç defa daha gündem ettik. Teklifin 1'inci maddesiyle kanunun adının değiştirilmesi ve artı, diğer taraftan da kamuya yararlı vakıflardan sonra kamu yararı güden kooperatiflerin de birliklerin de bu işe, denetime tabi olmasını ekledik. Orada da özellikle -demin de bahsettim- burada kamu niteliği olan kooperatiflerin, birliklerin denetime tabi olduğu... Demin örnek de verdim, burada kamusal yönü olanları alacağız. Tarım ve Kredi Kooperatifi gibi, Üreticiler Birliği gibi, Şeker Pancarı Birliği gibi birlikleri denetime tabi tutuyoruz. Yani halk arasında ticari faaliyet veya işte, yapı faaliyeti gösteren normal kooperatifler bu işin içerisine dâhil değildir yani yapı kooperatifleri, taşıma kooperatifleri, sulama kooperatifleri gibi.

2'nci maddede de denetçinin görev ve yetkilerini tanımlıyoruz. Burada denetimin soruşturması ve grup içinde görev, onay ve grup çalışma programında verilen konular, denetim, inceleme, araştırma, soruşturma yapmak. Denetimde görevlendirilecek konularla ilgili olarak kurum ve kuruluşların bankalar dâhil diğer gerçek, tüzel kişilerle yazışma yapmak, bilgi ve belge açıklamada bulunmak, istemek, raporlar hazırlamak, kurul toplantılarında açıklamada bulunmak, mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek, Kurul Başkanı ve ilgili Kurul üyelerinin verdikleri işleri yapmak. 2'nci maddedeki yetkiden bahsediyoruz.

3'üncü maddede Anayasa Mahkemesinin daha önce iptal etmiş olduğu görevden uzaklaştırmayla alakalı yönü düzeltme yapıyoruz. Burada da "Görevden uzaklaştırma" bölümünde kamu görevlisi ve kamu görevlisi niteliğinde onlarınkine ilgili denetim elemanının talebiyle soruşturmanın selameti açısından, diğerlerle ilgili yani kooperatifler, vakıflar, birlikler, derneklerle ilgili bölümde de onun ilgili kurumu nereyse oraya yazı yazıp onların uygun görmesi hâlinde görevden uzaklaştırma talep edilmektedir. Bunun haricinde başka da bir diyeceğimiz yok Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Evet, bununla alakalı söz talebi Sayın Bakırlıoğlu...

Buyurun Sayın Bakırlıoğlu.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim.

Şimdi, arkadaşlar, bu madde 1'de Anayasa 108 esasında bakıldığı zaman DDK'nin denetim yapabileceği alanlara çok açıkça belirtmiş, ilgili maddeye baktığımız zaman diyor ki: "Devlet Denetleme Kurulu, Cumhurbaşkanının isteği üzerine, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve sermayesinin yarısından fazlasına bu kurum ve kuruluşların katıldığı her türlü kuruluşta, kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında, her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşlarında, kamuya yararlı derneklerle vakıflarda, her türlü idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetlemeleri yapar." Esasında çok doğru bir hat çizmiş esasında, sınırları çizmiş. Şimdi, biz bu 1'inci maddeyle bunların yanına neyi koyuyoruz? Kooperatifleri koyuyoruz, birlikleri koyuyoruz ve bu kooperatiflerin ve birliklerin ortak ve iştiraklerini de koymaktayız. Yani bizim burada en büyük itirazımız bu. Mesela, Devlet Denetleme Kurulu ne yapar yani herhangi bir vakfı, özel vakfı denetleyebilir mi? Denetleyemez. Peki, niye TARİŞ'i denetlesin? Niye Devlet Denetleme Kurulu bir tarım satış kooperatifini denetlesin veya da niye bir sulama kooperatifini denetlesin? Yani esasında bakıldığı zaman bununla ilgili herhangi bir açıklama da yok. Ben teklif sahiplerine soruyorum: Neden bu ibareyi buraya koydunuz? Buradaki amacınız, meramınız nedir? Yani normalde herhangi bir anonim şirketi denetleyemeyeceğine göre neden kooperatifi denetlesin, neden birlikleri denetlesin, neden bunların şirketlerini denetlesin? Bu konuda herhangi bir açıklama yok, varsa sizlerden bekliyoruz.

Ve madde 3. Şimdi, hem bu kooperatifleri, birlikleri, vakıfları, dernekleri, kamu kurumlarını denetleyecek ve denetim yaptığı esnada denetimi güçleştiren, engelleyen görevde kalması hâlinde kamu zararını arttıracak anlaşılan, suç delillerini karartacak anlaşılan her kademe ve rütbedeki görevliler hakkında görevden uzaklaştırma tedbirini uygulamasını yetkili makamlara öneriyor, memur ve diğer kamu görevlileri hakkında da bu tedbiri uygulayabiliyor. Şimdi yani herhangi bir derneğe, birliğe gittiği zaman bu suçlara ilişkin, bu kanun metninde yazan eylemleri yapanlar hakkında yetkili merciye diyor ki: "Biz bunları görevden uzaklaştırmak istiyoruz." Ama iş memurlara geldiği zaman kendisi bu görevden uzaklaştırmayı yapabiliyor. Bunun mantığı ne? Sayın Kalaycı şunu söyledi... Atıyorum, herhangi bir belediyeye İçişleri Bakanlığında bir müfettiş gitti, denetleme yapıyor, denetim yapıyor ve buna benzer bir eylemle karşılaştığı zaman, bugün için benim bildiğim kadarıyla -siz tam tersini söylediniz- denetim yaptığı yerdeki bir belediye başkanını bir müfettiş görevden uzaklaştıramaz. Yani bunun için ne yapıyor? Kaymakama veya da

valiye gidiyor. Biz burada DDK'ye neden bu yetkiyi veriyoruz? Bu konuda da çok ciddi soru işaretleri var ve bugüne kadar bize herhangi bir şekilde bir açıklama yapılmış değil.

Ayrıca, bu işin anayasal boyutu da var. Bir kere madde 1, Anayasa'nın 108'inci maddesine aykırılık içeriyor çünkü Anayasa'mız yazmış, nerenin denetleneceğini yazmış. Biz Anayasa'da yazmayan yerlere de noktalara da yetki veriyoruz, bir kere burada anayasaya aykırılık var. Madde 3 de ayrıca Anayasa yüzde 129'a açık aykırılık barındırmaktadır. Zaten daha önce bunları geri çekmişsiniz, bunlar geri çekilmişti yani olayın boyutu tartışıldı, oraya çok girmek istemiyorum. O sebeple ben bu 3 maddenin tekrar geri çekilmesini talep ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ocaklı, talebiniz var mı?

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Öncelikle bir şey sorayım: "Bu kamu yararına vakıflar giriyor." dediniz. Örneğin, Cem Vakfı giriyor mu, ona benzer vakıflar giriyor mu buna? Giriyor herhâlde.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Vergiden muaf olan şirketler, vakıflar, kamuya yararlı vakıflar şeklinde tanımlanıyor. Eğer vergiden muafiyet belgesi varsa kamuya yararına vakıftır o.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Tamam. Kamu yararına vakıf o zaman bunlar. Şeyde de söylüyor, kamu yararına vakıf olduğu için.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, bunlar nelerdir? Bunların bir listesini verir misiniz bize? Kamu yararına vakıfların listesini alabilir miyiz?

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Şu anda listesi yok Başkanım, alırım. Şöyle Başkanım: Gelir İdaresi Başkanlığının sitesinde bu kamu yararına dernekler sıralanıyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Tamam, var işte, bunlara kayyum mu atayacağız, ne yapacağız? Yani bu hakikaten çok art niyetli bir şey. Şimdi, geçmiş uygulamalara bakınca normal bir uygulama beklemek mümkün değil. Şimdi sivil toplumu, işte, buna benzer.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Sayın Vekilim, bu Anayasa'ya konulmuş, daha önce var bu metinler. Şimdi iptalle boşa çıktığı için tekrar koyuyoruz yani kamuya yararlı vakıflarla ilgili yeni bir madde getirmiyoruz burada. Bunu tekrar kanun...

ERHAN USTA (Samsun) - Cumhurbaşkanlığı kararnamesi...

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Yok, kararname iptal olduğu için şeyi getiriyoruz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Tamam, ona itiraz ettik zaten.

ERHAN USTA (Samsun) - Hukuksuz bir şey yapmışsınız, buna gerekçe gösterebilir misiniz, olur mu öyle şey?

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Yani öyle hukuksuz bir denetim yok.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Anayasa'nın kapsamı genişletiliyor. Burada sayılanlara ek yapılıyor, itiraz esas olarak budur.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Arkadaşlar, bakın, mahkeme kadiya mülk değil. Bakın, bir iktidar değişikliğinde bu çok kötü kullanılabilir, siz zaten kötü kullanıyorsunuz yani geçmişteki uygulamalara baktığımız zaman düzgün uyguladığınız bir şey yok ki. Tamamen bunlar ya sivil toplumu baskı altına almak için ya mallara çökmek için kullanılıyor yani hakikaten akıl alır gibi değil. Birliklerin, vakıfların... Ya, olacak iş değil Sayın Başkan, bu hiç olacak iş değil hakikaten. Bu nasıl bir şey ya?

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - 2018 yılından beri hiç uygulanmamış, şu anda görevden el çekirme, görevden alınmayla ilgili...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ama uygulanmayacağı anlamına gelmez ki Sayın Gülsoy, olmaz ki bu.

ERHAN USTA (Samsun) - Uygulanmayan şey için niye bu kadar ısrar ediyorsunuz?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bu hakikaten çok iyi niyetli bir şey değil, ben size söyleyeyim. Birliklere, örneğin, esnaf odalarına da uygulanacak mı bu?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Uygulanabilir çıkarsa.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Çıkarsa uygulanacak bu.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Yok, esnaf odalarına...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Zaten onları denetleyebiliyor.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Yani esnaf odalarının kurumsal kamu yararı niteliği yoktur, onlardaki esnaf odalığı yoktur yani.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya da ne bileyim...

Şimdi, geçmişte 1990'lı, 2000'li yıllarda hasbelkader siz iktidara gelmeden kamu yararı niteliği alan Atatürkçü vakıflar var, çeşitli vakıflar var. Herhâlde amaç bu, başka bir şey aklıma gelmiyor yani siz gidip herhâlde tarikatların vakfına kayyum atayacak değilsiniz ya, onlara baskı uygulayacaksınız. Bilemiyorum yani bir terbiye aracına benziyor bu. Bu hakikaten doğru bir uygulama değil, bu olacak iş değil.

Sayın Başkan, bunun ya tekrar bir açıklaması yapılsın, hangi liste var, biz de anlayalım bunu, hakikaten biz de anlayalım, ne olduğunu biz de bilelim; hangi vakıfları, hangi dernekleri, neyi denetleyeceksiniz? Sulama birliğini mi denetleyeceksiniz ya da ne bileyim Cem Vakfını mı denetleyeceksiniz? Atatürkçü Düşünce Derneği de "kamu yararına dernek" sıfatını taşıyor. Ne yapacağız? Örneğin, oraya Yaşar Kırkpınar'ı mı atayacağız ya da İsmail Güneş'i mi atayacaksınız? Merak ediyoruz hakikaten bunu, olacak iş değil bu.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Benim ek bir görevim yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, paranın olduğu yerde oluyorsunuz, para yok ya orada, olmayabilirsiniz orada. Para yoksa ne işiniz var.

Bu konuda bir açıklama bekliyoruz. Tekrar devam etmek istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir konuşun, sonra söz vereceğim onlara, bitirin siz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Veya ben tekrar o şeyden sonra konuşayım müsaade ederseniz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, ben de bir söz istedim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bitti mi Sayın Ağbaba?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, bu konuya bir cevap alayım ki ona göre devam edelim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, şöyle; bittikten sonra vereyim, sözlerinizi tamamlayın vereceğim söz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Peki, tamam, teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Mertoğlu...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de bütün heyeti saygıyla selamlıyorum.

Özellikle Veli Bey "Kamu yararına bütün vakıfları denetleyecek misiniz?" bir de "Denetim ile kayyum müessesesini bir madde altında biraz bir torbaya attınız." Yani denetimle alakalı kayım maddesi, TMSF'nin maddesi o ayrı bir şey. Şu anda Devlet Denetleme Kurulunu konuşuyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ben de tam onu söylüyorum.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Tamam.

Şimdi, derneklerde, vakıflarda vergi muafiyeti alınma usulü vardır. Gelir İdaresi Başkanlığı, Maliye Bakanlığının izni - eskiden Bakanlar Kurulu idi- şu anda Cumhurbaşkanlığı kararıyla vergi muafiyeti kazanılıyor. Vergi muafiyetini kazanmak demek kamunun imkânlarından faydalanabilmek demektir. Dolayısıyla, böyle vakıfların, derneklerin Devlet Denetleme Kurulu tarafından denetlenmesinde ne sakınca var? Kaldı ki zaman zaman deniyor ki, Erhan Bey az önce söyledi "Denetime karşı değiliz biz." Eyvallah...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ticari olsa anlayacağım da, ticari olsa anlayacağım.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Hayır, ticari veya gayriticari. Siz o zaman vakıflarda, derneklerde vergi muafiyetini almazsınız, normal faaliyetine özel hukuk tüzel kişisi olarak devam edersiniz, kimse denetlemez sizi o zaman, sadece vakıflar denetler ama Devlet Denetleme Kurulunun kamu muafiyetini kazanan dernekleri, vakıfları denetlemesini Anayasa'nın 108'inci maddesi açık açık söylüyor zaten.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir şey soracağım: Bu vakıfları, dernekleri şimdi Devlet Denetleme Kurulu değil de başka kurumlar denetleyebiliyor mu?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Vakıflar Genel Müdürlüğü zaten denetleyebiliyor ama...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Niye getiriyorsunuz o zaman?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Bu kamu vasfı kazandığından dolayı Anayasa'ya uygun bir şekilde, 108'inci maddeye uygun bir şekilde düzenleme yapılmaktadır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdiye kadar hiç akıl edilmemiş de siz mi düşünüyorsunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi şöyle yapalım Sayın Ağbaba, Sayın Mertoğlu: DDK temsilcisi de burada.

Hocam, buyurun...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ben de bir soru sorayım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sorun, topluca... O zaman şöyle yapalım...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Kalaycı'ya şey olsun diye söyleyeceğim...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Anayasa Mahkemesi bunu iptal ederken iki temel üzerinde... Ben baktığım zaman kararda şunu görüyorum: Birincisi, Anayasa'nın ikinci kısmının ikinci bölümü temel hak ve hürriyetlerin Cumhurbaşkanı kararnamesiyle düzenlenemeyeceğini söylüyor, o yüzden kanuna geliyor ama ikinci kısmında da gene Anayasa Mahkemesi şeyinde kamuya yararlı vakıf statüsünde olmayan vakıfların da denetlenmesi söz konusu, öyle bir ifade yokmuş, ona aykırı buluyor ve aynı zamanda da kooperatif, birlik ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştiraklerinin denetlenmesini de sözleşme ve teşebbüs özgürlüklerine ilişkin sınırlama içerdiğinden dolayı iptal ediyor. Yani burada kamuya yararlı dernek, vakıf tamam ama onun dışındaki birlik... Yani burada zaten baktığınız zaman temel anlamda tek tek sayılmış farkındaysanız "Kamu kurum ve kurumları." diyor, arkasında "Yüzde 50'sinden fazlası kamuya ait olma." diyor, tek tek sayıyor. Yani iş saydığı için buradan böyle bir şey yapılarak "Ya, bunlar sayılmamış ama bunlar da girer." denmez.

Diğer taraftan, bu kooperatif, birlik, bunların ortaklık ve iştirakleri, bunların kamu yararıyla ilgisi yok. Otomatik olarak bu kapsama... Bizim buradaki itirazımızın bir şeyi de bu, bunlar buradan çıkarılmalı, bunlar kamu yararına değil.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Kamu özelliği olduğu için öyle.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Kamu özelliği neyin... Ortaklığın şeyi ne? Burada birliğin ne kamu yararı var? "Kamu yararı." diyor, özellik değil.

Bakın, Anayasa, kanun yapıcı şöyle diyor: "Cumhurbaşkanının isteği üzerine tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve sermayesinin yarısından fazlasına bu kurum ve kuruluşların katıldığı her türlü kuruluşta -devam ediyor- kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında, her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşlarında, kamuya yararlı derneklerle vakıflarda..." tanımlamış zaten hepsini ve burada hep kamu yararı var. Şimdi, buradaki bizim getirdiğimiz düzenlemede yani kamuya yararlı vakıf olarak belki girse bile burada kooperatifler, birlikler, bunların her türlü ortaklık ve iştirakleri... Burada bile, kamuda bile "Yüzde 50'den fazlası." demiş, bakın, dikkatinizi çekiyorum tekrar. O yüzden, böyle bir ifade doğru değil; bu, kapsamı genişletiyor. Bu kesin, açık ve net olarak Anayasa'ya aykırı arkadaşlar, yapmayın. Nasıl bir açıklama yapacaksınız buna?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, şimdi Sayın Bakırlioğlu.

Sayın Bakırlioğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şimdi şöyle bir şey var yani imza sahipleri şunu söylemekte: "İşte, bu kooperatifler, birlikler de teşvik alıyor." deniliyor, "Kamunun parası buraya..." diyor. E, biz bakıyoruz, geçtiğimiz sene biz ne yaptık? "Asgari kurumlar vergisi" diye bir vergi getirdik. Neden? Çünkü baktık ki kurumlardan istisnalardan, teşviklerden, indirimlerden sonra vergi alınmıyormuş, bir asgari vergi getirmek zorunda kaldık. Yani bu mantıkla giderseniz, Devlet Denetleme Kurulunun bu şirketleri de denetlemesi lazım. Ben şunu anlamakta zorluk çekiyorum: Biz 7 çiftçi bir araya geldik, bir tarım satış kooperatifi kurduk. 3 tane kooperatif bir araya gelip bir tane birlik kurduk. Neden beni Devlet Denetleme Kurulu denetlesin Cumhurbaşkanı talimatıyla veyahut da herhangi bir şey gördüğü zaman, neden benim personelimi veyahut da beni görevden uzaklaştırma yetkisine sahip olsun? Bunun mantıklı şeyi yok. Bir de söylüyoruz, zaten madde 108 açıkça...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Kendisinin uzaklaştırma yetkisi yok ki.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Memuru niye gönderiyor o zaman? Bakın, Anayasa 129'a göre herhangi bir kamu görevlisi hakkında bir kovuşturma için bile yetkili idari mercinin iznine tabi. Bir yolsuzluk iddiası var, kovuşturma yapılacak, kaymakamdan veya kimse amiri ondan izin isteniyor fakat Devlet Denetleme Kurulunun denetmeni gelecek, bir belediye başkanını görevden uzaklaştıracak. Bu mantıklı mı?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Teklif edecek...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hayır, "Memur olursa görevden uzaklaştırabilir." diyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Belediye Başkanı ayrı.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Kamu görevlisi değil mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - En son söz vereceğim değerli arkadaşlar.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Kamu görevlisi değil mi mesela?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, Sayın Bakırlioğlu...

Sayın Kalaycı, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Teşekkür ediyorum.

Öncelikle belediye başkanları mevzusunu söyleyeyim, onun düzenlemesi ayrı yani büyük şehir belediyesi, ilçe belediyesi için bakanlarda ve valilerde o yetki, görevden uzaklaştırma yetkisi; biliyorsunuz.

Ben şunu söyleyeceğim: Dün de burada Varlık Fonunun Devlet Denetleme Kurulu tarafından hazırlanan bir raporunu inceledik, değil mi? Eksikler, eleştiriler oldu. Yani, demek ki bizim şuna karar vermemiz lazım: Layıkıyla bir denetim yapılsın mı, denetim güçlendirilsin mi, etkili bir denetim olsun mu, olmasın mı?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Olsun, ona kimse itiraz etmiyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Ama işte "O yetkiyi vermeyin, bu yetkiyi vermeyin." O zaman soruşturma yetkisi olan bir birimde bu yetkilerin olmaması doğal mı?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sendikayı denetleyecek, vakfı denetleyecek.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Vakıflar Genel Müdürlüğü denetliyor, İçişleri Bakanlığı derneği denetliyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sendika var mı bu işin içerisinde?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Kooperatifleri, birlikleri ilgisine göre ilgili bakanlıklar denetliyor. Cumhurbaşkanlığında da bu yetkinin olmasının ne mahzuru var? Niye bundan bu kadar... Bilen arkadaşlar bilir, Başbakanlık Teftiş Kurulunda aynen, bu yetkilerin hepsi vardı.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sendikayı Çalışma Bakanlığı şey yapıyor, TÜSİAD'ı bilmem hangi bakanlık...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Tamam, Devlet Denetleme de olsun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Devlet Denetlemeye de vereceksin, tamam, ne anlamı var bunun?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - ILO sözleşmesi kapsamında ancak yapılabilir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Denetlemiyor mu sendikaları Çalışma Bakanlığı?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - ILO sözleşmesi kapsamında, onun haricindekileri ancak...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kalaycı konuşuyor değerli arkadaşlar.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Yok yani anlaşılabilir bir uzlaşma sağlayamayacağız. Bakanlıkların yaptığı denetim yetkisini Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetlemeye de vermenin ne mahzuru var, ben onu anlamıyorum. Anayasa'da bir mâni yok.

RAHİM AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Mâni var.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - "Şunu denetleyemez." diyor mu?

RAHİM AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - "Denetleyebilir." diyor mu? Ters yazmadığı sürece... Yapmayın Allah aşkına!

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - O zaman Aşkın Bey, sizin tezinize göre hiçbir bakanlık müfettişi görev yapamaz; Anayasa'da yok.

RAHİM AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Kızılay'daki çay ocağını da denetler o zaman, yazmıyor ki tersi.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Anayasa'da yok, teftiş kurullarının hiçbirisi görev yapamaz o zaman.

RAHİM AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - O başka bir şey, onların çalışma usulü değil. Devlet Denetleme Kurulunun özelliği Anayasa'da düzenlenmiş olması, Cumhurbaşkanına bağlı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Tamam.

RAHİM AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Özel bir statü var ve o statüde tek tek -biraz önce de okudum- onları söylüyor, isim isim söylüyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Yetki kaynağı önemli olan, anayasal kurum olması ya da olmaması değil burada önemli olan.

RAHİM AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yarın Anayasa değişsin, o zaman onlar eklenir, olur; şu andaki Anayasa buna cevaz vermiyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Teftiş kurulunun inceleme ve soruşturma yetkisini vermişim. Yani, niye bunun görevden uzaklaştırmayla tamamlanmasına karşı çıkıyoruz, ben anlamıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Vakıfları, dernekleri, birlikleri, kooperatifleri bakanlıklar zaten denetliyor. Niye Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetlemeye de verilmesin, ben bunu anlamıyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Niye verilsin?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Cumhurbaşkanlığı ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Düne kadar verilmemiş, bugün niye verilsin?

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Hayır; hep var aslında, "Verilmemiş." diye bir şey yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Vardı, Başbakanlık Teftiş Kurulunda vardı. Parlamenter sistem döneminde Başbakanlık Teftiş Kurulu Kanunu'na -3056 mıydı- bakın, orada detaylı olarak hepsi var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aksu, buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Şimdi, bakın, temel mesele şu: Hiçbir kanunda herhangi bir bakanlığın teftiş kurulunun oluşacağına ilişkin Anayasa'da bir hüküm yok. Genel hüküm nedir? Anayasa'nın 123'üncü maddesi; merkezî idareyi düzenler, devleti düzenler, "İdare kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir." der. Şimdi, her kurumun teftiş kurulu var ve bu genel hükümden bu yetkiyi alarak kullanır. Nedir o prensip?

İdarenin 5 temel fonksiyonu var. Nedir bunlar?

- 1) Planlama.
- 2) Teşkilatlanma.
- 3) Denetim.
- 4) Koordinasyon.
- 5) Yönelme.

Bunlar teorik olarak, pratik olarak, hukuki olarak düzenlemelerde dikkat edilen fonksiyonlardır. Dolayısıyla, bunların bütünüün tek tek bir yerde yazıyor olması gerekmez. Nitekim, devlet temel tüzel kişiliği kapsamında bu teftiş kurulları oluşmuştur. Başbakanlık Teşkilat Kanunu'nda, örneğin, 3056 sayılı Kanun'un -önümde- 20'nci maddesinde bir sürü yetkiler falan var ama (b) bendinin (2)'nci fıkrası "Vakıflarda, derneklerde, kooperatiflerde, her seviyedeki işveren teşekküllerinde teftiş, denetim veya bu maksatla kurulmuş olan birimlerin görev, yetki ve sorumluluklarını haiz olarak gerektiğinde her türlü inceleme, araştırma, soruşturma ve teftiş yapmak veya yaptırmak..." diye devam ediyor. Şimdi, o zaman da Anayasa vardı ve Anayasa'da bunlar sayılmıyordu, bir şeyi yoktu, demek ki bu yetkiyi bir yerden aldı.

Bir de prensip olarak eski Anayasa'da da ilk kurulduğu andan itibaren Devlet Denetleme Kurulunun bütün kamu kurumlarının teftiş ve denetim birimlerinin yetkilerini taşıma özelliği vardı, o zaman Başbakanlıkta da vardı, yine var olan Devlet Denetleme Kurulunda da vardı bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Daha sonra, Başbakanlık kalkınca Devlet Denetleme Kurulunda bu yetkilerin hepsi toplandı. Peki, bunu nereden anlıyoruz, görüyoruz? Birkaç tane örnek vereyim: Bir tanesi, sistem değişikliği sırasında bu 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle düzenlendi. Onun 202'nci ya da 220'nci maddesinde -tam hatırlamıyorum- bütünlüğüyle "Başbakanlık Teftiş Kurulu tarafından yürütülen yetkiler Devlet Denetleme Kurulu tarafından yürütülür." diye hüküm var; bir. İki: Hâlen Devlet Denetleme Kurulu Kanunu'nun, birçok hükmü kalkmış olmasına rağmen, sadece 2-3 maddesi işlevsel; orada da çalışanların, denetçilerin, üyelerin maaşlarını yine Başbakanlıktaki şeylere atfı yaparak düzenlemiş, "Onların özel hizmet tazminatını alır." gibi. Bunu niye söylüyorum? Demek ki Devlet Denetleme Kurulu ve Başbakanlık Teftiş Kurulu diye iki yapı varken eskiden, 2017 değişikliğiyle bu yapı teke indirilmiş. Teke indirilirken hem Başbakanlık Teftiş Kurulunun yetkileri hem de onun daha üzerinde Devlet Denetleme Kurulunun yetkileri toplanmış.

Anayasa Mahkemesi iptal kararında -az önce Aşkın Bey de söyledi- iki husustan konuya bakıyor: Bir tanesi, temel hak ve hürriyetler kapsamındaki düzenlemelerin kararnameyle yapılamayacağı noktasında bakıyor. İkincisi de münhasıran Anayasa'da, Anayasa'nın 128'inci maddesinde, 129'uncu maddesinde kanunla düzenlenmesi gereken... Örneğin, "Memurların atanmaları, nitelikleri kanunla düzenlenir." diyor. Şimdi, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi düzenlenmiş, onu iptal etmemiş ama denetçilerin görev ve yetkileri vesaire gibi konular için demiş ki: "Bunun, 128'e göre kanunla düzenlenmesi gerekir." Diğer konular bakımından bir incelemeye tabi tutmamış esasında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aksu, bir dakika daha söz veriyorum.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Dolayısıyla, biz Anayasa'ya bir aykırılık olmadığını düşünüyoruz, değerlendiriyoruz.

Az önce arkadaşlar söyledi, Mustafa Bey detaylı şekilde üzerinde durdu, bir teftiş ve denetim varsa, bir soruşturma yetkisi varsa görevden uzaklaştırma yetkisi bunda zaten vardır yani onun içerisinde mündemiçtir.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bütün teftiş kurullarında var mı, hepsinde var mı?

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Hepsinde var, tabii ki var; zaten sayıyor, 657'nin 137'nci maddesinde sayıyor. İşte "Vali, kaymakam, müfettiş, vesaire bu yetkiye sahip..." diye bunları sayıyor zaten.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir şey söyleyebilir miyim burada netleşsin diye.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Şimdi burada 3 madde konuştuğumuz için beraber... Şimdi, 1'inci madde başka, 3'üncü madde başka. 1'inci madde kapsam genişlemesi; Anayasa'ya aykırı, kesinlikle aykırı.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Yok, kesinlikle aykırı değil.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ama 3'üncü maddeyi anlattınız siz, 1'inci maddeyi anlatmıyorsunuz.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Yok, hayır; 1'inci maddeyi de anlattım.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - 1'inci maddeyi anlatmadınız, 1'inci madde yok ki burada. Türkiye'deki bütün özel hukuk tüzel kişiliklerini denetlersiniz o zaman kamu yararı önemliyse.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Şimdi, hep şunu söylemiyor musunuz? İbrahim Kaboğlu burada, yıllarca anlattı Anayasa temel hakları belirliyor, sonra "ancak" diye başlıyor, kısıtlama getiriyor diye. Şimdi, normal şartlarda nedir? Temel hak ve hürriyetler düzenlendiği zaman eğer bir kısıt yoksa o haktır, diğerleri... Şimdi, siz tam tersini söylemeye çalışıyorsunuz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - İsmail Bey, bir dakika izin verirsiniz.

Şimdi, bakın, 108'inci maddeye göre kamu kurumlarını denetliyor, kamu kurumu ve yarısından, yüzde 50'sinden fazlası kamuya ait olanları denetliyor; bir. İki: Burada tanımlanan, bizzat tanımlanmış, örneğin her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşunu -kamu olmasa da bizzat onu saymış- denetliyor. Bir de "kamuya yararlı" diyor, özel hukuk tüzel kişileri yok. Buradaki bu kooperatifler, birlikler özel hukuk tüzel kişisi, otomatikman bunun kapsamına girmez. Bunu yaptığınız zaman, herhangi bir yerdeki, örneğin Manisa'daki çiftçilerin bir araya geldiği kooperatifi de denetlersiniz, çay ocağını da denetlersiniz; böyle bir yetki burada yok.

3'üncü madde ayrı. 3'üncü maddede söylediğimiz görevden almada, orada da ikili bir yapı var. Zaten burada diyor ki: "Memur ve diğer kamu görevlilerinin direkt olarak görevden uzaklaştırma." Ama onun dışındakileri ita amirine söylüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ama burada memur ve memur güvencesi açısından baktığımız zaman, neden memurları ve kamu görevlilerini direkt olarak görevlendirip, onun dışındakileri ita amirine... Yine, o ita amiri devam ediyor burada. Niye öyle o zaman? Ne oldu o zaman? Hepsini görevlendirir, çıkarırdı; onun açıklaması ne?

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Anayasa'nın iptalinde seçme ve seçilmeyle alakalı özgürlüklere atfı yaptığı için kooperatif başkanlığı, vakıf başkanlığı... Onun için orada ita amirine gidiyor.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Anladım, normalde de o. O da girse zaten... Ben korktum bir ara o da girer diye. Hayır, oradaki mantık şu: Orada çok fazla özel hukuk şeyi yok ama işte, işçi, işveren meslek kuruluşu falan gibi başka şeyler olduğu için ondan alıyor. Yani, bizim buradaki itirazımız o.

Yani, burada bir süper müfettiş yetkisi yaratılıyor: Devlet Denetleme Kurulu. Oysa Devlet Denetleme Kurulu Cumhurbaşkanının uygun gördüğü konularda gerekli araştırmaları, incelemeleri yapmak üzerine kurulmuş... O zaman baktığımızda tarafsız bir Cumhurbaşkanı, o Cumhurbaşkanının da belli yetkileri kullanılması üzerinedir bizim parlamenter sistemde. Cumhurbaşkanı tarafsız bir Cumhurbaşkanı değil miydi?

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Ama bu çok farklı yaklaşım. Denetleme Kurulu öyle de Adalet Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı öyle değil mi?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Onlar başka, onlar bakanlıklar.

Bakın, bugün bizim Anayasa'da... Bakın, biz konuştuğumuz zaman, aynı zamanda sistem de konuştuk, bütçe konuştuk. Bugün mevcut Cumhurbaşkanı Anayasa'ya göre yemin etti, Anayasa'daki yemin metni aynen duruyor. Ne diyor yeminde? "Devletin başı olarak devlet organlarının uyumlu çalışmasını gözeteyeceğime..." Hayır, Cumhurbaşkanı yürütmenin başı. Bir kısım ifadeler, en sonunda da "Görevimi tarafsızlık içinde yapacağıma..." diyor. Tarafsız mı Cumhurbaşkanı?

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Ayrıca taraf tutmaz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Başka bir tartışmaya girmek için söylemedim. Buradaki Devlet Denetleme Kurulu Cumhurbaşkanlığı şeyinde, tamam ama o başka bir şey, biz onu söyledik, zaten Genel Kurulda yaptığım o konuşmada da, benim Genel Kurulda yaptığım bütçe konuşmasında da söyledim, ifade ettim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tamamlayacağım.

Yani, bu 1'inci maddenin sadece kamuya yararlı olmasının dışında kapsam genişlemesi Anayasa'da yok. Yani, böyle bir teşmil ederek, burada bir genişletme yaparak gitmeyi doğru bulmuyoruz.

Öbüründe de bu yetkilerin çok artırılmasının biz, Anayasa'ya... Bakın, 2'nci maddenin son fıkrasına da itirazımız var ama orada Anayasa'ya aykırılık yok her türlü yetki açısından.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Radikal bir şey söyleyebilir miyim Sayın Başkan?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Çok radikal olmasın. "Parlamentar sisteme dönelim." falan diyeceksiniz diye dedim.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Yok, biz memnunuz hayatımızdan, millet de memnun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Memnunsanız niye Anayasa'yı değiştirmeye çalışıyorsunuz?

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Başka bir şey.

Şöyle: Şimdi bakın, bana göre aslında Anayasa Mahkemesinin iptal etmediği şu anda 5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi bu işleri yapabilmek için yeterli. Bunu arkadaşlar öyle düşünmemiş vesaire ayrı ama hem Anayasa'nın -az önce söylediğim- 123'üncü maddesi yani bu bir x bakanlığı bu işi nasıl yapıyorsa Devlet Denetleme Kurulunun Anayasa'dan kaynaklı bir soruşturma yetkisi var mı? Var. Ha, bunun altında, ister Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle isterse de kanunla bu yapılabilir. Yani, birçok düzenleme kanunla yapılmadığı için zaten iptal ediliyor, Erhan Bey de söyledi sabahki konuşmasında. Dolayısıyla, burada Anayasa'ya bir aykırılık bence yok.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Anladım, tamam.

Anayasa'ya aykırılık önergemizi de verdik, düşüncelerimiz böyle.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Yaklaşık bir saattir bekliyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, birbirimizi dinlemediğimiz çok net bir defa da. Mesela, az önce Seyfi Bey, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yapılmış şeyi şimdi tekrar gerekçe olarak gösteriyor, diyor ki "Zaten vardı." falan. Biz de temelde ona itiraz ediyoruz yani önce kararnameyle yapıyorsunuz, sonra geliyorsunuz, diyorsunuz ki "Ya, bu uygulamada zaten vardı." Böyle bir şey yok. Uzatmayacağım bunları, bu mevzuyu söyledim.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Anayasa'da var dedim vakıflarla ilgili.

ERHAN USTA (Samsun) - Onu söyledik zaten, sadece vakıflarla ilgili şey var, diğerlerinin hiçbirisi Anayasa'da yok.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Ben onu kastettim.

ERHAN USTA (Samsun) - Bakın, bugüne kadar kooperatiflerin, birliklerin denetimi hiçbir şekilde kanunla kapsama alınmamış. Ondan sonra, görevden uzaklaştırma kanunla hiç düzenlenmemiş, soruşturma kanunla hiç düzenlenmemiş; CBK'yle düzenlenmiş, zaten orada problem var. Neyse...

Şimdi, şunu hakikaten anlayamıyorum: DDK'nin yetki alanının bu kadar genişletilmesi ihtiyacı nereden doğdu, bunu bize DDK'deki arkadaşımız bir anlatsın. Biz var diyoruz da ama sizin zaten yolsuzlukları azaltmak gibi bir şeyiniz yok. Yolsuzluklar çığ gibi büyüdü her tarafta, birliklerde, vakıflarda, derneklerde de bunlarla ilgili birimler işte Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Teftiş Kurulu vakıflara, Sanayi Bakanlığı kimeyse, Ticaret Bakanlığı kooperatiflere yetişmiyor da DDK destek mi verecek bu çığ gibi büyüyen yolsuzluklara? Bu ihtiyaç niye var, hakikaten bunu bize bir söylemeniz lazım. Devletin normal denetim sistemi var zaten. DDK olmasın falan demiyoruz, denetimden hiçbir şikâyetimiz de yok; denetim açığı var diyoruz. Yani eğer şunu yapmış olsanız, birisi dese ki bize, mesela eski Sayıştaycı olarak Mustafa Kalaycı "Sayıştayın bu ülkede eli kolu bağlı, Sayıştayın denetim alanının mutlaka genişletilmesi lazım, şöyle yapılması lazım, etkili denetim yapılması lazım. Teftiş kurullarının üzerine bu Hükûmet yirmi yıldır kabus gibi çöktü, buraların maaşlarını düzeltmemiz lazım, işlerini düzeltmemiz lazım; etkili teftiş yapmalarını, soruşturma yapmalarını sağlamamız lazım." dese, Hükûmette bu anlayış olsa o zaman, şu getirdiğiniz şeylerin hepsine tamam diyeceğim. Yani, bir yandan denetimi tamamen felç ediyorsunuz, ülkenin normal mekanizmasını, devletin denetim sistemini tamamen felç edecek işler yapıyor ama öbür taraftan, DDK'nin de denetim alanının olağanüstü artırılması gibi bir amaç var. Ya, bu, tabii, insanı kuşkulandırıyor, bu bir çelişki; bunu izah etmeniz lazım, bunu şu ana kadar hiç kimse izah edemedi.

Bakın, bunu defalarca birbirimizle konuşuyoruz, herkes kendi mevizisini koruyor ama buna bir izahat getiren yok. "Efendim, biz ülkenin denetim eksikliğini görüyoruz, diğer alanlarda denetimi iyileştiriyoruz, bu alanda da bir eksiklik var, bunu da iyileştireceğiz." Böyle bir cümle kurulmadı şu ana kadar. Dolayısıyla, bu yapılan şeyler hiçbir şekilde insanı tatmin etmiyor, hiçbir izahat falan da getirildiği yok.

Mesela, DDK bunlara nasıl yetişecek? Kaç çalışanı var?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Tamam, görevlendirme filan yapılabilir de görevlendirmeyi de yine diğer teftiş biriminden yapıyorsunuz. Başka nasıl yapacaksınız? Veya öbür taraftan eleman çekiyorsun falan. Bunlara nasıl yetiştirecek? Böyle bir şey yok. Bu, birilerinin üzerinde böyle sopa olarak kullanılacak bir şey arkadaşlar; bu çok net yani biz çocuk değiliz, bu net bir şekilde görülüyor. Bunu söyleyemediğiniz için siz de böyle patinaj edip duruyorsunuz.

Şimdi, Başbakanlık mukayesesinin ben doğru bir mukayese olduğunu düşünmüyorum Sayın Aksu, özür dilerim. Ya, bu Başbakanlığa bu kadar meraklıydınız da niye kaldırdınız?

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Meraklı olduğumuzdan değil.

ERHAN USTA (Samsun) - Şu andaki Cumhurbaşkanı Başbakan mı?

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Değil.

ERHAN USTA (Samsun) - Başbakan değil. Orada bir sistem vardı.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Yürütme.

ERHAN USTA (Samsun) - Değil işte, öyle bir şey değil, öyle bir kolaylık yok. Tamam, onun bir kısım yetkilerini kullanıyor falan.

Mesela, öncekinde Bakanlar Kurulu vardı, değil mi? O sistemin de getirdiği bir Başbakanlık Teftiş Kurulu vardı. Şimdi Bakanlar Kurulu yok, Başbakanın bakanlarla olan ilişkisi şu anda Cumhurbaşkanının kendi kabinesindeki bakanlarla olan ilişkisi gibi de değil; sorumlulukları farklı. Sistemi tartışacak değilim ama eski sistemin bir kısım unsurlarıyla buraya mukayeseyle bir şey

getirmenin de ben çok doğru olmadığını düşünüyorum. Dolayısıyla, şu andaki Cumhurbaşkanı Başbakan değil, bana göre Başbakanlık Teftiş Kurulunda olan bütün yetkilerin bu tarafta da olması gerekmiyor; böyle bir şey yok. Yeni bir şey dizayn ediliyorsa yeni sistemin parametreleriyle, argümanlarıyla bir şey söylemek lazım. Elbette DDK de yeni sistemde revize edilebilir, ona bir şey demiyorum. Hani, Anayasa'ya aykırılık kısımları ayrı, ben orayı çok fazla bilmiyorum Anayasa'ya aykırılık var mı yok mu, onu tartışıyorsunuz aranızda ama bu Başbakanlık üzerinden olan argümanın etkili bir argüman olduğunu düşünmüyorum.

Sayın Kalaycı "Ne mahzuru var?" dedi. Ya "Ne mahzuru var?" diye bir şey olur mu? "Verelim, ne mahzuru var?" O soruyu sorarsak o soruyu herkes için sorabiliriz. "Şunu yapalım, ne mahzuru var?" Bir şeyin yapılmaması için bir mahzurunun mu olması gerekiyor?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Hukuki anlamda...

ERHAN USTA (Samsun) - Hukuki anlamda veya başka anlamda, hani faydasızlık anlamında; Anayasa anlamında demedin canım, "Bu yetki verilsin, ne mahzuru var?" Öyle bir şey yok, o zaman herkese her yetkiyi verelim, ne mahzuru var? Bence "Ne mahzuru var?" diye sorulmaz "Ne faydası var?" diye sorulması lazım. Buradan bir doğru cevap bulabiliyorsanız "Ne faydası var?" dediğimizde, evet, o işi yapalım, biz de destekleyelim.

Tekraren söylüyorum: Denetimin en üst seviyede yapılmasının, denetim elemanlarının en güçlü şekilde olmasının, paralarının iyileştirilmesinin, etkili denetim yapılmasının, statülerinin yükseltilmesinin, itibarlarının yükseltilmesinin hepsine "evet" diyorum. Türkiye'de denetim açığı var diyorum ama Türkiye'nin önce kamunun işleyişindeki normal denetim sistemini güçlendirmemiz lazım. Elbette Devlet Denetleme Kurulunda, orada eksikler olur, arızalar olur veya ülkenin Cumhurbaşkanının bir tarafa eğilmesi istenebilir; onlara bir şey dediğimiz yok. Onlar yapılır, o anlamda DDK de denetim yapsın ama bu tarafı düzeltmeden buralarda istenilen yetkiler iyi niyetle çok fazla bağdaşmıyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, üçer tur döndüm. Bir daha mı döneyim?

Sayın Ağbaba, var mı söz talebiniz?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Birkaç soru daha sorayım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, örneğin, bu sendikaları niye denetleyeceksiniz? Sendikaları zaten Çalışma Bakanlığı denetliyor. Burada emekli dernekleri var, Türkiye Emekliler Derneği var, onları zaten denetleyen kurumlar var. Devlet Denetleme Kurulu bunları hakikaten niye denetleyecek? TUSİAD var, TUSİAD'ı niye denetleyeceksiniz, iş örgütlerini niye denetleyeceksiniz; bunu merak ediyorum ben.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Şimdi tartıştığımız konu 1'inci madde ya, ek yapılıyor diyoruz yani yetkisi artırılıyor. Yetkisi artırılabilir, yeni bir anayasa yaparken tartışılabilir bu fakat şu anda var olan Anayasa'nın uygulanması açısından baktığımızda, kanunla Anayasa'ya ek yapmış oluyoruz; burada bir tuhafılık var yani bunu tartışıyoruz esas olarak. Bu Anayasa yapılırken birlikler, kooperatifler yok muydu Türkiye'de? Vardı. O zaman niye yazmamışlar? Arada bir sürü Anayasa değişikliği yapıldı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Her şeyi yazamazsınız ama.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Tabii ki ama bunları unutmışlarsa sonra yapılan Anayasa değişikliklerinde eklenebilir, gerekli görülmemiş de yazılmamış. Anayasa'nın o zamanki tartışma gerekçelerine baktığımızda da yer almıyor bu. Dolayısıyla, burada şimdi tartıştığımız konu, aslında, çok basit, teknik bir konu yoksa "Bunların denetimi yapılsın mı, yapılmasın mı?" tartışması değil. Tartışma, Anayasa'daki o cümlede o yetkilileri aşan bir tarif yapılıyor bu kanun teklifinde; tartışılan konu bu esas itibarıyla. Onun için, hani, esas itibarıyla da bir hukuk tartışması yoksa "Bunların denetiminin yapılması iyi mi kötü mü?" bunu tartışmıyoruz ki, teknik bir tartışmayı yapıyoruz.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, DDK'yle ilgili maddeleri oyladıktan sonra yemek arası vereceğiz, yemek hazırlığımız var üyeler lokantasında, yemekten sonra kaldığımız yerden devam edeceğiz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Biraz evvel ben belediyelerden bahsettim fakat "Belediyeler buna tabi değil." gibi bir şey söylendi de. Devlet Denetleme Kurulu denetçileri belediyeleri denetleyemiyor mu? Denetler, değil mi? Denetleyebilir. Peki, bir belediye başkanı veyahut da belediye başkan yardımcısı kamu görevlisi değil mi?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Evet.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Tamam. Neden sanki ben farklı bir şey söylüyor muşum gibi oldu, onu anlamadım.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Hukukçu arkadaşlar bilir, genel hüküm, özel hüküm şeyi var orada.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Daha iyi anlamak için söylüyorum o zaman. Cumhurbaşkanı talimatıyla Devlet Denetleme Kurulunun denetçileri herhangi bir A belediyesine geldi ve o belediyede diyelim ki belediye başkanı bu maddede yazan eylemler içerisine girdi; onu görevden alabiliyor mu, alamıyor mu; uzaklaştırıyor mu, uzaklaştırmıyor mu? Sorum bu kadar basit.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Alamaz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi Devlet Denetleme Kurulu (DDK) Üyesine söz veriyorum. Siz de burada dile getirilen bazı endişelerle alakalı bire bir uygulayıcı olarak bir açıklama yaparsanız...

Buyurun Hocam.

DEVLET DENETLEME KURULU ÜYESİ SEMİH İSA ÇAMURTAŞ - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; öncelikle Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

Ben, 4 Aralık gününe dönmek istiyorum. 4 Aralıkta, hatırlarsınız, vakıflar konusunu uzun uzun tartışmıştık, bugün de birlikler ve kooperatiflerde olduğu gibi vakıfları irdemiştik. Birinci husus, 4 Aralıkta, vakıflarla ilgili olan sayın milletvekillerimizin görüşüydü ve ikincisi, görevden uzaklaştırmayla ilgili olan maddeydi.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Öbürlerini de konuştuk.

DEVLET DENETLEME KURULU ÜYESİ SEMİH İSA ÇAMURTAŞ - Anayasa'ya aykırı olduğu iddia edilen, Sayın Türelî.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Kooperatifleri, birlikleri de konuştuk; sadece vakıfları konuşmadık.

DEVLET DENETLEME KURULU ÜYESİ SEMİH İSA ÇAMURTAŞ - Tabii, konuşulmadı muhakkak ama ağırlık olarak vakıflardı çünkü şundan arz ediyorum: Biz, Kurul olarak baktığımızda, vakıflar konusunda sayın milletvekillerimizin bir tereddüt

yaşadığını ve Anayasa'ya aykırı olabileceğini düşündüklerini gördük. Ne yazık ki Anayasa metninin yazımından kaynaklı olan sıkıntıdan dolayı, kamuya yararlılık kısmına vakıfların dâhil olup olmadığı konusunda biz dâhil olmadığımızı düşünüyorduk ama birçok sayın milletvekilimiz dâhil olduğu yönünde görüş bildirdiler. Biz de Anayasa metnine uygunluğunu sağlamak açısından Anayasa metnindeki aynı ifadeyi şimdiki teklife getirdik.

Şimdi, şöyle bir husus var sayın milletvekillerim: Anayasa'nın 108'inci maddesinde Devlet Denetleme Kurulunun yetkileri var. 1981 yılında, 2443 sayılı Kanun'la aslında bu yetkiler Devlet Denetleme Kuruluna verildi, sonrasında 1982 yılında Anayasa'nın kabulüyle birlikte Anayasa hükmü hâline geldi. Şimdi, takdir edersiniz ki aradan kırk küsur yıl geçti yani idari yapılanmamız değişti, çeşitli kurumlar oluştu, hukuk sistemimizde bulunmayan mevcut kurumların yanına ek kurumlar geldi. Şimdi, Anayasa maddesi Devlet Denetleme Kuruluna yetkiyi veriyor ama genel bir çerçevede veriyor ve maddenin şöyle bir ek fihristi ya da eki yok. Yani, Devlet Denetleme Kurulunun sorumluluğunda, görev ve yetkisinde bulunan kurumlar "A kurumudur, B kurumudur, C kurumudur." diye bir sıralama yok, sıralama olması da mümkün değil.

Şimdi, şöyle bir düşünce olduğunu ben görüyorum: Biz, öncelikle bütün vakıfları, bütün dernekleri, bütün kooperatifleri rutin olarak denetleyen bir kurum değiliz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

DEVLET DENETLEME KURULU ÜYESİ SEMİH İSA ÇAMURTAŞ - Cumhurbaşkanımız, görev verdiği takdirde bizim görev ve yetkimiz hasıl oluyor; böyle rutin, iki yılda bir, üç yılda bir bütün kurumları denetlemek mümkün değil zaten, o ayrı bir mekanizma gerektiriyor. Şimdi, aradan geçen kırk yıl boyunca bazı tereddütler oluyor. Şimdi, Devlet Denetleme Kurulu yetkisi hangi kurumlarda ve kuruluşlarda; biz bile tereddüt yaşıyoruz. 2018 yılında, malumunuz üzere, 5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi yürürlüğe girdi. Uygulamada en çok sıkıntı yaşayanların ilki vakıflardı, ikincisi Türk Silahlı Kuvvetleriydi, üçüncüsü birlikler ve kooperatiflerdi. Şimdi, Anayasa'da kurumlar tek tek sayılmadığı ve genel bir yetki verildiği için, o tarihte Türk Silahlı Kuvvetleri Anayasa metninden çıkarılıp Devlet Denetleme Kurulunun görev ve sorumluluğuna verildiğinde, 5 sayılı Kararname'nin 1'inci maddesine Genelkurmay Başkanlığı, Kuvvet Komutanlıkları, Millî Savunma Üniversitesi ile her türlü askerî okul, birlik ve birimler, Türk Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı ve Savunma Sanayii Destekleme Fonu gibi TSK'ye hitap eden kurumlar geldi ve bununla birlikte, birlik ve kooperatifler de Cumhurbaşkanlığı kararnamesine dercedildi. Buradaki amacımız, Devlet Denetleme Kurulunun görev ve yetki alanını genişletmek değil, aslında biz, tam tersine daraltıyoruz yani daraltmaktan maksadımız bunu somutlaştırıyoruz. Kırk-kırk beş yıldır uygulamada yaşanan aksaklıkları kararnameyle düzenlemek istedik biz anayasal yetkimiz çerçevesinde ancak sadece vakıflar, birlikler ve kooperatifler Anayasa Mahkemesinin önüne gitti. Anayasa Mahkemesi de değerlendirmesini yaptıktan sonra "Devlet Denetleme Kurulunun bu kurumlarda görev ve yetkisi yoktur." demedi, tam tersine "Devlet Denetleme Kurulunun bu kurum ve kuruluşlarda yetkisi vardır ancak bunlar münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir alanda bulundukları için kanunla düzenlenmesi gerekir." diyerek maddeleri iptal etti. Bugün de Komisyonumuza bu maddelerin gelme nedeni, tamamen Anayasa Mahkemesinin CBK'yle ilgili yorumunu değiştirip kanun alanına dercetmesinden kaynaklı. Bu maddeler, bahsettiğim gibi, 2018'den beri yürürlükte ve yeni bir uygulama değil. 1'inci maddedeki durum bundan ibaret. Kooperatifler ve birlikler uygulamadan kaynaklı aksaklığın giderilmesi ve tam tersine DDK'nın görev ve yetkisini genişletmekten ziyade, görev ve yetki alanının sınırlandırılması amacıyla getirilmiş bir maddedir.

2'nci maddede denetçilerle ilgili yoğun bir serzenişte bulunuldu sayın milletvekillerimiz tarafından.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - 3'üncü madde...

DEVLET DENETLEME KURULU ÜYESİ SEMİH İSA ÇAMURTAŞ - 2'nci madde denetçilerin görev ve yetkileri... Yani süper yetkili ve...

CEVDET AKAY (Karabük) - Başka kamu kurumlarının teftiş yetkisini almayla ilgili...

DEVLET DENETLEME KURULU ÜYESİ SEMİH İSA ÇAMURTAŞ - Özellikle Sayın Akay belirtti yani şöyle bir ifade kullanıldı yani "Adalet Bakanlığı teşkilatı da kamu görevine girmektedir. Adalet Bakanlığını da Devlet Denetleme Kurulu denetleyebilir; orada el koyma, arama gibi Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki tedbiri uygulayabilir." diye bir görüşte bulundular. Bizim yetki alanımız geniş olarak görülebilir ama yetki alanımızda bulunmayan tek kurum ve kuruluş yargı organlarıdır. Anayasa 108'inci maddede "Yargı organları Devlet Denetleme Kurulunun görev ve yetki alanı dışındadır." diye net bir ifade vardır. Çok tartışılacak husus var ama tartışılmayacak tek alan bu, yargıya biz hiçbir şekilde müdahale edemeyiz, hiçbir şekilde görev, yetki ve sorumluluğumuza alamayız.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Anayasa'da "birlikler" de yazmıyor ama.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Zaten yargıya müdahale edenler var.

CEVDET AKAY (Karabük) - Maliye Bakanlığı vergi denetim elemanları...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Esasında sınırları çok net çizilmiş Anayasa'da.

DEVLET DENETLEME KURULU ÜYESİ SEMİH İSA ÇAMURTAŞ - Ama Sayın Bakırlioğlu şöyle: Çizilmiş ama genel olarak çizilmiş.

TARİŞ -ben de Manisalı olduğum için TARİŞ'e özellikle vurgu yapıyorum- önemli bir kuruluş ama kamusal bir yanı var, Tarım Kredi Kooperatiflerinin kamusal bir yanı var.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - O da değişti yani artık bir tüccar sıfatında devletin gözünde yani bir tarım örgütlenmesi değil -veyahut da diğer birlikler- artık bir tüccar sınıfında.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - İçi boşaltıldı.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yani ben gidip de bir üretici olarak ne kadar kredi alıyorsam, hangi oranlarda alıyorsam TARİŞ de öyle alıyor, diğerleri de öyle alıyor; o iş bitti. Dediniz ya siz "Kırk yılda çok şey değişti." diye, TARİŞ de değişti yani birlikler de değişti, FİSKOBİRLİK değişti; hepsi değişti.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Hepsi değişti, canına okudular.

DEVLET DENETLEME KURULU ÜYESİ SEMİH İSA ÇAMURTAŞ - Biz uygulamamızı şöyle geliştiriyoruz, şöyle arz edeyim: Yani biz her kurumu bir fihrist gibi tutmuyoruz. Görev Cumhurbaşkanımız tarafından bize tevdi edilince ilk önce görev ve yetki alanında mı diye bakıyoruz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Onu biliyoruz.

DEVLET DENETLEME KURULU ÜYESİ SEMİH İSA ÇAMURTAŞ - Öncelikle, kamusal niteliği var mı, kamu kurumu niteliği boyutunda mı; buradan başlayarak süzgece tabi tutuyoruz. Nihayetinde Anayasa maddesinde ve CBK'deki tanımlara uygunsu o zaman incelememizi, araştırmamızı yapmak zorunda kalıyoruz.

Denetçilerle ilgili adalet tarafını vurgulamaya devam etmek istiyorum.

CEVDET AKAY (Karabük) - Maliye Bakanlığı tarafını da bir değerlendirerseniz vergi denetimiyle ilgili kısmını. Orada nasıl bir durum var acaba?

DEVLET DENETLEME KURULU ÜYESİ SEMİH İSA ÇAMURTAŞ - O bizim uzmanlık alanımızda bulunmuyor Sayın Vekilim.

CEVDET AKAY (Karabük) - Yani o alana da girebiliyorsunuz da mesela, onun için dedim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teklifi getiren milletvekiline sorulur.

DEVLET DENETLEME KURULU ÜYESİ SEMİH İSA ÇAMURTAŞ - Dolayısıyla DDK'de görev yapan denetçiler hâkim, savcı statüsünde değildir, 2802 sayılı Kanun'a tabi değildir; el koyma, arama gibi ceza muhakemesinde belirtilen tedbirleri uygulamaları da mümkün değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayalım son olarak.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Manisalı hemşehrime bir soru sorabilir miyim peki?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hemşehrini zorlamayın biraz, bak, yine Manisalı çıktı karşımıza bir yerden, her taraf Manisalı.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hayır, hayır, benim hemşehrim zorlanmaz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

DEVLET DENETLEME KURULU ÜYESİ SEMİH İSA ÇAMURTAŞ - Son olarak, Sayın Başkanım, görevden uzaklaştırmayla ilgili yoğun bir şekilde yorum yaptı sayın milletvekillerimiz. Yani görevden uzaklaştırma, aslında fiilen Devlet Denetleme Kuruluna 2017 yılındaki Anayasa değişikliğiyle verildi. Malumunuz olduğu üzere biz o yıla kadar araştırma, inceleme, denetim faaliyetleri yapıyorduk ancak idari soruşturma yetkisi de verildi. İdari soruşturma yetkisi yapan bir kurum ve kuruluşun görevden uzaklaştırma tedbirini de uygulaması kadar hayatın olağan akışına uyan bir durum söz konusu değildir.

Şimdi, biz şöyle bir durumdayız: 5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi gereğince biz tüm denetim ve teftiş birimlerini koordine etmekle yükümlüüz. Hepsinin üst denetim birimiyiz ancak tüm bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının idari soruşturma yapma yetkisine sahip olan birimlerin kullandığı görevden uzaklaştırma tedbirini -altını çizerek söylüyorum- biz üst denetim birimi olmamıza rağmen kullanamıyoruz. Bunun sebebi de Anayasa Mahkememizin iptal etmesi ve mevzuatta böyle bir boşluk oluşturmamasıdır. Görevden uzaklaştırma 2018'den beri yürürlüktedir; kanuna, Anayasa'ya aykırı hiçbir yanı tarafımızca bulunmamaktadır. Bunun idari soruşturmayı yapan bir mekanizma tarafından kullanılması da Anayasa'ya uygundur diye düşünüyoruz.

Ben saygılarımı arz ediyorum Sayın Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, epey tartışma yaptırdım.

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ben bir cümle ifade edebilir miyim?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun Sayın Türel.

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim.

Konuşmanızı dinledim ama bana göre talihsiz bir konuşma bu. Yani "Kırk beş yıllık bir Anayasa, kırk beş yıllık bir düzenleme, bir sürü yeni ihtiyaç ortaya çıktı." Kaç kere Anayasa değişti, o zaman değişirdi Anayasa. Anayasalara ilişkin bu şekilde genişletici yorum yapılmaz. Anayasa hukukunda orada yazan şeyler açık ve net bellidir.

"Tereddüt yaşıyoruz." dediniz eğer tereddüt yaşıyorsanız yapmazsınız çünkü eğer varsa bir tereddüt, açık değilse o zaman yapmamaktır doğrusu. "Tereddüt yaşıyoruz, yapalım." Yaparsanız o zaman hukuka aykırı olur. Yani bu çok açık ve net. Yani bu şekilde alıp da burada kooperatiflerde, birliklerde denetim yapmanız mümkün değil, yapamazsınız bunu. "Kamuya yararlı" ifadesi orada açık ve net olarak tanımlanıyor; bir daha söyleyelim, arkadaşlarımız da söyledi, hepsi söyledi. Anayasa tek tek tanımlamış, tanımlamasaydı problem yoktu, "ve gibi" deseydi "ve benzeri" deseydi çözüldü sorun, demedi öyle, demiyor. Demediği için yapamazsınız. Birlik ve kooperatifler yok. Yapmayın arkadaşlar böyle! Allah Allah!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 3 madde üzerindeki müzakereleri birlikte yapmıştım.

1'inci madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2858) esas numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türel
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya

Tahsin Ocaklı
Rize

Mustafa Erdem
Antalya

Cevdet Akay
Karabük

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teklife getirilen yeni düzenlemeyle kamuya yararlı derneklerin, vakıfların, kooperatifler ve birliklerin her türlü ortaklık ve iştiraklerinin de Devlet Denetleme Kurulunun denetimine alması açısından Anayasa'ya aykırı olduğunu ifade ettik. Anayasa'da bir değişikliğin yapılmadığı sürece de Devlet Denetleme Kurulunun görev alanı herhangi bir yasayla genişletilemez. Bu değişiklikler, Anayasa'nın 108'inci maddesine açık aykırılık taşımaktadır az önce de Rahmi Başkanımın da ifade ettiği şekliyle. Bu hususla ilgili önergemizle maddenin çıkarılmasını talep ediyoruz yani.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yine mi Anayasa'ya aykırı ya!

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

2'inci madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2858) esas numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'inci maddesiyle 2443 sayılı Kanun'un mülga 5'inci maddesini düzenleyen "Denetçilerin görevleri" başlıklı maddenin son fıkrasının teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türel

Veli Ağbaba

Tahsin Ocaklı

İzmir
Mustafa Erdem
Antalya

Malatya
Cevdet Akay
Karabük

Rize
Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyle alakalı, Sayın Akay, buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) - Burada da son fıkranın tekliften çıkarılmasıyla ilgili bir teklifimiz var. Az önce ifade edildi, Hazine ve Maliye Bakanlığının Vergi Denetim Kurulunda da görev yapmakla ilgili burada özel ihtisas alanında da Devlet Denetleme Kurulu gerekli tetkik ve incelemeleri yaparken, örneğin uzmanlık alanında vergi tahakkukuyla ilgili, vergi incelemesiyle ilgili sıkıntılar doğurabilir. Bu nedenle, Devlet Denetleme Kurulunun teftişe gittiği tüm alanlardaki yetkileri kullanması konusunda bazı özel ihtisas alanlarında bunu yapamamasıyla ilgili netlik istediğimiz için bu maddenin ilgili son fıkrasının teklif metninden çıkarılmasını talep ettik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü madde üzerinde 2 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2858) esas numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya

Tahsin Ocaklı
Rize

Mustafa Erdem
Antalya

Cevdet Akay
Karabük

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Bu önergeyle 3'üncü maddenin teklif metninden çıkarılmasını talep ediyoruz. Gerekçede de ifade ettiğimiz gibi burada "genel müfettişlik" kavramı adı altında anlamlandıramadığımız birtakım yetkiler verilmesi doğru bir yaklaşım olarak tarafımızdan kabul edilmiyor. Bu yüzden de örgütlenme özgürlüğünün de bir şekilde zedelenmesini ifade ediyoruz. Metinden çıkarılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

İYİ Parti Grubunun verdiği bir önerge vardır, onu okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önerge sahipleri yok.

Ben gerekçeyi okutuyorum arkadaşlar, inisiyatif kullanıyorum.

Gerekçe:

İlgili madde Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinde daha önce TBMM'ye havale edilmiştir. Kanunun Genel Kurul görüşmeleri esnasında tekliften çıkarılmıştır ancak bu teklifte aynı hâliyle yer almıştır.

Anayasa'nın 108'inci maddesi Devlet Denetleme Kuruluna (DDK) denetim, inceleme ve araştırma yetkisi tanımakta ancak yürütme organı içinde dahi olsa doğrudan icra edici yaptırım gücü sağlayacak bir yetki öngörmemektedir. Görevden uzaklaştırma tedbiri Türk hukuk mevzuatında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 137 ila 145'inci maddelerinde detaylı olarak düzenlenmiştir. 657 sayılı Kanun'a göre görevden uzaklaştırma tedbiri devlet kamu hizmetlerinin gerektirdiği hallerde görevi başında kalmasında sakınca görülecek devlet memurları hakkında alınan ihtiyati bir tedbirdir. İlgili kanuna göre görevden uzaklaştırma yetkili birimler, atamaya yetkili amirler, bakanlık ve genel müdürlük müfettişleri, illerde valiler, ilçelerde kaymakamlardır. DDK'nin denetim ve inceleme faaliyetleri idari vesayet denetimi çerçevesinde sınırlı bir alana sahip olmalıdır. Görevden uzaklaşma yetkisi yargı organlarının yetki alanına müdahaleyi ifade etmektedir. Anayasa'nın 125'inci maddesi idarenin her türlü işlem ve eylemi yargı denetimine açık olduğunu belirtmektedir. DDK'nin yargısal bir yetkiyi fiilen kullanması hukuk güvenliği zedeler ve adil yargılanma hakkını tehlikeye atmaktadır. Öyle ki söz konusu madde metnine göre DDK'nin görevden uzaklaştırma işlemine karşı herhangi bir idari veya yargısal denetim öngörülmemektedir. DDK'nin bu yetkisi idarenin keyfi uygulamalarına açık kapı bırakmaktadır. Bu yetkinin kaldırılarak DDK'nin asli görevi olan ve denetim ve inceleme faaliyetleriyle sınırlı kalması gerekmektedir.

Kurumların işlemeyen de olsa kendilerine ait bir işletim mekanizmaları mevcuttur. Devlet Denetleme Kurulunu siyasi baskı aracı olarak kullanılmasını sağlayacak görevden uzaklaştırma tedbiri ciddi riskler barındırmaktadır.

Tüm bu sebeplerden ötürü ilgili maddenin tekliften çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

Yine CHP destek çıktı DEM'le.

Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, saat 19.00'a kadar görüşmelere ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.16

İKİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 19.10

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 26'ncı Birleşim İkinci Oturumu açıyorum.

4'üncü maddeden, kaldığımız yerden devam edeceğiz.

4'üncü maddeyi müzakereye açıyorum.

Evet, sayın teklif sahibinin söyleyeceği bir şey var mı?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Benim var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önce teklif sahibine veriyoruz.

Buyurun.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bu maddeyle, 12.500 TL olan en düşük emekli aylığının 5510 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin (a) ve (b) bentleri kapsamında son altı aylık TÜİK'in enflasyon oranı oranında, 15,75 oranında toplam 14.469 TL'ye yükseltilmesini amaçlıyoruz. Demin de bahsettim, gönlümüz bunun daha daha yüksek olmasını istiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 4'üncü maddeyle ilgili söz talebi olan...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Başkanım.

Adalet ve Kalkınma Partisi emekli haklarını gasbetme partisi gibi çalışıyor. 2000 öncesi, 2000-2008 arası ve de 2008 sonrası 3 ayrı maaş uygulaması var. 2008 yılında AKP iktidarının getirdiği aylık bağlama oranı katsayısını yüzde 70'ten yüzde 35'lere düşürüp önemli bir maaş bağlama daraltması yarattı. Emekli maaşları bu yolla kırılmaya başlandı. Son yıllarda enflasyon karşısında emekli âdeta yoksulluğa iteklendi ve son süreçte açlık sınırının altında ücrete mahkûm edildi. Emekliye tam anlamıyla zulmediliyor. Emekliye reva görülen aylık ücret büyük kentlerde ev kirasına yetmiyor. Verileceği belirtilen teklifteki artış 1 kilo pirzola parası kadar. Taban ücret ayrı bir soruna dönüştü. Memur emeklilerinde önemli hak kayıpları oluşturuldu. İntibak düzenlemesini, ilaç katkı payı kaldırılmasını, evi olmayan emekliye kira yardımı verilmesini beklerken emekli maaşı yetersiz bir seviyeye çekildi. Mutlaka asgari ücret düzeyinde bir emekli maaşının verilmesi ihtiyaçtır.

Burada konuşan arkadaşlar kaynak konusunu dile getirdikleri için bir değerlendirme yapalım istedim. Niğde-Adana Otoyolu 2020 yılında açıldı, iki buçuk saatlik yolda otomobil 115 liradan tek yön gidiyordu, şimdi otomobil gidişi 590 liraya çıkarıldı, gidiş geliş 1.180 lira. İktidar bu zamlar da bonkör. Ayrıca, 27 milyon 375 bin araç geçiş garantisi verilen yoldan 9 milyon 366 bin araç geçmiş, 13 milyar 755 milyon Hazineden çıkıyor. Bu durumda benzer yolların, köprülerin Hazineye yarattığı zararı değerlendirirsek emekliye verilecek artışın önemli biçimde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bu bağlamda, mutlaka bu teklifin artırılması ve en düşük emekli maaşının asgari ücret olması, bayram ikramiyelerinin de mutlak suretle asgari ücret düzeyine çıkarılmasının doğru olacağını düşünüyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, sendikalarımız var...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hepsine söz vereceğim.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞİT (Van) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Sayyığıt, buyurun lütfen.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞİT (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Gönlünüzün istediğini resmiyete dökelim, bizim açımızdan bir sorun yok, biz DEM PARTİ olarak gerekli desteği de sunarız.

Şimdi, bu yapılan düzenleme Türkiye'de toplam 16 milyon civarında olan emekliyi ilgilendiren bir şey. Yani TÜİK'in artık bağımsızlığıyla ilgili zaten her defasında cümle kuruyoruz, burada tekrar cümle kurmaya gerek yok ama her gün her şeye zam geliyor, zam yağmuru zam fırtınasına dönüşmüşken gerçekten bu şu an bahse konu miktarı bizim kabul etmemiz mümkün değil.

Şimdi, bu emekliler aileleriyle birlikte enflasyon ve hayat pahalılığı altında ezilirken Cumhurbaşkanı Erdoğan 2024 yılını "Emekliler Yılı" olarak ilan etmişti, biz aslında bunu emeklilerin canını okuma yılı olarak görüyoruz çünkü 2024 yılında, emekliler, sizin politikalarınızdan dolayı gerçekten ciddi bir yoksulluğa ve sefaletle mahkûm edildi. Milyonlarca emekliyi de siz şimdiden açlık sınırının çok altında bir maaşla yaşamaya mahkûm ediyorsunuz. Bu sebeple, emeklilerin mağduriyetinin bir an önce giderilmesi gerekiyor. En düşük emekli aylığının insan onuruna aykırı olmayacak bir şekilde belirlenmesi amacıyla sendikalar tarafından da o ay açıklanan en yüksek yoksulluk sınırının yarısına denk gelecek şekilde yeniden düzenlenerek bugün için 35 bin TL'ye çıkarılması ve sonrası için de yılda 4 kez güncellenmesi ve düzenlenmesi gerekmekte diye ifade edeyim.

Şunu da ifade etmek istiyorum: Şimdi, TÜİK'in açıkladığı güncel yıllık tüketici endeksine göre yüzde 15,75 tutarında bir zam öngörüyorsunuz ama TÜRK-İŞ'in Aralık 2024 araştırmasında açlık sınırı 21.083 TL, yoksulluk sınırı 68.675 TL olarak düşünüldüğünde gerçekten en düşük emekli maaşının bunun çok altında kaldığını da görmek mümkün.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Emeklilerle alakalı derneklerden...

TÜRKİYE EMEKLİLER DERNEĞİ GENEL BAŞKANI KAZIM ERGÜN - Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

TÜRKİYE EMEKLİLER DERNEĞİ GENEL BAŞKANI KAZIM ERGÜN - Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekillerimiz, saygıdeğer hazırun; Türkiye Emekliler Derneği Genel Başkanı Genel Merkez Yönetimi Teşkilatı adına, emekliler adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bizi davet ettiğiniz için de çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, efendim, geçen bütçe döneminde de burada söz almıştım, o zaman da söylediğim bir şey vardı, inandırıcılığın... Benim Türkiye'de ayak basmadığım bir vilayet, yer yok, bütün sahayı geziyorum; sahada edindiğim bilgileri size aktarmakla

görevliyim. Bir eleştiri noktasında değil, gördüğüm bütün sıkıntıları sizinle paylaşmak zorundayım. Efendim, emeklilik sistemi değişti. Sistem değiştiği için şu anda bugün toplumun büyük bir bölümü asgari ücretle çalışıyor. Bundan dolayı da eskiden yirmi beş yıl çalışmış bir insan yüzde 75'le emekli olurken şimdi yüzde 30-35'lere düşmüş olacak ve "kök maaş" denilen bir şey ortaya çıkıyor. Biz yarın bu dünyada olmayacağız. Bu kök maaş meselesi devam ettiği müddetçe, bir de inandırıcılığını yitirmiş, tespitlerinin asla doğruluğu olmayan Türkiye İstatistik Kurumu devam ettiği müddetçe emekliler, işçiler, memurlar, her kesim sıkıntı yaşar. Açık söylüyorum, hangi terazide ölçtüler, biçtiler de memur ve memur emeklisine 11,54; işçi ve BAĞ-KUR emeklisine 15,77?

Şimdi, sayın milletvekillerim, her ne kadar 2024 yılı "Emekliler Yılı" olarak ilan edilse de ben sizinle gerçek rakamları paylaşmak istiyorum. Evet, 2024'ün Ocak ayında memur ve emeklisine 49,25; işçi ve BAĞ-KUR emeklisine 37,57 veriliyordu, bizim gayretlerimizle bizim sesimize kulak veren devletimizin yetkilileri, başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere ocak ayında bizi eşitlediler; 49,25'i aldık. Temmuzda da memur ve memur emeklisi 19,31; işçi ve BAĞ-KUR emeklisi 24,73 aldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Size ilave iki dakika veriyorum.

TÜRKİYE EMEKLİLER DERNEĞİ GENEL BAŞKANI KAZIM ERGÜN - Kümülatif olarak 2024 yılında memur ve memur emeklisi 68,56; işçi ve BAĞ-KUR emeklisi ise yüzde 74 zam almış oldu. Evet, 2024 yılındaki o zamları şimdi arıyoruz. Evet, açık söyleyeyim, sahadan tepkiler şu: Bizi ayırmayın yani emekliler olarak bizi, işçiyi, memuru, esnaf emeklisini, BAĞ-KUR emeklisini lütfen ayırmayın. Yani imkânı varsa, lütfen, mutlak suretle emekliler seyyanen bir zam beklemekte.

Sayın Başkanım -affınıza sığınarak- 16 Aralık günü Sayın Cumhurbaşkanımız Türkiye çapında bir etkinlik yaptı, biz de davetliydik, gittik. Biz, burada, konuşmacı olarak yaptığı katkılardan dolayı emekliye kimin emeği geçmişse, kimin üzerimizde hakkı varsa hem dua ediyoruz hem teşekkür ediyoruz. O toplantıda da ben Sayın Cumhurbaşkanımıza, Sayın Bakanımıza, emeği geçenlere teşekkür ettim ama basın ve medya, maalesef, sanki bizi ortada kişilik sendromu yaşarmış gibi bir duruma soktu. Buradan da kişilik sendromu yaşayan asıl haysiyet cellatlarını ve basının bizi hedef tahtasına oturtmasını şiddetle kınıyorum. Sebebi, o konuşmanın sonunda, teşekkürümün sonunda aynen Sayın Cumhurbaşkanımıza şunu söyledim: Sayın Cumhurbaşkanım, inanıyorum ki yeni dönemde de yani bu yeni yılda da ağız dualı hayat çınarlarına gereken desteği sunacaksınız diye bir konuşma yaptım. Seyyanen zam beklentisini aldık ama basın, medya belli...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, mikrofonunuz kapandı, 2 kere açtım. Toplam maksimum beş dakika veriyorum, size hürmeten bir dakika daha veriyorum, toparlayın lütfen.

TÜRKİYE EMEKLİLER DERNEĞİ GENEL BAŞKANI KAZIM ERGÜN - Efendim, biz, vatanını, devletini, milletini seven insanlarız; herkese saygılıyız ama "emekli" deyince emekli ağız dualı, yüzü nurlu, platin saçlı hanımefendilerdir, beyefendilerdir; ülkenin annesidir, babasıdır. Herkes empati yapmalı, emekliye annesine, babasına gösterdiği ilgi ve sevgiyi göstermelidir.

Bu duygularla hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, bir de Tüm Emekliler...

Buyurun lütfen.

TÜM EMEKLİLER DERNEĞİ GENEL BAŞKANI SATILMIŞ ÇALIŞKAN - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, sayın katılımcılar; teşkilatım ve şahsım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben fazla eski geçmişlere girmeden bugünküne gireceğim. Biz emekliler yıllarca çalışarak prim ödemiş ve ülkenin gelişip kalkınmasına, ekonomisine, teknolojisine, sanayisine en büyük katkıyı yapmış kesimiz ama bugün geçinemiyoruz, huzursuzuz, yüzde 80'imiz açlık sınırının altında maaş alıyor. 2008 öncesi emeklilerin hepsi açlık sınırının altında. Biliyorsunuz, bugün prim matrahı, prim kesimi 7,5 kattır, en düşük maaş tabanla tavanı... En düşük maaştan emekli olanlar bugün asgari ücret, taban ücret dediğimiz, kök maaşları da 7 bin lira olan emeklilerimizdir hizmetleri çok düşük olduğu için. Hep bunu konuşuyoruz; taban maaş, taban maaş... Burada yirmi beş sene bilfiil çalışmış, 9000 günün üzerinde hizmeti olan emeklilerimiz birinci dereceden, tavadan prim ödemiş emeklilerimizin aldığı maaş da 20 bin lira yani burada, bu sistemde büyük bir adaletsizlik var.

TÜFE sistemine geçtikten sonra emeklilerimizin kaybı yüzde 200'dür, emeklilerimizin maaşlarında yüzde 200 kaybı var. Biz daha önce de çeşitli toplantılarda ilgili makamlara da ilettik. Talebimiz: Emeklilere seyyanen bir zam, seyyanen 10 bin lira zam verilmesini istiyoruz. Çünkü biz senelerdir katkı payı almadık, sadece TÜFE, sadece TÜFE. Onun için bugün bizim dediğimizde şu şekilde: 7 bin, 8 bin lira olan kök maaşa 10 bin lira yaparsak asgari ücrete gelir, diğer tarafta bütün emekliye verildiğinde az çok, tam da olmazsa şeyine gelir.

Ben bir de şunu söylüyorum: Biz artışlarımızı, haklarımızı TÜİK'ten değil, Türkiye Büyük Millet Meclisinden istiyoruz. Biz ancak size durumumuzu anlatabiliriz, sizden isteriz. Onun için, bir an önce emeklilerimizin durumunu düzeltmek için 5510 sayılı Kanun'un tekrar ele alınarak masaya yatırılıp çağdaş bir emeklilik sistemi kurulmasını talep ediyoruz.

Hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakırloğlu, sizin söz talebiniz var.

Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şimdi, biraz önce emeklilerimizi dinledik, emeklilerimiz geçim telaşında. Aynı emekliler gibi başka telaşlar da varmış, Dün duyduğumuz kadarıyla Çalışma Bakanı da "Emekli aylıklarını düzenli nasıl öderiz telaşı içerisindeyiz." demişti, herhâlde bu Türkiye Cumhuriyeti'nde bir ilk. Yani bakıyorsunuz nasıl bir telaş içerisinde, nasıl bir telaş içerisinde...

RESUL KURT (Adıyaman) - Daha öncesi var, anlatırım ben sana, ilk değil.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Emekli maaşındaki artış yüzde 15,75; bugün açlık sınırı Birleşik Metal-İş'in yapmış olduğu araştırmada 22 bin lira; en düşük emekli maaşı yüzde 15,75 artışla 14.469 lira. Bakın, asgari ücrete yüzde 30 zam geldi, o da enflasyonun altında, enflasyon yüzde 40. Şimdi, sigorta primlerinde yüzde 30 artış olacak, sen emekliye yüzde 11'le yüzde 15,75 arasında zam vereceksin! senin emeklin Avrupa'daki en düşük emekli maaşını alan insanlar, senin emekline vermiş olduğun gayrisafi yurt içi hasıladaki pay dünya ortalamasının altında, dünya ortalaması 7,9 bizim ülkemizde yüzde 5,7; sağlıklı beraber sosyal korumaya ayırdığın payda Avrupa'da sonuncu sırada, dünya ortalamasının altında; emekli sayısı artmış, EYT çıkmış, emekli sayısı 3 milyon artmış, 16 milyonlara dayanmış; ne beklenir? Ya, emekli sayısı 3 milyon arttığına göre emeklinin millî gelirden aldığı payın da artması lazım beklenir; değil mi? Son on yılda ortalama emeklinin maaş olarak aldığı pay yüzde 6,1'miş; EYT çıkmış, 5,4'e düşmüş. Böylesine bir ülkenin Bakanı çıkıp da şu şikâyeti edebiliyor: "Biz bu maaşları nasıl ödeyeceğiz?" Ya, Allah aşkına, senin ödeyeceğin maaş açlık sınırının altında, yoksulluk sınırı demiyorun, açlık sınırının altında; 14.469 lira maaş ödeyeceksin ve "Ben bunu nasıl öderim?" diye kara kara düşüneceksin! Rakamlar ortada, emekliler bu milletin

sırtında küfe değil, yük değil; EYT bu milletin sırtında küfe değil, yük değil. Öyle bir düzen kurmuşsunuz ki, diyorsunuz ki "İsterse emekli sayısı 20 milyon olsun, 25 milyon olsun, benim gelirden vereceğim pay yüzde 5 kardeşim, daha fazla vermem." diyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayın lütfen.

Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bu emeklileri açlık ve sefalet ücretiyle yaşamaya mahkûm bırakıyorsunuz. Altın hesabı yapıyoruz, altın hesabı yapınca bize kızılıyorsunuz "Altın hesabı yapmayın." diyorsunuz. Başka bir hesap yapalım. Ne yapalım? Mesela, 2002'yle bugünü kıyaslayalım ve asgari ücretle kıyaslayalım. 2002 yılında Ocak-Haziran döneminde en düşük emekli aylığı 275 liraymış, 2002 yılında aynı dönemde asgari ücret 163 liraymış; 1,7 katıymış. Bugün ne? Bugün 22 bin lira asgari ücret, en düşük emekli maaşı 14.469; aynı rakamın 1,7 katı yaparsak, bu yoldan bir hesap yaparsak en düşük emekli maaşının 37.576 lira olması lazım bugünkü şartlarda. Yani ben bu teklifi veren arkadaşlara... Gerçi bu teklifi siz de vermediniz yani bunu Bakan söyledi, esasında Parlamente'ye, millî irade'ye de saygısızlık ederek "Böyle belirledik." dedi, söyledi ama bakın, bu kararı veren insanlar bu maaşla bir ay yaşamalarını beklemiyorum, bir hafta yaşasınlar benim kabulümdür.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

MEMUR-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI RAMAZAN ÇAKIRCI - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

MEMUR-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI RAMAZAN ÇAKIRCI - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Komisyonumuzu ve katılımcıları MEMUR-SEN adına saygıyla selamlıyorum.

MEMUR-SEN olarak 2023 toplu sözleşme sürecinde özellikle ifade ettiğimiz yüzde 15 zam ve yüzde 10 refah payı hususu bugün ne kadar haklı olduğumuzu bir daha ortaya koymuştur. Maalesef, o dönemde toplu sözleşmede bizim teklifimiz kabul edilmemiş ve Kamu Hukuk Heyetine karar kılınmıştı ve Kamu Hukuk Heyetinin de vermiş olduğu bu karar, maalesef, bugün hem kamu çalışanları hem de kamu emeklileri açısından verilen maaş zamlarının son derece düşük olduğunu ortaya koymuştur ve yüzde 11,54 rakamının bugün son derece yetersiz olduğu görülmüş oldu.

Kanun teklifinde, özellikle ve öncelikle bu oranın artırılmasını MEMUR-SEN olarak istiyoruz ve bizim özellikle 2025 için teklifimiz olan, toplu sözleşmede teklifimiz olan ocak ayı için yüzde 10 zam ve aynı şekilde artı yüzde 15 zam ve artı yüzde 10 da refah payını biz istemiştik ve bu konuda yasal düzenleme istiyoruz.

Yine, 2023 yılında memurlara verilen seyyanen zammın kamu görevlileri emeklilerine de zammın verilmesini istiyoruz. 2023 yılında 8.077 olan bu rakamın bugün 16.165 olduğunu görüyoruz ve bunun mutlaka tüm kamu emeklilerine de yansımaları, verilmesini biz MEMUR-SEN olarak talep ediyoruz. Daha önceki dönemlerde işçi emeklilerinin kamu görevlisi emeklileri oranına yükseldiği benzer uygulamanın şimdi de kamu görevlileri emeklileri için de yapılmasını biz talep ediyoruz.

Yine, 1'inci dereceye yükselen tüm memurlara 3600 ek gösterge verilmesini biz istiyoruz. Yine, 2015 yılından sonra göreve başlayan kamu görevlilerine ilave 1 derece verilmesini, üniversite idari personelin yer değişikliği düzenlemesinin tamamlanmasını ki bunun tüm toplu sözleşmelerde karar altına alınmış olmasına rağmen hâlen uygulamaya konulmadığını görüyoruz. Bu konuda düzenleme yapılmasını biz istiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEMUR-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI RAMAZAN ÇAKIRCI - Yine, yardımcı hizmetler sınıfının kaldırılmasını ve yardımcı hizmetler sınıfının tamamının genel idari hizmetler sınıfına geçirilmesini istiyoruz. 4/C'den 4/B'ye geçen personelin zorunlu emekliliğinin kaldırılmasını biz istiyoruz. Özellikle 4/C'den 4/B'ye geçen kamu görevlilerinin, maalesef, zorunlu emekliliğe tabi tutulduklarını görüyoruz.

Tasarruf tedbirleriyle engellenen koruyucu giyim kazanımımızın eksiksiz uygulanmasını, yirmi yıldır beklenen disiplin cezalarının affedilmesini ve mühendislik kanununun çıkarılmasını MEMUR-SEN olarak talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Şimdi, evet, siz buyurun.

HAK-İŞ KONFEDERASYONU AVUKATI HACER TÜRK ALBAYRAK - Sayın Başkanım, kıymetli Komisyon üyeleri; ben HAK-İŞ Konfederasyonu adına Avukat Hacer Türk Albayrak.

Ülkemizde asgari ücrete yüzde 30 oranında zam yapılmış ancak emeklilere yüzde 15,75 oranında zam yapılması teklif edilmektedir. Emekli maaşlarında yapılması teklif edilen artış oranının yeterli olmadığı görüşündeyiz. Bu durumda emekli aylıklarına da en az asgari ücrete yapılan zam oranında zam yapılması gerektiğini ve en düşük emekli aylığının da asgari ücret düzeyine çekilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Aynı zamanda, mevcut emeklilik sistemi içerisinde 2024 yılında emekli olanlar ile 2025 yılında emekli olanlar açısından adaletsiz bir durum ortaya çıkmıştır. Bu durum, aynı emeklilik şartlarına sahip vatandaşlar arasında eşitsizlik yaratmakta ve sosyal adalet ilkesine aykırı bir tablo ortaya koymaktadır. Bu adaletsizliklerin giderilmesi için de gerekli yasal düzenlemelerin yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ağbaba, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, AK PARTİ'den konuşan arkadaş öyle bir tablo çizdi ki emekliler son derece mutlu, çok mutlu, 2002'de mutlu gibi bir şey söylüyor. Hakikaten akıl alır gibi değil.

Bakın, eskiden -siz de hatırlarsınız- bir emekli emekli olduğu zaman evini alırdı, çocuğuna çeyiz parası ayırırdı; emekli olmak bir insan için bayramdı, hem çocuğuna mahcup olmazdı hem de evi yoksa evini alırdı. Şimdi, Allah aşkına böyle bir imkân var mı? Bakan diyor ki: "70-80 bin lira maaş alan da var." Bir bürokrat emekli oluyor -burada bürokrat arkadaşlar var- bir ev alabilir mi örneğin Ankara'dan?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - 8 kilo et alabilirler.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Aynen, 8 kilo et alabilirler. Yani bir ev alamazlar da -burada bürokrat arkadaşlar var- vallahi, bir evin kapısını, penceresini alamazlar, tuvaletini alamazlar şimdi. Hâlâ hikâye okuyorlar.

Bakın, kıdem tazminatı tavanı AKP'li yıllarda yüzde 70 erimiş durumda. Tabii, burada söyleyeyim, derneklerin de suçlu günahı çok, sendikaların da suçlu günahı çok. Yani biraz da siz şapkayı önünüze koyun; ya, bu aylık bağlama oranları düşerken ne TÜRK-İŞ'in ne DİSK'in ne HAK-İŞ'in, hiçbirinin gıkı çıkmadı. Emekli derneklerinin de maalesef gıkı çıkmadı. Çıkın sokağa. Ne yapacaklar? Emekliyi idam mı edecekler Allah aşkına? İdam mı edecekler sizi? Arkadaşlar, bakın, yüzde 70 erimiş, otuz yıl çalışan birisi emekli olsa en yüksek tavadan alabileceği en yüksek tazminat şu anda 1,3 milyon, 2002'ye dönerseniz 3 milyon 783 bin. 2002'de kıdem tazminatı tavanı asgari ücretin 4,85 katıyken şu anda 1,79 katı.

Ben size söyleyeyim değerli arkadaşlar, bakın, beğenmiyorsunuz ya, bu işin yolu sokakta kırmızı kart göstermekten geçer. Sadece Cumhuriyet Halk Partisi değil; emekli dernekleri, bütün emekli dernekleri, Emekli Astsubaylar Derneği, Tüm Emekliler Derneği, bütün emekliler sokağa çıkın. Vallahi, size bir şey yapamazlar. Ne yapacaklar? Sizi öldürecekler mi? Zaten ölmüşsünüz, zaten ölmüşsünüz! Hastaneye gidemiyorlar, gidemiyorlar. Sorun bakalım, hastaneye gittiklerinde ne kadar para alıyorlar? Eşiyle beraber hasta olsa asla gidemiyorlar.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Niye?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Gidemiyorlar çünkü para, para...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ne parası?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Para, para! Para istiyorlar. Ne yapsın adam!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ne parası! Sağlıkta dünyada en iyilerden biriyiz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Adam ne yapsın! Ya, Allah aşkına, sen İzmir Milletvekilisin, İzmir'de bir ev kaç lira? Malatya bir deprem bölgesi, bir evin kirası kaç lira? En kötü kerpiç ev 15 bin lira. Ne kadar alıyor? 14.469 lira. Üst baş alabiliyorlar mı sor bakalım. Daha diyor ki "Emeklinin hâli iyi." Ya, Allah'tan korkun ya, bari bunu demeyin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Konudan konuya atlıyorsun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Deyin ki "Ekonomik kriz var. Ülkeyi kötü yönetiyoruz." Ya, bu emekliler keyfinden mi çalışıyor?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sepeti ne yaptın, sepeti?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Emekli keyfinden mi çalışıyor? Ya, insan utanır ya! 79 yaşındaki adam, 79 yaşındaki adam inşaattan düşüp ölüyor, düşüp ölüyor. Bu, Türkiye'nin gerçeği arkadaşlar; bunu görün. Vallahi, hep bizi suçluyorlar ya, muhalefeti; vallahi, ben kimi suçluyorum biliyor musunuz? Bu dernek başkanlarını suçluyorum, sendikaları suçluyorum...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Milleti kin ve nefrete teşvik ediyorsun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Vallahi suçluyorum, işte yüzleri. Hepsisi benim dostum, onları da suçluyorum. Çıkın, korkmayın, korkmayın; sokağa çıkın, kırmızı kartı gösterin. Kimse bir şey yapamaz size, bir şey yapamaz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Ağbaba'nın dokunulmazlığı var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, dokunulmazlığım yokken de ben böyleydim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, sokağa çıksalar ne yapacaklar? Dövecekler mi, ne olacak?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ne yapacaklar hakikaten, ne yapacaklar?

Ya, arkadaşlar, emekli maaşını düşük buluyorsanız, "Emekli için 14.469 lira sadaka bile değil." diyorsanız Allah için sokağa çıkın ya; çıkın sokağa, bir eylem yapın, ne var! Ben buradaki bütün sendikalara söylüyorum, hiç ayırmadan memur sendikalarına da söylüyorum, işçi sendikalarına da. Arkadaşlar, biz yoksullukta eşitlendik. Burada mühendis var mı bilmiyorum bürokrat arkadaşlar içerisinde; eskiden bir mühendis emekli olduğu zaman hayatını idame ettirebiliyordu, bir memur emekli olduğu zaman hayatını rahat rahat idame ettirebiliyordu. Şimdi emeklilerin hepsi çalışıyor arkadaşlar. Bakın, yoksullukta eşitlendik; eskiden sadece BAĞ-KUR emeklisi az maaş alıyordu, BAĞ-KUR emeklisi zaten yerde sürünüyor da bürokrati da çalışmak zorunda. Bakın, aldığı maaş yarı yarıya düşüyor arkadaşlar. Bir infaz koruma memuru 50 bin lira alıyorsa işi bıraktığı gün 30 bin lira alıyor; bir cezaevi müdürü 80 bin lira alıyorsa emekli olduğu zaman 40 bin lira alıyor. Emekli memurlar 65 yaşına kadar çalışmak zorunda. Keyiflerinden değil ha, keyiflerinden değil; çocuğunu geçinmek zorunda, çocuğunu okula götürmek zorunda, çocuğunu dershaneye vermek zorunda. Dolayısıyla, benim çağrım şu, son olarak çağrım şu: Biz burada elimizden geleni yapıyoruz değerli arkadaşlarım. Vallahi, bunlar, bu karşıdakiler...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar...

Sayın Ağbaba, bir su için, nefesiniz kesildi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ne yapayım, nefesim kesilmesin mi? Ben emekliler için konuşuyorum, emekçiler için konuşuyorum.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sizin zamanınızda öğretmenler limon satıyordu.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bizim zamanımız ne zamandı? Bizim zaman ne zamandı, hele söyle bakayım. "Sizin zamanınız" dediğin MHP'nin zamanı, Mustafa Kalaycı'ya söyle, İsmail Faruk Aksu'ya söyle -size sataşılıyor- onlara söyle. 1999'da iktidarlardı onlar, bize niye söylüyorsun?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sizin zamanınızda SSK batmıştı.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ne? Allah var! Var ya, eskiden var ya, eskiden Kadıköy'den Beşiktaş'a kayıkla geçiyorduk; sayenizde oldu, sayenizde oldu! Eskiden İstanbul'da yangınları tulumbayla söndürüyorduk! Buzdolabını siz icat ettiniz, elektriği siz getirdiniz, traktörü siz getirdiniz arkadaşlar! Ya, hâlâ "Sizin zamanınızda ne vardı?" diyor! Ya, aradan yirmi beş yıl geçmiş. Bak, ben bizim zamanımızı anlatıyorum mı? Atatürk 1923 ile 1938 arası iktidardı, İnönü 1945 ile 1923 arası yirmi iki yıl...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 1950'ye kadar siz vardınız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, İkinci Dünya Savaşı yok mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, 1950'ye kadar siz vardınız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın, ben size anlatayım.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Erdal İnönü?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Anlatmayalım, anlatmayalım Sayın Ağbaba, çıkamayız, bir başlarsak işin içinden çıkamayız. Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, petrol krizi, Arap-İsrail savaşları var. Bitmez ya, vallahi bitmez.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Laf atıyorlar, ne yapayım ben, konuşmayayım mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, şöyle: Zaten biliyorsunuz, bol bol süre verdim, yetmedi, bir daha verdim, konu hassas diye verdim yoksa...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer, bir saniye...

Ya, şimdi, sizin yaptıklarınıza girersek var ya, yandık yani çıkamayız daha. 1950'ye kadar elli dakikada gelemeyiz yani.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Demirel sonrası var, Erdal İnönü var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayın Sayın Ağbaba.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, arkadaşlar, bakın, o Cumhuriyet Dönemi'ni hatırlayın, neler yapılmış, bir düşünün; yokluktan çıkılmış, okuma yazma oranı yüzde 4. Bakın, arkadaşlar, eli iş tutan mühendis yok, hastalık almış başını gidiyor, Balkan Savaşlarında, Birinci Dünya Savaşı'nda nüfusun üçte 1'i ölmüş, her 3 kişiden 1'i ya hastalıktan ölmüş ya savaşta ölmüş. Böyle bir şeyde yaratılan topluma hâlen okuyorsunuz. Yirmi beş yıl önemli bir süre, onu söylemeye çalışıyorum; yirmi beş yıl önemli bir süre. Bakın, yirmi beş yılda hâlâ eskiyi suçluyorsunuz ya. Arkadaşlar, yirmi beş yıl insan ömründe belki az olabilir ama devletlerin

ömründe yirmi beş yıl her ülke için önemli bir süre. Sen yirmi beş yılın sonunda emekliyi bu duruma düşürmüşsün, hâlâ bizi suçluyorsun. Yirmi beş yılın sonunda bu emekli ceket alamıyor ceket, ayakkabı alamıyor! Çözüm ne biliyor musun?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Kırmızı kart mı çözüm?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Çözüm; har vurup harman savurmayacaksın, kur korumalı mevduata para vermeyeceksin, yandaşların vergisini affetmeyeceksin, bu adamlara vereceksin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum değerli arkadaşlar.

Değerli arkadaşlar, birbirimize karşılıklı laf atmayalım.

Sayın Ağbaba, orada bir dil sürçmesi var sanırım. Yirmi beş yıl insan ömründe önemli bir süre ancak devlet ömründe çok kısa bir süre.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kısa bir süre, öyle dedim.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Tam tersini söylediniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani maksadı hasıl oldu da ben de söylemek istedim.

Sayın Karaca Demir, buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, burada dinliyoruz, gerçekten hangi kapıyı açsalar yalan dolan, talan; insan utanıyor. Yani kılıfına bir şey uydurmaya çalışıyorsunuz, kılıfı da kendiniz dikiyorsunuz, kimsenin inanası yok.

Şimdi, zam oranlarını sözüm ona TÜİK verilerine göre belirliyorsunuz ama en başta TÜİK'in yalan söylediği herkes tarafından biliniyor artık. Bu ülkenin resmî istatistik ve veri kurumu halkın aklıyla oynuyor. Herkes ne yaşadığının farkında ama TÜİK halka "Siz aslında bunu yaşamıyorsunuz." diyor. "Temel tüketim maddeleri, kiralara, ulaşım, enerji aslında pahalılandı." diyor, siz de gelip burada bunu tekrar ediyorsunuz. Şimdi, bakın, bu memlekete kendisini ait hisseden tek bir halk kesimi kalmadı arkadaşlar; yerlisi, yabancıları dâhil. Yalnızca sömürücüler, sizin temsil ettikleriniz "Benim devletim." diyebiliyor bu devlete çünkü bu devlet, tepeden tırnağa her kurumla sizin sayınızda sadece onlara hizmet ediyor. Çünkü rakamlar bir tek onlara hizmet ediyor, bir tek onların lehine işliyor. Dövizler, eurolar onların cebine giriyor, halka sıktırdığınız kemer de onların elinde ve her krizde onlara reçeteniz hazır ama halkın reçetesinde acı ilaçtan başka hiçbir şey yok.

Şimdi, bu sene, bu rakamlarla siz emekliliğe sıtma bile gösteremediniz sıtma bile: direkt ölüm. Yasada olmasa onu da artırmayacağınız yaptığınız kuruş hesabından belli: 14.469 lirayı 470'e bile yuvarlayamamışsınız siz. Emekliye açıkça "Bizden size 1 liralık bile hayır gelmez." diyorsunuz burada. Bugün emeklinin derdinin umurunuzda bile olmadığını herkes biliyor. Bakın, size oy veren emekliler de biliyor, görüyor. Hatta o kadar umurunuzda değil ki emekliler, planlamanızı zam ocak ayına yetişsin diye bile yapmadınız siz. Üç kuruşluk zam yaptınız, onu da şubatta görecektir emekliler. TÜİK söylemez ama şubatta her şey ocaktan daha pahalı olacak, lütfettiğiniz o üç kuruş da buhar olup gidecek.

Şimdi, Bakan Vedat Bey hiç yüzü kızarmadan "Biz şu an emeklilerimize aylıkları düzenli nasıl ödeyebiliriz, sağlık hizmetlerini sürdürebilir hâle nasıl getirebiliriz; bunun telaşı içindeyiz." diyor. Soruyoruz size: Koskoca sermaye gruplarının tekellerinin borçlarını böyle bir kalemde silerken, milyarlarca lira verirken hiçbir telaş içinde değilsiniz, niye emekliler için telaş içindesiniz? Buna cevap verin, emekliler burada. Cevap belli, ben vereyim size cevabı; bak, dinle, aç kulağını! Asgari ücretten, memurdan, emekliden keserek 2025'te en vahşi yüzünüzü gösteriyorsunuz. Beterin beteri olacak diye siz ilan ettiniz ama işçiler, emekliler, memurlar buna razı değil. İtirazları, tepkileri görüyorsunuz, duyuyorsunuz. Siz de krizin yükünü halkın sırtına yığdığınızı gayet iyi biliyorsunuz. Bu yüzden, Bakan Işıkhan "İhtiyaç olursa temmuzda asgari ücretliye iyileştirme yaparız." diyor, tepkileri dindirmeye çalışıyor. Bir yandan halkta beklenti yaratıyor bu sözlerle. Öbür yandan da sermayedarlara "Aman, sakın, temmuzdan önce asgari ücret zammı oranının üstüne çıkmayın." mesajı veriyor. İnsanlar almıyor mu bu mesajı zannediyorsunuz siz? Geçen sene de "Ekonomi programından taviz vermeyiz." deyip sözüm ona enflasyonu artırmamak için temmuzda zam yapmadınız. Ne oldu? Enflasyonda sahte bir düşüş, halkta artan sefalet, patronlarda refah, size oh! "İhtiyaç olursa" ne demek size soruyorum, burada açıklayın. Bu ülke "Geçinemiyoruz." diyen milyonlarca dolu. Nasıl bir ihtiyaç arıyorsunuz artık? Anlatıyorlar burada işte emekliler. Sizin OVP'niz zaten halka ihtiyacı bile vermemek üzerine kurulu değil mi? Siz lütfen cevap verin. Halkı daha fazla oyalamayın, ihtiyacı falan ertelemeyin artık; temmuzda değil, yarın değil şimdi, hemen şimdi bütün emekçilere insanca yaşayacak ücreti, hakkı olanı vermek zorundasınız. Buna imkân var, buna bütçe var. Patronlara verdiklerinizden şu kadarlık kısarsanız bütün emeklilerin hakkı olanı sağlayabilecek durumda olduğumuzu biliyoruz. Burada konuştu emekliler, sizden insaf ya da vicdan dilenmiyorlar; sizden, devletin sırtında kambur gibi gördüğünüz ama yıllarca bu memlekete ürettiği değerle, emeğiyle insanca yaşamayı hak etmiş emeklilerin hakkını istiyorlar. Bir kere de hakkı olanı, hakkı olana teslim edin. Hadi bakalım, bu sefer yapın da emekliler de görsün.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, emekli maaşlarını konuşuyoruz. Emekliler Yılı'nda -yani Cumhurbaşkanı "Emekliler Yılı" ilan etmişti- hakikaten emekliye zulüm devam ediyor yani çok net bir şekilde -herhâlde bunu herkes görüyordur, kimse de inkâr edemiyordur- emekli geçinemiyor, emeklinin alım gücü her geçen gün düşüyor. Zaten alım gücü düşüktü, her geçen gün düşüyor. Şimdi, tabii, bunun sebepleri var.

Birinci sebebi ne? Sistem gereği TÜFE'ye endeksli bir emekli maaşı artışı var ve TÜFE özellikle Bakan Nebati döneminde çok düşük ölçüldü yani orada ciddi bir baz kayması oldu, baz kaybı oldu daha doğrusu ve düşük ölçülen, yalan ölçülen enflasyon üzerinden emeklilerin -memurlar, işçiler, diğerlerinde de tabii aynı şey var ama şu anda emekliyi konuştuğumuz için emekli özelinde söylüyorum- maaşları ciddi bir şekilde düşük kaldı. Yani birinci neden buydu.

İkinci neden... Şimdi, tanımsal olarak bir problem var. Neye göre veriyoruz? Manşet TÜFE'ye göre veriliyor. Manşet TÜFE ne? Doğru yapıldığı varsayımıyla söylüyorum yani yanlış ölçülmesi ayrı bir hikâye, onu söyledik. "Manşet TÜFE" dediğiniz, bütün bir toplumun tüketim sepetine göre düzenlenmiş bir enflasyon endeksi, enflasyon sepeti ama şimdi geliri düşük olan kesimin sepeti, tüketim sepeti, arkadaşlar, toplum genelindeki tüketim sepetinden çok farklı. Bakın, başka ülkelerde mesela "yaşam maliyeti endeksi" diye endeksler oluşturuluyor, bunlar üzerinden çalışanların veya dar gelirli emeklilerin maaşlarında birtakım ayarlamalar yapılıyor. Şimdi, siz bakın geriye doğru, mesela bizde de bunu, dışarıdan yapanlar var yaşam maliyet endeksini. Yine bunu da aslında Türkiye İstatistik Kurumunun açıkladığı o rakamları baz alarak, onları esas alarak yapılıyor bunlar ama bu, baktığınızda normal TÜFE'den farklılaşıyor çünkü hızlı tüketilen mallar var. Emekli çok lüks bir şey zaten tüketmiyor. Şimdi, yani lükslerin de olduğu ve oralarda fiyat artışlarının belki çoğu zaman daha sınırlı olduğu bir durumda o sepeti alıyorsunuz, siz emeklinin, işçinin, memurun maaşının ayarlamasında kullanıyoruz. Ya, burada bir tanımsal hata var, bunu görmek lazım. Ya, bu teknik bir şey, bu siyasi bir şey değil. Bu sıkıntıyı görmek gerekiyor ama maalesef, bunu her defasında söylememize rağmen bununla ilgili bir adım atılmıyor.

Şimdi, alım gücü düştü diyoruz ya, bunun sebeplerinden bir tanesi de gecikmeli olarak enflasyon kadar... Hani enflasyon yanlış, ayrı bir şey; enflasyon sepeti emeklinin sepetini yansıtmıyor, o da farklı. Bunlar doğru olsa bile -öyle değil ama- gecikmeli olarak enflasyon kadar artış verilmesi zaten tanımayacağı bir mağduriyet demektir. Yani enflasyon yaşanacak yaşanacak altı ay boyunca, insanların alım gücü düşecek düşecek, orada yaşanan kümülatif enflasyon... Hani her ay veriyor olsanız hadi, kısmen işi çözersiniz ama altı ay sonra verdiğiniz zaman zaten altı aylık, her altı ayda bir, bir refah kaybı... Tanımı gereği -"by definition" diyor ya gâvurlar, "by definition"- zaten tanıımı gereği bir mağduriyet var burada, bunu görmek lazım. Enflasyonun çok düşük olduğu dönemlerde bu çok önemli olmayabilir ama bizim gibi yıllık yüzde 60-70 enflasyonların olduğu bir ülkede bu ciddi bir şeydir, bu önemli bir şeydir. Her altı ayda bir, bakın, sonradan telafi edilmiş olsa bile, sonradan enflasyonu altı aydan sonra vermiş olsanız bile o altı ay içerisindeki yaşanan enflasyondan dolayı bir alım gücü düşüklüğü var, bir refah kaybı var; bunu görmek gerekir ya. Ha, şimdi, tabii, Hükûmetin tercihi... "Ya, nasılsa oy geliyor." diyor. Bir şekilde geliyor, nasıl geliyor onu biz de anlayamıyoruz, herkes şikâyet ediyor, oy geliyor ama yani hiç bu kesimleri düşünmeyen bir iktidar var.

Şimdi, "tasarruf yılı" deniliyor değil mi? Bu yıl tasarruf yılıydı. Devletin tasarrufu sözde falan olmaz, devletin rakamları bakın bugün çıktı, 2024 yılı bütçe büyüklükleri çıktı. Tasarrufun en kolay yapılacağı yer nedir? Mal ve hizmet giderleri veya eski tabirle cari giderler yani devletin alım giderleri, işte kırtasiyesinden bilmem neyine kadar tefrişatı şu bu falan. Ya, bakıyorsun, şimdi 2024 bütçesinde bu Parlamantonun verdiği ödenek 680 milyar lira. Bugün açıklanan gerçekleşme 745 milyar lira. Yani tasarruf olan bir yılda bütçe ödeneğinin üzerinde bir mal ve hizmet gideri olur mu ya? Yıllardır bütçeyle uğraşan bir insan olarak söylüyorum, normalde bu 680'in en az yüzde 10-20 tasarruf edilmesi, bunun 600'lere düşmesi lazımken bunun üzerinde, bunun 65 milyar üzerinde bir harcama yapılıyor. 65 milyar deyip geçmeyin, şu anda en düşük emekli maaşının 14.469 liraya çıkarılmasının - işte bize etki analizi verdiler yani bürokratların verdiği tablodan söylüyorum- maliyeti 48 milyar lira. Yani 48 milyar lirayı böyle büyük bir müjde gibi veriyorsunuz insanlara ama burada bir kalemde bütçe ödeneğinin 65 milyar lira üzerinde tasarruf yılında para harcıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, toparlayın lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkürler.

Kaldı ki burada en az yüzde 10, en az yüzde 20 tasarruf edilmesi beklenir. Eğer bir ülkede bir sıkıntı varsa bu sıkıntıyı hep beraber, herkes bu sıkıntıyı göğüsleyecek. Ya, bu sıkıntının bütün yükünü yani ekonomik programın bütün yükünü toplumun dar ve sabit gelirli kesimine yükleyemezsiniz ki. Şimdi emekli bu anlamda hedef alınmıştır.

Şimdi, en düşük emekli maaşındaki -arkadaşlar ifade etti, yüzdesini bir kenara bırakalım- artış 1.969 lira ya, 1.969 lira. Yani şurada normal bir lokantaya gittiğinizde 2 veya 3 kişinin yemek parası bu. Bakın, meşhur kebabçılardan filan bahsetmiyorum. Bu, bir aylık maaş artışı olarak, altı aylık enflasyonun karşılığı olarak bu kesime reva görülüyor ya. Bu hakikaten olacak bir iş değil. Ben anlamıyorum nasıl bir vicdan var yani nasıl bunu söyleyenler, bu rakamı telaffuz edenler bundan utanmıyor, sıkılmıyor; bunu anlamak mümkün değil.

Sonra, emekli maaşları arasındaki, memur emeklileri ve SSK, BAĞ-KUR emeklileri aylıkları arasındaki farklılık yani o da ayrı bir şey.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum, teşekkürler.

Kök maaş meselesi ayrı bir sıkıntı; buna bakmak lazım, artık bundan da vazgeçmek lazım. Ha, bunu söylerken de şimdi hep en düşük emekli maaşını... Tabii, Türkiye'yi maalesef bu iktidar sefaletle açtı; her şeyin en düşüğüne, her şeyin asgarisine, her şeyin vasatına mahkûm etti. En düşük emekli maaşını konuşuyoruz, ücreti asgari ücret üzerinden konuşuyoruz, emekli maaşını en düşük emekli maaşından, en düşük memur maaşından; bunları hep böyle konuşuyoruz ama bir de şu var: Yani yıllarca prim yatırmış, yüksek miktarlarda prim yatırmış, yüksek gün sayısında prim yatırmış insanlar ile diğerleri arasındaki makas da gitgide daralıyor; bu da adaletsizlik. Sayın Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı, sosyal güvenlik sisteminin geleceği açısından bu çok ciddi bir risktir; bunu görmeniz lazım, bunu iktidara söylemeniz lazım. Yani hani en düşüğü çok berbat zaten de ama en düşük üzerinden konuşulup yukarıyla o makası sürekli daralttığınız zaman ben niye o zaman yüksek prim yatırayım, niye yüksek gün sayısı üzerinden yatırayım? Nasıl olsa bir gün gelecek, hepimiz en düşük emekli maaşını alacağız. Nasıl sürdüreceksiniz bu sosyal güvenlik sistemini? Zaten şu anda yüzde 42'si hazineden finansmanla ayakta kalan bir sistem.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, çok şey var sizin söyleyeceğiniz.

ERHAN USTA (Samsun) - Çünkü sıkıntı fazla yani sıkıntı biraz azalsa...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayalım Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

Şimdi, dolayısıyla bu yüksek yani en düşük de değil de bir miktar daha emekli maaşı yüksek... Arkadaşlar, zaten yüksek derken de ne kadar? Şimdi, 15 bin liraydı 12.500 lirayken ortalama emekli maaşı, şu anda aynı oranlara konulursa 17.350 lira; ya, bu ülkede ortalama emekli maaşı 17.350 lira. Şu anda 21.083 lira açlık sınırı. Açlık sınırı, muhtemelen hazirana geldiğimizde bu gidişle yani hedeflenen enflasyon tutarsa 24 bin lira civarında olacak. Düşünün, yani hazirana kadar 24 bin lira açlık sınırı gelecek, en düşük emekli maaşı 14.469 lira, ortalama emekli maaşı da 17.350 lira. Böyle bir Türkiye manzarası, bu sürdürülebilir bir şey değil, buna bakmak lazım. Bu seyyanen sözünün tutulması gerekir. Ya, bu şaka falan değil. Cumhurbaşkanı'nın 11 Mayıs'ta "tweet"i var, "Memurlara verdiğimizizin aynısını memur emeklilerine vereceğiz." diyor. Niye sözünüzü tutmuyorsunuz ya? Bu nasıl bir ülke yönetmek? Böyle bir şey olabilir mi? Bir Cumhurbaşkanı sözünü bu kadar mı basite alır? Yani, sözünü tutmuyor Cumhurbaşkanı, açık sözü var değil mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, yeter, çok uzadı.

ERHAN USTA (Samsun) - Selamlama yapacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Selamınızı ben alıyorum, aleykümselem.

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum.

Yani hakikaten Cumhurbaşkanı'nın sözünü tutması lazım. Ya, bütün yükü... Seçim öncesinde insanlar buna kandı, insanlar bundan etkilendi veya neyse, bunun üzerinden oy verdi ama bu sözlerin hepsi unutuldu, bu kabul edilebilir değil.

Son olarak da -şeyde kısa konuşuruz- çözüm nedir? Şu anda en düşük emekli maaşının asgari ücret kadar olması lazım. Bununla ilgili birazdan önergemiz var, önergemiz oylanacak, inşallah destek verirler diye düşünüyorum. Ve sadece en düşük üzerinden değil, benzer artış oranında diğer emekli maaşlarına da yansıtılması lazım adalet açısından.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türeli, buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, aslında geneli üzerinde konuşurken de bunları söyledik ama şimdi bu konuda ayrıntılı bir biçimde, özellikle emekliler sendikalarımızın, derneklerimizin de temsilcilerinin konuşması ışığında yeniden ele alma ihtiyacı var. Sanıyorum, sadece biz muhalefet olarak değil, iktidar partisi de aynı şekilde davranır ve var olan, şu anda önümüze gelmiş olan bu yetersiz ve hiçbir şekilde emeklinin sorununu çözmeyecek bu zam oranı değişir ve emekliye daha iyi yaşayabilecek koşulları yaratırız.

Ne oldu en düşük emekli maaşı? 12.500 liradan 14.469 liraya çıkıyor; 1.969 lira bir artış. Şimdi, bakın, bir kere şunu konuşmak lazım, bunu konuşurken bütün emeklileri de konuşuyoruz aslında, çalışanları da konuşuyoruz: Bu enflasyon farkı uygulaması doğru değil. Bir, enflasyon doğru ölçülüyor. TÜİK'in enflasyonu doğru ölçütüne ilişkin Türkiye'de kamuoyunda, herhangi bir yerde, akademide, ekonomi gazetecileri içinde TÜİK'in rakamına güvenen birisini ben şu ana kadar görmedim, bu salonda varsa da bilmek isterim. Rakamlar manipüle ediliyor çok açık ve net olarak ve âdeta alternatif hesaplamaları yapan kurumlar oluştu ya da bu konuda akademisyenler ya da ekonomi gazetecileri özellikle de ağırlıklar üzerinden giderek belli enflasyon hesapları yapmaya başladılar.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Biz aynı kanaatte değiliz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Olabilir. Ben kendi kanaatlerimi söylüyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sordunuz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Size sormadım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - "Bu salonda varsa" dediniz ya.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ha, o zaman ayrıca konuşuruz. Çok ayrıntılı olarak konuşalım o zaman o konuyu.

Söyleyin, sonra ben tekrar cevap vereyim. Neye inandığınızı...

Ben yıllarca çalıştım Devlet Planlama Teşkilatında; o zamanki adıyla Devlet İstatistik Enstitüsüydü, hep beraber çalıştık. O zaman da onların resmî istatistik programına kadar hepsinin oluşmasında DPT'yi temsilen bulunan kişilerden biri benim, biri de burada Erhan Usta. Biliyoruz yani TÜİK'i, nasıl yaptıklarını bunların ve en sonunda da hatta ben size söyleyeyim, sadece enflasyon da değil, işsizlik hesabı, millî gelir hesabı, millî gelire ilişkin olarak da 2017 yılında Türkiye'nin en önde gelen iktisatçılarıyla beraber -içinde Korkut Boratav'ından tutun- hepsinin de ortak makalesi var "Bu rakamlar doğru değil, Türkiye'de gerçek anlamda millî gelir rakamları ölçülüyor." diye.

Devam edeyim, iki, dar gelirlinin enflasyonu -biraz önce Sayın Usta da söyledi- yani baktığımız zaman temelde gıda, konut ve ulaştırma üzerinde büyük bir kısmı. Eğer böyle bir şey yapılacaksa ona uygun olarak bu kesimler için -bunlar dar gelirli kesim yani 12.500 lira aylık alan insanlardan bahsediyoruz- ayrı bir enflasyon hesabı yapılır; burada 400 küsur malın ağırlıklı ortalaması üzerinden değil, burada gerçek bir enflasyon hesabı yapılır.

Üç: Enflasyon farkını altı ay sonra veriyorsunuz ama vatandaş her gün, çarşıya pazara çıktığı zaman harcamasını yapıyor. Altı ay sonra verdiğiniz o telafi, telafi değil; büyük kısmı zaten o anlamda kaybolmuş oluyor. Böyle bir hesap sistematığı olmaz.

Başka bir konuya geçeyim: 2003'ün Ocak ayında en düşük emekli maaşı asgari ücretin 1,47 katıymış, şu anda 0,65'e düşmüş durumda. Rakamlar ortada, çok açık ve net. Yıllarca çalışan, primini ödeyen insanların bugün içine düştüğü durum budur, asgari ücretin altında. Arkadaşlar, "asgari ücret" demek en düşük ücret demek. Emeklinin sorunu sadece bu maaş da değil; aylık bağlama oranlarının düşürülmesi, refah payının verilmemesi, intibak düzenlemesi, 1999 öncesi ve sonrası, 1999-2008 arası, 2008 sonrası. Yani, böyle delik deşik olmuş bir sistem var ortada ve bu sistemi düzeltmeye yönelik yapılacak hiçbir şey yok. Eğer gerçekten bu kadar düşünüyorsanız gelin, bu konuları burada konuşalım, Plan ve Bütçe Komisyonunda yeniden 5510 sayılı Yasa'yı da yatıralım, ona göre ne yapılması gerekiyorsa -biz muhalefet olarak her türlü katkıyı vermeye hazırız- gelin, birlikte yapalım bunu.

Baktım buradaki rakama, yıllık 47,7 milyar lira, bütçe büyüklüğü 14,7 trilyon; 3,9 milyon kişi yararlanacak, ailesiyle birlikte baktığınızda rakam çok daha yüksek. Arkadaşlar, bütçedeki payı binde 3,2 yani bu bir şey değil. Bakın, enflasyon oranı 2024 sonu yüzde 44,38; yeniden değerlendirme oranı -ki bütün vergiler, harçlar, motorlu taşıtlar vergisi, trafik cezaları, hepsi bunlara göre belirlendi- yüzde 43,93.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kira artışları... Ocak ayında bir biçimde kirazınız, kira sözleşmeniz yenileniyor biliyorsunuz, TÜFE yıllık ortalama yüzde 58,51. Altı aylık enflasyon farkı yüzde 15,75; aynı şeyi en düşük emekli maaşı için de uyguluyorsunuz, memur ve memur emeklisi yüzde 11,54, asgari ücretli yüzde 30. Arkadaşlar, bu rakamlarla bir yere gitmek mümkün değil.

Sabahleyin de söyledim, bir daha söyleyeyim: 3 trilyon lira vergi harcaması var, KÖİ modeliyle bu sene içinde müteahhitlere ödenecek para -ki belli bir döviz kuru varsayımıyla yapılmış, döviz kuru varsayımı değişirse bu da değişiyor çünkü hep döviz cinsinden garantiler var- 204 milyar lira. Kur korumalı mevduat sisteminin maliyetini bilmiyoruz; 2023 yılında biliyoruz, 830 milyar lira. Şimdi de bu yaklaşık olarak Merkez Bankası bilançosu içinde tahminlere göre 350 milyar lira bir şey olacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim.

Yani, bakın, burada baktığımız zaman ekonominin bütünlüğü içinde bu 47,7 milyar, yaklaşık 48 milyar lira para değil. Yani, burada, emeklinin bu ülkede gerçekten insan gibi yaşadığını düşünen bir kişi var mı? Dünyanın her yerinde emekli, çalışma hayatı bittikten sonra insan gibi yaşarken, dünyayı gezerken biz de emeklimizin kahveye gidecek, çay içecek parası yok arkadaşlar, torununa harçlık verecek parası yok. Ya, böyle bir şey, böyle bir şey... Arkadaşlar, insanlar çalışıyor, bu bir... Bakın, kademe emeklilik vesaire o kadar çok problem var ki sistem içinde. 1999 öncesi, 8 Eylül, 9, Eylül öncesi ve sonrası çalışmaya başlayanlar arasında emeklilikte on yedi yıl fark var. Yani, bu şekilde bir sistem var. Şunu açık ve net söylemek lazım: Bir kere bu yetersiz. Biz şunu söylüyoruz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türeli, lütfen toparlayın.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - En düşük emekli maaşı ilk planda asgari ücrete eşitlenmeli, arkasından da asgari ücretin üstüne çıkarılmalı.

Bu ülkede reel ücretlerin yükseltilmesine ihtiyaç var. "Önce enflasyonu indirelim, dezenflasyon, ondan sonra enflasyon düşünce işçinin, memurun, emeklinin, çiftçinin durumu iyileşecek." demek, dalga geçmek demek bu ülkedeki çalışanlarla; böyle bir şey yok. Yanlış politikalarla bu enflasyonu yaratan sizsiniz, yanlış politikalar uygulayıp, faizi indirip enflasyonu patlattınız, şimdi aynı enflasyonu indirmeye çalışıyorsunuz ve bunun yükünü çeken insanların -zaten iki yıldan beri çekiyor- üzerine diyorsunuz ki: "Sen biraz daha dişini sık, 2026'nın sonunda enflasyon tek haneye inecek, ondan sonra durumun iyileşecek." Yapmayın, böyle bir şey olmaz, bunun adı... Türkçede "Ört ki ölem." diye bir laf var, böyle bir şey olmaz arkadaşlar. Gerçekten, bakın, buradaki adaletsizliğin hepimiz farkındayız, sizler de farkındasınız yani bırakın insan gibi yaşamayı, bu paralarla kimse geçinemaz. Onun için, gelin, buradaki bu düzenlemeleri yapalım, biz bunun için...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bitiriyorum, son birkaç kelime...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, önermeniz de var.

Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tabii, tabii. Yok, önergede konuşmayacağım, herhâlde arkadaşlar söz alırlar. Yani, burada açık...

(AK PARTİ sıralarından gülüşmeler)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ne oldu arkadaşlar?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, devam edin.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Arkadaşlarımız konuşmasınlar mı?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz niye gerginsiniz bugün?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Gergin değilim. Arkadaşlar, evet, ben bugün ilk andan itibaren gerçekten gerginim, doğru çünkü daha aralık ayında konuştuğumuz, burada görüştüğümüz şeyleri yeniden -bu farklı, burada bu ek olarak yeni geldi- görüşüyoruz, yukarıda çıktı. Yani, Plan ve Bütçe Komisyonunun itibarı yerlerde, onun için de bunları söylüyorum. Dediğim gibi, bu açıdan, önergemizi de vereceğiz, önergemize destek istiyoruz.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sinirlenince olmuyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, herkes sinirli bugün.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Kırmızıdan dolayı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şu kırmızıyı göstermeyin dedim size kaç sefer.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yani, içinde benzetme mi var, ne var anlamadım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun Sayın Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de bir kısa değerlendirme yapmak istiyorum. Emekli dernekleri Başkanlarımıza ve sendika Başkanlarımıza da teşekkür ediyorum.

Evet, Emekliler Derneği Başkanımız bir konuya dikkat çektiler: Emeklilik sistemi. Emeklilik sistemi niye bu hâle geldi, onu geçmiş boyutuyla kısaca ifade etmek istiyorum. O yaşlarda olanlar ya da benim dengimde olanlar hatırlarlar, 1986 yılında rahmetli Turgut Özal emeklilik sisteminde yaş haddi getirmişti, 50-55 yaş ve kademeli geçiş öngörülmüştü. Yine, hatırlarlar, 1991 seçimlerinde "mezarda emeklilik" sloganıyla bir propaganda yürütüldü ve 1991 seçimleri sonrası iktidara gelen -ikisi de rahmetli oldu, Allah hepsine rahmet eylesin- Sayın Süleyman Demirel ile Sayın Erdal İnönü'nün kurduğu Hükümet 1992 yılında bu yaş haddini kaldırdı. Tam kademeli geçişin tamamlandığı bir dönemdi. Şunu da söyleyeyim: O yıllarda da SSK'yi, BAĞ-KUR'u, Emekli Sandığı'nı denetleyen ekipteyim ben. Her yıl bu getirilen yaş haddinin kaldırılmasının sisteme mali açıdan ne kadar yük getirdiğini hep izledik. O yıllara ilişkin denetim raporlarımızda -Mecliste de vardır, KİT Komisyonuna geliyordu- her defasında, her raporumuzda mutlaka yaş haddi getirilsin diye dile getirdik.

Tabii, bu yükü dünyanın en zengin ülkesi de kaldıramaz yani 38 yaşında emekliliği. Şu anda en zengin ülke hangisi dersanız; petrol zengini ülkeler diyelim, Amerika diyelim, hiçbirisi kalkamaz bunun altından. Neticede ne yapıldı? Emekli aylığı bağlama sistemi değiştirildi. Gerek 1999 düzenlemesinde gerekse 2008 düzenlemesinde güncelleme katsayısı değiştirildi, aylık bağlama oranları değiştirildi; daha önce, işte, güncelleme katsayısı hesabında büyümeden yüzde 100 pay verilirken yüzde 30'a çekildi; aylık bağlama oranları memurda 75 ve artı yirmi beş yılın üzerinde her yıl 1 puan geliyordu, SSK'de ilk on yıla 3 puan geliyordu, şimdi iki yıla düştü yani yüzde 50'ye, yirmi beş yıl hizmeti olan bir SSK'linin aylık bağlama oranı yüzde 50'ye düştü; bir taraftan da güncelleme katsayısı düştüğü için emekli aylıkları hâliyle bugünkü bağlama düzeylerine indi. Burada yani esas kaynağın, bir popülist yaklaşımın faturasını şu anda tüm Türkiye olarak başta emeklilerimiz olmak üzere hepimiz çekiyoruz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Emekliye bu düşük zamlarla ne ilgisi var bunun Sayın Kalaycı?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - E, sistemi anlatıyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sistem öyle ama yani bu sistem böyle oldu diye emekliyi cezalandırıp şey mi yapalım?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Emekliye düşük zam değil Aşkın Bey, niye farklı yere çekiyorsun ki? Emeklilik sistemi niye bu hâle geldi, ben onu anlatıyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Konu ayrı.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bir de emekli sayısını söyleyin, ne kadar; 16,5 milyona çıkmış yani.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben biraz evvel söyledim, emekli sayısı artırılmış, emeklinin aldığı pay azaltılmış.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, müdahale etmeyin.

Sayın Kalaycı, devam edin.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Ya, arkadaşlar niye böyle yapıyor, ben çözmiyorum yani hayret ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, müsaade edin.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Düzeltilsin diyorum.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Ya, bu sistem düzeltilmeli, buna biz varız; bunu zaten seçim beyannamemizde de yaptığımız konuşmalarda da dile getiriyoruz. Ve şunu da hiç kimse merak etmesin: Cumhur İttifakı verdiği her sözü yerine getirir, getirecek de; seyyanen ödemeyi de getirecek, 7200 gününü de getirecek.

ERHAN USTA (Samsun) - Seyyane söz de...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Ya, Allah'tan korkun yani iki yıldır...

ERHAN USTA (Samsun) - O zaman için söylüyorum.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - İki yıldır 104 milyar dolarlık bir maliyetle karşılaşmışsın, deprem maliyetiyle, bütçe yüküyle...

ERHAN USTA (Samsun) - O zaman deprem vardı Mustafacığım, o söz 11 Mayıs 2023 tarihinde verildi.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - 2023 seçimleri işte.

ERHAN USTA (Samsun) - Tamam, deprem olmuştu, depremden sonra söz verdiniz.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Bu, yerine getirilmeyeceği anlamına gelmiyor ki Erhancığım ya, bunlar yerine getirilecek.

ERHAN USTA (Samsun) - Temmuzda seyyanen veriyorsun oraya...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Şu anda şunu da söyleyeyim: Gerek Cumhurbaşkanımız gerek AK PARTİ'li arkadaşlarımızdan gerekse bizim partiden "Bu emekli aylıkları çok yerinde, çok iyi, çok güzel artıyor." diyen yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Var, İsmail Bey söylüyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Öyle demedim, ben dedim ki bu yetersiz ama eskiye göre satın alma gücüne bakıldığında...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Kıyasla, kıyasla; reel anlamda kıyasla.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kalaycı, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Onunla ilgili de şunu söyleyeyim: Şimdi...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kalaycı, bir saniye...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sürekli bir karamsarlık pompalamanın da kimseye faydası yok. Sürekli bir karamsarlık pompalanıyor ya!

Şimdi, TÜİK'i yerden yere vuruyorsunuz, bizim de eleştirdiğimiz dönem oldu. Ben size bir rakam vereyim: 2002'de net asgari ücret 184 lira. Açlık sınırı kaç lira? 369 lira. Bunu, 369 lirayı kim hesaplıyor? TÜRK-İŞ. TÜRK-İŞ'i de mi yönlendiriyor millet? Yani, o dönem açlık sınırının yüzde 50'sinde asgari ücret, net asgari ücret. 2019'dan itibaren...

ERHAN USTA (Samsun) - Kim iktidardaydı?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Kimin iktidarda olduğu önemli değil, ben süreci anlatıyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Süreci niye anlatıyorsun, hepimiz siyasetteyiz Mustafa.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Ya, niye bulandırıyorsunuz kardeşim ya!

2002'de yüzde 50'siyken her geçen yıl artmış yani açık bakabilirsiniz, bunu benim söylememe gerek yok. Her geçen yıl açlık sınırının belli bir yüzdesi oranında artmış, ilk defa 2019 yılında net asgari ücret açlık sınırın üzerine çıkmış ve son beş yıldan sadece 2023 yılında açlık sınırının altında kalmış.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - TÜRK-İŞ verilerine göre.

ERHAN USTA (Samsun) - Bunu asgari ücret kısmında konuşalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - TÜİK'le ilgili eleştiri geliyor. Şimdi...

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Kalaycı...

AYYÜCE TÜRKÜŞ TAŞ (Adana) - Sayın Kalaycı...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri, Sayın Usta, Sayın Türkeş...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Altınla mukayese ediliyor. Tamam, altınla mukayesede doğru ama aynı mantıkla dolarla hesapla, 5 kat artmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Benzinle hesapla, 4 kat artmış. Her şeyi bırakın ya, ekmekle mukayese edin, ekmek; 2002 yılında 900 ekmek alırken şimdi 1.700 küsur ekmek alabiliyor. Yani, bunu TÜİK'e, şuraya buraya vurmaya gerek yok. Ama emekli aylıkları yeterli mi? Değil, bunun iyileştirilmesi lazım, özellikle eşitsizliklerin giderilmesi lazım.

Sigorta sisteminin ana ruhu nedir? Ne kadar prim o kadar maaş ama şu anda maalesef çok düşük prim ödeyen, sigortalılık süresi az olup emekli olan ile sigortalılık süresi çok olan ve çok prim ödeyen aynı maaşı alır hâle geldi; bunun düzelmesi lazım.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, söz taleplerini karşıladım, şunu özellikle ifade etmek istiyorum: Burada çok teknik arkadaşlar var, bürokrasiden tanıdığım arkadaşlar var, buradaki konuşmalarını dinliyorum, bürokrasideki çalışmalarını da biliyorum. Dolayısıyla, burada hepimizin oturup bu emeklilik sisteminin üzerinde tefekkür etmemiz gerekiyor. Çalışan sayısı kaç, emekli kaç kişi var? İşte, Sayın Kalaycı bir süreç anlattı. Dolayısıyla, bu bir sandık biliyorsunuz, emeklilik sistemi bir sandık yani bir kumbara şeklinde düşünün. Dolayısıyla, geldiği bir nokta var, hiç kimse bunun yeterli olduğu kanaatinde değil; Komisyonundaki arkadaşların tamamı bunu ifade etti. Türkiye'nin gerçekleri var, ödeme gücü var, kabiliyeti var, üretim durumu var; buna göre bir rakam belirleniyor. Siyaset...

ERHAN USTA (Samsun) - Ödeyelim o zaman.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Uçuyoruz, aya gidiyoruz, bilmem ne yapıyoruz; emekliye gelince...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

(AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

Sayın Usta, herkes kanaatini ifade etti, vatandaşımız bu değerlendirmeleri yapacak.

Şimdi, madde üzerinde 3 adet önerge vardır, önergeleri okutup işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2858) esas numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 4- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunun ek 19'uncu maddesinin birinci fıkrası, 'Bu kanun veya bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerine göre malullük ve yaşlılık sigortasından ödenen aylıklar ve aylıklar ile birlikte her ay itibarıyla yapılan ödemeler toplamı dosya bazında, 8/2/2006 tarihli ve 5454 sayılı Kanunun 1'inci maddesi uyarınca yapılacak ek ödeme dâhil yürürlükteki net asgari ücretten az olamaz. Ölüm sigortasından yapılan ödemeler toplamı ise bu tutarın hak sahiplerinin hisseleri oranı esas alınarak tespit olunacak tutarından az olamaz' şeklinde değiştirilmiştir."

İzmir
Tahsin Ocaklı
Rize

Malatya
Mustafa Erdem
Antalya

Karabük
Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bizim önergemiz ortada. Biz diyoruz ki: En düşük emekli maaşı bir asgari ücret kadar olmalı hatta ve hatta -önergemizde yok ama- diğer bütün emekli maaşları da buna göre artırılmalı.

Biraz evvel Sayın Rahmi Aşkın Türeli bir şeyden bahsetti, bu sene Ocak ayında kira artış oranı yüzde 58 küsur, yüzde 60. Şimdi, şöyle bir örnek verelim bakalım, bu problemin içinde kim çıkacak? Bugün için 4/A emeklisi en fazla 26.127 lira alıyor. Bu arkadaşımızın, böyle maaş alan birisinin maaşının yarısını da kiraya verdiğini varsayalım. Bakın...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - En fazla alan...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - En fazla, evet, evet. SGK, 4/A emeklisi.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Hayır canım, 4/A 81 bin lira alıyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Neyse, ben SGK'nin...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 81 bin lira.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - İyi, tamam, tamam, senin dediğin yahu; ben 26 binden bahsediyorum, 26 bin lira aldığını varsayalım, ona da bakarız.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - O da yanlış.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, tamam 26 bin...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Geçen sene 52 bin liraydı.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bakarız, ona da bakacağız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - 26 bin lira maaş aldığını varsayalım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yarısını da kiraya verdiğini varsayalım, 13 bin lirayla da geçindiğini varsayalım. Ocak ayında da kirasının kontratı gelmiş olsun, 13 bin liralık kirası 20 bin liranın üzerine çıkıyor; bakın, 20 bin liranın üzerine çıkıyor. Onun maaşı yani 26 bin lira 30 bin lira olacak. Yani, daha önce evini geçindirmek için geriye 13 bin lira para kalırken bu vermiş olduğunuz zamlarla bu eline geçen para 10 bin liraya düşecek. Yani, şimdi, hakikaten biz burada bu emekliye zam verdiğimiz mi iddia ediyoruz ya? Daha sonra Maliye Bakanı ne diyor? Enflasyonun sebebi kiralarmış. Ya, kiralarmış, enflasyon, enflasyonun sebebi de sizsiniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz.

Önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2858) sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 4- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunun ek 19'uncu maddenin birinci fıkrasında yer alan '12.500' ibaresi '35.000' şeklinde değiştirilmiştir.

'EK MADDE 19- (Ek: 17/1/2019-7161/42) Bu Kanun veya bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerine göre malullük ve aylıklı sigortasından ödenen aylıklar ve aylıklar ile birlikte her ay itibarıyla yapılan ödemeler toplamı dosya bazında, 8/2/2006 tarihli ve 5454 sayılı Kanunun 1'inci maddesi uyarınca yapılacak ek ödeme dâhil 35.000 Türk lirasından az olamaz. Ölüm sigortasından yapılan ödemeler toplamı ise bu tutarın hak sahiplerinin hisseleri oranı esas alınarak tespit olunacak tutarından az olamaz.

Bu Kanun kapsamında hesaplanan aylıklar, bu madde ile belirlenen tutardan düşükse aradaki fark Hazine'den tahsil edilir.

Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri gereğince bağlanan kısmi aylıklar için bu madde hükümleri uygulanmaz."

Gülcan Kaçmaz Sayyigit
Van

Heval Bozdağ
Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Emekliler 2000'li yılların başından bu yana büyük hak kayıplarına maruz kalmışlardır. Yüksek enflasyon neticesinde emeklilerin alım gücü iyiden iyiye düşmüş, emekliler açlığa mahkûm olma noktasına gelmişlerdir. Yaklaşık 4 milyon emeklinin taban aylığı 12.500 TL'nin altında kalırken milyonlarca emeklinin ise aylıkları açık sınırının çok altındadır. Emeklilerin taban aylıkları iyileştirilmeden aylık hesaplama sistemiyle, kısmi yüzdelik zamlarla emeklilerin refahını artırmak mümkün değildir. En düşük emekli maaşının alım gücü 2024 enflasyonunun yüzde 44,38 çıkmasıyla 7 bin TL seviyelerine kadar gerilemiştir. Yapılan düzenlemeyle en düşük emekli maaşı 14.469 TL'ye çıkarılmaktadır. Oysa TÜRK-İŞ tarafından açıklanan Aralık 2024 açlık ve yoksulluk sınırı verisine göre açlık sınırı 21.084 TL'ye şimdiden dayanmıştır yani milyonlarca emekli şimdiden açık sınırının çok altında bir maaşla yaşamaya mahkûm edilmişlerdir. Bu sebeple emeklilerin mağduriyetinin bir an önce giderilmesi gerekmektedir.

En düşük emekli aylığının insan onuruna aykırı olmayacak bir şekilde belirlenmesi amacıyla sendikalar tarafından o ay açıklanan en yüksek yoksulluk sınırının yarısına denk gelecek şekilde yeniden düzenlenerek bugün için 35 bin TL'ye çıkarılması ve sonrası için yılda 4 kez güncellenmesi gerekmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "14.469" ibaresinin "22.104" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ayyüce Türkes Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bizim bu önergemiz, en düşük emekli maaşının şu anda kanun teklifinde olduğu gibi 14.469 lira değil 22.104 lira yani asgari ücret kadar olmasına ilişkin bir önerge; önergemize destek bekliyoruz.

Sadece kayıtlara geçmesi açısından bir konuyu ifade edeceğim. Az önce Sayın Kalaycı 1990'lı yıllardaki sosyal güvenlik sistemindeki o yaş sınırlarının kaldırılmasını söyledi. Doğrudur, hakikaten sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliği açısından çok büyük bir sıkıntı oluşturmıştır ancak bir şeyi eksik söyledi. Yani, bakın, bunları ben eskiden teknisyen olarak çalışmış birisi olarak söylüyorum yani bu hesapların hepsine makro bakan birisi olarak söylüyorum: Aslında, bizim aktüeryaya yani sosyal güvenlik sistemine, evet, oradan çok büyük bir mali külfet geldi, insanların çok genç yaşta emekli olmaları sağlandı ve onun etkisi hâlâ da sürüyor, bu doğru ama aktüeryaya en büyük popülist müdahale AK PARTİ hükümetleri döneminde oldu bu getirilen aflarla.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Sadece bir ürün teslimine ilişkin bir belgeyle bu ülkede insanlar emekli edildi ve onlar şu anda... Sistem buradan dolayı çok ciddi bir yük altına girdi ve şimdi bu mağduriyetin temelinde bu da var. Eğer hani bir akademisyen olarak konuşacaksak veya hani bir teknisyen ahlakıyla konuşuyorsak bunu da söylememiz gerekiyor. Yani, arkadaşlar, hiç prim ödememiş bu insanlar, dolayısıyla hatta yani şey de verilmedi. Bakın, Ziraat Bankası kredi verdi, o kredisini SGK'ye yatırdı, emekli oldu insanlar. Ha, olmasın değil, milletimize her şeyi verelim ama şimdi o zaman her şeyi verelim ise insanlarımızı 38 yaşında emekli de edelim diyebiliriz; mesele bu değil. Yani, sosyal güvenlik "Ödeyeceksiniz, alacaksınız." sistemiyse o zaman bunların olmaması lazımdı. Sosyal yardım üzerinden gitmesi gereken işler sosyal güvenlik sisteminin içerisine konuldu ve emin olun, buradan çok ciddi yük geldi. Şu anda rakamları hatırlamıyorum; tabii, çok eski çalışmalar bunlar yani 2010'lu yıllarda falan yapmıştık biz bu çalışmaları.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Maliyeti söyler misin?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, oylamadayım.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 4'üncü madde kabul edilmiştir.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Aylık ne kadar maliyeti var?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, aylık ne kadar maliyeti olduğunu bilemiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Neyin maliyetini?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yani, etki analizini...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Onu Sayın Usta hesaplamıştır, söylemiyordur; onu Sayın Usta'nın bilmeme şansı yok.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - "400 milyar" dedi ya işte.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 5'inci maddeyi okutup işleme...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, sizin hesaplamalarınız hep yanlış ya!

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Al, hesapla, çarp 12'yle, sonra 3,9 milyonla...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 5'inci maddeyle alakalı...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Böyle hesaplarsanız biz hemen kabul ederiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlarım, bir müsaade eder misiniz.

ERHAN USTA (Samsun) - Doğru soru şu yani "Ben onu 22.104 lira yaptığımda diğerlerini ne yapacağım?" diye sorman lazım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) - Ben sana söyleyeyim mi maliyetini? Maliyeti 6.400x12x16 milyon; maliyeti bu, ona göre hesabını yap.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben bilmem, sen onun sonucunu söyle. Aylık maliyeti ne?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Hesap soruyorsun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, maliyetini bilmediğin şeyleri...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, yaşımız bayağı yüksek zaten Komisyonunda; herhâlde en yaşlı Komisyon bizim, ortalamamız 55.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sizden hiç beklemiyordum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bürokrasi yapacak, biz nasıl yapaalım ?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Maliyetini bilmediğin bir şeyi nasıl önerebilirsiniz ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, maliyetini bilmeden, nasıl bir fark getirdiğini bilmeden nasıl kabul edelim?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Biz söylüyoruz hesabını.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir müsaade eder misiniz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 400 milyarsa hemen kabul ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlarım...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, 400 milyar.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 400 milyarsa hemen kabul ediyoruz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - E, gel.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, ne oluyor, bir saniye... Arkaya geçin, benim odaya geçin, orada tartışın.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Lafını yeme.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - O zaman şöyle yapaalım değerli arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) - Senin burada gelenin dışında bir şeye el kaldırma iraden mi var ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, bir dakika...

ERHAN USTA (Samsun) - Sen öyle hür ve müstakil bir vekil misin?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 400 milyarsa kabul ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, senin ağzın yer mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, söz vermiyorum değerli arkadaşlar, bir müsaade edin ya!

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir dakika, bir dakika...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, ağzı yer mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, bir saniye...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yemez.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, İsmail Bey, bir şey söylendiği zaman siz niye sürekli bir cevap verme gerekliliği hissediyorsunuz, onu anlayamadım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İsmail Bey'in ağzı yer mi ya, elini kaldıramaz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, değerli arkadaşlar, kimin elini kaldırıp kaldırmayacağını biz buradan bilemeyiz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kaldıramaz, parmağını oynatamaz, parmağını!

ERHAN USTA (Samsun) - Senin öyle bir iraden bugüne kadar olmadı!

(AK PARTİ, CHP ve İYİ Parti sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, lütfen...

Teşekkür ediyorum sizlere.

5'inci maddeyle alakalı Sayın Gülsoy, buyurun.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

5'inci maddeyle 1.000 TL asgari ücret desteği öneriyoruz. 2016 yılından itibaren uygulamakta olduğumuz asgari ücret desteğini 2025 yılı için bugün, bu yıl için 33,33 yani aylık olarak da 1.000 TL olarak teklif ediyoruz. Geçen yıl bu teklifimiz 700 liraydı, bu yıl 1.000 liraya çıktı.

Destekten yararlanmak için herhangi bir başvuru şartı aranmamaktadır, şartları sağlayan tüm işverenler bu haktan faydalanacaklar. Bir önceki yıl en düşük personel sayısına inmemek şartıyla yani bir önceki yılda 5 işçi çalıştırıyorsa 5'in altına düşmemek şartıyla yani istihdamı korumak şartıyla buradaki teşvikten faydalanacaklar. Yeraltında, madende çalışanlarda günlük 1.000 lira olan rakam da 2.667 TL'lik şart kabul ediliyor; toplu iş sözleşmesi olan iş yerlerinde günlük 2.000 TL olarak kabul ediliyor. Yani, istihdamı artırmak, istihdamı korumak amaçlıdır.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, maddeyle alakalı konuşmak isteyenler söz taleplerini girsın, ona göre karşılayıp hemen oylamaya geçeceğim.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sonra söz alacağım da şimdi soru soracağım.

Bu 700'den 1.000'e çıkarırken neye göre bu oranı belirlediniz? Yani, neden 700'den 1.000'e çıktı da 1.200'e çıkmadı mesela, niye?

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - İstihdamı daha fazla artırmak, geçen yıl civarında...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - 300 liralık farkı neye dayanarak saptadınız diyorum yani bu oranı?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yüzde 43 artış var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Gülsoy da bilmiyor, niye zorluyorsun? O da bilmiyor.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Oranı neye göre saptadınız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, yeniden değerlendirme oranında değerlemişler.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yüzde 43 artış var.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Evet.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Değil.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - E, o zaman yeniden değerlendirme oranı kadar artıralım emeklinin maaşını.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bu...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Başkanım, yeniden değerlemenin de altında kalıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben afaki söyledim ki Sayın Gülsoy bilir niye hesapladıklarını ama aşağı yukarı yüzde 40 civarında.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bayağı çalışmış Gülsoy kanun teklifine.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - "14.469 olacak." beyanatını da zaten Seyfi Bey vermişti değil mi? Öyleydi herhâlde.

Şimdi, tabii, işverenlere destek verilmesi lazım, bununla ilgili herhangi bir sıkıntı yok ama -güzel bir soruydu esasında- yani yaptığınız işin bir mantığının olması lazım değil mi? Emekli memura diyorsun ki: "11,54 zam vereceğim." "İşçiye 15,75 veriyorum." Asgari ücretliye yüzde 30 veriyorsun. Tabii, diğeri yılda 2 defa oluyor, asgari ücret 1 defa olduğu için onun farklılaşması normal ama şimdi buraya geliyorsun, işverene katkıyı da yüzde 43 artırıyorsun. Bunun mantığı ne? Bir mantığının olması lazım. İtiraz ettiğimden değil ama yaptığımız iş bir hesabı ortaya koyuyorsa bir mantığının olması lazım.

Bakin, buradaki yük, az önce konuştuğumuz yükün epeyce üzerinde yani 63 milyar liralık bir yük olduğu söyleniyor bu düzenlemenin. Mesela emekli maaşlarıyla ilgili, en düşük emekli maaşının artırılmasının 48 milyar lira yükü vardı, bu işin ayrı bir... Ha, biz İYİ Parti olarak bütçe görüşmeleri esnasında bu 1.000'i 1.500 olarak önermiştik ve onun üzerinde bütçeye ilave bir ödenek konulmasını önermiştik ama bizim o zamanki asgari ücret teklifimiz 28 bin liraydı yani 28 bin, hedeflenen enflasyona göre bir miktar yüksek artış olacağı için işverenler üzerindeki etkisini biraz daha kısmak anlamında 700 lira olan bu desteğin 1.500 lira olması şeklindeydi. Tabii, 22 bin lira olduğu zaman 1.500 olmasının bir mantığı yok ama bu anlamda baktığımızda, aslında yani biz işverene verilen desteği... Yani, destek verilmesin demiyoruz, buna olumlu oy kullanacağız ancak bir mantığı da yok yani bu niye yüzde 43, öbürü niye yüzde 11, diğeri niye yüzde 15? Buna bir şey söylenmesi lazım. Bunun ortaya çıkardığı şey şu, Sayın Başkan: Yani bir hesap kitap yok, el yordamıyla bu memlekette AK PARTİ Hükûmetinin yaptığı iş o, el yordamıyla iş yapıyor.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Evet, teşekkür ediyorum Sayın Usta.

Saruhan Bey, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında, Sayın Usta benim söylemek istediklerimi çok güzel anlattı. Ben de tam bunun için sordum soruyu yani burada yüzde 43 artırırken emekliye, asgari ücretliye, emekçiye yapılan zammın mantığını nasıl buluşturuyorsunuz diye. Burada bir tercih söz konusu şimdi, İsmail Bey, anlatabiliyor muyum? Tam bunu anlatıyorum. Şimdi, tercih ne? Siz iktidar olarak... Ben de bu konuda "Yardım yapılmasın." diye bir fikri savunmuyorum fakat tercihiniz şu: Siz iktidar olarak sermayeye, işverene yüzde 43 bu artışı yaparken emekli için aynı şeyi düşünmüyorsunuz. İşte, tam anlatmak istediğimiz bu aslında. Bu o kadar güzel denk geldi ki üst üste. Yani bu İşsizlik Sigortası Fonu'nun kötü yönetilmesi en başından beri -bunu daha önce de konuşmuştuk biliyorsunuz- bunların hepsi ayrı konular ama bunları da söyleyeceğim birkaç şey bunlara da dair. Fakat şu belirlenen mesele bile aslında tercihin işçiden, emekçiden, memurdan, emekliden yana olmadığını gösteriyor, bize bunu gösteriyor. Hani bunu not edelim bir kenara, birincisi bu. İkincisi: Şimdi, bu İşsizlik Sigortası Fonu, bunu daha evvel de bir kere tartışmıştık. Yani işçiler ve emekçiler için kullanılmıyor ağırlıklı olarak. Yani o veriler ortada, her tarafta tartışılıyor, tablolar var, onlara da baktığınızda bunu görüyorsunuz, sendikaların itirazları var, onlara baktığınızda da bunu görüyorsunuz. Yani mesela, 2023 yılında Fon giderleri içinde işçilere ödenen işsizlik ödeneğinin payı yüzde 18,5 olmuş, işverenlere yapılan desteklerin oranı da yüzde 67 olmuş, dehşet bir durum yani. Yıllara baktığımızda, geriye doğru giderek bu eğilimi her zaman görüyoruz, her yılda görüyoruz, kuruluşundan beri görüyoruz yani böyle bir durum var dolayısıyla. Tabii, bilgileri alırsız, hiç sorun değil ama sonuç olarak baktığımızda, İşsizlik Sigortası Fonu esas olarak işsizler için kullanılmıyor; "esas olarak"ın altını çizerek söylüyorum. Yani yanlış hatırlamıyorsam, şimdi baktım, bu etki analizi "63 milyar Türk lirası" diyor bu 700 liradan 1.000 liraya çıkarılmasına. Yanlış hatırlamıyorsam, Fon kurulduğundan beri, Sayın Başkan, 600 küsur milyar mıdır toplanmış olan para? O civarda olduğunu hatırlıyorum. Tam rakamı öğreniriz. Yani neredeyse yüzde 10'u yani şu kadar yıllık toplanan paranın yüzde 10'u, bu etki analizinde sadece bu 700 liradan 1.000 liraya çıkarılması. Ama buna karşılık işsizlik parası alanların yüzdesine baktığımız zaman ve sayısına baktığımız zaman bunun son derece düşük olduğunu görüyoruz. Bu ciddi bir sorun. O nedenle hani bunu bir kez daha konuşmak için dile getirdik. Yani İşsizlik Sigortası Fonu işsizler için kullanılan bir fon olmaktan uzun yıllardır çıkmış vaziyette. Bunu bir kez daha vurgulamak istedim.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben teklif sahiplerine sormak istiyorum: Yani şu anki hâliyle önceki yıllardan bir farklılık var anladığım kadarıyla. Burada belediye ve belediye iştirakleri bu kapsam dışından çıkarılıyor veyahut da başka kurumlara da çıkarılıyor. Bunun gerekçesi nedir? Neden çıkarıyorsunuz? Yani "5333 sayılı Kanun'un 30'uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait iş yerleri için uygulanmaz." diye bir ibare var burada. Bu kapsam biraz daha daraltılıyor. Neden belediye, belediye iştirakleri bunun dışında bırakıldı? Onu sormak istiyordum. Gerekçesi nedir?

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Teşekkür ediyorum.

Evet, Sayın Karaca Demir, buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Başka bir maddede -madde dışı konu- gündem olmuştu. İşsizlik Sigortası Fonu elinizde resmen "yağma Hasan'ın böreği" hâline geldi ama rakamlarla bunun üstünü kapatmaya çalışıyorsunuz. Oysa rakamlar çok açık gerçektir. Yirmi üç yıldır sizin iktidarınızın sermaye taraftarı politikalarıyla Fon hakiki bir biçimde patronlar için bu hâle getirildi. İşçilerin kesesinden birikiyor bu Fon sevgili arkadaşlar. Ama o milyarlar işsizlere değil sürekli kapitalistlere ve ne hikmetse sizin iktidarınıza her yıl katlanarak aktarılıyor. Bakın, bu İşsizlik Fonu GAP projeleri harcamalarına harcanmış, kısa çalışma ödeneğine, konkordato ilan eden şirketlerin Ücret Garanti Fonu'na, kurs ve eğitim giderlerine, yol ve enerji santralleri yapımına, engellilerin işsizlik sigortasını işveren payına, patronların sigorta payları harcamalarıyla talan edilmiş. Artık herkes biliyor yani bu İşsizlik Fonu falan değil sermayedarları destek fonu. Rakamları çarpıyorsunuz. Bakın, 2016 yılında bu kapitalistler Fon'a 6,6 milyar lira prim ödemiş, Fon'dan yüzde 12'sini almış. Seneler içinde de bu pay artıyor üstelik. 2023'te 117,3 milyarlık Fon'un yüzde 18,5'u işsizlik ödeneğine ayrılmış sadece. İşverenlere ayrılan pay yüzde 67. Yani bakın, patronlara destek ve teşvik için ayrılan kaynak işsizlik ödeneğinin tam 3,6 katı. Yani maşallah, patronlar için yatırım hesabı gibi bir fon olarak işletiyorsunuz bunu. İşverenlere ayrılan bu kaynaklarla ayda yaklaşık 1,5 milyon kişiye daha işsizlik ödeneği verilebilirdi. Burada açık bir tercih söz konusu. 2025'te oran daha da artıyor, büyüyor, yüzde 77 artıyor patronların kullanım payı ve işsizlerin kullanım payı da düşüyor üstelik. 2024 yılında rekor kıran artış yalnızca Fon büyüklüğünde değil, teşvik ve destek ödemelerini rekor düzeyinde artırmış durumdasınız. 2025 için de görünen o ki planlarınız bu. Her şeyi vesile biliyorsunuz gerçekten.

Ama bakın, sizin İşsizlik Fonu'na ilişkin hinliliğiniz sadece bununla sınırlı değil. İşsizlik Sigortası Fonu'ndan sadece patronlara teşvik vermekle kalmıyorsunuz, Fon gelirlerini de faiz için kullanıyorsunuz üstelik. Yani Fon'la bu iktidar 95 milyarlık faiz geliri elde etmiş. İşsiz kalan yurttaşlara ne kadar verilmiş peki? 45 milyar lira. Yahu, siz faiz gelirinin yarısını bile işçiye vermemişsiniz, neredeyse tamamını vermek istiyorsunuz şimdi patronlara. Şimdi, ben Gaziantep Milletvekiliyim, son üç aydır bu şehirde 10 bine yakın işçi işten çıkarıldı. Bahaneler çok ve bu İşsizlik Fonu'ndan yararlanma koşullarını o kadar ağır koşullar hâline getirmişsiniz ki yıllarca emek veren işçiler İşsizlik Fonu'ndan yararlanamıyorlar. İşsiz insanlara, işçilere şu soruların cevabını vermek zorundasınız: Bakın, bugün 100 resmî işsizden sadece 13'ü işsizlik maaşı alabiliyorsa işsizlik maaşından faydalanmak için başvuran işsizlerden işsizlik maaşı ödemesi reddedilirken çalışırken kendi ödedikleri Fon'dan neden yararlanamıyorlar? Açıklama bekliyoruz. "Fon'da rekor artış" diye övünçle söz ediyorsunuz. Bunca para birikiyor bu Fon'da. Bunun nedeni işsiz sayısının düşmesi değil, bu çok açık. İşçilerin Fon'dan yararlanma koşullarını neden imkânsız hâle getirdiniz? Bunu açıklamamız lazım.

RESUL KURT (Adıyaman) - 99'dan beri öyle ya!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - İşçiye geldiğinde ödediği Fon'dan yararlanmasının önüne "Kaynak yok, koşulları tamamlama, öyle işsizlik ödeneği al." diye engeller çıkarıyorsunuz siz ama patronlara gelince destek teşvikleri ver ver bitiremiyorsunuz, üstüne vergi muafiyetleri getiriyorsunuz. Açıklayın, duymak istiyor işçiler. İşsizlik Sigortası Fonu kaynaklarının sadece işçiler için kullanılması, her işsiz iş buluncaya kadar işsizlik ödeneğinden yararlanması, bu ödeneğin asgari ücret düzeyine çıkarılması için bu kadar hevesle de bir teklif getirecek misiniz bu Meclise?

Bununla ilgili onlarca önergeyi reddettiniz, bir de üstelik linyit ve taş kömürü çıkarılan iş yerlerine sürekli kıyak yapıyor bu maddeyle beraber. Ben bir hatırlatma yapmak istiyorum: 301 maden işçisinin aşırı kâr hırsı ve alınmayan iş güvenliği tedbirleri nedeniyle hayatını yitirdiği Soma Holding aynı yıl altı ay süresince İşsizlik Fonu'ndan 66 milyon lira destek almıştı. Madem patronlarına bu kadar kıyak yapılırken maden işçileri için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - ...insan onuruna yaraşır bir ücret için herhangi bir çalışmanız var mı? Bunu da açıklayın madem.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

TİSK Temsilcisi Sayın Koç...

TİSK GENEL SEKRETERİ AKANSEL KOÇ - Sayın Başkanım, asgari ücret işveren desteğiyle ilgili kısa bir açıklama yapmak durumundayım.

Teklifte de zaten sizler çok daha iyi görüyorsunuz. Sadece ve sadece mevcut istihdamını koruyan, kayıtlı, vergi ve prim borcu olmayan işletmelere verilen bu destekten dolayı ve hazırlıktan dolayı ben hem Komisyona hem Bakanlığımıza teşekkür ediyorum.

Diğer bir taraftan da şunun altını da çizmek istiyorum: 2024 yılında işverenler olarak İşsizlik Sigortası Fonu'na 108 milyar lira prim ödedik ve biz bunu mevcut istihdamı korumak için ve artırmak için hedefliyoruz. Prim borcu olan, vergi borcu olan hiçbir iş yeri bu destekten yararlanamıyor. Bu konuda da zaten Bakanlığımızla görüşüyoruz. Bu konuda da kayıtlı kurumsal yerlerin desteklenmesi bizler için çok kıymetli.

Bin lira için de şunu söyleyeyim, bizim ilk talebimiz şuydu Kıymetli Komisyon üyelerimiz, sayın vekillerimiz: 2016'da çıktığı dönemde asgari ücretin yüzde 6'sı kadar bir destek verilmişti. Bizim bu yılki talebimiz 1.320 liraydı ama yapılan pazarlıklar sonucunda bin liralık bir destekle mutabakata varıldı, onu da sizlere sunmak istedim.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, madde üzerinde 2 adet önerge vardır, okutup işleme alacağız.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2858) esas numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesiyle 5510 sayılı Kanun'a eklenen geçici 109'uncu maddenin ikinci fıkrasında yer alan "İşsizlik Sigortası Fonundan" ibaresinin "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bütçesinden", dördüncü fıkrasında bulunan "İşsizlik Sigortası Fonu" ibaresinin "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı" "İşsizlik Sigortası Fonunca" ibaresinin "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca", yedinci fıkrasında bulunan "İşsizlik Sigortası Fonunca" ibaresinin "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca", onuncu fıkrasında bulunan "İşsizlik Sigortası Fonu" ibaresinin "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı" "Türkiye İş Kurumuna" ibaresinin "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Cevdet Akay
Karabük

Mustafa Erdem
Antalya

Tahsin Ocaklı
Rize

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet, işverenlere asgari ücret desteği olarak bin liraya çıkarılan tutarın İşsizlik Sigortası Fonu yerine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinden ödenmesini teklif ediyoruz. Önergemiz bununla alakalı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, önergeyi...

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Türeli, bir kişi konuşuyor, siz de mi konuşuyorsunuz?

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Evet, ben de konuşmak istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, şimdi, tabii, İşsizlik Sigortası Fonu'nun kuruluş ve işleyiş mantığı belli. Burada uzun zamandan beri... Biraz önce arkadaşlarımız da söylediler yani İşsizlik Sigortası Fonu'nun kaynaklarının doğru biçimde kullanılması gerekiyor. Burada temel amaç, aslında baktığımız zaman, işsizlik... Yani şöyle söyleyeyim: Pasif ve aktif iş gücü politikaları. Pasif politikalar daha çok işçinin yararlandığı ve aynı zamanda da aktif iş gücü politikaları burada bu kapsama giriyor. Fakat biz şunu biliyoruz: Geçmiş dönemde duble yolların yapımında buna ilişkin açıklamalar da var; mesela, İşsizlik Sigortası Fonu kullanıldı. Maden kazaları oluyor, hayatını kaybedenlerin yakınlarına verilen paralar İşsizlik Sigortası Fonu'ndan. Biz onların yerinin bütçe olduğunu söylüyoruz. Yani burası tamamen istihdam odaklı olmalı ve uzun zamandır şunu söylüyoruz: İşsizlik Sigortası Fonu'ndan yararlanma koşulları ağır. Bir, bu koşullar esnetilmeli; iki, işsizlik yardımları artırılmalı; üç, işsizlik yardımlarının süresi artırılmalı. Yani temel anlamda bunların yapılması gerekirken bu Fon'un kaynaklarına ısrarla göz dikilmesi, temel amacın işsiz, işini kaybeden işçinin yeniden iş buluncaya kadar hayatını devam ettirmesini sağlamak ve aynı zamanda aktif iş gücü politikasıyla iş gücünün niteliğini artırmak gibi şeyler olması gerekirken bu şekilde bütçe kaynakları yerine buralardan harcanması ve bu İşsizlik Sigortası Fonu'nun kaynaklarının her derde deva, "Ne olsa hemen aklımıza ilk anda o geliyor." noktasında ele alınması doğru değil. Bu yüzden onu söylüyoruz yani. Burada olması gereken, bunun bütçe kaynaklarından verilmesidir, bunu söylüyoruz. Bu, önemli bir şey. Aynı zamanda, İşsizlik Sigortası Kanunu'nun mantığına da amacına da uygun olan budur zaten.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisi önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2858) esas numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesiyle 5510 sayılı Kanun'a eklenen geçici 109'uncu maddenin dokuzuncu fıkrasının teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir

Tahsin Ocaklı
Rize

Mustafa Erdem
Antalya

Cevdet Akay
Karabük

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Veli Ağbaba
Malatya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Türeli, buyurun.

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim.

Şimdi, Sayın Gülsoy, bir soru sorduk, arkadaşımız Sayın Bakırlıoğlu sordu. Yani hani o soruya cevabı alamadık.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Cevap vereceğiz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hani alalım, ondan sonra önerge konuşulsun çünkü bu konuyla ilgili. Çünkü belediyeler, il özel idareleri ve bunlara bağlı kurumlar bu kapsamın dışına çıkarılıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, bir saniye.

Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM - Daha önceden burada temel bakış açısı şu: Kamunun kamuyu desteklememesine ilişkin bir bakış açısı geliştirildi ve her dönem bir kapsam genişletildi. Bu kez de... KİT'ler ve belediyelerin -zaten daha önceden vardı, bu ilk defa konulan bir şey değil- belediyelere ait şirketlerin yüzde 51'den fazla hissesine sahip olduğu şirketlerden de bu kapsamdan yani asgari ücret desteğinden istifade etmemelerine yönelik düzenleme getiriyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - 2024'te var mıydı, bu şekilde miydi? 2024'te bunlar faydalanabiliyorlar mıydı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM - Yok, ilk defa bu sene. KİT'ler, kamu iktisadi teşebbüsleri...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bunlar faydalanamayacaklar yani.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM - Evet, onlar faydalanmayacak daha. Belediyeler daha önceden vardı.

Temel bakış açısı: Kamuya destek vermeyelim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Akay, önerge üzerine...

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet, bu değişiklik zamanlama olarak uygun olmadı tabii. Yani burada belediyelerin, il özel idarelerinin ve bunların birlik ve işletmelerinin asgari ücret desteği dışına çıkarılması tam bizim tarafımızdan anlaşılabilir. Belediyelerin sigorta prim borçları açısından kısaca alındığı bir dönemde böyle bir imkânın da sağlanılmaması belediyelere onların da mali gücünü zayıflatmaya yönelik bir hareket. Bu yüzden, 5'inci maddesiyle 5510 sayılı Kanun'a eklenen geçici 109'uncu maddenin dokuzuncu fıkrasında teklif edilen bu hususun metinden çıkarılmasını önerge olarak teklif ettik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, bu bir önerge. Önergeyle alakalı, önerge imza sahiplerine söz veriyorum.

Sayın Türel, buyurun...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, normalde 1 kişiye söz veriyordunuz, şimdi 2 kişiye söz verdiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Vermeyeceğimi doğru söylüyorsunuz Sayın Güneş, doğru, uygulamamız bu.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Konuşmayayım mı yani?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, buyurun.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Uzatmayalım değerli arkadaşlar, lütfen... Sayın Güneş doğru bir hatırlatma yaptı. Lütfen 1 kişi belirleyelim bundan sonra.

Sayın Türel, buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ne var bunda? Tartışıyoruz. Burada konuştuğumuz bir ay önceki şey tekrar, yeniden gündeme geliyor. Konuşuyoruz da şurada bir maddede, bir şeyde konuşacağız, bunu bize çok görüyorsunuz Sayın Güneş.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bu uyarının üzerine düzeltiyorum arkadaşlar.

Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Şimdi, arkadaşlar, bakın, yani bu düzenlemede "Kamu, kamuya destek olmaz." ne demek? Ben anlamadım böyle bir şeyi. Yani belediyeler de işçi çalıştırıyor, kamu hizmeti yapıyor, kamu hizmeti. Bugün, ülkede baktığımızda, kamunun bir merkezî hükûmet var, bir yerel yönetimler var. Yerel yönetimler personel çalıştırıyorlar yani onların hepsinin belli bir çöpünden bütün belediye yerel hizmetleri karşılıyorlar. Zaten belediyeler üzerinde ciddi anlamda bugün iktidarın bizim... Arkadaşlar, bakın, belediyelerimiz üzerinde zaten ciddi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Evet, tamamlayacağım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İlave ekstra geçtim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Derdimi anlatayım. Yani bu, bakın, vergi borçları, SGK prim borçları, bunların kesilmesi, zaten bunlara ilişkin sıkıntılar yaşıyoruz arkadaşlar. "Bizim belediyemiz, sizin belediyeniz" diye bir şey yok, belediyelerin çoğunu biz almış olabiliriz yerel yönetimde ama böyle olmaz. Ya, buradan belediyeyi kafanıza estiği zaman çıkaramazsınız. Neymiş? "Kamu, kamuya destek olma..."

RESUL KURT (Adıyaman) - 2008'den beri öyle...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, hayır, şimdi var işte, var şu anda. Ya, var burada. Ya, bu sene şu anda, işte, var olan kanundan.

RESUL KURT (Adıyaman) - Bakın, size verilen bilgi yanlış.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, bilgiyi buradan alacağım. Ya, bilgiyi buradan alacağız, onu... Arkadaşlar, ben...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - "Var." dedi ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - "Vardı." dedi ya!

RESUL KURT (Adıyaman) - Bakın, "Var." demedi, belediyeler faydalanıyorsa söylesin.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bu destek 2016'da başladı, 2008 nereden geliyor?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, meram anlaşıldı.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Şimdi, bir dakika... Buradan ne çıkıyor? Şu anda, bakın, bu konuyu biz anlamadık.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Türel. Sayın Türel, müsaade eder misiniz... Bir saniye değerli arkadaşlar.

Değerli arkadaşlar, birçok kişi birden konuştuğu zaman birbirimizi anlamakta zorlanıyoruz. Şu an çıkan şu: Belediyeler zaten bu kapsamda değildi, belediyenin şirketleri var, BİT'ler, belediye iştirak teşebbüsleri. Bunlar, belediye iştirak teşebbüsleri, BİT'ler, kamular da var, il özel idarenin şirketleri de var. Dolayısıyla bunlar geçen yıl destek kapsamındaydı, bu sene destek kapsamında olmayacağını...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ama il özel idareleri var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Onlar da yok, onlar da yok.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bu sene kaldırıldı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bu sene kaldırılıyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Niye?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, kanun teklifini böyle verdi Sayın Gülsoy. Yani bu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ona sorun işte, bir şeye cevap veremiyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, işte, "Bu sene böyle uygun gördük." diyor.

Teşekkür ediyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Gülsoy, il özel idareleri var mıydı, yok muydu?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM - İl özel idarelerinin zaten kendi çalıştırdıkları memur oluyor. Şirketlerindeki çalışanlar daha önceden yoktu, şimdi onlar da artık istifade edemeyecekler.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - E, yoksa zaten işte yok. Ne geldi o zaman?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM - Belediye şirketleri daha önceden istifade ediyordu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, hiçbiri yok.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Şimdi 3 grup etmiyor yani...

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Burada değil diğeri konuşun Sayın Usta, orada uzatayım. Bunlar da istiyor.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - KİT'ler ve BİT'ler...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Kıfayetimizüzakere...

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Belediyenin iktisadi işletmeleri ve dahi şirketleri ve kamu iktisadi teşebbüsleri çıkarıldı şu anda.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kapsamda değiller.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Kapsamındalardı, şimdi çıkarıldı.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - E, niye çıktı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Sayın Türel, kanun teklifini böyle vermiş. Başka bir kanun teklifi verdi.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, anladım da "Böyle vermiş." diye ya! Sayın Başkan, böyle vermiş diye itiraz etmeyecek miyiz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - E, ettiniz itirazınızı.

Değerli arkadaşlar, bir saniye...

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, bir saniye... Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) - Problem şurada Sayın Başkan...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, bunun rasyoneli yok.

ERHAN USTA (Samsun) - Rasyonel bir açıklama yok. Bakın, kamudan kamuya değil, belediyeler de özel idareler de KİT'ler de özel hukuk hükümlerine tabi olarak iş yaparlar, özel işletmedir. Kamudan kamuya transfer değil, argüman göçüyor. İki, bunun bir rasyoneli neydi...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) - Pardon, Başkanım, söz vermedin, böyle söyleyeyim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) - Genel Sekreterimiz ne dedi? Dedi ki: "Ya, primini ödemeyenin farklılaştırılalım." E, burada primini ödeyen şirket varsa niye ona vermiyorsunuz? Primini ödemeyene zaten vermiyorsunuz, geciktirene. Primini ödeyeni burada da ödüllendirin. Aynı mantık burada geçerli değil mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Öyle uygun görmüş.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, böyle bir usul yok. Sayın Türel, ya, gerçekten böyle bir usulümüz yok ama, lütfen...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Maddede irdelediniz zaten. Önergenin üzerinde böyle bir konu yok. Önergenin maksadını açıklamak için söz alıyorsunuz siz. İş başka bir şeye döndü.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, öncesinde konuşmadık, önerge... Bakın, bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - E, bu müzakereyi yapamıyoruz ya!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Müzakere yaparken Başkanım, cevap...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir dakika...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, yani burada kamuyu da koymamış.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, madde gerekçesinde bir şey yok, yazmıyor, düzenleyici etki analizinde de yazmıyor, buralarda hiçbirinde yazmıyor buna ilişkin, böyle bir şey düzenleyici etki analizinde yazar. Ne getiriyor, ne götürüyor diye yazmıyor burada.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, kanun maddesinde yazmıyor mu? Kanunda belli değil mi?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, bunu niye yapıyoruz? Burada yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, Sayın Türel, bir sakın olun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yok burada!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sakin, sakin! Yakışmıyor!

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, arkadaşlar, yapmayın, bunu biz görünce burada, ne getiriyor, ne götürüyor...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlarım... Bir saniye, Sayın Türel... Siz planlamacısınız. Kanun metninde olmadığı aşikâr zaten. Etki analizinde eksik yapılmış olabilir, bu kanunda yazıyor zaten. Asıl metin kanun, sizin için önemli olan. Orada zaten koymadığını görmüş.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yani tam anlamaya çalışıyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Olmadığını söylediler.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Normalde madde gerekçesinde yazması lazım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Olmadığını söylediler size yani izahat geçtik, kayıtlara geçti, tutanaklara geçti.

Teşekkür ediyorum değerli arkadaşlar.

RAHİM AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Böyle olmaz ki böyle gayriciddi! Hiçbirinde yok bunun. Konuştuğumuz işin layıkıyla şeyi değiliz. Anlamaktan... Anlamıyoruz kanunu bile ya!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ne yaparsanız yapın, CHP'li belediyeleri ne kadar boğarsanız boğun...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar, şimdi bir belediye tartışması yapacak durumda değiliz. Lütfen... Belediye... Sayın Gürer, lütfen...

Değerli arkadaşlar, görüştüğümüz önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi müzakereye açıyorum.

Sayın Seydi Gülsoy, var mı bir diyeceğiniz?

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Başkanım, açıklamıştık zaten maddeyle ilgili. İsterseniz tekrardan bir amacımızı söyleyelim yani.

Maddeyle ilgili enerji alım satım faaliyetlerinin sürdürülmesi, imzalanan sözleşmelerin kapsamı, elektrik enerjisi alım satım sözleşmelerinin yapılması, yürütmenin enerji alım faaliyetlerinin sürdürülmesi, mevcut imtiyaz ve uygulama sözleşmeleri kapsamında enerji alım ve satış anlaşmaları imzalanabilmesi, imzalanan enerji satış anlaşmalarının sürdürülmesi ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3'üncü maddesi birinci fıkrasının (o) bendi kapsamında, EÜAŞ'ın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarına taraflar arasında düzenlenen ikili anlaşmalar, satış anlaşmaları kapsamında elektrik enerjisi satışı gerçekleştirilebilmesi amaçlanmaktadır. Özellikle burada daha önceki şeyde sürekli alımdan bahsediliyordu. Sürekli alımla ilgili konuyu çıkardık. Maddeyle, teklifimizde, sadece ihtiyaç olduğunda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına yetki veriyoruz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Bozdağ, buyurun lütfen.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, aslında bazı kısımlarda anlamadığım noktalar da var, onlarda düzeltme de yapabilirsiniz, soru olarak da belki algılayıp cevap da verebilirseniz sevinirim.

Şimdi, aslında burada maddenin on üçüncü fıkrası, orada bir "Elektrik enerjisi miktarını mevcut sözleşmeler kapsamında karşılayamaması durumunda yerli kömür yakıtlı elektrik üretim santrallerini işleten şirketler temin eder." diye bir ibare var. Şimdi, bu, aslında bizim bütçe tartışmalarında şimdiye kadar yürüyen tartışmalar içerisinde sizin özellikle belirttiğiniz, işte Cumhurbaşkanı Yardımcısı da bahsetti, enerjiden siz de bahsettiniz ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı da bahsetti. Yeşil dönüşümle ilgili olarak yeşil dönüşüm stratejinizle, hedefinizle uyumlu mu yani burada aldığınız karar? Şimdi, neden? Biz bunu sıkça görüyoruz zaten. Bir strateji belirliyorsunuz, bir hedef ama pratikte getirdiğiniz kanunlar ve yasalar aslında bunun tam tersi. Neden diyoruz bunu? Şimdi, 2053'te net sıfır emisyon hedefiniz var. Kömür yakıtları da biliyoruz, kömür yakıtları en kirli yakıtlar olarak ve fosil yakıtları terk etmediğimiz sürece de bu sıfır emisyona ulaşma şansımız yok. Şimdi, bu durumda kömür santrallerini teşvik ettiğiniz, yatırımı teşvik ettiğiniz gibi bir sonuç da açığa çıkıyor çünkü kömür santralleri zaten teşvik ediliyor yatırım amaçlı olarak ve burada aslında bir de EÜAŞ üzerinden pazarı da sağlanmış oluyor yani, değil mi? Böyle bir sonuç da aslında açığa çıkıyor.

Yine, atlamayalım, yerli yakıttan bahsediliyor. Kömür yakıt zaten kirli. "Yerli yakıt" dediğimizde yerli kömürden kastımız herhâlde linyittir çünkü Türkiye'de en çok çıkarılan kömür linyit kömürü olarak düzeltme yapabilirsiniz. Taş kömürünün az olarak çıkarıldığını biliyoruz, değil mi? Ve linyit kömürünün de aslında emisyonu en yüksek olan kömür cinsi olduğunu da biliyoruz, neredeyse taş kömürünün 2,5 katı kadar emisyonu var ve bu yeşil dönüşüm strateji hedefinize ne kadar uyumlu? Açıkçası bunu merak ediyorum.

Şimdi, bir de 12'nci madde var. Bunu hiç anlamadım bu maddeyi. Şimdi, burada "Dağıtım şirketi genel aydınlatma ile teknik ve teknik olmayan kayıplarından dolayı enerji ihtiyaçlarını EÜAŞ'tan temin eder." demişsiniz. Şimdi, Türkiye'deki dağıtım şirketlerinin görevi ne? Önce bunu tanımlamak lazım. Bir, dağıtmadan sorumlular; iki, bakım ve onarım diye biliyorum. Ötesini siz ekleyebilirsiniz. Peki, bu bakım ve onarım meselesinde üzerlerine düşeni yapıyorlar mı? Şimdi, burada gazete haberleri var. Çıkarıp açıklayalım. Gediz Elektrikten başlıyoruz, yaz boyunca süren elektrik kesintilerine kadar bu uzar gider. Yani aslında dağıtım şirketleri üzerlerine düşen görevi yerine getirmiyorlar. Şimdi, buradaki kayıptan kastımız ne? Bu kayıp neden EÜAŞ tarafından karşılanıyor? "Daha önce nereden karşılanıyordu?" "Kim karşılıyordu bunu?" ve "Nasıl karşılanıyordu?" gibi bunlar bilgi eksiklikleri olarak buradan çıkaramadığımız şeyler olarak olabilir. Bunları açıklamanızı istiyorum. Bu düzenleme neden getiriliyor bu durumda? Burada şirketlere bir destek mi sunuluyor, bir istisna mı getiriliyor? Bunu da açıkçası merak ediyorum. Bunu niye soruyorum? Dağıtım şirketleri deyince aklımıza direkt Cengiz Holding geliyor çünkü. 4 dağıtım şirketinin neredeyse yüzde 50 hissesine sahip ve ülkedeki yüzde 30'luk dağıtımı sağlıyorlar.

Bu sorularına cevap istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli yetkililer, bunları not ediyorsunuz Sayın Teklif Sahibi, Bakanlık yetkilileri.

Sayın Akay, buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Açılıştaki konuşmamda da ifade etmiştim, burada bir tedarik şirketi var, üretim şirketi var ve dağıtım şirketi var. Buradaki 3 şirketin de ortaklık yapısında aynı grup şirketler var. Bakın, şimdi bir tane örnek vereceğim. Şimdi, Kemerköy Termik Santrali Limak Holding ve IC Holdinge ait. Buradaki termik santralinden EÜAŞ şimdi elektriği satın alacak. Buradaki dağıtımla alakalı bir şirkete tekrar bu elektriği verecek. Şimdi örnek veriyorum: Boğaziçi Elektrik'in ortaklarından biri Limak. EÜAŞ yüksek fiyatla termik santralden alıyor, daha düşük fiyatla bu kuruluşa Boğaziçi Elektrik Dağıtım AŞ'ye veriyor. Ortakları da Limak, Kolin, Cengiz veya yine Limak'ın ortak olduğu Çamlıbel Elektrik Dağıtım AŞ Sivas, Tokat, Yozgat bölgesinde dağıtıyor veya yine IC Holdingin ortak olduğu Trakya Elektrik Dağıtım AŞ Kırklareli, Tekirdağ, Edirne'de. Buradan elektriği yüksek fiyatla termik santralden, bu firmaların ortak aldığı yerden alıp yine bu firmaların ortak olduğu dağıtım firmalarına düşük fiyattan veriyor. Bu dağıtım firmaları da yüksek fiyattan tüketiciye bunu verirken enerji bedeli içinde, dağıtım bedeli içinde, fon payı içinde, KDV içinde. Yani burada vatandaşın cebinden çok yüksek maliyetle tutarlar çıkıyor, buradaki rant da bu grupların, bu kuruluşların cebine giriyor. Bu, hakikaten kabul edilebilir bir durum değil. Bu haksız durumun ortadan mutlaka kaldırılması gerekir, bununla ilgili burada bir düzenleme yapılması gerekir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Önüne gelen bizi soyuyor.

CEVDET AKAY (Karabük) - Tabii, bir taraftan da burada EÜAŞ'ın görev zararı oluşuyor, onu da belirtmiştim. Bu görev zararları da hazineye karşılanıyor, böyle de bir durum var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kayıp kaçacağı bizden alıyorlar.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Kaç liradan satıyor, vatandaşlar kaç liraya alıyor?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

CEVDET AKAY (Karabük) - Tüketicilerle ilgili düzenleme kapsamında elektrik verildiği zaman bunlar ucuza veriliyor biliyorsunuz Sayın Vekilim, ucuza veriliyor ama üretim tesislerinden, üretim AŞ'den yüksek fiyatla alınıyor yani.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şimdi, diğer arkadaşlar maddenin geneliyle ilgili açıklamaları yapacaklar da burada geçen sefer de tartışmıştık, konuşmuştuk; yerli kömürle üretim yapan termik santrallere piyasa fiyatının üzerinde alım garantisi verilecek burada anladığım kadarıyla. Şimdi, bir de ben Manisa Milletvekili olduğum için Soma'daki duruma hâkimim; daha önce ben size bunları dile getirmiştik. Soma'da daha önce özelleştirilen varlık satışıyla bir B termik santralimiz vardı. Bu termik santral Torku şirketine satıldı. O günden bugüne kadar da hava gazı filtresi takmadı, takmayacak, belli ve bizi, Somalılar zehirlemeye, her türlü eyleme, protestoya rağmen inatla zehirlemeye devam ediyor. Her taraf toz içerisinde, insanlar evlerinin balkonlarına çamaşırlarını asamayacak duruma gelmiş, astım ve bronşit hastalıklarında çok ciddi artışlar söz konusu, rutin bakımlarını yapamıyor. Sayıştay raporlarına göre TKİ'ye 2023 yıl sonu itibarıyla 3,2 milyar lira borcu var. TKİ bu alacağını tahsil edemiyor, gidiyor, finansman için de bankalardan finans arıyor ve TKİ'nin finansını da bozmuş ve bugüne kadar bunlara ciddi teşvikler verilmiş. Şimdi, bakıldığı zaman, bu da bir teşviktir. Biz burada şunu söylüyoruz: Yani TKİ'ye karşı sorumluluğunu yapmamış, çevreye karşı sorumluluğu yapmamış, insana karşı sorumluluğu yapmamış bu tip firmalar varsa neden bu firmalar bu şekilde destekleniyor? Hiç değilse bunlara bir şart koşulsun yani eğer Soma'daki santral bu alımlardan faydalanacaksa "Kardeşim, sen hava gazı filtresi takacaksın; kamuya, TKİ'ye olan borcunu ödeyeceksin." tarzında bir kıstasın getirilmesi gerektiğini düşünüyorum ben. Ha, bu arada, en son "Kapatacağım." demiş, daha sonradan geri almış; e, bu borcun da 10 milyara çıktığı söylenmekteydi, güncel durum nedir? Yani Türkiye Kömür İşletmelerine bu firmanın ne kadar borcu vardır; borcunu kapatmış mıdır? Burada bizim önerimiz de şuydu, size söylemiştim daha önce Sayın Bakan Yardımcım: Burada kamulaştırma yapılması lazım. Eğer bu durum, bu rakamlar doğruysa yani burada gerçekten de bir kamulaştırma yapılması gerektiğini düşünüyoruz biz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Arslan, buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bu EÜAŞ'la ilgili madde önümüzdeki yasama yılı kapanmadan önce, tatilden önce bir geri çekilmişti. Şimdi, burada, Elektrik Üretim AŞ'nin, aslında onun kamu zararını nasıl kurumlar arasında pay edeceğine yönelik bir altyapı düzenlemesi var. Ben daha önceki toplantılarda da burada Elektrik Üretim AŞ'nin ne durumda olduğunu anlatmıştım. Siz iktidara gelmeden önce Elektrik Üretim AŞ bu elektrik üretim işinin en büyük paydaşıydı; 21 dağıtım şirketine böldünüz, yüzde 40, yüzde 50'lerde elektrik üreten Elektrik Üretim AŞ, bugünlerde yüzde 13'lere kadar düştü. Eğer siz bir piyasayı dengelemek istiyorsanız kamu eliyle üretimi artırmak zorundasınız ama maalesef, bu, bu şekliyle olmuyor. Mesela, geçen yıl ülkede enerji fiyatları düştü, EPDK enerji fiyatlarında indirim yaptı ama ne hikmetse enerji fiyatlarında kilovatsaat başına yapılan indirimin vatandaşın faturasına yansıtılması yerine, dağıtım bedeli artırılarak dağıtım şirketlerinin kârlılığı artırıldı. Bakın, 2023 yılında bu şekilde yapmış olduğunuz, dağıtım bedeline 3 kez yapmış olduğunuz zamlarla bu şirketlerin cebine 108 milyar lira para koydunuz.

Şimdi, İsmail Bey oradan soruyor "Kaç paraya alıyor? Vatandaş kaç para ödüyor?" İşte, takas fiyatları şu an 3 lira civarındadır eğer yanlış hatırlamıyorsam, günlük de değişir bu. "Vatandaş 0,49'dan veriyoruz." Bakın, vatandaşa 0,49'dan veriyorsunuz ya, o sübvans için bu şirketlerin cebine aradaki fark kadar devletin hazinesinden para koyuyorsunuz; bu, bir. Bu dağıtım şirketlerinin dağıtım bedelini artırdığınız için aradaki fark kadar bir daha bu şirketlerin cebine para koyuyorsunuz; bu da iki. Yani burada bu dağıtım şirketleri korunup kollanmaktayken vatandaş korunup kollanmıyor. Enerji enflasyonu dünyada düştü, eksi 28'lere kadar geriledi, bizim ülkemizde de geriledi ama maalesef, biz vatandaş korumak yerine dağıtım şirketlerini koruyoruz. Sübvansiyon vatandaşa değildir, sübvansiyon dağıtım şirketlerinedir, görevli tedarik şirketlerinedir, burada kârlılıkları artan şirketleredir. Bakın, sadece dağıtım şirketlerine 2023 yılında yapmış olduğunuz dağıtım bedellerindeki zamlardan dolayı 108 milyar girdi ceplerine. Ya, bir elektrik faturasının yüzde 65'i dağıtım bedeli olur mu ya? Yüzde 65'i dağıtım bedeli; bu bile bu sistemin ne kadar çarpık olduğunu gösteriyor. Yapılması gereken Elektrik Üretim AŞ'nin üretimini artırmaktır.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ne kadar yatırım yapması gerekiyor?

EDNAN ARSLAN (İzmir) - İyi de niye bu duruma düşürdük peki İsmail Bey? Elektrik Üretim AŞ'nin üretimi yüzde 40, yüzde 50'lerdeyken "Basiretsiz tüccar değildir." diyerek Elektrik Üretim AŞ'nin üretimini... Bakın, Elektrik Üretim AŞ bir de ne yapıyor biliyor musunuz İsmail Bey? Elektrik Üretim AŞ bu ihalelere girip o piyasa takas fiyatlarından elektrik alıyor, geliyor, dönüyor bu şirketlere, sokak aydınlatmaları için elektrik satıyor; onlar oradan elektrik alıyorlar. Siz öyle bir şey yapıyorsunuz ki Elektrik Üretim AŞ kendi ürettiğinin yüzde 13'lerini satıyor, bir de dönüyor, piyasadan elektrik satın alıyor, bir de dönüyor bu elektriği de bu görevli tedarik şirketlerine satıyor. Yani burada yapılan düzenlemeyle Elektrik Üretim AŞ ciddi bir zarara uğrattılıyor, kamu eliyle de bu zararın ilgili kurumlar arasında paylaştırılması yöntemine gidiliyor. Bu maddenin acilen geri çekilmesi gerekiyor. Ben geçen de söyledim; sokak aydınlatmaları 3 lira 89 kuruş -Değerli Bakan Yardımcımız, beraber de görev yaptık milletvekilliğinde- diyorlar ki: "O kurumlardan 3,89 liraya elektrik faturası ediyorsa biz de onlara Elektrik Üretim AŞ olarak 3 lira 89 liradan satıyoruz." Ben de size diyorum ki: Yapmayalım, mahsuplaşalım; kilovat mahsuplaşması yapalım. Ya da biz niye sokak aydınlatmasının şeyini 3 lira 89'dan satalım ki? Bırakalım, piyasa takas fiyatları içerisinde bir zemine otursun bu sokak aydınlatma fiyatları. Ama bunu da yapmıyoruz. Niye? Çünkü elektriği bu şekilde faturalandırırız biz, orada bizden dağıtım bedeli alıyorlar. İşte, asıl mesele yüksek dağıtım bedelleri ve bu dağıtım bedellerine sık sık yapılan zamlardır; bu şekilde de bu şirketler sübvans edilmektedir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arslan, teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kayıp kaçakları da o şirketlerden vatandaşa iteklediler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer, bir müsaade edin lütfen.

Sayın Karaca Demir, buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum.

Konu enerji alanından açılınca konuşmamız gereken çok temel konu tabii ki özelleştirmeler; bu özelleştirmelerle yaratılan yıkım, kıyım, talan. Biliyorsunuz, yıllar önce ülkemizde elektriği üreten, ileten, dağıtan kurum tekti, adı da "TEK"ti. Sonra özelleştirme geldi, TEK bölündü, şirketler kazandı; bir baktık, kamu ve vatandaş kaybetmiş. Bakın, uzun zamandır elektriği evlerimize özel şirketler dağıtıyor. Bize dağıttıkları elektriği kamu sermayeli bir şirket olan EÜAŞ'tan satın alıyorlar. Bugün kamuya ait EÜAŞ'ta kurulu güç içindeki payın yüzde 19'lara kadar düştüğünü görüyoruz, üretim içindeki pay yüzde 16'lara kadar düştü; bunlar hep özelleştirmelerin sonucu. Şimdi, bir orta vadeli program açıkladınız, müjde gibi özelleştirme dalgasını devam ettireceğini ilan ettiniz bu orta vadeli programla. 7 hidroelektrik santrali, 2 baraj "özelleştirme" "özerkleştirme" adı altında şirketlere

peşkeş çekilecek sayenizde. Bakın, bu işletmelerdeki işçiler zaten geçinemiyordu, bu özelleştirmelerle bir de işçilerin iş güvenliğini, çalışma koşullarını tehdit ediyor, canlarını tehlikeye atıyorsunuz. Daha geçenlerde Çayırhan Maden ve Termik Santrali işçileri özelleştirme kararının geri çekilmesi için mücadele etti. Ne oldu? Sokaklara döküldü işçiler ve siz ihaleyi ötelemek zorunda kaldınız ama çok iyi biliyorlar, işçileri oyalayıp sindirme peşindesiniz. Enerjide özelleştirmeye Cengiz, Kolin, Sabancı, Alarko, Limak, Bereket Holding, Çalık, Zorlu gibi şirketler ihyâ ediliyor. 47 milyon hane Türkiye'de bu 20 tekelin eline bırakılmış durumda. Tam bir soygun ve yağma düzeni var enerji alanında ve yüzlerce kat haksız kazanç elde ediyorlar, fatura yine halka çıkıyor gerçekten de. Elektrik fiyatları düşmek bir yana sürekli yıldan yıla artıyor ve özelleştirmeye birlikte kamu kaynaklarının bir avuç zengine aktarılmasını sağlamış oldunuz. Şimdi, siz "kamulaştırma" adı altında geçmiş yıllarda bu enerji tekellerinin soygununu kurtarıp zararını karşılayacak operasyonlara giriştiniz. Yüz binlerce vatandaş işsizlik ve pandemi sarmalında evine ekmek götüremezken EÜAŞ elektrik dağıtım şirketlerine sattığı elektrik fiyatında indirim yaptı, 108 milyar lira peşkeş çektiniz. Şimdi, bu şirketler devletin öz evladı da faturaları kabaran yurttaşlar devletin neyi oluyor acaba?

Bir mesele de şu: Güya dağıtım şirketleri görev sürelerinin sonunda kamuya devretmeleri gereken elektrik şebekesini günün teknolojisine göre yenilemek zorunda. Bu şirketler maliyeti düşük tutmak için sahada yeterli yatırımı yapmıyor ve siz bunu seyrediyorsunuz. Nasıl aldılarsa öyle kullanıyorlar, beter ediyorlar hatta çünkü dağıtım şirketlerinde teknik yeterlilik yok, deneyimli kadrolar işten atıldı, hizmetlerin çoğu taşeron firmalara devredildi, elektrik dağıtım kaderine, şirketlerin çıkarına terk edildi. Ne oldu peki sonucunda? Fahiş faturalar. Ne oldu sonucunda? İzmir'de bir yağış oldu, 2 vatandaş öldü; Diyarbakır'da, Mardin'de 15 yurttaşımız elektrik şebekesi kaynaklı yangında hayatını kaybetti; seyirci kaldınız bunlara.

Kamu kaynaklarının sonu belirsiz bir biçimde özel sektöre kaynak olarak transfer edilmesine artık bir son verilmesi gerekiyor. Enerji alanında bu özellikle önemli. Enerji alanının tümünden bir kamusal hizmet olarak ele alınması çok açık bir zorunluluk, yapılması gereken de çok açık; halktan alınanı geri vereceksiniz. Bu türden düzenlemelerle halktan alınanı büyütüyorsunuz, bunun başka bir amacı yok gerçekten de. Enerji alanındaki tüm özelleştirmelerin derhâl durdurulması lazım, kamunun bu alana yatırım yapmasını engelleyen bütün yasal, fiili engellerin ortadan kaldırılması lazım. Elektrik enerjisi alanında üretimi, iletimi, dağıtımını kamu tekelinin tekrar yaratılması lazım yoksa olan vatandaşa, doğaya, bu ülkeye oluyor ve siz de bunun müsebbibi olarak tarihe yazılıyorsunuz

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, bu konuyu, bu santrallerin, yerli kömür santrallerinin, işte, alım sözleşmesi yapması çerçevesindeki konuyu, bu maddeyi epeyce bir konuştuk esas itibarıyla. Bugün de girişte bir miktar konuyla ilgili düşüncelerimi paylaştım. Şimdi, tekrara da düşmek istemiyorum ama konu da önemli. Şöyle çok özet olarak gidersek... Yani burada bizim bir Elektrik Piyasası Kanunu'muz var; kanunun temel amacı, bütün bu özelleştirmeleri, özel sektörü işin içine katmanın temel amacı, piyasada rekabeti sağlamak ve rekabetçi bir fiyattan insanların elektrik tüketmesini sağlamak. Şimdi, bunun önündeki engellerden bir tanesi bu tür yapılan uzun vadeli anlaşmalardır. Bugüne kadar Bakanlar Kurulu kararı ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çerçevesinde 2016 sonrasında yapılanların dışında yani daha öncesinde -bu santraller, biliyorsunuz, 1970'li yıllardaki petrol krizleri esnasında kuruldu yani Türkiye için çok da önemliydi, hâlâ da önemli olduğunu düşünüyorum; o ayrı bir konu- kurulmuştu bu santraller. O vakte kadar bunlarla ilgili herhangi bir alım anlaşması yapılmadı ve bunu yapmamakla da bu Hükümet övündü bugüne kadar. Ama bu, hâlâ bize izah edilebilmiş değil. Yani niye bu santrallerle uzun vadeli bir alım anlaşması yapma ihtiyacı hissediliyor? Bunu daha iyi anlamamız lazım. Yani burada arz güvenliği meselesi, bunlar, işte baz santral meselesi... Bunlar kurulduğu yıllarda da baz santraldi, arz güvenliği açısından o zaman da önemliydi. O zaman ihtiyaç olmayan şey bugün niye ihtiyaç oldu? Bu meselenin bize gerçekten izah edilmesi gerekiyor.

Şimdi, tabii, buna karşıydık, ben şiddetle karşıyım, hâlen de karşıyım ama görünen o ki, artık bu aşamadan sonra bu madde eğer Enerji Bakanlığı insafa gelmezse çıkacak. Orada hiç olmazsa yani bunun birtakım mahzurlarını gidererek çıkarmak da uygun olur diye de değerlendiriyorum işin doğrusu. Bunlardan bir tanesi yani buraya... Şimdi komisyona yetişmez ancak Genel Kurul aşamasında Hükümet tarafı, iktidar partisi bir önerge vererek... Yani hiç olmazsa fiyata bir sınır koymak lazım. Yani fiyatı bir rasyoya... İşte EPIAŞ'ın fiyatı yani normal piyasa fiyatının şu kadarından fazla olamaz, az olamaz şeklinde belki bir şey söylemek lazım.

İki, çevreyle ilgili, biliyorsunuz, özel sektörün elinde olanlar zaten özelleştirilmiş olan santrallerdi. Bunların birçoğu da çevreyle ilgili taahhütlerini yerine getirmede. Ve bu taahhütlerin de yerine getirilmesini de sağlamak lazım. Yani bizim bir sürü uluslararası taahhüdümüz var; yani şöyle yapacağız, çevreyle ilgili sıfır emisyon diyoruz, işte bilmem şunu diyoruz, bunu diyoruz, yeşil mutabakat diyoruz ama bunlar bizim önümüzdeki en büyük engeller olacak. Bizim için de önemli. Bakın, şunu söylemeye çalışıyorum. Hani "Bu santraller korunmalı." diyoruz da bunu korumanın yolu şu andaki yaptığımız gibi bir nakit transferi mi yoksa gerçekten bu santralleri önümüzdeki yıllarda çevreyi de dikkate alarak hakikaten faal olarak tutabilmek için birtakım yatırımların bugünden yapılmasını sağlamak mı? Firmaları buna zorlamak lazım. Firma bir başka yerde yaşadığı sıkıntıyı buradan bir taviz kopararak halletmeye çalışıyor arkadaşlar. Yani o tavizi verirsiniz, tamam, buraya bir kısım para enjeksiyonu yapılır, bu kanun da geçer ama iki gün sonra yeniden uluslararası taahhütlerimiz yani emisyonla ilgili taahhütlerimiz çerçevesinde bu santraller yine başımıza sıkıntı olacak. Bunların tedbirini bugünden almak lazım. Bakın, bu santrallerin önemli olduğunu söyleyerek bu cümleleri kuruyorum. Dolayısıyla, bunları işte en azından bu kanunla bir ilişkilendirmek... Yani az önce dedik ya: İşveren destek primini kime veririm diyor? Primini düzgün ödeyen firmaya veririm. E, burada da hiç olmazsa alımı kimden yaparım kardeşim? Efendim, çevreyle ilgili taahhütlerini, anlaşmadaki taahhütlerini yerine getiren firmalardan alırım demek, fiyatına bir sınır koymak... Onun da kendisini daha verimli çalışmaya zorlaması lazım yani devlet ver, ver, nereye kadar? E, firmaların sahiplerine bakıyoruz arkadaşlar. Yani bunlar bilinmedik meseleler filan değil işte. Yani geçen sefer saydım firmaları; işte yüzde 25'i zaten Çelikler Holding yani diğerleri de arkasından geliyor işte. Yani bunların hepsi bugün Hükümetle çok yakın, iktisadi ve ticari ilişkileri olan firmalar. Yani meseleyi çözeceksek sadece para aktarma meselesi... Zaten bir kamu kaynağını buraya aktaracaksınız, bunu kafaya koymuşsunuz. Öyle yapıyorsunuz, getiriyorsunuz, şuradan engel oluyoruz, gene getiriyorsunuz, gene getiriyorsunuz ama hiç olmazsa dediğim gibi bu santrallerin Türkiye'ye daha uzun dönem hizmet etmesini sağlayacak ve bizi uluslararası taahhütlerimiz çerçevesinde sıkıntıya sokmayacak şekilde bir çerçeveye sokmak lazım.

Şimdi, sıkıntıda bu santraller madem ya bu Çayırhan'ı niye özelleştirmeden almak için insanlar... Yarışmıyorlar da, yarışma yok zaten Türkiye'de.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Keşke yarışma olsa. Niye almak istiyorlar? Değil mi? Bunun bir rasyonel cevabı var mı? Mesela bunu Nevzat Bey bize söylesin. Yani bakın, bu santraller sıkıntı çekiyor, işte fiyat yüksek, devletin alması lazım, yoksa batıyoruz matıyoruz filan diyorlar. Ben dinledim insanları. Aynı, bu Çayırhan da benzer, ufak tefek teknoloji belki farklıdır veya bilmediğimiz bir farklılığı varsa söyleyin, biz de cümlelerimizi düzeltiriz. O zaman niye bu Çayırhan'ı almak için bu sefer insanlar

çok istekliler? Bunun da bir mantığının olması lazım, ben bu mantığı bulamadım. Bir önerim de şu: Arkadaşlar, Çayırhan başta olmak üzere şu anda bu kurulu gücün yaklaşık yüzde 24'ü EÜAŞ'ın elinde. Az önce söyledim, tekrar söylüyorum: Özelleştirme karşıtı değilim yani kategorik olarak özelleştirme karşıtlığım yok benim. Düzgün, adam gibi özelleştirme yapılabilir özel sektörün verimliliğinden faydalanmak amaçlı olarak ama bu santrallerin, hele hele bu şartlarda bizden bu kadar taviz isterken, sübvansiyon isterken, destek isterken özelleştirilmesinde bir mantık yok ya.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Ben para vereceksem yatırımlarını da yaparım, kendim işletirim. EÜAŞ'ın santral işletme tecrübesi var yani EÜAŞ en tecrübeli şirketimiz değil mi bu anlamda? Dolayısıyla bunların özelleştirilmesini mutlaka Nevzat Bey gündemden çıkarmak gerekir. Veya... Bir soru olarak da sormuş olayım: Niye hâlâ bu Çayırhan'ı özelleştirmek istiyorsunuz madem bu işler bu kadar sıkıntılı, madem bu santraller sıkıntıda? Öneri olarak da bu özelleştirme işinden vazgeçilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Yani söyleyecek daha epeyce bir konu var, artık onları Genel Kurula falan ayıracağız. Ancak, dediğim gibi, yine bu şekilde verilsin istemiyorum. Tamam, bunların ayakta kalması için destek sağlayalım ama bu santrallerin kalıcı olarak hayatlarını devam ettirebilecek başka bir formülasyon yaparak bu destek sağlansın, hiç olmazsa sadece para vermekle kalmayalım yani bir amaç da hasil olsun. Yoksa emin olun çok yüksek fiyat isteyecekler, bugün istedikleri fiyatın daha üzerinde bir alım fiyatıyla alın diyecekler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Tamamlıyorum Başkanım.

Sonradan o da yetmeyecek, başka sıkıntı var diyecekler. Bunların soru gelmez. Dolayısıyla bunu bir çerçeveye sokmak lazım.

Bir de bana anlattıkları başka sıkıntıları da var. İşte maden sahalarıyla ilgili sıkıntı var. Mesela orada sıkıntı çekiyoruz diyor. Oradaki zararını buradan bana daha yüksek bir fiyat ver diyerek onu gidermeye çalışıyor. Öyle bir şey yapmaya gerek yok. Maden sahasıyla ilgili sıkıntısı varsa maden sahasındaki sıkıntıyı orada çöz. Bana firmaların anlattığını söylüyorum ben. Zeytinliklerle ilgili problemler...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU - O da gelecek Meclise.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, işte bunları ama bunları... Yani çevre hassasiyetlerini, insanlarımızın çevre hassasiyetleri...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bir daha mı zeytin kanunu gelecek Meclise?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, ona Sayın Bakan Yardımcısı değil, milletvekilleri karar verir. Sayın Bakan Yardımcısı, bu sizin uhdenizde olan bir şey değil. Şimdi zeytin kanununu bırakalım, şu işi bitirelim.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, işi uzatmayalım. Hayır, maden sahalarıyla ilgili sorun yani tabii, çevresel birtakım şeyler, sıkıntılar filan olmadan, eğer varsa orada hakikaten yani rasyonel bir talepleri varsa o talep o zaman değerlendirilir, o ayrı bir konu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Oradaki sıkıntıyı buradan çözmek yanlış olur. Zaten enerji hep çapraz sübvansiyon üzerinden gidiyor. Burada da kendi içerisinde ayrıca bir çapraz sübvansiyon yapmanın bir gereği yok diye değerlendiriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Ben, tabii, 6'ncı madde üzerine görüşlerimi bildireceğim. Tabii, burada muhalefetten arkadaşlar sanki biz birilerinden enerjiyi pahalı alıp bunu ucuz dağıtım şirketlerine satıp millete de pahalıya sattırıyormuşuz gibi bir algı oluşturuyorlar. Tabii, bu yanlış. Tabii, enerji arz güvenliği çok önemli. Rahmetli Recai Kutan 54'üncü Hükûmette Enerji Bakanıken yani 1990'lu yıllarda şunu söylüyordu hep: "2000'li yıllarda bizim enerjimiz yetmeyecek ve dolayısıyla da tekrar elektrik kesintisi yaşayacağız." diyordu ve elhamdülillah 2000'li yıllardan sonra bizim yaptığımız yatırımlar neticesinde -tabii ki bu özel sektörün yaptığı yatırımlar daha fazla- bu enerji sıkıntısını biz yaşamadık. Şöyle bir şey: Kurulu gücümüz 2002 yılında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Pazar günü evde akşama kadar elektrik yoktu.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Arızadan o, arızadan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, haklısınız. Buyurun, dört dakika veriyorum.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - ...33 bin megavattın bugün 115 bin megavata çıkmıştır ve dolayısıyla da sadece bununla da kalmamıştır. Bunu çıkarırken tabii ki bazı garantiler verilmiştir.

ERHAN USTA (Samsun) - Bunu niye anlatıyorsun?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Diyelim ki bugün EÜAŞ elektriği enerji piyasasından almaktadır ama bazen de -işte rüzgârda biz bunu yaptık, güneşte yaptık, bazen hidroelektrik santrallerinde yaptık- garanti vererek. Niye? Kurulu gücümüzü artırmak istedik. Ve neticede, mesela 2014 yılında bizim enerji üretimimizin yüzde 40'ı doğal gazdan oluşmaktaydı. Bugün bu oran yüzde 21'lere inmiş. Bu önemli bir şey yani ithalatımızda da çok önemli derecede azalma olmuş. Yine, 2014'lü yıllarda rüzgâr ve güneş enerjisinde, jeotermal enerjideki kurulu gücümüz belki de 2-3 bin megavattı bugün aşağı yukarı 25 bin megavattır civarına çıkmış ve dolayısıyla da bu açıdan baktığımız zaman biz kurulu gücümüzü önemli derecede artırmışız, enerji arz güvenliğini artırmışız. Bunda da tabii ki birtakım teminatlar vermek gerekiyor. Bunların belli bir süresinin teminatları doldu, teminatları dolanlar da diyelim ki işte serbest piyasaya çıkıyorlar ve serbest piyasadan biz bunu alıyoruz. Diğer taraftan, "Buradaki EÜAŞ'ın enerji üretimindeki oranı azaldı." diyor arkadaşlar. Doğrudur ama diğer taraftaki kurulu güç artımı o kadar çok fazla oldu ki özel sektörde, tabii ki toplamın içindeki o oran azalmış gibi göründü ve neticede bu, doğal bir şey. Şimdi, burada tabii dağıtım şirketlerine bu enerjiyi veriyor ve dağıtım şirketleri de bu enerjiyi vatandaşa satıyor ucuz olarak. 2024'ün ilk altı ayında Avrupa'da en ucuz elektrik ve doğal gazı veren ülke biziz ve dolayısıyla da bunun maliyetleri hemen her taraf için aynı olduğu hâlde...

ERHAN USTA (Samsun) - Alım gücü açısından bakalım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Tabii, devletimiz burada vatandaşlarımız açısından elektrik ve doğal gazda bir sübvansiyon uyguluyor.

Diğer taraftan, tabii "Bu dağıtım şirketlerini niye oluşturdunuz?" diyebilirsiniz, "Özelleştirmeyi niye yaptınız buralarda?" diyebilirsiniz. Burada özelleştirmenin yapılış nedeni kayıp kaçak oranlarının çok yüksek olması ve kayıp kaçak oranlarını düşürmek için bu uygulamaya geçildi. Burada kayıp kaçak oranları Türkiye'de ortalama diyelim ki yüzde 7 ise bugün aşağı yukarı 2011'lerde, 2012'lerde diyelim ki Dicle'de, Van'da, Diyarbakır'da, Mardin'de bu oranlar yüzde 70'in üzerindeydi ve dolayısıyla da bunları...

ERHAN USTA (Samsun) - Dicle'de gene yüzde 60.
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Elektriği düşürmek bedeliyle biz bunları dağıttık, belli bir, tedrici olarak...
ERHAN USTA (Samsun) - Ya, Dicle'de gene yüzde 60.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlarım, lütfen müsaade edelim.
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Diğer taraftan şu algı oluşturuluyor: Bu dağıtım bedellerinin özelleştirilmesinde...
ERHAN USTA (Samsun) - Ya, ezbere konuşuyorsun, bir şey bildiğin yok!
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, biraz önce size sordum da bir şeyi bilemediniz ya kendi alanınızda, Allah aşkına, yaklaşık maliyetini bilemediniz, konuşuyorsunuz ya. Kendi alanın, kendi alanın, verdiği önerenin ne kadar külfet getirdiğini bilmiyorsun, etki analizini bilmiyorsun.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, birbirimizi...
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ne konuşuyorsun! Bundan sonra, ben olsan senin yerinde, çeker giderim ya, çeker giderim. O zaman hiç konuşma, hiç konuşma, hiç konuşma. En bildiğin alanda bile bize bir cevap veremedin. Hiç konuşma o zaman.
ERHAN USTA (Samsun) - Söylüyorum sana, söylüyorum sana, anlamıyorsun.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...
Sayın Güneş, siz konuşmanızı yapın.
ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kayıp kaçak...
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer...
Değerli arkadaşlar...
ERHAN USTA (Samsun) - Sana bir de formülasyonunu veriyorum.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sonuç, sonuç, boş ver formülü.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar.
Sayın Güneş...
ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Hem konuşuyor hem sataşiyor.
ERHAN USTA (Samsun) - Maddeye bir gel, maddeye bir gel.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, milletvekillerinin kanaatlerine biz karışmıyoruz. Lütfen, bir müsaade edin.
ERHAN USTA (Samsun) - Kanaatlere karışmıyoruz da sataşılıyor.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sataşmıyor size canım, ortaya konuşuyor, siz de sataşıyorsunuz.
ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, bir yılda vatandaştan kayıp kaçak ne kadar para aldınız? Onu bir açıklasınlar, burada kayıp kaçak ne kadar, onu açıklasınlar.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer...
Değerli arkadaşlar, lütfen... Bir iki maddemiz kaldı, bitireceğiz.
ERHAN USTA (Samsun) - 1970'li yıllarda yapılmış santralleri satacaksınız, şimdi onunla övünüyorsunuz.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, ilave bir dakika veriyorum, toparlayın lütfen.
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi, tabii ki bu dağıtım bedellerini özelleştirmenin bazı sıkıntılarını biz de çekiyoruz, hepimiz çekiyoruz, tamam mı? Ve dolayısıyla da dağıtım şirketlerinin bazı üzerine düşen yatırımları yapmakta bazen imtina ettiklerini de görüyoruz biz ama burada vatandaş da yanlış bilgilendirmek lazım. Dağıtım bedeli adı altında alınan paraların hepsi şirkete kalan paralar değil, bunlardan belli bir oranda yatırım yapmak zorunda ve dolayısıyla da...
ERHAN USTA (Samsun) - Yapmadığı için...
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yapıyor, yapıyor, işte onu takip eden kurumlarımız var, onu takip edecektir. Dolayısıyla da, vatandaş hiç kandırmayalım. Bizim amacımız ne? Vatandaşa ucuz elektrik vermek değil mi? Ve dolayısıyla da biz bunu sağlıyor muyuz? Sağlıyoruz.
ERHAN USTA (Samsun) - Bırak Allah aşkına!
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yüzde 60'ını biz sübvans ediyoruz bu elektriğin ve enerji arz güvenliğini de sağlıyoruz arkadaşlar. Ve dolayısıyla da...
ERHAN USTA (Samsun) - O kadar pahalı alıyorsunuz ki yüzde 60'ını sübvans ederek verdiği fiyat alım gücü açısından Avrupa'nın en pahalı elektriği.
YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sudan ucuz, sudan.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyoruz.
Değerli arkadaşlar...
(Gürültüler)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, burada bütün milletvekilleri, hepimiz birbirimizi ciddiye alıyoruz.
ERHAN USTA (Samsun) - Alıyoruz da o zaman makul bir şey söyleyin canım.
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Arkadaşlar formülü biliyor...
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye.
Değerli arkadaşlar, bunların hepsi gelip geçici. Bana bir siyasetçi -benden tabii, yaşça büyük- "Siyaset nezakettir." diye güzel bir söz söyledi, her zaman tekrarlarım.
Sayın Bakan Yardımcımıza değerlendirmesi için bir söz vereceğim.
Sayın Bakan Yardımcısı Şatıroğlu, buyurun lütfen.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU - Sayın Başkanım, çok değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.
Sayın milletvekillerimizin açıkçası görüşlerini ve değerli değerlendirmelerini saat 2'den beri dinliyorum. Çok teşekkür ediyorum. Bu son turda madde üzerindeki görüşmelerde kendileri yeşil enerji, elektrik üretimi, elektrik dağıtım sektörü, dağıtımdaki patronlar, dağıtım bedeli, aydınlatma bedeli gibi kavramlardan bahsettiler. Bunun yanı sıra en son Erhan Bey de "İnsaf ederse Enerji Bakanlığı bu kanun maddesini geri çeker." diye bir ifadeye bulundu. Evet, hükümet edenlerin sorumlulukları vardır, bu sorumluluklarımızın başında da enerjiyi en makul şekilde yerli kaynaklarla, yenilenebilir kaynaklarla vatandaşa arz edebilmek gelmektedir. Bu, hükümet etmenin en büyük sorumluluğudur ve bunun yanında da bunu en uygun fiyatla verebilmektir. Yani bizim insafımız şudur: Bakın, günlük 8 kilovata kadarki elektrikteki fiyat 2,07 lira, yüzde 60 sübvansiyon var üzerinde, 8 kilovat üstü elektrik fiyatı 3,11 lira, yüzde 40 sübvansiyon var üzerinde. Evlerde kullandığımız doğal gazda yüzde 65 sübvansiyon var, eğer insaftan bahsedeceksek birazcık buna temas etmek gerektiğini düşünüyorum.
ERHAN USTA (Samsun) - Siyasi cevap verme bana! Siyasi cevap verme bana! Siyasi cevap verme bana! Onun anlamı nedir biliyor musun? Millete kazık atıyorsunuz, alım gücü açısından bakın Avrupa'nın en pahalı doğal gazını, en pahalı elektriğini kullanıyorsunuz, yüzde 60 sübvansiyon veriyorsun ve verdiği fiyat da en yüksek fiyat.

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Başkan, böyle bir usul yok!
ERHAN USTA (Samsun) - Demek ki o kadar pahalı alıyoruz ki devlet olarak... Olmaz böyle bir şey!
YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Temiz bir dil kullanın ya Sayın Bakan Yardımcısına; bu nasıl bir dil?
ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, olmaz ama, siyasi cevap vermesin, teknik sorulara cevap versin, siyasi cevabı orası verecek! İnsaf minsaf, olur mu canım? Bakın, bundan siz de rahatsız olun ya, niye siyasi cevap veriyor?
YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sonuçta Bakan Yardımcısı, siyasi vasfı yok mu?
ERHAN USTA (Samsun) - Siyasetçi değil Bakan Yardımcısı!
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...
ERHAN USTA (Samsun) - Nereden çıkartıyorsun?
YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Hayır, neden siyasi vasfı yok?
ERHAN USTA (Samsun) - Elbette yok. Hayır, nereden siyasi sıfatı var ya?
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...
ERHAN USTA (Samsun) - Bürokrat ayağa kalkarak kendisini tanıtıyor, ne demek ya, olur mu öyle bir şey?
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar...
ERHAN USTA (Samsun) - Siyasi cevap vermesin bana! Bak, kendisi...
İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Önceki dönem milletvekiliydi.
ERHAN USTA (Samsun) - Ama o ayrı bir şey, önceki dönem milletvekili olması.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta... Değerli arkadaşlar, bir saniye...
RESUL KURT (Adıyaman) - Hayır, böyle bir üslup olur mu Sayın Başkanım ya?
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bunu yapmayalım.
ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, olmaz öyle şey, olmaz öyle şey!
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta... Sayın Usta, bunu... Değerli arkadaşlar, bir saniye...
ERHAN USTA (Samsun) - Olmaz öyle şey!
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Sayın Usta...
ERHAN USTA (Samsun) - Öyle şey olmaz!
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, bakın... Değerli arkadaşlar, bir saniye...
ERHAN USTA (Samsun) - Başkanım, siyasi cevap vermesin diyorum. Siyasi cevap veriyor, bunun insafla minsafı ne alakası var?
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...
ERHAN USTA (Samsun) - Teknik bir soru sorduk, onunla alakalı...
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...
ERHAN USTA (Samsun) - Orada milletvekili var, milletvekili siyasi cevabını versin!
YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Bakan ve bakan yardımcısı siyasi!
ERHAN USTA (Samsun) - Ya, nereden siyasi ya? İşte bu kadar konuyu anlamamışsın.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Görüşmelere 21.40'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.32

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 26'ncı Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum. Toplantıya kaldığımız yerden devam edeceğiz. Bir önceki oturumdaki tartışmalar tükendi, şimdi 6'ncı madde üzerindeki önerge işlemlerine başlıyorum. 2 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2858) esas numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türel
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya

Tahsin Ocaklı
Rize

Mustafa Erdem
Antalya

Cevdet Akay
Karabük

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) - Kısaca hemen teklif metninden çıkartılmasını istediğimiz bu söz konusu maddeye az önce de yoğun bir şekilde eleştirilerimizi ifade etmiştik. Burada görev zararlarının oluşumu ve elektrik tedarikiyle ilgili hem üretici firmalar açısından hem tedarik firmaları açısından hem dağıtım firmaları açısından oligopolleşme de olduğu için buradaki fiyatlama konusunda sıkıntılar olduğunu gözlemledik; bu açıdan bu maddenin komple teklif metninden çıkarılmasını teklif ediyoruz bu önergeyle.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ayyüce Türkes Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

Gerekçe:

İlgili madde, Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinde daha önce TBMM'ye havale edilmiştir. Kanunun Genel Kurul görüşmeleri sırasında tekliften çıkarılmıştır ancak bu teklifte aynı hâliyle yer almıştır.

Elektrik dağıtımının özelleştirilmesi sürecinde EÜAŞ'a verilen ek görevler önemli rol oynamaktadır. Bu çerçevede EÜAŞ'a yüksek oranlı kayıp kaçakların uluslararası kabul edilebilir seviyelere (yüzde 6-7) düşürülmesi amacıyla beş yıllık bir süre boyunca bölgedeki aydınlatma ve kayıp kaçak miktarına orantılı olarak dağıtım şirketlerine düşük fiyatla elektrik sağlama görevi verilmiştir. Ancak aradan geçen uzun yıllara rağmen birçok dağıtım şirketi hedeflenen performans verilerine ulaşamamış, buna rağmen ek sürelerle desteklenerek EÜAŞ'tan düşük maliyetli elektrik satın almaya devam etmişlerdir. Bu elektriği yüksek fiyatla satarak haksız kazanç elde eden bu şirketler kamu kaynakları üzerinden avantaj sağlamıştır. Bu durum EÜAŞ'ı dağıtım şirketlerini kamu kaynaklarıyla sürekli sübvans eden bir yapıya dönüştürmüştür. Ayrıca, özelleştirme sonrası EÜAŞ'a gerekli yatırımlar yapılmadığından linyite dayalı termik santrallerin yüksek maliyetli üretimlerini satın alma zorunluluğu getirilmesi diğer bir sorun alanını oluşturmaktadır. Bu uygulamalar sonucunda özelleştirmenin temel hedefi olan serbest rekabet ortamından uzaklaşmış ve kamu kaynaklarının özel şirketlere haksız şekilde aktarılmasına neden olan bir yapı ortaya çıkmıştır. Yine bu sistemde yerli veya ithal linyite dayalı termik enerjiye ilişkin imtiyazlı alım sözleşmeleri yapılması kamu ekonomisine zarar vermektedir. Linyite dayalı termik santrallerin elektrik üretimi sırasında ortaya çıkardığı çevre sorunları da bu durumun cabasıdır.

Kanun teklifinin maddesi Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii, Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu tarafından görüşülmemiştir. Söz konusu maddenin tamamının teklif metninden çıkarılarak öncelikle ilgili komisyonda görüşülmesi gerekmektedir. Madde, elektrik piyasasının ruhuna aykırı olmayan, rekabetçi piyasa koşullarına uygun, kamu kaynaklarını zarara uğratmayarak verimli kullanılmasını sağlayacak bir biçimde yeniden düzenlenmelidir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir. 6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

7'nci maddeye geçiyorum.

Sayın Mertoğlu, buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; teklifimizin 7'nci maddesinde 5237 sayılı Yasa'da düzenlenen bazı suçlar ile terörün finansmanına ilişkin suçların soruşturulmasında eğer CMK 133'üncü maddesi uyarınca kayyum atanması gerekiyorsa, TMSF kayyum atanırsa- ki durumu teklif ediyoruz- burada beş yılına TMSF'ye görev veriliyor, beş yıl sonra görevi sona erecek. 127'nci maddeden de 5411 sayılı Kanun'un 107'nci maddesi uyarınca da maddesinin uygulanmasını teklif ediyoruz.

Geneli üzerinde yapılan görüşmelerde özellikle olağanüstü şartlarda düzenlenen kayyumluk görevini "Şu anda niye uzatıyoruz?" gibi bir şikâyet oldu. Burada öncelikle şunu söylemek gerekiyor: TMSF bana göre bu tip şirketlere kayyum olmak istemiyor, sadece savcılık, işte, mahkeme veya hâkim görev verdiği takdirde zaten görevi başlıyor, ondan dolayı zaten kendileri için de ek bir külfet olmuş oluyor TMSF'nin bu kayyumluk görevi. Bu anlamda da 5411 sayılı Kanun'un...

ERHAN USTA (Samsun) - Kanun çıkmazsa verebilecek mi mahkeme TMSF'ye? Veremez.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Şu anda CMK 133'e göre zaten verebiliyor ama...

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - O zaman niye kanun çıkarıyorsunuz?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Yani orada şu anda basiretli tüccar gibi iş yapılması isteniyor TMSF tecrübeliğinde. Dolayısıyla, Anayasa'nın 129'uncu maddesinin gereği olarak işte, Devlet Memurları Kanunu'ndaki gibi, İcra İflas Kanunu'ndaki gibi düzenlemelerden de... 5411 sayılı Yasa'nın 127'nci maddesi zaten onu gerektiriyor. Buradan belli bazı sorumlulukların, direkt idare

aleyhine dava açılması... Tabii ki eğer görevlilerin, fonda görevli üyelerin sorumlulukları varsa onlara da zaten rücu edilebilecektir. Bu anlamda aslında kayyumla ilgili genel bir düzenlemenin yapılması gerektiğini düşünüyoruz çünkü sadece böyle pansuman tedbirleriyle "Şu anda beş yılığına TMSF'ye görev verelim, yarın bir başkasına verelim." şeklinden ziyade bir temel mevzuat düzenlemesi gerekiyor ama TMSF bu konuda çok tecrübeli olduğu için, mahkemeler de işi ehline bırakma noktasında TMSF'ye görev verdiklerinden dolayı, kendi çalışma düzeninde de rahat çalışabildikleri için böyle bir uygulama yapılıyor.

Buradaki teklifimizin ana amacı bu. Sorular da olursa inşallah cevap vermeye çalışırız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, söz taleplerini karşılayacağız.

Sayın Akay, buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Tabii, bu madde gerçekten önemli bir madde. TMSF Başkanı ve Başkan Yardımcısı geçmiş dönemde bankacılık sektöründe yan yana çalıştığımız arkadaşlarımız, kendilerinin bankacılık birikimi ve tecrübesi de kıymetli, değerli fakat burada şöyle bir durum var: Suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama, silahlı örgüt kurma veyahut da silah sağlama gibi veya terörizmin finansmanı suçunun işlenmesiyle ilgili kuvvetli şüphelerin bulunması durumunda şirkete ve şirketin mal varlığı değerlerine kayyum atanması söz konusu, TMSF tarafından atanacak. Burada tabii, olağanüstü hâl hâlinin beş yıl gibi uzatılmasıyla ilgili bir sıkıntı söz konusu. Mülkiyet hakkına yönelik ciddi müdahalelere yol açabilir. Burada son derece objektif ve kanunlara uygun bir şekilde hareket etmek gerekir.

Söz alma sebebim şu esasında, burada ben özellikle bir soruyu sormak istiyorum: Belediyelerle ilgili terörizmin finansmanı ile alakalı bir bağlantı olması durumunda veya kuvvetli şüphe olması durumunda buradaki görevden almalarla ilgili TMSF tarafından buraya da kayyum atanabilecek mi? Bu sorunun cevabını Sayın Vekilimden ve ilgili bürokratlardan -mümkünse- özellikle bekliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - TMSF'nin öyle bir yetkisi yok ki.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

CEVDET AKAY (Karabük) - Netliğe kavuşması açısından önemli bir soru yani.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bu soruları, hem Sayın Milletvekilimiz hem de TMSF Başkanımız da burada...

CEVDET AKAY (Karabük) - Yani belediyeleri ve şirketlerini de kastediyorum burada tabii.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bunlarla alakalı da açıklamalarımızı yapalım.

Evet, Sayın Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şimdi, burada bir kere şöyle bir şey var: Bu madde bir kere 31 Temmuz 2024 yılında sona ermiş bakıldığı zaman, tekrardan bu uzatma isteniyor. Neden temmuz ayında yani bitiminden önce böyle bir düzenleme yapılmadı? Neden şu anda 2025 yılında üzerinden altı ay geçtikten sonra yapılıyor? Bir kere bunun üzerinde durulması lazım, bu konuda Komisyonumuza bilgi verilmesi lazım. Ve bu olay bir de 2016 yılı darbe girişiminden sonra başladı yani neredeyse on yıl geçecek ve hâlâ bu şekilde devam edecek mi bu olay? Yani bu da önemli sorulardan bir tanesi. Neden hâlâ bu kadar uzadı yani bu her beş yılda bir bu şekilde uzatılacak mı?

Bir de daha önemli bir soru: Bu, Plan ve Bütçe Komisyonunun konusu mu? Plan ve Bütçe Komisyonunun konusu ise neden dokuzuncu yargı paketinde, Adalet Komisyonunda görüşüldü? Eğer Adalet Komisyonunda görüşülmesi gerekiyorsa neden şu anda biz Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşüyoruz?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ve neden geri çekildi?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Neden geri çekildi?

Yani bu sorulara cevap istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Bozdağ...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, aslında TMSF'nin asli görevi mevduatın sigortalanması olarak tanımlanmış fakat şimdi bir kayyumluk görevi de var. Bu kayyumluk görevi ne zaman hasıl oldu diye baktığımız zaman aslında, 1 Eylül 2016'da, 15 Temmuzdan bir buçuk ay sonra, çok hızlı bir şekilde böyle bir karara varılmış, böyle bir yasa çıkarılmış diyeyim ve kayyumluk görevi ve yetkileri de TMSF'ye devredilmiş, şimdi TMSF de bu görevi üstlenmiş. Burada asıl sorun -evet, uzun süredir, neredeyse sekiz dokuz yıl olacak- TMSF hâlâ bu görevi neden devam ettiriyor? Yani OHAL'de miyiz, bir darbe yasası gibi, darbe kanunları hâlâ geçerli mi? Bu çıkarılmış olan kanun bir kanun hükmünde kararnameyle OHAL kapsamında çıkarılmış olmasına rağmen hâlâ neden devam ediyor? Aslında öncelikle bunun yanıtını almak gerekiyor ki "Bu düzenlemeler neden devam ediyor?"un da yanıtı alınmış olsun.

Daha önce getirilmiş ve ticari faaliyetler üzerinde risk oluşturduğu eleştirisi nedeniyle Anayasa'ya aykırılık nedeniyle dokuzuncu yargı paketinden de çıkarılmış. Burada Anayasa'ya bir uygunsuzluk, aykırılık var. Tekrarındaki çıkarılma biçimiyle Anayasa'ya uygunluğu nasıl sağlanacak? Bu tekrar döner diye düşünüyoruz.

Şimdi, "TMSF" diye yazdığımızda "usulsüzlükler" diye Google'a girdiğimiz zaman bir sürü şey çıkıyor yani onlarca usulsüzlük, işte, ne bileyim, ihalelerle ilgili mesela usulsüzlükler ortaya çıkabiliyor ya da el koyduğu şirketler var, bu şirketler piyasa değerinin altında başka şirketlere mesela kiralanabilmiş oluyor ve bu kiralar artırılmadan yıllarca uzatılabilir veya işte, daha sonrasında şirket sahipleri eğer soruşturmalarından dolayı beraat ederlerse mal varlıklarının iadesiyle ilgili sorunlar yaşayabiliyorlar gibi birçok sorun da aslında burada var.

Şimdi, burada bu TMSF'nin -bu yasanın- aslında OHAL'in bir sopası gibi hâlâ kullanıldığı yönünde bir sonuç çıkıyor sanki açığa ve buradan doğru el konulan şirketler üzerinden tasarruflar sermayeye transfer ediliyor, dağıtılıyor gibi duruyor. Böyle bir durumun varlığı muhaliflerin üzerinde de sürekli olarak aslında bir sopa. Niye? Çünkü muhaliflerin sürekli kriminalize edildiği bir dönemde yaşıyoruz, sürekli soruşturmalar açılıyor. Hakkında bir soruşturma olanla telefon görüşmesi dahi kriminalize edilebiliyor, terörize edilebiliyor. Yani bir şirket sahibisiniz, herhangi biriyle telefon görüşmesi yaptınız... En son örneği çok iyi biliyoruz, Ahmet Özer örneği de var. Ve buradan doğru iş adamları, muhalifler bu sopanın altında ve sürekli tedirgin olarak duracaklar. Burada bir muhalifleri sindirme amacı da var. Bir hukuksuzluktur bu. Buradan geri adım atılmalıdır diye düşünüyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Şimdi, önce şu şeyi hakikaten anlayamadım ben yani bu 2016 öncesinde de TMSF kayyum olarak mahkemeler tarafından görevlendirilebiliyor muydu? Yoksa OHAL kapsamında yapılan uygulamalardan sonra bu iş başladı. Çünkü biz şunu

biliyoruz: TMSF zaten nerede düzenleniyor? Bankacılık Kanunu'nda düzenleniyor ve TMSF'nin de ihtisas alanı zaten bankacılık yani bugüne kadar TMSF kendisine devredilen bankaların yeniden satılması, özelleştirilmesi, rehabilite edilmesi, çözülmesi; onu yapıyordu. Yani dolayısıyla, bu ilk düzenlemeden önce zaten şirketlere kayyum meselesi yoktu TMSF'de, bu sonradan çıktı. Tamam yani niye çıktı, niye çıkmadı, orasını değerlendiriyor filan değiliz yani hakikaten bunu biz sadece... Değerli arkadaşlarım, hakikaten düşünelim şöyle. Şimdi, 2016 yani hain darbe girişimiyle bağlantılı olarak sadece düşünüyorsak on yıl geçmiş, on yıl sonra bile hâlâ bu yetkilere niye ihtiyaç var onu düşünmek gerekir ama bunun dışında da yani terörle, işte, terörizmin finansmanı ile iltisaklı olan şirketler olabilir, bu sadece FETÖ'yle ilgili bir şey değil. Hani hâlâ oralarda da "Artık bir ihtisas kurumu hâline gelmiştir, TMSF kayyum olsun." deniliyorsa -çok ihtisas alanım olmadığı için biraz ihtiyatlı konuşuyorum ama- bir ölçüde olabilir yani o kısmında benim çok bir itirazım o anlamda yok yani iş yeter ki doğru düzgün yapılsın ama 2016 öncesinde bunun olmadığını o zaman tespit etmiş olduk.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - CMK 133'e göre isterse mahkeme kayyum atayabilir zaten, yetkisi var.

ERHAN USTA (Samsun) - Ama hiç yapmamış bunu. Yapmış mı 2016 öncesi?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - 2006'da atanmış yani...

ERHAN USTA (Samsun) - Ne yapmış? Hangi şirkete?

TMSF BAŞKANI FATİN RÜŞTÜ KARAKAŞ - Erol Evcil grubu şirketlerine...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - CMK 133'e göre sınırlı yetki...

ERHAN USTA (Samsun) - İstisnai bir şeymiş ama hukuken yapabiliyor diyoruz, tamam. Bundan sonra yaygınlaştırılmış, bir sistem hâline gelmiş. O yüzden zaten tamam, benim argümanlarım açısından herhangi bir sorun yok. Yani şunu söylüyorum özetle: Tamam, buraya ihtiyaç varsa yine kayyum olarak atansın. Şimdi, daha önceden, ilk başından itibaren, sekizinci yargı paketi de geldiği zaman da o zaman Grup Başkan Vekili olarak aşağıda Genel Kurulda bunun müzakerelerini yaptık, bizim temel itirazımız burada bir dokunulmazlık zırhına büründürülmesi meselesi, bu işin içerisindeki insanlar... O zaman getirilen şey -ona çok itiraz etmiştik, çıkartıldı- neydi arkadaşlar? Dolaylı birkaç atıftan sonra, bu 6755 sayılı Kanun'un 37'nci maddesindeki sorumluluk. Bakın, eğer o gün itiraz etmemiş olsaydık... Nilgün Hanım, şu içine sınıyor mu? Yani birisine bir görev vereceksiniz, TMSF'den... Yani nihayetinde TMSF'nin de kurumsal kimliği yapacak değil, o da birisini görevlendirecek, bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı gidecek bir tane şirketin genel müdürü olacak, yönetimini yapacak, yönetimi, denetimi onun eline vereceksiniz. O insana verdiğiniz yetki, sorumluluk anlamında verdiğiniz zırh şuydu, cümlelerin başını okumuyorum: "Bu görevi yerine getiren kişilerin bu karar, görev ve fiilleri nedeniyle hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluğu doğmaz."

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Şu anda yok.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, biliyorum, dur bir, buradan geldi bu iş. Biz itiraz etmeseydik vardı şimdi, şu anda bu kanun olacaktı. O zaman biz bununla az mücadele etmedik aşağıda, onu söylemeye çalışıyorum. Oradan şimdi başka bir yere geleceğim. Yani bu verilmeye çalışıldı. Ya, bu olmaz, insaf. Bak, bu ülke hepimizin ülkesi kardeşim. Tamam yani evet, bu insanlar bu işin altına girmek ister istemez, o tür şeyler de olabilir, belli bir koruma belki sağlanabilir ama böyle bir şey olmaz. İdari, mali, hukuki, cezai hiçbir sorumluluğu da olmaz. Yani, ne...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Yargı paketinde hangi tarihte bu bahsettiğiniz?

ERHAN USTA (Samsun) - Sekizinci yargı paketinde ya...

CEVDET AKAY (Karabük) - Dokuzuncu.

ERHAN USTA (Samsun) - Sekizde geldi, hayır, bu sekizde geldi. 2022'de mi? 2021 mi? Tamam.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sonra bir tane de burada ben teklif ettim, ben getirdim.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, işte, dokuzuncu yargı paketinde sonra geldi, dokuzda geldi. Dokuzdaki ile şu anda gelen aynı. Dokuzdakinin müzakerelerinde ben yoktum. O zaman da yine, herhâlde bir aşağıda şu oldu, bu oldu, çıkartıldı filan.

Şimdi gelende ne var? İki tane itirazımız var, özetle onu söylemeye çalışıyorum. Birinci itirazımız şu: Şimdi, Bankacılık Kanunu'nun 127'nci maddesine atıf yapılıyor, oradaki bir koruma şeyi içerisine alınmaya çalışılıyor ama Sayın Başkan, yani, yanılıyorsam lütfen beni düzeltin. Biz orada arkadaşlarla bunu çalışırken şunu gördük: Şimdi, orada, 127'nci maddede yönetim ve denetimi fon tarafından devralınmamış şirketlerde o 101'inci maddedeki koruma var. Hangi şirketler? Mesela, TMSF yönetimi ve denetimi fon tarafından devralınmamış ama o şirkete Mustafa Kalaycı Bey'i -yahu, işte, seni gözüm gördü de, eski denetmensin ya- yönetim kurulu üyesi olarak gönderiyor. Şimdi, Mustafa Bey'in orada bütün bir sistemi kontrol etme imkânı var mı? Yok; yalnız başına tek bir kişi. Şimdi, dolayısıyla, oradaki işlemlerden dolayı... Şimdi, böyle bir farklılık var, onu söylemeye çalışıyorum. Hayır, savunmanızı yapın yine, yanılıyorsak biz geri çekeriz yani.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TMSF BAŞKANI FATİN RÜŞTÜ KARAKAŞ - Yok, devraldığımız firmada yapabiliyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) - İşte, ben de onu diyeceğim şimdi bak. Şimdi, kıyas...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar, bir saniye...

Sayın Usta, toparlayın lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Ben hakikaten anlatamıyorum demek ki. Yani, bu yetkiyi kullanıyoruz ya, neyi kullanıyoruz? Bankacılık Kanunu 127... Şimdi, aynı olay değil diyorum. Bankacılık Kanunu'ndaki 127'yi neye göre kullanın diyor? Yani, bütün şirketin denetim ve yönetimini devralmadığın şirkette bir yöneticini oraya gönderdin, orada onlar yönetime de hâkim, orada bir sürü iş yaptılar, bozuk iş yaptılar, benim adam da buradan ceza çekmesin diye belki bu 127'nci maddedeki o zırh veriliyor. Ama şimdi, sizin buradaki yaptığınız işte yönetim ve denetimi fona geçmiş. Zaten her şeyini kendisi yapıyor. Kendisi yaptığına niye bu Bankacılık Kanunu'nun 127'sine atıf yapıyorsunuz? Bence bu kıyas yani bu atıf yanlış bir atıf, şartlar aynı değil, anlatabiliriz mi? Diğerinde yönetim ve denetimi devralmadığın şirkete elbette gönderdiğiniz kişiyi koruyabilirsiniz onların yanlış kararlarından dolayı cezai, bilmem ne sorumluluğu olmasın diye ama burada artık yönetimi, denetimi, her şeyi bende; ben niye ona...

TMSF BAŞKANI FATİN RÜŞTÜ KARAKAŞ - Araya gireyim mi?

ERHAN USTA (Samsun) - Gir hadi, Sayın Başkan müsaade ediyorsa.

Araya girebilir mi Sayın Başkan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Size söz vereceğim.

ERHAN USTA (Samsun) - Vereceksiniz.

Birincisi bu yani herhâlde bunu anlatabildim.

İkincisi de hangi mahkemenin yetkili olacağı meselesi. Şimdi, buradaki iş nasıl bir iş? Ticari bir iş aslında baktığınız zaman, ben öyle bakıyorum yani bir anlaşmazlık çıkması durumunda. Dolayısıyla iki soru var mahkemeye ilgili: Bir idare mahkemesi mi olmalı yoksa bir asliye hukuk mahkemesi mi olmalı, ticaret mahkemesi mi olmalı? Yani, bana göre ticari bir... Ha, TMSF'nin aldığı idari bir kararla ilgili olduğu zaman zaten ona bir şey yazmaya gerek yok, idare mahkemesinde olacağı kesin ama şimdi, burada tek yetkili mahkeme TMSF'nin olduğu... Yani "İstanbul İdare Mahkemesi" dediğimiz zaman şöyle bir sorun çıkıyor:

Gaziantep'teki bir tane firmaya el konuldu, tamam mı? İşletme Gaziantep'te; oradaki ticari bir anlaşmazlıkla ilgili olarak İstanbul'daki idare mahkemesini yetkili mahkeme kılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İki dakika verdim.

ERHAN USTA (Samsun) - Dolayısıyla, her mahkemenin idare mahkemesi mi, ticaret mahkemesi mi olması anlamında bir sorun var. Yani, ticaret mahkemesini ilgilendiren konuya ticari mahkeme olması lazım. Hem de yer açısından niye Kayseri'deki -bilmem- "x" firmasıyla -meşhur firma var, onunla ilgili bir mesele oldu, niye İstanbul'a gidelim arkadaş? Ne diyor bizim arkadaşlar orada? "Hukukun doğrudanlığı" ilkesi var yani bulunduğu yerdeki... Dolayısıyla, bizim orada şimdi önerilerimiz olacak. Yani, özetle ben iki açıdan eleştiri getiriyorum: Birincisi, Bankacılık Kanunu'nun 127'sindeki koruma burada mukayese edilebilir değil, yanlış olur diye düşünüyoruz. İkincisi de mahkemenin illa İstanbul Adliye Mahkemesi olması gerekmez; yerine göre ticaret mahkemesinin, yerine göre de şirketin merkezi neredeyse oradaki mahkemenin yetkili olması gerekir diye değerlendiriyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Bakırlioğlu, size söz vermiştim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Çok kısa bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun, sorun, sonra Sayın Ök'e gideceğim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şimdi, burada bu TMSF'nin -Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu- kayyumluk görevi soruşturma ve kovuşturma sürecinde devam ediyor, soruşturma ve kovuşturma sonuçlanması hâlinde bu görev sona erecek. Yani, on yıldan beri devam eden süreçler mi var? Hâlen daha TMSF'de bir sürü şirket var. 400 tane mi dediler, kaç tane dediler? Çok ciddi...

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - 684.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - 684 tane şirket var. Bir de burada, ilave olarak, daha önceki getirilen maddelerden farklı olarak bu şirketlerin veya mal varlıklarının TMSF tarafından satış ve tasfiye edilmesini de koyuyoruz biz buraya. Yani, şimdi, soruşturma ve kovuşturma... Yani, siz hâlâ oradaysanız soruşturma ve kovuşturma hâlâ devam ediyor demektir, ben onu anlıyorum buradan; doğru mu, bilmiyorum.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Mahkemenin kararıyla beraber o.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Mahkeme karar verirse...

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Tabii, karar verdikten sonra.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Tamam.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Ök...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi, tabii, buna benzer bir kanunu 2022 yılında ben getirmiştim, benim de teklifim vardı bu olağanüstü hâlden dolayı. Burada, tabii, şöyle bir şey: TMSF'nin... Aynen, 684 tane şirket var ve sonuçta kayyum atadığı için konusunda uzman kişilerin burada gelip bir şekilde o şirketleri yönetmesi gerekiyor; o anlamda baktığımızda da bu getirdiğimiz insanları herhangi bir koruma altına almadığımızda, her şeyden onu sorumlu tuttuğumuzda da kimse elini o noktada taşın altına koymayabilir; o yüzden, oraya kayyum olarak atanacak kişileri de 127'ye göre, aynı devlet memurları gibi güvence altına alıyoruz. Mesela, örneğin, şöyle düşünelim: Diyelim ki hastaneler mesela, değil mi? Şimdi, belki hastaneler oldu. Şimdi, TMSF'nin bünyesinde hastanelerle ilgili bu gerekli denetimleri vesaire yapacak; bu noktada yetiştirilmiş bir kayyumun olması gerektiğini düşünüyorum çünkü belli bir süre yönetiminde olacak. Dolayısıyla, bunu yapacak kişilerin de bir şekilde... Koruma zırhı olarak görmüyorum ben. Herkesin yani onu yapan kişi devlet memuru olsaydı hangi hakka sahipse o dışarıdan atananın da o haklara sahip olması noktasında bunu doğru buluyorum. Ha, diyelim ki yolsuzluk oldu, o noktada zaten bu savcılık vesaire... Burada getirdiğimiz düzenleme de aynı. Devlet memuru da nasıl yolsuzluk yaptığında, tespit edildiğinde hangi cezai işlemler ona vuku ettiriliyorsa burada da yine tekrar ona vuku ettirilmesinin önünde bir engel yok, aynı şekilde vuku ettirilecektir; ben bunu söylemek istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Mertoğlu, buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Birkaç soru vardı Sayın Başkanım, onlara cevap vereyim.

Şimdi, öncelikle, CMK 133... Mahkemeler veya hâkimler kayyum olarak TMSF'yi atıyor yani herhangi bir hükûmetin burada bir tasarrufu yok. Az önce de söylemiş olduğum gibi, TMSF'nin de böyle kayyum olmaya bir niyeti yok; mahkemelerin verdiği görevi yerine getirmek zorunda oldukları için kayyumluk görevini yapmak zorundalar.

İkincisi: "Muhalefete sopa olarak kullanılacak." dedi bir arkadaş. Yani, teklifimizde Ceza Kanunu'nun ilgili maddeleri sayılmış, işte, TCK 282, 314, 315 veya 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun... Madde kanun metninde sayma yoluyla belirtilmiş, mahkemeler zaten bu maddelerin dışında böyle bir kayyum görevlendirmesi yapamıyor. Bunun dışında, o yüzden, belediyelerle veya başka herhangi şirketlerle bir alakası yok; sadece bu suçlar kapsamında yapılan soruşturmalarla alakalıdır ve bunlarla sınırlıdır.

Yine "Temmuz ayında bitmişti, niye beklediniz?" falan dendi. Temmuzdan bu yana kadar da aslında TMSF görev yaptı ama orada sadece CMK 133 kapsamında yaptı görevlerini. Basiretli bir tüccar gibi hareket edebilmesi için... Çünkü kapsamlı şirket bunlar, işte, basiretli davranması gerekiyor, genel kurul yetkisi olması gerekiyor; bu yetkiler CMK 133'te yok. O yüzden, hem şirketin tasfiyesi, satışı gibi işlemleri de gerektiği zaman yapabilmesi gerekiyordu; bundan dolayı bu yetkiyi istedi. 127'nci maddeye atıf da Nilgün Vekilimin söylediği gibi yani bu zaten Anayasa'nın 129'uncu maddesinin temel kuralıdır. Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nda vardır, İcra ve İflas Kanunu'nda vardır, Devlet Memurları Kanunu'nda vardır. Kişilerin yapmış oldukları işlerden dolayı idareler sorumlu olur ama o kişilerde eğer herhangi bir hata, kusur varsa onlara rücu edilir zaten; bu, hukukun temel prensiplerindendir.

ERHAN USTA (Samsun) - Ama 127'yi söylediğiniz zaman işte o kalkıyor, niye öyle diyorsunuz?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Kalkmıyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Nasıl kalkmıyor ağabeyciğim ya?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - O kalkmaz.

ERHAN USTA (Samsun) - Okusana 127'nin altını. "Kalkmaz." deyince kalkmıyor mu?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Hayır.

Onun dışında, bir de "mahkeme, yetki" dediniz. Şimdi, sadece buradaki şirketin iş hukukundan kaynaklı veya ticaret hukukundan kaynaklı davalarda herhangi bir yetki sorunu yok; onlarda genel yetki çerçevesinde zaten ilgili mahkemelerde dava açılabilir. Burada sadece TMSF'nin kayyumlukla ilgili işlemlerinin, diyelim ki bir satış işlemi veya genel kurul kararı gibi bazı

işlemlerinin iptal edileceği yer idare mahkemesidir. Ben geçmişte yaptığım İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu üyeliğinden dolayı da çok iyi biliyorum, bir de hukukçuyum ben. İdare mahkemeleri açıkça "İdare mahkemeleri yetkilidir." demedikten sonra topu sulh ceza mahkemelerine atıyor ve de bu kararların verilmesi çok zaman alıyor. Dolayısıyla, idare mahkemelerinin yetkili olması sadece işlemlerin iptali içindir, yoksa ticari davalar için değildir.

ERHAN USTA (Samsun) - Kayyumluk görevi kapsamında yaptığı işin içerisinde ticari iş yok mu?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Ticari...

ERHAN USTA (Samsun) - Niye idari mahkemeye gidecek?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Hayır, onlar gitmez. Onlar ticari davalar... Normal hukuk...

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, bunu böyle yazarsan... Bak, "karar ve işlemlerinde karşılarına çıkan davalar" diyorsun.

Yani, her türlü işlem bunun içerisinde; aldığını, sattığını...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Erhan Bey, burada açık açık söylüyor, "kayyumluk görevi kapsamındaki işlemleri" diyor ama ticaret hukuku veya herhangi şirketteki...

ERHAN USTA (Samsun) - Bir şeyi aldı...

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - İşçinin davası gibi, alacak verecek davası gibi konular; iş hukukuyla ilgili davalar...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Orada çalışanlarla ilgili herhangi bir sorun olduğunda idare mahkemesi zaten görevli olamaz ki yani bu...

ERHAN USTA (Samsun) - Böyle yazarsan olur işte...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Burada olmaz.

TMSF BAŞKANI FATİN RÜŞTÜ KARAKAŞ - Bu konuyla ilgili olarak, Melek Hanım, Anayasa'ya giden, uyuşmazlığa giden konuyu bir anlat istersen.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Mertoğlu bitirince bir teknik arkadaşımızdan bilgi alıp bitireceğim.

Bitti mi sizinki?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Bitti.

Evet, buyurun lütfen.

TMSF HUKUK İŞLERİ DAİRE BAŞKANI MELEK KÜREEMİNOĞLU - Bu hükme (3)'üncü fıkrada yer verilmesinin nedeni ya da önerilmesinin nedeni: TMSF genel kurul yetkisini kullanıyor şirketlerle ilgili; satış, tasfiye gibi şirketin genel kurulunun alması gereken kararları alıyor. Bu kararlarla ilgili ihtilaflarda mahkemeler, idare mahkemeleri çok sayıda görevsizlik kararı verdi; uyuşmazlık mahkemesine gitti. Ticaret mahkemeleri, hukuk mahkemeleri de görevsizlik kararı verdi, idare mahkemeleri de görevsizlik kararı verdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TMSF HUKUK İŞLERİ DAİRE BAŞKANI MELEK KÜREEMİNOĞLU - Bu nedenle, biz böyle bir hükmü önerdik. Sadece genel kurul yetkisiyle ilgili olan kararlarda idare mahkemelerinin görevli olması, yoksa Ticaret Kanunu'ndan kaynaklanan veya yönetim kurulunun aldığı herhangi bir kararın gene ticaret mahkemelerinde veya ilgili asliye hukuk mahkemelerinde görülmesine dair genel yetki devam ediyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Başkanım, bunu öyle yazmak gerekmez mi? Yani, kayyumluk görevi kapsamındaki karar ve işlemlerine karşı açılan dava... Ya, bu, sizin dediğiniz kadar net olmuş olsa idare mahkemeleri görevsizlik vermez; işini niye versin?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Hayır, Erhan Bey, HMK...

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, hukuken diyorum.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda yetkiler geneldir. Genel yetki dışında özel yetkiyi bu durumda kullanabilirsiniz. Yani orada genel yetki vardır zaten.

ERHAN USTA (Samsun) - Yani, şundan emin miyiz... Hayır, hayır, bunların tamamı... "Buradaki yazımda herhangi bir sorun yok yani buradaki her şey anlamlı, zaten idare mahkemesinin görev alanına giren konular olacaktır..."

TMSF HUKUK İŞLERİ DAİRE BAŞKANI MELEK KÜREEMİNOĞLU - İşlemler, evet.

ERHAN USTA (Samsun) - "...ticaret mahkemesinin, bilmem ne mahkemesinin alanı bunun içerisinde zaten kapsanmaz." diyebiliyor muyuz?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Hayır, zaten bir ticari davaya veya iş davasına bakamaz ki idare mahkemesi. Yani, işlemler...

ERHAN USTA (Samsun) - İşte, bakamaz da yazarsan bakar.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Hayır, bakamaz; hayır, yazamazsın.

ERHAN USTA (Samsun) - Kayyumluk görevi kapsamında ticari mesele de olacak, bir şirketin işini yapıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

Sayın Fatin Bey, siz de bir şey söyleyeceksiniz.

Buyurun.

TMSF BAŞKANI FATİN RÜŞTÜ KARAKAŞ - Evet, şöyle söyleyeyim: Tabii, Sayın Usta aslında iki tane kritik konuyu gündeme getirdi, iki tane kritik maddeyi gündeme getirdi, işte "127 niye uygulanıyor?" 127'yi biz... TMSF bir kamu kurumudur; TMSF'ye mahkemeler bu görevi veriyse biz memur olarak bu görevleri yapıyoruz. Ve tabii ki bu şirketlerde dışarıdan dalında uzman -hastane; biz, şimdi, doktor değiliz, eczacı değiliz- atama yapacağız. Bu atadığımız kişileri geçici olarak mahkeme yarın kaldırabilir. Biz göreve atadık, mahkeme on gün sonra kaldırdı, işsiz kalacak bu arkadaşlar ve o getirdikleri kısa süre için de bunlar... Bütün mesele... Bizim, şimdi, örnek yaşayanlar... Burada TMSF'de görev yapan arkadaş varsa bilmiyorum. Eve gittiğinizde bir gün SGK'den ya da vergi dairesinden bütün hesaplarınıza, eve de haciz gelebilir. Yani, bu korumaları biz atadığımız arkadaşlara eğer yaptırmazsak görevli arkadaş... Mesela, geliyor bir tanesi elinde listeye... Bir tane doktor atamıştık -hastane vardı daha önceden- geldi, "Bu kadar haciz, icra geldi; ben bu görevi yapamam..." Çünkü yönetim kurulu üyesi atadığımız zaman mahkemelerden ya da işte, SGK'den ya da vergi dairelerinden ya da üçüncü şahıs alacaklarından bunların hesaplarına haciz, icra gelebiliyor. Bunların korunabilmesi için, yapılan görevde "eşitlik" ilkesinden dolayı, 127'nin kapsamına bunları da alalım diye önerdik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Türel...

RAHİM AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yani ben de şey yapayım, bir kapsam genişlemesi var değil mi? Yani burada geçmişte tekrar şey yapayım, terör örgütlerine aidiyet, iltisak veya irtibat nedeniyle kayyum ataması varken şimdi maddeler tanım şeyi sayılmış ve "kuvvetli şüphe" diyor. Yani bu yeni bir düzenleme değil mi?

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Hayır, hayır.

RAHİM AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Kuvvetli şüphe aynen devam ediyor mu?

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Ediyor.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ne oradaki kapsamdaki fark?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - TCK'de düzenlenmiş o.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tamam, TCK'deki maddeleri söylüyor.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Tamam.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Peki, daha önceki, şu ana kadar var olan kayyum atamalarında bu şekilde bu maddeler var mıydı?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Vardı.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Şüphe de var mıydı?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Ha, yüzeysel bakıyorlardı, TMSF'nin kayyumluk görevi yüzeysel kalıyordu yani basiretli tüccar gibi davranma imkânı, ihtimali yoktu mevcut yetkiyle çünkü kapsamlı şirket bunlar, basit bir şirket değil. Yönetimi, komplike bir şirket, bir holding gibi....

ERHAN USTA (Samsun) - Niye? Yönetimi komplike olan şirketler de herkes de basiretli tüccar gibi davranmak zorunda.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Hayır, mümkün değil, genel kurul yetkisi yok, o önemli bir yetkidir. Siz iş yapamıyorsunuz, ticaret yapamıyorsunuz.

ERHAN USTA (Samsun) - E, o zaman batış demektir bu. Basiretli tüccar gibi davranmıyor, basiretli tüccar gibi davranmamanın anlamı batış demektir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, sizin var mı başka ekleyeceğiniz?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yani bu kapsama ilişkin, sanki bu daha önce, şu ana kadar uygulananın dışında farklı bir kapsam genişlemesi var gibi geliyor, bu Adalet Komisyonunda görüşülen ve Genel Kurulda çekilen şey; onu söylemek istiyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Başkanım çok kısa...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, Sayın Usta da soracak, ondan sonra topluca...

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkanım, şey konusunda temel argümanım şuydu: Şimdi, Bankacılık Kanunu madde 127'de kimlere bu koruma getiriliyor? Yönetim ve denetimi Fon tarafından devralınmamış şirketlerde görevlendirdiğimiz kişiler için yapılıyor ama siz, burada denetimi ve yönetimi Fona geçenler için burayı veriyorsunuz. Şimdi, bu, bence olmaz; ha, bir şey yapılabilir, onu yeniden yazmak lazım. Burada 127'ye atıf olarak değil, başka bir şey yazın neyse yapılacak olan ama Fon tarafından denetlenmeyen şirkette getirdiğin korunmayı, bütün denetimini, yönetimini Fona aldığı bir şirkette Fon tarafından aynen korunmak yanlış olur diye düşünüyorum veya farklı bir düşünceniz varsa fikrimi çürütün.

TMSF BAŞKANI FATİN RÜŞTÜ KARAKAŞ - Aslında, 2016'da çıkan kanunda, 6755'te, az önce dediniz ya, 37'nci maddeyi okudunuz siz; o madde aslında 127'ye çevrilmiş oldu, memur şeyine dönüştürülmüş oldu. Aslında daraltıldı, genişletilmedi aslında.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, o daraltıldı biliyorum, felaketti zaten ama bunda da böyle bir problem var diyorum. Ya, ben anlatamıyorum. Diyorum ki Fon tarafından yönetimi devralınmamış bir şirketteki verdiği korunmayı, artık her şeyi senin, senin her şeyine hükmettiğin bir şirkette de niye aynen koruyorsun? Diğerinde bir anlamı vardı, tek bir kişi gitmiş, yönetimde, kararı kabul etme imkânı yok, ondan sonra onu birtakım sorumluluklardan korumak için diyorsun ki "Tamam, burada yönetimde olmadığın için benim arkadaşım da orada yanmasın." Ama bu şirketin bütün yönetimi sende.

TMSF BAŞKANI FATİN RÜŞTÜ KARAKAŞ - Şimdi, Sayın Vekilim, hiçbir farkı yok. Biz TMSF olarak yönetimi ve denetimi bizde değilse zaten atanmayız oraya, mahkeme bizi yönetimi ve denetimi olduğunda atıyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Anladım, zaten yönetimi ve denetimi sizde, ben de onu söylüyorum. Ama bakın, burada, şu 127'deki bu koruma yönetimi ve denetimi tamamen sizde olan banka açısından bu koruma var mı?

TMSF BAŞKANI FATİN RÜŞTÜ KARAKAŞ - Var, tabii tabii, var.

ERHAN USTA (Samsun) - Nerede var? Bunu gösterin.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - O, 127...

TMSF BAŞKANI FATİN RÜŞTÜ KARAKAŞ - 127 Bankacılık Kanunu'yla ilgili zaten.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Kendisi zaten tanımlamada...

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, "Yönetimi ve denetimi tamamen sizin kontrolünüzde olan için var mı?" diyorum.

TMSF BAŞKANI FATİN RÜŞTÜ KARAKAŞ - Var.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Var, var.

ERHAN USTA (Samsun) - Nerede olduğunu söyle o zaman abi...

TMSF BAŞKAN YARDIMCISI NEVZAT AVUNÇ - Şöyle, tanımlamada bir şey var; şimdi, 127, zaten TMSF yönetimi ve denetimi devraldığı firmalara atama yapabiliyor. Yönetimini ve denetimini devralmadığı firmaya herhangi bir atama yapamıyor. 127 zaten bunu kastediyor. E, şimdi de mahkeme TMSF'yi kayyum atıyor, TMSF zaten yine yönetimini ve denetimini devralmış olduğu kayyumlukla beraber, dolayısıyla burada yine atadığı kişileri aynı 127 kapsamına alıyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Değerli Başkanım, madde yanlış o zaman ya da benim aldığım çıktı yanlış.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Ya, en basit madde burada ya!

ERHAN USTA (Samsun) - Bak, 127'nci maddenin son fıkrasını okuyorum: "Yönetim ve denetimi Fon tarafından devralınmamış şirketlere Fon tarafından atanan yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile müdürler, ortaklar genel kurulunca görevden alınamayacağı gibi, ibra edilmeyerek haklarında görev yaptıkları dönem veya dönemler dışında şahsi sorumluluk davası açılmaz." diyor. Bu korumayı kime getiriyoruz? Yönetimi Fon değil ama Fon orada görevlendirme yapmış.

TMSF BAŞKAN YARDIMCISI NEVZAT AVUNÇ - Hayır, öyle...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Sayın Vekilim, 127'nci madde çok uzun bir madde. Başlığı: "Fon Kurulu üyeleri, Fon personeli, Fonun atadığı veya Fonu temsilen seçilen yöneticilerin, iflas idare memurlarının ve Fon personelinin sorumlulukları" diyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Tamam, e, söyle o zaman, bana denetimi üzerinde olan yetki...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Şimdi, Bankacılık Kanunu'ndaki bu yetkiden, bu sorumluluktan kayyum olarak atandığım zaman ben de yararlanayım diyor. Yani bunda bir beis yok ki.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Vekilim, benim argümanım şu: Bakın, 127 benim de önümde, ben de okudum, defalarca okudum. "Tamam, atladığımız bir şey var mı?" dedim. Ama bu, şu anda sizin burada atıf yaptığınız fıkra yönetim ve denetimi henüz Fona geçmemiş şirketler için geçerli, diğerleri için buradaki gibi herhangi bir sorumluluk davası açılmaz gibi bir şey yok, zaten olmaz ya, tam tersine Bankacılık Kanunu sıkı bir denetim getiriyor. İş ve işlem yapana diyor ki "Bir yanlış yaparsan senin yedi sülaleni cezalandırırım." Ama burada niye yapmıyor? Burada diyor ki "Arkadaş, bir kişi gönderdi seni bir tane şirkete, tamam mı, yönetime, kararlara etki etme imkânın yok, yalnız başınasın, bilmem ne yapamazsın." Adamlar da soyuyorlar, içini

boşaltıyorlar. Sana diyor ki orada, "Bunun denetimi ve yönetimi bizim elimizde olmadığı için oradaki iş ve işlemlerden dolayı cezai sorumluluk gelmez." Çünkü yönetim komple sorumlu oluyor yapılan işten; bu anlamlı bir şey, buna bir şey demiyorum ama burada yönetim benim elimde, denetim benim elimde; ben şirketin içini boşaltacağım. "Cezai sorumluluğu yok." diyoruz. Ya, bu bana mantıksız geliyor. Yani yazacaksınız da başka bir şey yazın, burada maddeye atıf yapmayın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, değerli arkadaşlar, buyurun. Son defa kim söz talep edecek? Kapatacağım sonra.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Hayır, Erhan Bey'le anlaşıyoruz.

RESUL KURT (Adıyaman) - Başkanım, sizin oda müsaitse sonra müzakere etsinler. Biz oylamayı bitirelim, anlaşalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, şimdi bitireceğim, daha benim odaya kimseyi istemiyorum ya!

ERHAN USTA (Samsun) - Resul, biz de istiyoruz burada tartışılın diye. Ya, zaten her hâlükârda bir saattir...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben özellikle tartışmayı uzatıyorum ki konu anlaşılsın.

TMSF BAŞKANI FATİN RÜŞTÜ KARAKAŞ - Bizim buradaki talebimiz, TMSF çalışanları ile dışarıdan atadığımız görevlilerin, bu şirketlerde beraber görev yapan arkadaşların aynı koruma maddesiyle korunması. Yani buradaki eşitlik ilkesinden dolayı bu maddeyi koyuyoruz çünkü diğer durumda, imza yetkisinde tamamen TMSF çalışanlarına kalması gerekiyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Mertoğlu, buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Sayın Başkanım, son olarak Fonun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerden talep etmesi, Erhan Bey, TMSF diyor ki "Ben birisini görevlendirdiğim zaman kişisel, şahsi sorumlu olmasın idare sorumlu olsun. Eğer ilgililer zaten sorumluysa, kusurluysa zaten rücu edilebilir." Kanunun kendi içerisinde var zaten bu. Ben çalışırken rahat çalışayım ama sorumluysam hem genel yetki çerçevesinde hem Devlet Memurları Kanunu'nda hem de 127'nci maddenin içerisinde zaten var. Kusurlu bulunan...

ERHAN USTA (Samsun) - Kusurlu sorumluluk var. Sorum: Korumayı nereden veriyor? Diyor ki "Yönetimi, denetimi sende değil şirketin, kötü iş yapıldı, sen sorumlu olmazsın kardeşim." Bu, makul, mantıklı bir şey. Sen bu tarafa getiriyorsun bu kıyasen, oraya atıf yaparak her şeyi senin elinde şirkette atıf koşturuyorsun...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - "Cezai sorumluluğun yok." diyorsun. Bunun bir mantığı yok arkadaş, hiçbir şeyi izah ettiğiniz de yok ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Tamam, ben de artık tartışmayı bırakıyorum sizinle, yeter ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, şöyle bir şey söylüyorlar: "TMSF'nin memurlarını atadığım zaman, onlarla alakalı hangi durum varsa atıyor, kendi personelinin de atabiliyor." diyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Memurun normal şartlarda olan şeyleri zaten var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buna da aynısını getiriyor.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Hayır, mahkeme atamaz. TMSF'yi kayyum olarak atamaz, zaten sorun biter yani. Tamamen takdir mahkemeye ait yani mahkeme atamaz, oradan başlıyor.

ERHAN USTA (Samsun) - İşte, oradan, nereden geldi? Bir onu söylemedin yani.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Zaten oradan CMK 133'ten geliyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Peki, değerli arkadaşlar, kıfayetimiz müzakere...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ben kapsamla ilgili soruya cevap vermedim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - E, tamam, açıkladılar; aynısı, genişletme yok.

Sorun bir daha ne soracaksınız Sayın Türel.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hayır, hayır...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Siz şimdi bir yerden görev istiyorsanız...

ERHAN USTA (Samsun) - Vallahi, helal olsun...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Usta, bir müsaade edin.

Sayın Türel, hangi kısmını, buyurun sorun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yok, ben kapsamla ilgili bir soru sormuştum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - "Kapsam genişledi mi?" diye sordu Sayın Türel.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yani 31 Temmuzda biten düzenlemede bu "kuvvetli şüphe" ibaresi yoktu, şimdi mi geldi? Bu konuyu bir netleştirmek gerek.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Hayır, hayır.

Burada, zaten Ceza Kanunu'ndaki ilgili atıf yapılan maddelerde açık açık yazılmış yani kuvvetli şüpheyi zaten söylüyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - "Bir genişleme var mı?" diyor Sayın Türel.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Temmuzda biten düzenlemenin aynısı mı bu?

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Aynısı, aynısı Başkanım.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Aynısı.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bire bir, hiçbir şey değişmeden mi?

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Yok Başkanım, aynısı.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Yetkiyi genişlettiğimiz falan yok, aynısı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ettim.

Değerli milletvekilleri, 2 önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2858) esas numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türel
İzmir

Cevdet Akay
Karabük

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Akay, konuşacak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Düzenlemenin masumiyet karinesi hiçe sayılarak olağan dönem gereklerine aykırı bir şekilde orantısız müdahalede bulunduğu, bu nedenle de maddenin Anayasa'nın 35, 38, 48 ve 49'uncu maddelerine aykırı olduğunu ifade ediyoruz bu önergemizde.

Ayrıca, bir de Adalet Komisyonunda görüşülmeden hızlı bir şekilde tekrar burada görüşülüyor. Bu yüzden de teklifin 7'nci maddesinin metninden çıkarılmasını talep ettik bu önergemizle.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.
Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesiyle 7145 sayılı Kanun'a eklenmesi öngörülen Geçici 2'nci maddenin (1)'inci fıkrasının son cümlesinin tekliften çıkarılmasını ve (3)'üncü fıkrasındaki "Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun merkezinin bulunduğu yer idare mahkemelerinde" ibaresinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"İlgili şirketin merkezinin bulunduğu yer mahkemelerinde"

Erhan Usta
Samsun

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Gerekçe...

Gerekçe:

Daha önce sekizinci yargı paketinin (Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi) 22'nci maddesinin (5)'inci fıkrasında gizlenerek getirilmeye çalışan bu madde, OHAL Kanunu'na atıf yaparak kayımlara dokunulmazlık zırhı öngörmüştür. Sekizinci yargı paketi TBMM Genel Kurulunda görüşülürken bu madde teklif metninden çıkarılmıştır.

Söz konusu maddede kısmi değişiklikler yapılarak dokuzuncu yargı paketi olarak bilinen kanun teklifinin 36'ncı maddesiyle yeniden gündeme gelmiştir. Dokuzuncu yargı paketi TBMM Genel Kurulunda görüşülürken madde kanun teklifinden çıkarılmıştır. İlgili maddede sekizinci yargı paketindeki gibi OHAL kanunlarına atıf yapılmamakta, lakin dokuzuncu yargı paketi ile aynı şekilde Bankacılık Kanunu'nun 127'nci maddesinin (6)'nci fıkrasının son cümlesiyle kayımlara kısmi sorumsuzluk tanınması öngörülmektedir. Buna göre, atanan kayımlar belirtilen maddede yer alan "şahsi sorumluluk yüklenemez" zırhıyla korunmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle söz konusu ibare kanun metninden çıkarılmıştır.

TMSF'nin kayımlık görevi kapsamındaki karar ve işlemleri ticari nitelik taşıyabilecektir. Bu iş ve işlemler ticari dava niteliğini haizdir. Ticari davalarda görevli mahkeme, Türk Ticaret Kanunu'nun 5'inci maddesine göre asliye ticaret mahkemeleridir. Söz konusu davalar TMSF'ye karşı olsa da davaların konusu TMSF kayımlarının karar ve eylemlerinden ötürü gündeme gelecektir. Bundan ötürü TMSF'nin karar ve işlerinde yetkili mahkemenin ise şirketin merkezindeki yer mahkemesi olması gerekmektedir. Öyle ki Türk Ticaret Kanunu bu şirketlere ilişkin farklı hususlarda yetkili mahkeme olarak şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesini yetkili görmüştür. Şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemenin yetkili olmasının diğer önemli sebebi ise hukukun doğrudanlığı ilkesidir. Doğrudanlık ilkesi, hükmü verecek olan yargıcın maddi gerçeği yansıtan kanıtlara bir aracı olmadan ulaşmasını ve onları bizzat incelemesini ifade eden ilkedir. Söz konusu hususlarda görevli ve yetkili mahkemelerin ilgili şirketin merkezinin bulunduğu yer mahkemelerinde olması gerekliliğinden ötürü değişiklik ihtiyacı doğmuştur.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, görüşülmekte olan teklif metnine, kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar çerçevesinde kanun yapım tekniğine uygunluğun sağlanması için gerekli düzenlemelerin yapılması, anlama açıklık kazandırılması amacıyla redaksiyona tabi tutulması hususlarında Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesini ve ayrıca muhalefet şerhlerinin 20 Ocak Pazartesi günü saat 11.00'e kadar verilmesini; Kanun Teklifi'nin Genel Kurul görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere özel sözcüler olarak Sayın Resul Kurt, Sayın Hüseyin Altınsoy, Sayın Orhan Yegin, Sayın Ahmet Kılıç, Sayın Nilgün Ök, Sayın Ejder Açıkkapı, Sayın Yaşar Kırkpınar, Sayın Necmettin Erkan, Sayın Sami Çakır, Sayın Mustafa Kalaycı, Sayın Seydi Gülsoy, Sayın Ertuğrul Kocacık, Sayın Ersan Aksu, Sayın İsmail Güneş'in belirlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ERHAN USTA (Samsun) - Etmiyoruz! Kayıtlara geçsin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Böylece, teklifimiz kabul edilmiştir; hayırlı uğurlu olsun.

Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.28